112 v

operatio suppleuit quod faciat humane creature rationali. Et hec est et uita .i. sapientia dei in qua uiuunt omnia. erat quoque etiam in se est lux. et si uiuificat non sentiunt lux est illuminatio hominum non pecorum uel aliarum rerum. Et hoc quod lux lucet quantum in se in tenebris sicut sol super cecum et tamen illi mali ut ceci non sentiunt solem. Si enim comprehenderent tenebre non essent. Ut autem et ipse tenebre possent comprehendere et punitus est homo intestinorum ut lucis et ipsa lux .i. uerbum factum caro. qui inuectus ut lac per parulos. In forma enim deitatis non posset nosci a paruulis.

sit euangelium. et hec uirgini celebatur quorum tam scriptorum uel temporis dispositio uel librorum ordinatio. ideo a nobis per singula non exponitur ut sciendi desiderio collocato et querentibus fructu laboris et deo magisterii doctrina seruetur.

In principio .i. in patre qui est principium sine principio. filius qui est per principium de principio. Uel in principio omnium creaturarum uel temporum. quod ab ipso omnia habent principium existendi.

Alii euangeliste describunt Christum natum ex tempore. Iohannes affirmat eum fuisse in principio. et in principio non fuit an principium quia filius. Ecce filius alia persona a patre. una substantia cum patre.

Et uerbum. Alii uiri homines subito apparuisse. Iohannes dicit apud deum semper fuisse alii uerum hominem. Iohannes uerum deum asserit dicens et deus erat uerbum. Alii uerum hominem uiri homines te

IN PRINcipio erat uerbum et uerbum erat apud deum. et deus erat uerbum. Hoc erat in principio apud deum. Omnia per ipsum facta sunt

Id est in patre. Non in maria incepit. ut quidam uolebant.

Ut id in substantia. et si alii in persona quod quidam negabant.

Ut alia persona subsistebat.

Ne dicatur esse cum deo et non ...

Deus.

Ita filius erat deus.

Ita erat unum cum patre. ut de eternitate (principio) sua preuenet eternitatem. Omnis creatura uisibilis. omnis forma omnis ... apparet omnis condita a pa...

Sonum uerbum duplicem habet significationem aliquando enim temporales motus sed analogia aliorum uerborum declarat. Aliquando uerbum intelligitur rei de qua predicatur. sine ullo temporali motu designat et id substantiuum uocatur. Tale est quod dicitur.

In principio erat uerbum quod in patre subsistit filius non enim per tempore per substantia patri.

Quod uero ponitur erat substantiuum uerbum. intelligas omnia tempora peruenisse eternum patri uerbum.

Verbum non planum sed semper apud eum manens.

Marginal notes: ... [illegible]

principium referre ... [illegible]

sapientia qua vel de creaturis omnia sciebat vel de se.

Augustinus. Non est creatura per quem omnis creatura facta est.

Malum non est factum per ipsum nec peccatum nec dolum, quia nichil sunt, nulla sua natura subsistunt.

Faber prius archam facit in mente postea in opere, quod in mente est vivit cum artifice, quod fit mutatur cum tempore.

Homo non angelus ut heretici voluerunt, missus a deo ideo potuit dicere de deo.

Vera quia non est vera lux id est que non ex se sed aliunde lucet.

Idest quod a deo recedens et cadens in hunc mundum creatus est aliquis qui non indiget illuminari.

Non ut pars eius sed ut factor omnibus creaturis infusus, regens quas fecit creaturas.

[cum] et sine ipso factum est nichil. Quod factum est in ipso vita erat et vita erat lux hominum et lux in tenebris lucet et tenebre eam non comprehenderunt.

Fuit homo missus a deo cui nomen erat iohannes. Hic venit in testimonium ut testimonium perhiberet de lumine ut omnes crederent per ipsum. Non erat ille lux sed ut testimonium perhiberet de lumine

Interlinear glosses: id est nulla res subsistens sine ipso est facta. — in tempore. — in spirituali factore — ratione semper viget et vivit. — sed vita id est sapientia dei. — non aliarum rerum. — et ad lucem nature — quia tenebris non tenebatur. — sed ut tenebre comprehenderent — fuit homo et deus. — Iohannes id est gratia cui data est... cum et gratiam prebet — Non ab homine impositum vel dicatur sed a deo quasi subtrahendum datum. — Hic missus est hic venit ut testimonium. — venire ad sanctam nativitatem Christi. — precursor humanitatis — non ab hominibus apud deum reservatum. — Curriculo — agens libera voluntate — sed tam nomine ubi — minuitur illuminatur — id est de Christo nato — testificante — et quare? — quantum in se erat. — lumen Christum — magnus quidem ille sed non ex se lucens sed tantum lux illuminata. — missus. — Christo nato — de quo

---

poraliter universatum. Iohannes Iohannes apud deum manentem dicit hic erat in principio apud deum. Illi dicunt miracula que fecit homo in mundo. Iohannes omnia per ipsum esse facta testatur. Omnia per ipsum facta sunt, ecce auctor bonorum. Sine ipso factum est nichil, non est auctor malorum.

Ea que sunt per ipsum facta sunt. Illa autem sunt que a natura non recedunt id est que concordant omnipotentie divinitatis.

Augustinus. Si audis mutabilem creaturam per filium factam, non tamen credas eum mutabilem voluntate quia non subito aliquid voluit facere, sed omnia ab eterno fecit quod factum est in tempore. Transit quod in sapientia immutabile est non potest transire.

Postquam sublimi volatu ultra omnem naturam in altitudine theologie ascendit que apud patrem semper fuisse contemplatur mox ad humilitatem humane nature et specialiter precursoris ubi humanitati descendit contra illos qui dicebant humanam naturam in primo parente ex toto esse per nichilum redactam ita ut irreparabilis esset.

Omnis homo dicitur illa natura in homine que ad imaginem et similitudinem dei facta est, omnia alia que sunt in homine inferiores partes sunt hominis et quodammodo extra hominem sunt. In illa id est maiora superiori velut in

Margin: Missus id est electus vel ab deo ad evangelizandum venit non coactus sed libera voluntate, de illo testimonium verbo vita et opere perhibuit.

Margin: Ut testimonium — perhiberet — confirmaret.

super quodam mundo superiori
vera lux lucet, in illum mun
dum venientes per gratiam re
nascentes illuminat quia
vita et conversatio in celis est
qui in alio mundo sunt.

Et mundus. non quod mundi
creatura non cognoverit.
sed homo qui in mundum men
te amando descendit. prius mun
dus ipsa creata dicebatur.

Adventus mundi tempus erat in
quo receptores divini verbi
non erant. non addit quotquot autem rece
perunt eum.

Erat lux vera que illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. In mundo erat et mundus per ipsum factus est et mundus eum non cognovit. In propria venit et sui eum non receperunt. Quotquot autem receperunt eum dedit eis potestatem filios dei fieri his qui credunt in nomine eius. Qui non ex sanguinibus neque ex voluntate carnis neque ex voluntate viri sed ex deo nati sunt. Et verbum caro factum est et habitavit in nobis et vidimus

Quicumque homines pervenerunt,
videntur quasi omnibus prelatis
cognati.

Per adoptionem. quod ipse
semper est per naturam.

Ut sint fratres eius et cohere
des per gratiam. sicut ipse filius
unigenitus per naturam
ut iam non sit solus.

Quia omnem sensum et
intellectum divina lux excedit.

Quo autem ordine filii
dei fiant. et quomodo generatio
differt a carnali ge
neratione subdit dicens
non ex sanguinibus.

In mundum qui suus est
sicut cetera omnia sua. vel in
humanam naturam.
gentiles.

Pluraliter dicit ut sig
nificet maris et femi
ne materiam.

Nati sunt. ut autem secure cre
dant homines nasci ex deo. sub
dit deum nasci ex homine. ex hac
susceptione eius infirmitati
sanatur mei infirmitas. ut possum
... hec est verbum caro
factum est quod superius erat. inferius
descendit. quid mirum si quod infe
rius erat in eo quod superius est ascendit.

Gloriam vel maiestatem per humi
litatem nunquam deerat et miracula
facit. in qua transfiguratus est. in qua surrexit.

Homo Christus plenus gratia fuit,
quia nullis precedentibus
meritis ex quo cepit
esse, fuit deitas in
eo. implevit hominem
illum. omni plenitudine
redundante in omnes
nos. unde et maiestas eius
tamen dicitur maiestas hominis. sed
et maiestas dei nec mirum
si dicitur homo si deus. cum
deus dicitur si homo. hec autem gratia
dicitur et veritas. que sic ostenditur

promissum est et modo exhibitum est. scilicet ut deus sit in homine implens eum omnibus bonis et per eum suos.

Ex quo coram me factus est. id est apparuit in mundo. scilicet quia prior me erat.

Augustinus. Non solum gratia qua plene gratis datur. sed in initio ut fides que per dilectionem operatur: ex qua iustus vivit. sed et perfecta gratia. id est beatitudinis eterne. quam in excessu facie dicitur. et gratia quia innuitur ex gratia.

Deum nemo vidit umquam. Quod legitur deus apparuisse hominibus suis in visibilibus carnalibus oculis. sive in visibilibus per phisicis visionibus per subiectam creaturam intelligendum est. Visiones enim prophetarum quadam spiritali creatura facte sunt. quibus deum vidisse perhibentur.

nos quos elegit.

gloriam eius. gloriam quasi unigeniti a patre. plenum gratie et veritatis. Iohannes testimonium perhibet de ipso. et clamat dicens. hic erat quem dixi. qui post me venturus est. ante me factus est. quia prior me erat. et de plenitudine eius nos omnes accepimus. et gratiam pro gratia. quia lex per moysen data est. gratia autem et veritas per ihesum christum facta est. Deum nemo vidit umquam nisi unigenitus filius qui est in sinu patris ipse enarravit.

Vel gratie secundum humanitatem. veritatis secundum divinitatem.

Hic per demonstrationem pronominis hic innuitur christum astitisse in illo loco. sepe enim ipse dominus ad hunc ignotus antequam baptizaretur et predicaret ad iohannem solitus erat venire quia tota vita iohannis christo ostensio fuit.

Qui post me est natus post me est predicaturus. baptizaturus. moriturus.

Et de plenitudine eius. Ex posito testimonio precursoris redit evangelista ad testimonium assertionis. qua dixit verbum caro factum est. vidimus gloriam eius. plenum gratie et veritatis. et de plenitudine eius nos omnes accepimus gratiam. ut in ipsum credamus. et veritatem qua illum intelligimus.

Que sit summa gratie et veritatis breviter subdit. scilicet cognitio ipsius trinitatis. unde hec est vita eterna. ut cognoscant te verum deum et quem misisti ihesum christum. que in hac vita non plene est quia nemo in carne vidit deum ut est. unde nec ipse moyses vidit. unde per eum sit data gratia. sic ipse post omnia visa in typo dicit. ostende mihi te ipsum. sed filius qui est in secreto patris narravit quia nemo novit patrem nisi filius. et cui filius voluerit revelare. ipse narravit suis. quod de trinitate sentiendum sit. quomodo ad eam perveniendum. et ad ipsam introducit.

Enarravit per manifestationem sue incarnationis. deum unum

subilem demonstrauit.

Testimonium Iohannis quod hec que dicit de Christo. dedit tibi que hominibus. ut posset spiritum et credi. ut redimeret.

Putabant iudei Iohannem esse Christum qui in lege promittebatur. alii putabant eum esse helyam propter nimiam abstinentiam et castitatem et salutarem uitam et asperam delictorum reprehensionem. et durissimum fuisse uite tenorem. alii dicebant eum esse unum de prophetis resuscitatum. propter prophetie gratiam.

Cum quis scirent non Christum. sciebant tamen quod helyas precursor sit eius. sed ipse helyas in potestate iudicaturus. Iohannes figuraliter elyas. eundem uidicandum. ut sint duo precones. sicut duo precones aduentus eius. unde non sum helyas. id est non proprie. et indico proprietatem sed indico in qua ostenderitis humilitatem que seruite humili. anquam excelsus uideretur. ecce non ego Christus. non uidetur apte potentie.

Non dicit ego sum homo. id est Iohannes uel filius zacarie. non considerat in se humanam substantiam. uel generationem. sed uel quod sit et exaltatur precursor ubi deserto et omnia que uite mundi continentur.

rauit. Et hec est testimonium. quando miserunt iudei ab ierosolimis sacerdotes et leuitas ad eum ut interrogarent eum. Tu quis es. et confessus est et non negauit. et confessus est. quia non sum ego Christus. et interrogauerunt eum. Quid ergo? helyas es tu? et dixit. non sum. Propheta es tu? et respondit. non. Dixerunt ergo ei. Quis es. ut responsum demus eis qui miserunt nos. quid dicis de te ipso. ait. Vox clamantis in deserto. dirigite uiam domini.

Et hec et cetera testimonia sequentia in quibus dicta sunt. post baptizatum Christum. cum iam Christus ueniret inuitare discipulos qui Iohannis sui testimonii ad eum mittit.

Ordo uerborum confessus est et non negauit. Confessus est ut prius ea dicit. quod non erat Christus non negauit quod erat. id est precursor. ut post interrogatus dicit. Vox clamantis et cetera.

Non sum helyas qui non solum propheta sicut ille. sed et precursor. Non sum propheta quia plus quam propheta. non sum uel propheta de quibus et esse me putatis.

ysaias hec de Iohanne prophetauit. ego uox clamantis in qua ubi sonat eius. id est propheta et ostensio. et lucerna ubi fuisset

sicut predixit ysaias propheta. Et qui missi fuerant erant ex phariseis. Et interrogaverunt eum et dixerunt ei. Quid ergo baptizas: si tu non es christus. neque helyas. neque propheta? Respondit eis iohannes dicens. Ego baptizo in aqua. Medius autem vestrum stetit. quem vos nescitis. Ipse est qui post me venturus est. qui ante me factus est. cuius non sum dignus ut solvam corrigiam calciamenti. Hec in bethania facta sunt trans iordanem ubi erat iohannes baptizans. Altera die vidit iohannes ihesum.

vox que in preces ... filius dei. iohannes vox in preces ... demonstravit. ecce agnus dei.

Eum principibus in doctrina non querunt. sed unde ... ad iohannem venerunt ... eum predicasse ... communem omnium resurrectionem ... paulum ... apostolum ... audierunt.

Non ait non solvam. ... manifestavit ... divinitate et humanitate ... non sum dignus ... reputat.

Officium ligature ... non sum dignus penetrare ... usurpare.

Typice iohannes ... per legem cognoscit agnum qui redemit.

Audierant pharisei in apostolis christum venturum. scientes et iordanem figuram baptismi gessisse. et eliam et elyseum siccis pedibus transisse. figuram baptismi in elya et helyseo non dubitabant precessisse. unde et eum resurrexisse putabant et baptizasse. unde interrogant ... prophetarum. sed solummodo eis ... prefigurabat baptismum.

Non imputatur quia ego audacter corpora abluo aqua. non animas peccatis. ut sic nascendo et predicando precursor sum. sic et baptizando. sed medius est vestrum quem vos ... Augustinus dicit iohannem ignorasse ... ut sibi retineat ... baptismum ... tribuat.

Sicut nascendo ita predicando.

Due sunt bethanie. una trans iordanem. alia est citra non longe a ierusalem. ubi lazarus fuerat suscitatus. illa que trans iordanem ... lege naturali ... per incarnationem ... obedientiam ... iohannes baptizat ... baptizat ... descendit ... iordanem ...

= huãam naturã. o lediẽ
tem sub lege gre. que
ẽ prima ierlm. i. uisi
õi pacis. pcã inq xpe
mortuũ dixit. qr a pcõ
libat.

Non soluũ gssib' corpi.
s; ẽ unitionis sue cõtem
plationis. accessibus
qr dignat' ẽ a iohe co
gnosci scdm diuinita
tem 7 huãnitate ha
bundanti' cognouit.

Tria ministrat agnus
possidentib' se lac sim
plicis doctrine. q paruu
li nutriunt'. lanã. i. induũ
ta uirtutum. esũ carnis
sue.

Hic ẽ agnus dei q tollit
pcã q. ñ ego. q. ẽ in me
ul noui. s; ppea bapti
zo ũ manifestet' isrli.
ne eũ pp insolentiam min'
baptizaret a xpo. in spu
usu baptizandi inam
ei pparauit. uñ p' quã
ad ipm qui uia ẽ uenit
ẽ baptism' ei cessat. ba
ptismo ẽ iohis manife
stat' humtas xpi. q ẽ imple
cio oĩs iusticie. sic enĩ
op' ẽ xpo nasci 7 mori.
sic baptizari. Si enim
ipe q ñ eget a seruo bap
tizat'. nõ dedignent' qui
tiq; sapientes 7 sci a dño
baptizari. s; in quo prima
nent in peccatis.

Aug'. Et ego nesciebã eũ 7c.

uenientẽ ad se 7 ait.
Ecce agnus dei. ecce
qui tollit peccata mun
di. Hic est de quo di
xi. post me uenit ui
r qui ante me fact'
est. quia prior me e
rat. 7 ego nesciebam
eum. s; ut manifes
tetur in isrl. ppterea
ueni ego baptizãs
in aqua. 7 testimo
niũ phibuit iohs di
cens. qr uidi spm des
cendentẽ. qi colum
bam de celo. 7 mane
te sup eum.
7 ego nesci
ebam. s; q
misit me

Sic dixit se
uenisse ut
manifesta
ret xpm. i
phibuit tes
timoniũ. s.
uidi spm de
scendentem.
7 quo dedici.
qd p' nesciebã.

Non de loco ad locũ; s; q
ut non sunt pcã.

Pccm mundi dr pcm
originale q; ẽ cõe totĩ
mundi. q tota huãni
tas 7 semel cõtra
leges diuinas pihob
dientiã cõmisit ẽ
i paradiso. q. origina
le 7 singlor qs sup ad
dita. gra tollit.

Ex pte ẽ uir inq nobi
cogit uir 7 p nob' so
lum. 7 fili' dei inq pa
tri cõgruit 7 pcã dimit
tendo. reconciliat nos ei.

Ex pte baptizat' a iohe
ut indicet' oĩs huãitas.
q ẽ oĩs iusticia. s; nec solus
ne baptism' iohis for
tior 7 maior in quo dñs
ho baptizat' est uide
tur baptismo xpi. in q
baptizant' hoĩes. bap
tizat' aũ 7 alij a iohe.
ut usus baptizandi p
paret uiã baptismo xpi.

Ieron. ostendit iohẽ nõ
scire p bapm xpi mũd
ẽe redemptũ. nã scie
bat eũ dei filiũ ẽe. 7 na
tum in carne. Aug. dic
iohem ignorasse hẽ
tantũ. in q sibi retine
at. l. in baptizandi. an
alũs suor tribuat.

Non q. in p' descendit
s; ut p hoc ostendat.
descende 7 mane in bap

baptizare in aqua
ille mihi dixit. Super
quem videris spiritum descen
dentem et manentem
super eum, hic est qui
baptizat in spiritu sancto.
Et ego vidi et testimo
nium perhibui quia hic
est filius dei. Altera
die iterum stabat iohannes
et ex discipulis eius duo.
Et respiciens ihesum
ambulantem dicit: Ecce
agnus dei. Et audie
runt duo discipuli
loquentem et secu
ti sunt ihesum. Conversus
autem ihesus et
videns eos

---

tizans aqua. et non
alius. et ut iohannes per
excellentiam de christo in
telligeret.

Spiritus patris et filii. dicitur
manere in christo a quo
numquam per peccatum reces
sit. in quo semper mi
rabiliter vixit. et mi
rabiliter operatus est. in
ceteris venit et propter pec
cata recedit. manet
tamen in eis ad aliquid semper.
ut et eis per misericordiam
ut prophetizent ex eo.
vel miracula faciant.
et iohannes quod dicitur est per ipsum
agnoscendi christum.

Tunc stabat iohannes.
cessat lex. et tamen te
stimonium perhibet
christo ambulabat
ihesus. id est gratia. hinc in
colligens.

Secuti sunt. ut
iam eum potius quam io
hannem audirent. non
tamen adhuc ei penitus ad
herent. sed ut viderent
ubi habitet. ut assi
due ad eum veniant.
et ab eo erudiantur.
postea perfecte secuti sunt.
quando eos de navi vo
cavit. duo secundum
geminam caritatem debitum
accendit.

Interrogat eos. non
ignorans sed ut mer
cedem habeant respon

---

in specie columba dicit semper eum
didicisse quod prius nesciebat quia
est quod sciebat quia dominus erat,
quod agnus tollens peccata.
quod ab eo deberet baptizari,
sicut confessus erat. sed nesci
ebat quod sibi retinuit esse,
et nulli tribuit potestatem
baptismi. et si ministerium per
quod constat unitas. ne tot
sint baptismi quot baptiste.
potuit autem dominus potestatem
baptismi alicui suo vice sua
tradere. ut tanta esset vis
baptismi servi. quanta est in domino.
sed noluit ut spes baptiza
torum sit in domino tamen non
in homine. et ut unitas in eo.
ut sit una columba. non
dividatur per homines. unde
nichil differt baptismus domini
suum per servum bonum sive
per malum. non mutatur quia semper est
domini. baptismus iohannis mutatur
quia non domini sed hominis. et si ex
eo baptismus vide. non videtur
domini esse. non mutatur. ut autem uni
tas et firmitas solamen
tione in omnibus baptiza
tis servetur. quia una co
lumba quia gemit in etiam
mis mundi. et ramum quem ex
tra est sine fructu hic ferat ad
archam. id est spiritus in quo bap
tizantur per columbam ostenditur. Ut autem habitatum
tate et pace in se fueat
contra mala. primo in lingue
data est apostolis. et in linguis
divisis sed in domino sunt

Interlinear glosses over the main text: "id est non alius" — "id est tamen quia ecce qui dixi" — "habet et erat" — "in quo virtus sedis" — "iohannes" — "filium spiritum sanctum hic testatur filius dei quia" — "super id est quod ab eo datur testimonium et" — "usque nunc et nunc non baptizare potest" — "id est immobilitatem" — "ut perfectionis sunt quia hic gentes et in ma" — "gisterio quia dilectio ad unum et duos" — "est. Incarnatione ad nos venit discipulis" — "ostendendo quia quod me sequimini. illud quod est agnus dei" — "sequimini" — "lege auferetur" — "testimonium et testimonio ipso magistro" — "Conversus quia ergo videant. sed quia facit ergo probavit dominus dema nifestatione descen dit. ut post sed in dicitur domini pro umbra"

Margin notes: "ego autem debeo baptizari" — "id est forme baptizandi" — "non possit baptizare in suo nomine" — "ut verba"

Foot of page: "vita ad apostolum. electio apostolorum primo ad agnoscendum et ambulantem de christo. secundum ad discipulandum."

gentium. que in unum conveniunt olim de una diviso in unum domus edificatoribus.

Ubi habitas: voluit ostendi sibi in quibus cordibus habitaret ut sciret assimulent vel quasi in cer... natione. videntes pie querunt ostendi sibi etiam mansionem. quo sit apud patrem.

De illo ostendit novum testamentum sive presentem vitam.

Qui a ex lege veniant de calogo ad christum misit. hora decima querunt ab ipso docendi. quia alius non docet legem non concedit eam. decem autem cum mandata cum impleverit: que impleri non poterat. vel hora decima vesperam mundi significat.

Rex et unctus spiritu sancto specialiter. a qua unctione dicuntur christiani.

Pridie nomen quasi lex a parentibus ut significet mutatio. de symone petrus facit. In mutatione autem nominis vitae novitas. mutatio. sed non per nomen caret virtute. est enim symon obediens. filius gratie vel columbe. divinum.

legis. evangelii lucem exhibuit.

sequentes
vel dare fiduciam
se: dicit eis. quid
etiam quecumque vellet interrogandi magistrum.
queritis: Qui dixerunt ei. Rabi
sua indicat iam secuntur ut magistrum.
quod dicitur interpretatum
vel latine. vel hebraice
tum magister, ubi ha
mansionem ... sed scire locum quo frequentaret
bitas: dicit eis. Veni
tempus venit et secreto instruit
te et videte. Venerunt
vel perigrinationis ad christum venit est ibi est manendum.
et viderunt ubi maneret
vel non est nox ubi est lux
et manserunt ibi die il
mensura christi.
lo. Hora autem erat quasi
vel andreas. vel virilis quia fortis et constans.
decima. Erat autem frater symonis petri u
vel obediens.
nus ex duobus qui audierant a iohanne et
vel christum. vel vera pietas ... thesaurum indicat ...
secuti fuerant eum. invenit hic fratrem suum symonem et
sanguine sic fratrem germanus in fide ... invenimus ... quem diu cum quereret. ... vel grece.
dicit ei invenimus messyam. quod est interpretatum christus. et
vel non dedignatur maior sequi minorem. vel secum intuens ex ingenio
adduxit eum ad ihesum. intuitus autem
tur nobis.
vel per spiritum obedientie.
eum ihesus dixit. Tu es symon filius iohanna.
vel non propter nomen sed per significationem
tu vocaberis cephas. quod
natur.
vel id est petrus
interpretatur petrus. In crastinum
in recessione ad gentes a iudea ubi erat
unum voluit exire
iohannes baptizans.
in galileam et invenit

dentes. quod Rem non personam. quod non quem. ne se videatur ostendere. illi personam responderent.

vel hec voce fidei

Venite. quia sermone non potest explicari sed opere demonstrari. venite. credendo et operando et intelligentes. venite testimonio iohannis.

Mos nam potest dici. non enim est ordo maius. forte ad dignitatem. andreas dicitur frater petri quia in fide fundata erat ecclesia.

Idem dicitur iona et iohanna. iona columba. iohanna gratia.

In columba. scilicet spiritu sancto ex quo huius dicitur maiorem nominis effectum.

Galilea transmigratio. vel revelatio. transmigrare ...

velocitas vel sublimitas ... novam ... in novo ... vel multa opinio ... vel ... immutatur ... velum ... columba ...

hoc laudatur

philippum et dicit ei ihc.
seqre me. erat autem
philippus a bethsayda
civitate andree et petri.
Invenit philippus nata
vel fratrem suum
nahel. et dicit ei. Quem
scripsit moyses in lege
et prophete
et prophete invenimus ihm
nomen apposuit vel de semine david. vel ut
filium ioseph a naza
maria quem non ignorat se virgine dicere. ego et
ret. et dixit ei natana
pater tuus. vel patrem putavit ut no
hel. a nazareth pote
ret eum. de quo propheta nazareus vocabitur.
st aliquid boni esse.
Dicit ei philippus. Veni et
vide. Vidit ihc nata
nahel venientem ad
se et dicit de eo. Ecce ve
re israhelita in quo
vel simulatio
dolus non est. Dicit ei nathanael.
cognoscens dominum loqui de sua conscientia non ex indignatione sed admi
Unde me nosti. Respondit ihc et
rando querit. unde. id est ex quo scivisti.
dicit ei priusquam te philippus

Hoc autem fuit ad vitandum,
et post de civitate vocavit
vocavit. et sic fit ei re
velatio ubi videatur
de deo. in visione vo
catus quod discipulum
ad sequendum. id est ad invi
tandum. esse in galilee
autem. ipso loco invenies.
ut sicut ipse proficiebat
sapientia. et sic per passi
onem vincit in gloriam
sic sequaces ei.
Ut dubitando inter
rogat et affirmat.
ut legis peritus a civi
tate tanti nominis prophetae
esse aliquid boni exi
mium de doctore et ipsum
salvatorem. dicit enim
nazaret. flos germine
in mundicie scriptum sit.
unde autem provinciam
om. congrue subditur.
veni et vide.
quod de simula
tio. sicut enim hic precia
confitetur. non negat
peccatorem. sed in eo la
udat confessionem
pharisei sunt do
losi. quod se bonos per
dicant cum sint ma
li.

venit ad ihm. sequitur frater
unum a petra xpo dicitur petrus
firmus in illo. in figura
ecclesie quam in petra fundavit.
Non frustra vocatur civitas.
non frustra dicitur philippi. pe
tri. andree. Sonat enim
domus venatorum unde notatur
animi et officium istorum. sunt
enim venatores in capiendis
animabus. unde philippus unus apostolus
sponte vocat nathanaelem.
Ut cautus venator in suis
venationibus vitiante facias
trum. s. quod ihc est quem pronun
ciatur in lege et prophetis. fi
lium ioseph. de domo david. vel
patrem non quod de eo natus. cum ma
ria matre. quod sciebat ex
prophetis virginem pepisse. no
tet esse ex david.
Nathanael peritissimus scrip
turarum intelligens quod non aliquis
a nazareth exire singula
rem nazarenum. quod autem doc
tissimus non est in apostolis elec
tus. ostendit enim apostoli per deum ydio
tis ut confundant sapientes. — vel predicatur
Mistice natanahel. id est do
num dei. est vere propheta israelita. dono
dei quod erat sub ficu addit.
id est subditus sub consuetudine
peccandi et umbra mortis.
ut primi parentes sub ficu
foliis se texerunt. vero prius vi
sus est a domino. et quesitus ante
quam dominum videret. et quereret.
angeli etiam per apostolos voca
ret.

Ecce eadem nathanael confessio que postea petri. unde petrus m-
nit uocari.

Quia cognouit nathanael christum absentem uidisse que ipse in alio loco gesserat. quando et ubi uocatus sit a philippo que est inditium diuinitatis. fatetur non solum magistrum sed et dei filium et regem israel. id est christum. in quo probatur israelita esse ut dicitur. id est uidens deum.

Nathanael israelita dicitur uisurus apertum celum et angelos ascendentes et descendentes. ut olim patriarcha iacob. uidit scalam et angelos ascendentes et descendentes. quia propter hanc uisionem uocatus est israel.

Christus se dicit filium hominis. quia nunc est affirmandus humanitate. nathanael et petrus filium dei quia magis affirmauit diuinitatem. Ecce confirmatio utriusque nature in christo. isti confitentes deitatem merentur ascendere. ille asserens humanitatem testatur se ad redimendos uenisse.

Aug. post ostensiones christi per testimonia iohannis ipse miraculose ostendit.

Aug. maior uirtus incarnationis et gubernationis et gubernatione celi et terre. et quod cotidie aqua pluuie per uites in uinum uertitur. et quod ex paruo seminario fruges crescunt. sed quia hec naturalia fiunt iam ex usu uiluerunt. ideo quedam

(id est sub umbra fici. id est sub legis littera.)

uocaret cum esset sub ficu: uidi te. Respondit ei nathanael et ait. Rabbi: tu es filius dei. tu es rex israel. (cuius ego miles.) Respondit ihesus et dixit ei. Quia dixi tibi sub ficu uidi te credis. maius his uidebis et dixit ei. (uel hoc maius.) amen amen dico uobis. uidebitis celum apertum. et angelos dei ascendentes et descendentes super filium hominis.

Aug. Quod dictum est nathanaeli: iam impletum intelligimus. quia postquam deus homo ascendit. et dicunt membris in eum apertum aditum celi. et uident angelos. id est predicatores sunt eum ascendentes ad archana diuinitatis considerare. et predicare. et descendentes dum infirmis se contemperant. et humana de eo predicant. Ut maius est celum apertum et intraque natum uiro per angelos cognoscere quam uisos. id est peccatores esse dum erant sub umbra mortis. Si enim in remanerent quod per furtis in uiderent.

II

(id est die qua exiuit in galileam.)

Et die tercia nuptie facte sunt in chana (id est in figura est) galilee. et erat mater (synagoge. in quo ostendit non) ihesu ibi. Vocatus (despiciendas nuptias quas fecit et facit.) est autem et ihesus et (mentum nuptiarum insinuat.) discipuli eius ad nuptias. et deficiente (uinum defecit ut mirabilius uino de aqua facto uirtus lateret diuinitatis apparet.) uino dicit mater ihesu ad eum. Vinum non

Significat tercio die. id est tempore gratie. post tempus ante legem. et sub lege christum ad nuptias ecclesie per carnem uenisse.

Cana galilee. id est zelus transmigrationis. ubi nuptie. quia hi sunt digni christo qui feruore deuotionis de uitiis

[illegible]

[illegible]

ad virtutes. de terra ad celum transivit. Ordo in cuius virtutis talamum fuit de quo sponsus processit. Vocatus est ibi deus dio procedentium patrum. et discipuli venerunt. In nuptiis vinum defecit. quia sensus legis per carnalem expositionem phariseorum omnino a sua proprietate virtute cepit deficere. sed fit aqua vinum cum intellectus quod carnalis videbatur spiritualia ostendit. et scripture littere plenam virtute celesti undique fecit. Si enim impleta est nondum manifestatur quomodo vinum in aqua? cum et sic apparet ei sensus sit vix intelligentes scripturas. vino inebriantur. et vitales a carne abierant.

Aug. binas vel ternas. existimantes est hec dicere. ut ipsas diceret binas quasi et ternas. secundum duo videre in scripturis tunc de patre et filio nominatur. et spiritus quam necesse est intelligi patris et filii intelligitur. ut omnia in sapientia fecisti. ergo et pater unum sunt in trinitate de nominato spiritu. trinitas manife-

Ihesus. et dicit. Et dicit ei Ihesus. *[quid quere dicant]* Quid michi *[commune est mihi et tibi]* et tibi est mulier. Nondum venit hora mea. *[et si videtur nega]* Dicit mater *[filii sciens matrem pietatem facturum. et]* eius ministris. *[ideo fiducialiter imperat]* Quodcumque *[ministris]* dixerit vobis facite. Erant autem ibi lapidee *[vasa aquaria ab ydor]* ydrie sex posite secundum purificationem iudeorum. capientes singule *[metretam grece mensuram dicunt latine]* metretas binas vel ternas. Dicit eis Ihesus.

Sex etates sunt lex et prophetie et psalmi. hec omnes sed in littera aqua in scriptura. Sensum spiritualem vinum fuit. Sex ydrie sex etates. quarum nulli defuit prophetia precepti eum ab exordio mundi. et est prima etas ab adam usque ad noe. secunda usque ad abraham. tercia usque ad david. quarta usque ad transmigrationem babylonis. quinta usque ad iohannem baptistam. Sexta usque ad finem mundi. In hiis igitur etatibus erant ydrie i. corda hominum receptura scripturam dei parata. proposita in exemplum credendi. et vivendi. lapidea i. fortia in christo lapide. secundum purificationem. i. quia illi tantum populo iudeorum lex data est gratia per christum omnibus facta est. Videamus quod in singulis etatibus quasi in ydriis aqua fuit. et quomodo vinum mutatur. In prima abel a fratre occiditur. et hic penam. laudem ille accipit. in hiis si quis innocentiam abel sequitur. et maliciam chaym fugit. aqua abluente vel reficiente bibit. sed si in eodem christum audiens occisum intelligit. de aqua vinum bibit. Sic in aliis habetur etatibus. In secunda noe propter iusticiam in archa salvatur. mundus

et si minora prophetie solutum est humanitate. sibi deus reservavit. per quas virtutes. quod in maioribus operatur. ad memoriam reducetur.

Aug. Quid michi et tibi est. In hiis non negat esse matrem. ut heretici dicunt. non inhonoravit quam parentes honorare precepit. sed matrem genitricem. miraculum facturus. non agnoscit. ei quia ex eo quod genuit hic non oportet. agnoscam autem te pendens in cruce. ut filius eam tunc discipulo commendavit. sed nondum venit hora mea. i. opportunitas que non debet esse passio. vel predicato evangelio. nisi virtute deitatis ostensa mundo. vel erit hora non necessitatis ut heretici calumpniantur. sed voluntatis. quia potestatem habeo ponendi animam et iterum sumendi eam. Non enim auctor temporum fato temporis regitur.

exo. xx.

mt. xxvii.

Io. x.

[illegible]

gen. vii.

diluuio perit. sicqs h exemplo a
uitijs se corrigit aq salutarē
bibit. s; si in archa ecclia q
cuncta alia .i. oēs gentes recipit
ī aq baptismū intelligit 7 ce
tus hr uinū bibit. In tcia abra
am obediens p filio offert a
rietē. q hinc discat hobedien
tia bibit de tcia ydria aquā.
Si qs i ysaac diuitatē in arietē
carnē x intellit. uinū bib. In
qrta dd huius regnat. saul
supbs abicit. In hoc sicqs discit
humari. aq bibit. si regnū x
intellit. uinū bibit. In qnta pp
pccāns captiuat' p' reducit. hic
sicqs discit pñtia corrigi. aq
bib. si de captiuitate pcti pp
dn p ihm liberari intelligit. ui
nū bibit. In sexta xpc ēeuēti
dn. offtur. in quo siquis sac
ritas suis discat subici. sic x
itt. aq bibit. Sei ūa octaua
resurrectione toti' mortalitatis
7 icarnatione ad dm in dm intellig.
uinum bibit.

Triclinium .i. tres ordines discū
bentiū. altitudine distantes
ut sc .i. doctores. continentes. 7
iugati. architriclinus aliqs leg
pit. q bibit spualē sensum
legis.

Vel. Vt p aq bapts iohis. p
uinum puis situr architricli
no .i. ipi iohi q aute bib pas
sionē quā xps.

Q d iussu eius imple
te sunt ydrie signi
ficat. q. 7 illa septā
a dño dd ē. sed in ea
sub uelamine .i. ad p
tione littere lat x.
sap aq. nisi predicū
aū auferat uelam ē eis
nū inebriatis. pbuit
quidē uacuas iple in
uo. q cuncta dat exiit
chio s; maluit de aq
uinū facē. ut doceret se
nō legē soluē s; implē. ii in euanglo. alia
festus intellig. sudo
dni celi firmati sūt.
7 spu oris ei oīs ur
eorū 7 baptizantes
eos in noīe pats 7 f.
7 spc. s. aliter binel
tne mensure sūt
omes gentes. ad qs
pertinent scripture.
hinc pp spiritū 7 cir
cisione. ipse tne ab
his filijs noe disse
minatē.
facē ut dixe. quā q
pphia poitt.

Implete ydri
q nullū tēps a salutari doctrina
as aqua. 7 impleuerunt us
uacauit.
que ad summū. 7 dixit eis ihc.
Haurite nunc 7 ferte ar
chitriclino. 7 tulerūt. Vt autē
gustauit ar
Aquā mutauit q̄n
post resurrectionē
illa perū sensu ut
intelligerent scripturas.
chitriclinus
Vel aq. uinū fem.
aquam uin
ū paulus pus nesciebat spm ē in
factam. 7 non sciebat unde
littera. ū ysaias 7 cet.
esset. ministri autē sciebant
qui hauserant aq. uocat spō
carnal de lit ad falsa descendit.
sū architriclin' 7 dicit ei. Omnis homo primum
uinum bonū ponit. 7 cū inebriati fuerint. tunc id

Margin notes:
Gen. xxii.
ꝑ R. xv. / ī S. R. v.
.i. uerus legis
passio xpi / uirtutum
[illegible]

quia et olim bonum et si in figuris quod
quod deterius est. Tu autem servasti
in aqua celatum nunc vero in euangelio manifestatum.
bonum vinum usque adhuc. Hoc fecit
initium signorum Iesus in Chana Ga
scilicet latentem deitatem
lilee et manifestavit gloriam suam.
et crediderunt in eum discipuli eius.
scilicet villa pulcherrima. et ag...
Post hoc descendit Capharnaum ipse
cognati magis fratres quam discipuli
et mater eius et fratres eius et discipuli eius.
non.
et ibi manserunt multis diebus. Et
prope erat pascha Iu
deorum. et ascendit Iesus
Ierosolimam. Et inve
in sacris
nit in templo ven
to offerrent. et erat avaritia sacer
dentes boves et o
tum.
ves et columbas. et
ne deessent peccata et victimis. qui merca
nummularios se
tores adde qui fune convectur quasi flagelle
dentes. et cum fecisset
tur ut liget in hoc vita vel in futuro
quasi flagellum de funi
culis omnes eiecit de
templo. Oves quoque

Et ascendit. scilicet ipse quod deus gentium tradi...
docet quod... de hominibus... vacaret orationibus et divinis sollempnitatibus ... legitur ad pascha ascendisse semel post ... in praedicatione. nunc de Iohanne incarnatio. ... hoc agitur secundo ... ad passionem iterum et iterum vendentes de templo eiecit.

Sed in figura templo quod est domus orationis prohibetur negotiatio terrena quam honesta putatur esse sed de hiis quae in templo offerentur. quanto magis prohibentur potationes et cetera graviora.

Non solum venditores columbarum sed et

Funiculi quibus eiciuntur sunt incrementa ac

Fer. Initio signorum quod mortalis mortalibus erat datus aquam in vinum vertit. Scilicet iam immortalis discipulis sensum ... intelligere Scripturas, et carnales mentes spirituales sapore sapientie imbuit. postea resuscitatos maiori gloria repleturus.

Post hoc. Post initium signorum de vino subditur aliud indicium divine maiestatis in electione vendentium de templo. Ipse prece filius dei vero hominis descendit Capharnaum. id est in mundum. sicut quod hic fratres et matrem.

Pascha agitur ... ad virtutes transitur ad hoc Iesus venit ... cotidie ecclesia ... suscitatur. et actus cuiusque considerat. et eos eiecit quos vel ... vel ficte bona vel aperte mala faciunt. Per boves quibus arantur praedicatores celestis doctrine significantur. boves vendunt qui non amore dei sed per quaestum temporali praedicant. Oves vendunt innocentes sua iusta vestiendi per haec ... quod per hoc signantur opera mundicie et pietatis quae vendunt dum per humana laude geruntur. Spiritus in columba apparuit sed Christum in columba spiritum accepit. et ... vendunt symoniaci. Sed nummos in nummo dant in ecclesia quae non simulate

celestib' s3 apte t'rminis ser
uiunt. hij o's c'tinuit de p
te sortis sco'r. q' l' ficte
bona. l' apte mala faci
unt. 7 funiclis pecc'or u'
flagllat ad correctione'.
q'b' incorrectione'. q'b' i
correcti in fine ligabun
tur. oues q' 7 boues eicit.
q' taliu' uita' 7 doctrina' os
tend' reproba'. es 7 mesas
subu'tit. q' in fine ip'e re'
q's diligant destrueret.

Bon' zelus e' feruor a'i q'
mens abiecto humano
timore, p defensione u'
tatis acc'e'd'r. eo comed'r
q' q'libet p'ua uidet corri
ge satagit. si neq't tol'at
7 gemit.

Augustin'. Edificatio salo
monis. vij. annis p'acta e'.
Reedificatio sub zorobabel.
impedientib' inimi
cis. xl. 7 vi. annis. h' nu
m'us conuenit p'fectioni dn'i
corporis. q' ut dicunt phi
sici. tot dieb' forma huma'
corporis p'ficit'. h' n'us ualte
ris nominis ade inuenit'. cui'
nom' ex. iiij. p'mis litt'is
climatu' c'stat. q' littere signi
ficat. ada' dispsu'. p. iiij. p
tes mundi cu' filijs suis. h'
numero corp' x'. q. e' ada' q'
dic' solute templu' h'. 7 sic il
li d'r. tria es' 7 in t'a' ibi. in
uo c'r ut edificat'. ut sig
nificet illu' ada' q' dispsus e'
rat colligendu' e'e. de ill' q'n

actionu' mala
ru' v'n p'sal.
uel q' t'alit'
unq'cu'q in hu
iusmodi uanita
ti. 7 salo'. fu'
eis pecco'r un
q'sq' c'stringit'.
ac' h'eis dapna'.
bet uendi. g'ra d' e'.
di sedie'.

7 boues. 7 nummu
lariorum effudit es. 7 me'
sas subuertit. 7 hijs q
columbas uendebant dix'. Auferte
ista hinc 7 nolite face' domu' patris
mei domu' negotiationis. Recor
dati u' sunt discip
uli ei' q' sc'ptum est.
Zelus domus tue
comedit me. Res
pondunt g' iudei
7 dixerunt ei. Qd sig
nu' ostend' nob. q' h' facis. Respo'
dit ihc 7 dixit eis. Solute tepl'
hoc. 7 in tribus die
bus excitabo illd.
Dixerunt g' iudei.
Quadraginta 7 sex
annis edificatum

alij domu' di faciu't
negotiationis. i. om's
q' q'runt q' sua sunt n'
que ih'u x'.

Qua signu' q'rit'
q' solita c'tu'ia de
teplo eiec'. Aug'. Sol
uite q'. q' h' t'mpl' si
gnificat t'plu' cor
p'is. in q' ulla e' ma
cla. imo h' figale
purgo. q' illd abho
mi'b' morte salu
ta' suscitare q'o dia
potentia.

Dixerunt g'. Aug' ho
le grec. oriens. disis
occidens. arctos sep
tentrio. mesimbon
meridies. p'me litte hor'
iiij. nominu'. i. alpha.
deltha. ite' alpha. iij.
c'tinent in nome' ade.
q' e' orb' t'raru'. alpha

est templum hoc, et tu in tribus diebus excitabis illud? Ille autem dicebat de templo corporis sui. Cum ergo resurrexisset a mortuis, recordati sunt discipuli eius quia hoc dicebat de corpore suo, et crediderunt scripture et sermoni quem dixit Ihesus. Cum autem esset Ierosolimis in pascha in die festo, multi crediderunt in nomine eius, videntes signa que faciebat. Ipse autem Ihesus non credebat semetipsum eis, eo quod ipse nosset omnes, et quia opus ei non erat ut quis testimonium perhiberet de homine. Ipse enim sciebat quid esset in homine. Erat autem homo ex phariseis Nichodemus nomine, princeps Iudeorum. Hic venit ad Ihesum nocte et dixit ei:

significat unum. delcha. iiii. item alpha. unum. mi. xl. et sunt simul xl. sex.

Prophetarum qui predixerunt eum tercia die resurrecturum.

sed dicebat.

corpus suum morte solvendo et a se suscitandum.

id est solum.

tamen hi et in tercia die excitabitur. vivificat vel post duos dies et tercia die resuscitabit nos.

eum. per signa.

non est qui ad esset factum volentem. quia habet potestatem ponendi animam suam et iterum sumendi

ei, sed quia occultas mentes noverat.

in de nostris ita

nullo quoque accipere cum sciret de homine quia non ipse homo de se.

ei. aliquo. perfecte.

ad huc non fide perfecti.

quicumque resurrectionem ... ab aliis dicimus.

cui negat nomen. unus ex principibus. ipse in tenebris erat.

non lux quia non renatus. ad lucem id est ad celes...

or partibus mundi. in unum cor pus Christi id est ecclesia. unde dicitur electos esse congregandos a quatuor ventis.

Conveniens addebat ut ubi et signis plures convenirent, et quia aliqui solis signis moti credebant in eum. ut hic quod sed tamen ita ut post ea possent passione eius scandalizari, et quia non dum erant renati ex aqua et spiritu non erant digni quibus se crederet Ihesus et familiariter cohabitaret. Sciebat enim quid esset in illis melius quam ipse homo de se. Hi fideles conveniunt cathecumini qui credunt in Ihesum, sed quia non sunt renati non credit eis Ihesus, id est communio corporis et sanguinis Christi. De talibus erat Nichodemus qui credens dicit eum a deo venisse propter signa que videbat, sed non dum renatus erat, et ideo nocte venit. non die. quia non dum illuminatur celesti lumine.

Sicut Ysmael qui persequebatur Ysaac vocat apostolus persecutionem, sic fit in ecclesia et blanda falsorum fratrum. Quod Sara affligit ancillam Agar, non dicitur persecutio sed correctio. unde et angelus fugienti dicit: Revertere et humiliare sub manibus domine tue. Sic boni principes hereticos et quibusque pravis ecclesie exiliis et aliis legalibus penis tunc affligunt.

Hic erat unus ex his qui per signa crediderunt, in quo tantus victoria spiritus sancti vel victoria populi. gestat figuram omnium qui ex Iudaico populo in Christum credentes per fidem vincunt mundum.

III

id est principaliter quod principes etiam intelliguntur ... qui ... hereticos ... Iudea ... designat ... ancillam Agar ... de domo Abrahe ex Iudea ... correctione.

Nocte. Forsan ideo quia magister
iudeorum palam discere erubes-
cit. vel per metum iudeorum. vel quia
prudenter apta signa no-
tavit. plenius fidei initia
requirit. et ideo invitat doctorem de
deitate christi et ipsius ... in-
carnatione. de passione et re-
surrectione et ascensione.
de secunda generatione et ingres-
su regni celorum et aliis
pluribus. Respondit ei ihesus.

Nichodemus vel est figura ca-
thecuminorum qui fidem
habent sed nondum baptizati,
qui in quadam nocte sacra-
mentorum accedunt. vel est for-
ma eorum qui perfecte credunt.
sed tamen lucem perfectorum operum non
dum habent. timentes carna-
lium cogitationum vel actionum
vel infidelium iudeorum im-
petum. fide sola colloquuntur
christo fluentes. loquuntur o-
perum fiducia non habentes.

Secunda nativitas. de qua di-
cit ihesus. spiritualis est que est ex deo
et celo ad vitam. sed ille solam
carnalem sapit. que est ex
adam et eva. ad mortem.
sed sic carnalem dicit iste
non posse iterari. sed spiritualis aque
est que facta non potest iterari. ex semi-
ne enim abrahe sunt
nati. sive per liberam sive
per ancillam.

Necessarium est visibile sacra-
mentum aque ad ablutionem
visibilis corporis. sic est neces-
saria doctrina invisibilis.

ut venisse. cum illo deum esse. sed ip-
Rabbi scimus quia
sum deum esse non cognovit.
a deo venisti ma-
gister. Nemo enim potest hec
que videt in pascha fieri ab eo.
signa facere que tu facis. nisi fu-
fecero.
erit deus cum eo. Respondit
ihesus et dixit ei. Amen
amen dico tibi nisi quis re-
ingerit hic desursum.
natus fuerit denuo
id est nisi per me cognoscere quod sum
non potest videre
regnum patris quod sum visio intuentis.
regnum dei. Dicit
qui solam carnalem
ad eum nichodemus. Quomodo
noverat. quod per denuo fieri. ideo modo sedere ...
potest homo nasci cum sit senex?
Numquid potest in ventrem matris sue
vel rursus vel iterum. modo
iterato introire et renasci? Re-
sedet.
dit ihesus. Amen amen dico tibi. nisi
quis renatus fuerit
ex aqua et spiritu
vide
sancto non potest in-
est intrare qui videt. quod est videre in-
troire in regnum
trare. et qui intrat videt. ut hac
dei. Quod natum

Nox significat vel cecitatem
legis. vel ignorantiam
cordis vel timorem.

Amen amen. Non interro-
gatum. secundam nativi-
tatem exponit. ne cre-
dat nichodemus solam
fidem. que per visa sig-
na concordat initium
sufficere ad salutem.
absque spiritualis gene-
rationis virtute et sa-
cramentis.

Ex aqua. visibili
sacramento. et spiritu in-
visibili intellectu. Sed quia
simbolum baptismi visibi-
liter accipiat. et spiritua-
lem intellectum ipsius simbo-
li percipiat. vel ex aqua vi-
sibili et spiritu sancto.

Ex primo homine per car-

ab

exponitur
scribendum

Nam dum dixit ... homine ... intelligebat
nichodemus ut ... baptismi vel ... exposuit. ... in
capite instruere de secunda generatione. iste ... intelli-
gatur filium dei et ipse possit esse filius dei.

id est oportet non credere se ... ablu-
...

nisi successione
carnale est. nomine
carnis non soli
carnem sed totum
carnalem ho
minem signat. sic
et nomine spiritus
spiritualem et corpo
re spiritus dicit.
Caro est littera natura
[illegible] [illegible]
[illegible] bilis est.
et in [illegible] invisibi
[illegible] ubi mem
[illegible] entis parte
perficit.
Spiritus est. non vero et
sacramento spiritus in
visibilis ad eum quo
natus ex aqua ad
mortem. nascitur di
filii adventu. quia non
tamen spiritualis dicit. sed
spiritus. quia sicut spiritus
est invisibilis ita
invisibiliter per sa
cramentum visibi
le efficitur dei filius.
Non insultat ei
ut superior eo ha
beatur. quia omnibus prest.
sed quia vult eum nasci
ex spiritu. quia necesse est ut
humilis. tumidus ex
magisterio habeatur.
quia superbus et princeps
vel nostri habeatur.
non ille qui se ipsum ex
humanum. et natus
ex spiritu scientia quid in
nescis.

i. carnale

spirituale nativitate designat a communi
est ex carne caro est.
li dicens quia patet et cetera.
et quod natum est ex spiritu
i. non putes in possi
spiritus est. Non mireris
bile. quia dixi tibi oportet nasci de.
quia dixi oportet vos
novo. i. spiritualiter. quia. in
nasci denuo. Spiritus ubi
qualibet et quando vult operatur.
vult spirat. et vocem
i. et. i. quando vis vocem
eius audis. Sed nescis
eius audit secundum corporalem sensum.
et adhuc hominibus respondet.
unde veniat. aut quo
vadat. Sic est omnis qui
quod non est ei. invisibilis
natus est ex spiritu. Respon
vocem eius audis et nescis unde ve. aut
dit nichodemus et dixit
quo vadat.
ei. Quomodo possunt
hec fieri? Respondit ihesus et
litteralis accidit.
dixit ei. Tu es magister
carnalis.
in israel et hec ignoras?
inflatus nescis humilis scies quia
Amen amen dico tibi.
ego cum prophetis et apostolis scimus
quia nos quod scimus
in abscondito
loquimur. et quod vi
deo dicit. foris videmus
dimus testamur. et
carnales non
testimonium nostrum
accipitis.

fide. ad sanctificationem animae in
visibilis.
Non autem mireris. si sic na
tum dico. natum spiritu. quia sicut
spiritus ubi vult spirat. et nescis unde
veniat aut quo vadat. sic est
omnis qui natus est ex spiritu.
Vocem eius. vox spiritus est vox. et.
quam audivit nichodemus. sed
qui non est natus de spiritu nescit
unde veniat. id est qua ratione
ne velit nasci hominem in
spiritu. aut quo vadat. id est ad
quam perfectionem ducat ipsum
nascentem ex se. nam quod ex eo
nascitur. unus cum ipso spiritu per
gratiam efficitur. sicut ipse spiritus
unus est per naturam.
Spiritus ubi vult spirat. quia in potestate
habet cor illustrare. vocem eius a
udis in scripturis. vel dum loquitur apostol
[illegible] spiritu sancto. quia et si audis nes
cis unde veniat. id est quomodo cor ille
intraverit. vel quo redierit quia non
est invisibilis. sic est omnis qui natus est
ex spiritu. quia et ipse invisibiliter agen
te spiritu incipit esse quod non erat. et tu
infidelis nesciat. unde veniat aut
quo vadat. id est quia gratia venit in ad
optionem filii. et vadit in regnum
dei. quia quae incognita sunt carna
li. tamen quaerit. quomodo possunt haec fieri. non
habens spiritualem intellectum. id est iuxta le
gis impossibile putat quod de na
tivitate per spiritum. unde redarguitur
a domino. tu es magister et cetera.
Quod scimus loquimur. quia ipse scientia
et locutio et sermo patris. et quod i. verum testamur. quod
ipse est visio et cum in testimoni
um [illegible] patris quod [illegible].

misterium trinitatis intimavit.

Augustinus. Si terrena et cetera non accipitis, quomodo poteritis capere celestia, id est celestem spiritus nativitatem? cui non solum non creditis, sed non terrena intelligatis, id est quod de templo corporis mei, quod de terra accepi, dixi vobis solvendo a me suscitando. Si terreni corporis solutionem et resurrectionem non creditis, quod quisque percipit mysteria spiritualis nativitatis? [attendite his que audistis, instruit] Nemo celestis est ei ascensio ad vitam, terrena eius exaltatio ad mortem. Qui intelligunt celestia, quia non carnales, hoc est intelligunt de ascensione. Renati per spiritualem ascendunt in celum, sed non nisi sunt sibi coherentia illi qui ... est homo et filius dei. Non sciat iste nullum ex se, sed per ipsum posse ascendere, et ideo non dicit homines ascendere, sed filium hominis totum cum corpore, qui secundum divinitatem descendit de celo, et est in celo secundum quod homo est. Et quia hec ascensio non posset esse nisi redemptis per passionem subdit: Et sicut moyses exaltavit et cetera.

Vel propter causam salutis humane dilectionem dei patris, ex qua omnis restitutio per filium suum in spiritu sancto.

Non vult. Quomodo gratia, quia late mundus in preceptis ornatus est. Per mundum hic humana non significatur, non quia secundum corpus ex quatuor elementis constat, sed quia secundum animam ad imaginem ornata est, quia ad unam

non accipitis. Si terrena dixi vobis et non creditis, quomodo si dixero vobis celestia credetis? Et nemo ascendit in celum nisi qui descendit de celo filius hominis qui est in celo. Et sicut moyses exaltavit serpentem in deserto, ita exaltari oportet filium hominis, ut omnis qui credit in ipsum non pereat sed habeat vitam eternam. Sic enim deus dilexit mundum ut filium suum unigenitum daret, ut omnis qui credit in eum non pereat sed habeat

[Interlinear and side glosses: Et nemo. Postquam unitatem parium et adunitatem unitatis quisque diligit ... de celestibus ... celestia, ascendit ... in Fabnona ... in eremo ... id est via fide intuetur ... Sic filius hominis, qui est filius dei ... lectione dei ad hoc missus ... de filio dei, et super de filio hominis ...]

Et nemo. Hic pertinet ad secundam nativitatem in spiritu, quia nemo nisi Christus ad patrem ascendit, nisi qui ex spiritu nascitur. Nemo nisi ... ascendit in spiritu ... nisi in morte ... Christus.

Magister legis ad significationem legis invitat, et quia dicit exaltari filium hominis, vel hic solum pertinet inchoationis, subdit eundem esse filium dei. Sic enim deus dilexit mundum et cetera. Ita exaltari. Olim omnes per serpentem, et Christus mortuus serpens dicitur, quia qui fide intuetur, liberatur. Sic intuitu illi in figura ab ignitis serpentibus liberati, quod significat in ecclesia unitionem.

Daret in mortem, ut omnis aspiciens in mortem eius non pereat sed habeat vitam eternam.

Non enim. Ve salus per filium dei, non enim alia causa venit, non ut salvet, non ut iudicet nos, ut dixit ... faciet.

[Right margin: salutis ... ; in ...]

una persona

Quoniam ad tempus ... loquitur ... quia ... in celo ... loquitur ... ad ... in celo.

3

vitam. Non enim misit deus filium suum in mundum ut iudicet mundum. Sed ut salvetur mundus per ipsum. Qui credit in eum non iudicatur. Qui autem non credit iam iudicatus est, quia non credit in nomine unigeniti filii dei. Hoc est autem iudicium: quia lux venit in mundum et dilexerunt homines magis tenebras quam lucem. Erant enim eorum mala opera. Omnis enim qui male agit odit lucem. Et non venit ad lucem ut non arguantur opera eius. Qui autem facit veritatem venit ad lucem ut manifestentur opera eius quia in deo facta sunt. Post hec venit ihesus et discipuli eius in iudeam

Hoc est autem iudicium. Non aliud est iudicium, id est, dampnatio, nisi non cognoscere et non esse in filium dei. Sicut nichil aliud est bonum et vitam non esse et cognoscere filium dei. Unum deum hec est vita eterna ut cognoscant verum deum et quem misit ihesum christum.

Qui autem facit. Ostenso quia iniquitas dampnet, quia non credit, ostendit quod iusticia salvetur qui credit.

In iudeam terram. Moralem, id est, confessio peccatorum, vel divina

gine dei facta est qua adhuc diligit deus ut etiam ipsa faciat.

Non iudicatur. Ex eo salvatur homo, non iudicatur, sed si iudicatur ex se habuit quia non credidit.

Iam iudicatus. Nondum apparuit iudicium, sed iam factum est iudicium. Novit dominus qui sunt eius.

Quia non credidit. Cur qui non credit iudicatus, quia lux venit que excitat et ammonet homines cognoscere sua mala, in quibus omnes sunt, sed alii oderunt ammonentem lucem et fugiunt ne arguantur eorum mala que diligunt. Alii autem ammoniti per lucem accusant sua mala, quod est veritatem facere, et sic illuminantur.

Mala opera. Opera, id est, impietas et incredulitas et odium esse ne lucis et nolle eam aspicere, sed velle in tenebris peccatorum remanere.

Venit ad lucem, id est, displicent mala sua, et accusat non se ignoscit, non se parcit. Venit ad lucem et incipit agere cum deo quia mala accusat, quia verum bonum est accusatio mali. Opera eius, scilicet, quod se accusat. Si deus accusat, manifeste est quia in deo sunt facta. Non enim deus lux sibi luceat, sibi non displiceat.

Post hec. Non continuo post disputationem cum nichodemo que facta est in ierosolimis, sed pacto spatio temporis de galilea in iudeam rediit.

Christo iam baptizante ad huc baptizat Iohannes. quia ad huc precursor erat. non debet precursor cessare. donec veritas manifestetur.

Iohannes baptizat. Quando catechumini nondum baptizatis predicatur doctrina fidei. tunc preficit baptisma Iohannis. ante baptisma Christi. quia sicut ille predicabat penitentiam et baptismo Christi preveniebat. et est in agnitione veritatis. quam mundo apparuit attrahebat. sic ministri ecclesie per erudiunt venientes ad fidem. post peccata eorum redarguunt. deinde remissionem in baptismo Christi promittunt. et dicit sic in cognitione et dilectione veritatis attrahunt.

Nondum missus. Nondum erat consummato littera legis. nec cum pendens in cruce. dixit consummatum est.

Iudeis. dicentibus meliorem esse baptismum Christi. ad quem veniebant Iohannis homines. non ipse ad Iohannem.

Volentes accusare Christum. quem paulo ante viderant baptizatum a Iohanne.

terram. et illic de- *(credentibus terre)* morabatur cum e- *(ad discipulis meis videlicet)* is. et baptizabat. *(per discipulos)* Erat autem et Iohannes ba- *(precurrens)* ptizans in Ennon *(et preparans baptismum Christi)* iuxta Salim, quia a- *(civitas est)* que multe erant illic, et veniebant et baptizabantur. Nondum enim missus fuerat Iohannes in carcerem. Facta est autem questio ex *(defendentibus baptismum magistri et per)* discipulis Iohannis cum Iudeis de pu- *(tantibus Iohannem)* rificatione. Et ve- *(baptismi maiorem Christo)* nerunt ad Iohannem et dixerunt ei: Ra- *(vel solvant hanc questionem)* *(rabbi)* *(quasi indignantur mundum post ipsum)* bbi, qui erat tecum trans Iordanem, *(quasi quem baptizasti)* cui testimonium *(ecce agni dei)* perhibuisti, *(vel valde minimum)* ecce hic baptizat, et omnes veniunt *(invidia)* *(quasi quod videtur de presumptione)* ad eum. *(te dimisso qui eum baptizasti)* Respondit Iohannes et dixit: Non potest homo ac-

rum laudis. illuc venit ipse et discipuli eius. id est doctrina et illuminatio eius. et ibi moratur purgando a delictis. unde sequitur: ibi demorabatur et baptizabat.

Baptizabat. suo baptismo non eo quo baptizatus est. alius enim fuit. ut esset via et preparatio suo baptismo.

Ennon. ebraice aqua. unde quidam nomen interpretatione aperiens subdit. quia aque multe erant ibi. Salim oppidum est ultra Iordanem in quo quondam Melchisedech regnavit.

Ecce aperte notat facta ante Iohannem incarceratum. que alii pretermiserunt. incipientes ab hiis que post missum Iohannem in carcerem. quando cessante baptismo precursoris aperte incipit baptismus Christi.

Rabbi. que videtur consuetudinem humane nature sunt natus. ex parentibus pro necte etatis.

non quod datum est a deo. id est baptizare in penitentiam. non autem in remissionem peccatorum. quia non ego Christus. sed ut scitis me testatum vobis fuisse. ideo ad illum currite.

Habet sponsam. sponsam id est ecclesiam. quam generat et ego preparavit.

Propter vocem. Vox enim quo perhibet se filium dei. sponsum ecclesie.

Qui desursum venit. id est de altitudine humane sed ante peccatum primi parentis. quia de illa altitudine assumpsit se ubi vidit humanam naturam. non assumpsit culpam. sed assumpsit penam.

Qui de celo. id est de patre venit. duobus modis super omnes est. primo super omnem humanitatem. quia de ipsa per quam peccavit venit. secundo in altitudine patris cui equalis.

accipere quicquam. nisi fu-
(accepit quod)
erit ei datum de celo.
(ego non Christus.)
Ipsi vos mihi testimo-
nium perhibetis. quod di-
(maior ego illo. non sed missus)
xerim non sum
(ante illum. ut precursor servus preparans)
ego Christus. sed quia mis-
(et viam.)
sus sum ante illum.
(quid ergo es tu. quod ille sponsus)
Qui habet sponsam
(ego amicus sponsi qui zelo sponsam illi non michi.)
sponsus est. Amicus autem sponsi.
(humilis non eius sed super eum.) (ut doceatur) (non de se inquam)
qui stat et audit eum gaudio gaudet.
(gaudio) (efficacia est sed de deo.) (et inde)
propter vocem sponsi.
(Gaudeo ad vocem sponsi quod ipse me nuntiat. vel habeo gratiam meam. intelligo in gratia mea. plus)
Hoc ergo gaudium
(sed non assumo. ne quod accepta minuatur.)
meum impletum est.
(Ne invideatis quia plures baptizat)
Illum oportet cre-
(quia iohannes figura legis.)
scere. me autem
(Christus crescit. lex minuitur. apparere)
minui. Qui de celo
(de altitudine quam homines. de patre. deo merito est.)
venit super
(nos angelos. terrenus ex se est. ex se terrena sapit et dicit. si non)
omnes est. Qui de terra est de terra loquitur. Qui de
(divina ex illuminante est. Christus. sed quia ante desursum. vel a patre. vel a patre.)
celo venit super omnes est. Et quod vidit et audivit

putatis me ultra hominem esse, sed secundum quod putatis homo sum. ille deus. a quo habeo quicquid habeo. ex me infirmitas. ex illo gratie sublimitas.

Quod dixerim. Putatis vel ad dixerim. contra meum testimonium. Ego non baptizo in remissionem sed ille.

Non sum ego Christus. non sum unctus a patre plenitudine spiritus. sed de plenitudine illius accepi. ut illum precurrerem.

Amicus sponsi. in hoc gaudium meum impletum est quod factus sum amicus sponsi. et asto et audio.

Vocem sponsi. Gaudeo ad vocem sponsi. sponsi et ille sponsus est scilicet inveniet esse Christum qui putabatur esse propheta. ego minuar quia inveniar esse propheta qui Christus putabar.

Illum oportet crescere. id est exaltari. qui predicatione diminuitur. gratiam dat. in quo gloria eius. quia in se semper est per tempora. esse in homine. quia homo plus videt eam et habet. homo minuitur. quia ante in se gloriabatur. dum in predicatione confitetur et accipit quod dat ille. et rei attestatur passio utriusque. Christus exaltatur in cruce. iohannes capite minuitur. attestantur et tempora. iohannes decrescentibus natus est. Christus crescentibus diebus.

Qui de terra est. id est de terrenis parentibus natus. a quibus peccatum et penam peccati contraxit. ex se habet et non in terra.

Et quod vidit et audivit. hic testis cum ipse filius sit. ubi videt patrem. non a ubi patrem audivit. vel testatur hominibus

sed se ubi. quod pater locutus est
.i. edidit. et genuit ex se. scit.
et indicat hominibus esse ex pa-
tre. hoc evangelista di-
cit. ut doceat. quod plene di-
ci. vel intelligi nequit.

Quem misit deus pater ver-
ba dei loquitur. quia est quem misit
deus. verba dei loquitur. ergo v-
ba filii de se testimonium
perhibentis. quod deus. scit. v-
ba dei sunt.

Ad mensuram. homini dat ad m-
suram. sed hic totum ex se ipso
ipse genuit filium suum. ita
incarnato filio suo. totum
spiritum suum dedit. non particul-
ariter. non per sub divisiones.
sed generaliter. et universaliter.
et non ob aliud dat. nisi quia pater
diligit filium.

Ira dei. cum qua natus est et io
non aufert veniens. sed manet quia per
filium missum. qui est vita. non
tollitur effectus illius ire. scilicet
mors. corruptio. ignor-
antia. que omnia manent.

Ut ergo cognovit ihesus. sciebat
ihesus semper etiam illorum. et inui-
diam. quia non ideo didicerunt de eo
ut sequerentur. sed ut persequeren-
tur. et ideo fugit docens suos
eodem modo. non timentes. vel eos
evadere impotentes.

Sed discipuli. quos intelligi-
mus iam fuisse baptizatos.
suum baptismum iohannis. sive non ulti
arbitrantur. sive quod credibilius
est baptismum christi. ne eius ministerio
baptizandi defugerent. ut

hoc testatur. et testimonium eius ne-
mo accipit. Qui autem
acceperat eius testim-
onium. signavit quod
deus verax est.
Quem enim misit
deus verba dei loquitur.
Non enim ad mensuram dat deus spiritum.
pater diligit filium. et omnia dedit
in manu eius. Qui credit in filium
habet vitam eternam. Qui autem incredu-
lus est filio. non videbit vitam. sed
ira dei manet super eum. Ut ergo cog-
novit ihesus quia audie-
runt pharisei. quod ihesus
plures discipulos
facit. et baptizabat
quam iohannes. quamquam
ihesus non bap-
tizaret. sed discipuli

Signavit. deus. sig-
num posuit in cor-
de suo. quod spirituale adest.
hic esse unum dominum qui
missus est ad salutem
hominum.

Verax est omnis homo ex
se mendax. non enim
vera dicere potest nisi
illuminatus a deo.

Pharisei. i. discipuli iohannis
qui maxime fuerunt de
phariseis.

Discipuli. in quorum bap-
tizabat spiritus. licet non ita
manifeste ut per aliam
fusionem datur est quia et ple-
nius datur et ineffabili et
incogitabili modo.

Et baptizabat. quia non dicit ipse
cum semper mundaret in
spiritu invisibiliter. et dono
eius baptismus fit. et in
corpore. quod est in duobus.

3

aqua et ubi uite.
non mundans eam
lauat. aqua uiuo
uite.

Iudei .i. pharisei si
credulos quos cogita
bant eos per se que per
baptisma ipsi quod
crescebat. et quia per doctri
nam eius legem euacu
ari intelligebant.

Sciuit .ut cog
noscerent et imita
rentur samaritani ad
eum uenire dicentes se
hereditatem patriarche
israel.

Sychar .i. conclu
sio uel inuitatio gentium
populus conclusus sub
precepto quia est ramus de
oleastro excisus et
oliue insertus.

Erat .i. carnalis
naturalis nisi aliunde
unde surgit nisi a ca
duum bonorum .i. .x.
preceptorum esse fons iacob.
.i. nos infinita patris
altitudine procedens.

Fons dicitur ubicumque aqua
manat de terra. si sit
in supfinie fons tan
tum. si in profundo et
puteus dicitur.

Ex itinere. alt
ibi ihesus est carnis assum
ptio .i. quia fatigatio
.i. infirmitas rele
uans hominem. quia ca
ro

Significat transitum de iudeis et
ei. Reliquit iudeam
ad gentes. Quia de galilea uenerant
et abiit iterum in
iudeam.
ostendit quia sic
galileam. Oporte
predicaturus iudeis predicaret et genti
bat autem eum
bus
transire per sama
.i. in
riam. Venit ergo in
collectionem fidelium ex gentibus.
ciuitatem samari
e que dicitur sychar.
.i. gentium. in figu
iuxta predium quod
ra christi est quia legimus hereditatem patri
dedit iacob ioseph
che hereditatem ihesus in gentibus.
filio suo. Erat autem
naturalis intellectus. .i. ihesus .i.
fons iacob ihesus ergo
carnatio. Suscepit enim omnia
fatigatus que sunt nostre
infirmitatis sine peccato. illo.
ex itinere. Sedebat.
in humilis. quasi ihesus sedens.
sedebat sic sic fontem
lassitudinem releuans. petit ap
super fontem. tantum ut est
Quo nos uideat magis qui degenti
hora autem bus elegit
actus accedentes et proprii fidei.
erat quasi quia uenit .i. eius
sextum. per .vi. ho petit aqua
sexta. Ve tantum. poti
rum ferueus fides sama tionis. usque
nit mulier conditor et

hiret baptizatores suos per
quos alios baptizaret. quod non
defugit memorabile illud hu
manitatis ministerium. qui eis
lauit pedes.

Reliquit iudeam. postquam pa
rtos de iudaico populo suscep.
reliquit incredulos. legis littera
sequentes. qui ueniunt ad per
fectum dux. et abiit in galile
am .i. in spiritualem ipsi littere in
telligentiam.

In galilea transformatio domini
est facta. per quam significatur trans
mutatio humane nature in spiri
tualem gloriam. In galilea dedit
discipulis in monte doctrinam.
per quam ad uitam transituri sunt
credentes.

Samaria regio est iudee. ubi
cum decem tribus iuda se separauit
ipse ne iret reblitaret. duuisit
ibi preter populum suum. nam samaria
interpretatur custodia. qui
populo circumcisionem et quinque
libros moysi suscepit gratia
pacis.

Per samariam. Inter iudeam et ga
lileam samaria est .i. inter legem
littere que per iudeam et diuinas le
ges et dominum reuelatas. que
eum significat galilea est lex natura
lis in medio constituta. que quia
ex lege sup sit fundam
ta ecclesie oportet transire ad
gentes constitutas sub lege
nature. ut cum utrisque in gali
lea. in galilea est ubi uir
duinis rediret.

Venit mulier. Alt. uel ut uni

·c· uer. i. synagoga que
uenit haurire aquam.
.i. de eo istoria legis
littere. cui fidem petit
ihc. puteus altus profun
ditas misteriorum legis.
v. libri moysi.
que nunc habes. i. li
brum iosue. relinquit.
ydria. i. pristinam con
uersationem. abiit
in ciuitatem. i. pruri
tuam ecclesiam.

In figura ecclesie que
post de gentibus hau
riebat aquam. i. volup
tatem de profundo seculi
est fide sitit ihc. petit ab ea,
potari.

Dicit ergo mulier. nesciens quem
potum querit ab ea putans
quod de aqua. opponit se de ali
enigenis. uasculis quorum et con
uersatione non utuntur iudei. sed ihc
qui fidem petebat. ei spiritum dare
cupiebat. et eam amonet ut
petat. spiritus autem est et donum dei et ui
ua aqua.

Si scires. Pedetentim et suppli
cibus ubi instruere. ut tandem do
num dei. i. spiritum possit accipere.

Aquam uiuam. aqua uiua dicitur non ali
a nisi que de oriente excipitur. de qua
mulier carnaliter sapiens dicit.
Cum hauritorium non habeas et pu
teus sit altus. quomodo habes aquam
uiuam? Sed nec alium fontem pro
mittere uidetur. ad hoc numquid tu
maior es patre et cetera. potes meli
or esse iacob. qui cum suis usus est

redemptor
uniuersi
generi. apo
stolis in
se. ...
...
...
ecclesie spiritu
alis esset
casus. ...
...
...
qui busa
natur
magni
ecclesie.

rationis quos expectant iudei
de samaria ha
et supplantator est ... dicit uos
hereditate iacob ...
urire aquam.
... homo tamen.
Dicit ei ihc. Da
... discipuli
michi bibere. Dis
habebant iudei ... legis artum
cipuli enim eius
... cibos emebant ... uidelicet
abierant in ciui
potentiorum fidei ...
tatem ut cibos
emerent. Dicit
ergo ei mulier illa samarita
ex habitu cognouit quod iudeus
na. Quomodo tu iudeus cum
sis bibere a me poscis que sum
mulier samarita
... dicit euangelista.
na? Non enim
... supple.
coutuntur iudei samaritanis. Re
spondit ihc et dixit ei. Si scires do
q. est spiritus dei. i. dator spiritus. i. que te petit fidem.
num dei. et quis est qui dicit
aquam uiuam subaudi.
tibi. da mi bibere. tu forsitan peti
i. spiritum. merito fidei.
sses ab eo. et dedisset tibi aquam
uiuam. Dicit ei mulier. Domine neque
...
in quo haurias habes et puteus

a. ante potentia. sci
tio humilitas est. Sex
ta hora sexta etas.
qua uenit. puteus
profunditas huius seculi.
samaritana ecclesia
uenit non iam iusti
ficata sed iustificanda. aqua
putei uoluptas
huius seculi. quam qui cupi
do ex ima extrahitur.
submissis et inclina
tis ad eam hominibus pre
missa cupiditate.
quasi ydria.

Non coutuntur. ... quod de lo
co orationis dicebant.

fundus est. Unde ergo habes aquam vivam? Numquid tu maior es patre nostro iacob. qui dedit nobis puteum. et ipse bibit ex eo. et filii eius et pecora eius. Respondit ihesus et dixit ei. Omnis qui bibit ex aqua hac sitiet iterum. qui autem biberit ex aqua quam ego dabo ei. fiet in eo fons aque salientis in vitam eternam. Dicit ad eum mulier. Domine da mihi hanc aquam ut non sitiam neque veniam huc haurire. Dicit ei ihesus. Vade voca virum tuum et veni huc. Respondit mulier et dixit. Non habeo virum. Dicit ei ihesus. Bene dixisti quia non habeo virum.

(Interlinear glosses: que non hauriatur de imo putei — habes unde — maior aliquid dando — hunc — haurienda — aquam ex ea bibens — per quos pastores — gaudiis — temporalis voluptate seculi significatur — puteus saturitatem sitis que fiet in resurrectione — quam ipse — fons — quo inebriabuntur — fidelis ad intelligentiam — qui ab ea non audiuntur habere se non)

Paulatim eam attollit; adhuc mistica loquitur ut paulatim perducens eam ad cognoscendum quis cum ea loqueretur.

Non opus tamen non prudentem mulieris responsionem sed veritatis laudat confessionem.

Aug. Et nunc mittit quasi quinque sensus corporis te rexerunt. [illegible]

illo: ostendit quod christus ostendit aperte se carnaliter non sed spiritualiter loqui. dicens in eternum non sitire eum qui suam aquam biberit.

Pater noster. quasi alienigena iacob patrem suum vocat. quia ipsa sub lege moysi vixerat. et predium quod iacob filio suo ioseph dederat possidebat.

Salientis in vitam. aqua corporalis deorsum fluit. aqua spiritualis sursum salit. et secum eos qui eam bibunt in eternam gloriam subvehit.

Ut non sitiam. delectata promissione domini. non sitire volens. iam ex homine etiam hiis laboribus adhuc carnaliter putat promitti sicut helye datum est. xl. diebus non esurire. nec sitire. sed ut illa iam intelligat. dicit. vade voca virum tuum et veni huc. id est eo duce ad contemplationem spiritualis intelligentie ascendas.

Vade voca. tu sensualis voca rationale intellectum. quo ut viro regaris. ita quod modo carnaliter sapis. hic ego lux captum viri illuminabo. quia hoc dico non carnaliter ut tu animalis facis sed spiritualiter intelligenda. et ductu rationis accipienda. et ductu rationis accipienda. et ideo para intellectum. et veni intelligendo. ad hec spiritualia que dico.

Non habeo virum. Re vera hec mulier tunc non habebat virum. sed utebatur nescio quo non legitimo viro. de quo respondit adhuc carnaliter sapiens. quia nondum vocaverat virum id est intellectum. sed dicit ad quod

videt quod sensus [illegible]

non sitiet in eternum sed aqua quam ego dabo.

Ad vere [illegible]

Quinque enim .v. leges humane nature date. prima in paradiso. ante peccatum in prohibitione ligni. Secunda post prevaricationem et expulsionem de paradiso de multiplicatione humane propaginis. Tercia noe ante diluvium de fabricanda archa. Quarta post diluvium de diuisione gentium. Quinta habrae de circumcisione filii. Hiis .v. legibus quasi .v. viris humana anima ab initio mundi usque ad moysen subiecta fuit. post data est lex litterae. que nullam salutem contulit. unde dicitur et hic quem habes non est tuus vir. diuine litteram. uade ad spiritum litterae. ad nomen et. aqua spiritualem uiuam sentiens plene.

Mulier est uir. Iactantiam samaritanorum reprimit. qui putabant se non minoris religionis fuisse quam iudeos. loquitur enim in persona prophetarum. et omnium qui in christo crediderunt. unde ait uos adoratis patrem quem nescitis. quia nullus adorat patrem nisi filium adoret. per quem ad patrem notitia uenitur. sed nos scimus filium et patrem per filium. unde sequitur. quia salus ex iudeis est. non solum origine carnis: sed ex hiis orta est fides. et primitiua ecclesia.

Quod non uerum. Ecce parturit mons. uir et templum iudeorum reprobabitur. sed hi erunt impares. quia uos samaritani adoratis quod nescitis. sed nos iudei non omnes sed electi adoramus quod scimus. quia nobis cognitio dei. testamentum prophetia promissa de nobis christus et hic est quia salus ex iudeis est. Sed quamuis ita sunt differentes tamen non per solum locum iudeorum loco samaritanorum. et hic

sed uenit hora et nunc est et cetera.

diuinitate sensisse.

Quinque enim uiros habuisti. et hic quem habes non est tuus uir. hoc uere dixisti. Dicit ei mulier. Domine uideo quia propheta es tu. Patres nostri in monte hoc adorauerunt. et uos dicitis quia ierosolimis est locus ubi adorare oportet. Dicit ei ihesus. Mulier crede michi quia ueniet hora. quando neque in monte hoc. neque ierosolimis adorabitis patrem. Vos ad

Interlinear: benedixisti quia non est uir eius. — ergo quia non — quia uere est propheta. — iacob et filii eius. — patriarche in montibus uidelicet in templo adorauerunt per figurantes modum boni ordinandi. — iudei. — templum quasi alii montes preter — placere deo. — ablata umbra et ueritas ueniet. — deauit ut appareat in locis non esse dominum sed in — spiritualis. — Cum

exionis. non te regunt. uel intellectus sapientie sed adulterum uel errore corrumperis. de carnali quem dico accipies et non uocatur uirum tuum ut sic dico spiritualis intelligentie. Ideo quinque sensus in minore etate. dicuntur uiri. quia sunt legitimi. post lapsum enim hominis ex defectu diuinitatis naturalis regula etas. non ad eternam ad illum principalia appetenda. sunt cauenda. sic ostendit.

Exauditis perficiens iam cepat aliquantum habere intellectum. unde prophetam uocat sed non plenum. quia non credidit uenisse christum.

Patres nostri et ideo iudei ca hac contentione quam me mouet. Iudei se preferebant samaritanis per templo. quod edificauit salomon. in quo adorabant. econtra samaritani. aduersus iudeos per monte. in quo et non in templo. patres adorauerunt. qui deo placuerunt.

Mulier quae uenientem ue est uir. quia per ... et ideo dicit. quia

coratis quod nesci
tis. nos adoramus quod scimus
quia salus ex iudeis est. Sed uenit ho
ra et nunc est quando ueri adorato
res adorabunt patrem in spiritu et
ueritate. Nam et pater tales querit
qui adorent eum. Spiritus est deus et eos
qui adorant eum in spiritu et ueritate
oportet adorare. Dicit ei mulier. Sc
io quia messias uenit qui dicitur
christus. Cum ergo uenerit ille nobis
annuntiabit omnia. Dicit ei
ihesus. Ego sum qui
loquor tecum. Et con
tinuo uenerunt
discipuli eius et mira
bantur quia cum
muliere loquebatur. Nemo
tamen dixit quid queris aut
quid loqueris cum ea. Reliquit ergo

Ego sum. Quem uenturum expectas, uenisse cognosce. et adducto tecum uiro. qui te regit que fide sunt necessaria dicere labora.

quia salus ex iudeis est. Sed quamuis ita sint differentes tamen uenit hora et nunc est.
Nam et pater. q. d. solum de uiro adorando cognoscere. et ipsum deum per unum orationis ex corpore.
Adorant eum in spiritu. qui adorant qui pura mente et simplici intentione ad eum que intendunt adorant.
Spiritus est deus. cum deus sit spiritus et non corpus. non querit corporeum locum. montem uel templum. unde quis orat. Sed spiritus est et templum unde orent. non de uisibilibus que transeunt. sed de eternis que uitas sunt.
Quia messias. tam per uerba doctoris amplius perfecta. scit a quo perfecte debeat instrui. scilicet a messia.
uel nobis profitere quod ad culturam patris pertinet.
Ego sum. quia sciebat quod possit ea docere. cum iam docentem non agnosceret. digna erat. cui ipse se manifestaret. unde dicit ego sum messias. quia manifestatione accepta non ibi uxit quod querat.
Et mirabantur. Non mirantur quod cum muliere loquebatur cum qua loqui consueuerat. sed quia alienigena. ignorantes misterium esse de gentibus fide.
Quid queris. non ausi sunt dominum interrogare. timentes ne abeo responderent. sicut eum interrogauerunt.
Reliquit ergo ydriam. Audito ego sum. iam habens intellectum.

2

capite mulieris, xpm in capd
iuit. relicta ydriam. i. cupi
ditate. recurrit euangelizare.
hic docuit euangelizaturi.
p deponere curam et honorem seculi.

Numquid aliquis. Non intelligebant
escam sicut mulier super non intel
xit aquam. Vnde magister nos
instruit non per uerba ut il
lam. sed iam aperte dicens meus
cibus est ut faciam uolu.

Voluntatem eius. Voluntas
patris est ut credant in eum et i
filium qui ipse misit. Opus patris
est nostra salus. Christus gratia cibus nostra
fides. et nostra salus. Christus gratia facit
uoluntatem docendo eam in
se. facit opus maturando in
strumentum redemptionis.

Adhuc. iiii. menses. putatis
menses usque ad messem. sed est
aliam messem. uobis ostendo. al
bam et paratam. unde et eos gratis
metit exortatur. et hec est qui
metit mercedem accipit.

Leuate oculos. Intellectum men
tis considerate. quia iam facta hyemps
est infidelitatis. adest ca
lor fidei. et parata sunt cor
da. ut opera iusticie colliga
tis.

Et qui metit. Utroque op
erat. seminatore et mes
sore. quia in hoc apparet pro
babile uerbum. quod dicitur quia alius
seminat et alius metit. nisi
enim parati essent per prophetas
non audirent apostolos.

hydriam suam mulier et abiit in ciui
tatem et dicit illis hominibus uenite et uide
te hominem qui dixit michi omnia
quecumque feci. Numquid ipse est xpc.
et exierunt de ciuitate et uenerunt
ad eum. Interea rogabant eum di
scipuli eius dicentes. Rabbi man
duca. Ille autem dixit eis. Ego cib
um habeo manducare. Dicit ei
ihc. Meus cibus est ut faciam uolun
tatem eius qui misit me. ut perficiam opus
eius. Nonne uos dicitis quod adhuc
iiii. menses sunt et messis uenit.
Ecce dico uobis. le
uate oculos uestros
et uidete regiones quia
albe sunt iam ad messem.
Et qui metit mercedem accipit.
et congregat fructum in uitam
eternam et qui seminat simul gaudeat et qui metit.

Quasi dicat. ad im
plendum
uoluntatem patris
et bonum potestis. quia pa
rata est messis. i. uide
te quia facile credentes.

hic sunt messes de quibus fructus agit
... ... qui angeli ...
... ...
... ... illos ad supplicia ...
... ... qui ... ...
... ...
... ... eos in tabernacula ...
...

in hoc enim est uerbum uerum quia alius est qui se-
minat et alius qui metit. Ego
misi uos metere quod uos non la-
borastis. Alii laborauerunt et
uos in labores eorum introistis.
Ex ciuitate autem illa multi
crediderunt in eum samarita-
norum propter uerbum mulieris testi-
monium perhibentis quia dixit mihi
omnia quecumque feci. Cum ue-
nissent ergo ad illum samari-
tani. Rogauerunt eum ut ibi
maneret. et mansit duos dies.
et multo plures crediderunt propter
sermonem eius. et mulieri dicebant.
Quia iam non propter tuam loquelam
credimus. Ipsi enim audiuimus et sci-
mus quia hic est uere saluator mundi. Post
duos autem dies. exiit inde et abiit in ga-
lileam. ipse enim testimonium perhibu-

Alius est qui. Non enim crederetur apostolis nisi prophete precessissent. Ego misi uos metere. Vos autem facio messores. id est ubi alii seminauerunt. id est in iudea. ubi seges collecta est. unde aliqui exeuntes in toto mundo seminauerunt. Vnde alia messis que gentibus fit colligenda in fine seculi metentibus angelis.

Ex ciuitate autem illa. Moraliter. Sic cotidie apud illos qui foris sunt nuntiatur christus per mulierem id est per ecclesiam. et credunt per illam famam. unde apud eos manet per duos dies. scilicet in traditione noticie ut lux eorum duobus preceptis caritatis instruens.

Et mansit ibi. plures audierunt famam post consenserunt per sermonem. non satis est eis. sed apud se manere faciunt ut ipsi eos instruerent. quem preferunt uerbo mulieris. in quibus omnibus e contrario arguitur duritia iudeorum. qui nec miraculis crediderunt.

Ipse enim ihesus. quia ubi plurima monstrauit miracula fecit. nec tamen pauci in eum crediderunt sine ullo signo crediderunt in eum discipuli eius. et non alii. id est a samaritanis qui facile nullo signo crediderunt. reuertitur ad illos ut qui prius ora non crediderunt. tamen crederent. significat quod gentibus facile consensit

in fine seculi revertentur ad iudeos qui sunt patria sua. quia prius in eis honorem non habuerat. Ecce circumcirca venit. ideo revertitur quia testatus est quod propheta non habet honorem in patria. alioquin videretur non debuisse ad hos reverti. ubi honorem non habet. sed magis apud illos ubi bene receptus est.

Abiit ad eum regulus. tamen credens quod possit sanare filium suum. sed que potentia quod ubique est non credidit. ideo ipse ad eum rogat ut descenderet. et presens corpore sanaret. unde in fidelitatis arguitur. nisi signa et prodigia videritis non creditis. et cetera.

Centurio laudatur quod dicit domine dic verbo tantum. et sanabitur puer meus. unde tantam fidem inveni in israel. ut forsan cupiebat temptare christum. qualis esset. Iste vero arguitur. nisi signa et prodigia videritis non creditis. post ea autem propter salutem filii credidit ipse et domus eius tota.

Descende. Credit aliter non posse salvare nisi esset presens. unde dominus indicans se non deesse ubi invitatur. solo iussu sanat. unde. Vade filius tuus vivit.

Vade filius tuus vivit. Ad filium reguli non vadit et rogatus. ne divicias honorare videatur. ad servum centurionis ire promittit. quod humanis non despicit. nunquam superbia destruitur. quod in hominibus non spernitur. sed quod extra patet.

te. quia propheta in sua patria honorem non habet. Cum ergo venissent in galileam exceperunt eum galilei. cum omnia vidissent que fecerat ierosolimis in die festo. et ipsi venerant ad diem festum. Venit ergo iterum in chana galilee ubi fecit aquam vinum. et erat quidam regulus. cuius filius infirmabatur capharnaum. Hic cum audisset quia ihesus adveniret a iudea in galileam abiit ad eum et rogabat eum ut descenderet et sanaret filium eius. Incipiebat enim mori. Dixit ergo ihesus ad eum. Nisi signa et prodigia videritis non creditis. Dicit ad eum regulus. Domine descende priusquam moriatur filius meus.

[Interlinear glosses:] curiositate miraculorum — non voluntate audiendi predicationem. — vel ut ubi non erant. — non tamen credebant vel parum. — capitulum — quod propter miracula credebant — vos cives sui quibus signum salutem — tamen credentes. — patria. id est ipsi iudei. non habent honorem quia pauci debuissent credere. ut galilei et cetera.

In patria sua. alias patria. patria. id est populus iudeorum. non sibi honore est. quia pauci de his se crediderunt. ut de galileis. cum vel christi ecclesia gentium facile credens. immaculatus sine vulnus et habet nisi solo verbo predicationem. illi per miracula et pauci.

Dignum quod potero dignum. quod autem quod significat.

ꝰ eccl'a gentiū facile credens. samaritan9 ei9 simile. 7 hȝ ml'

dicit ei ihc. Vade filius tuus

ñ solo ūbo pdicationis. alij p miracl'a.

uiuit. Credidit homo sermoni

siam meip crede · ꝗd' sermone sanet · ꝗ iam credendo.

quem dixit ei ihc. 7 ibat. Iam

7 sic meruit sanitatē filio.

autem eo descendente serui occ

urrerūt ei. 7 nunciauerūt ei dicen

non d'ffidit de misc'dia

tes. quia filius eius uiueret. interroga

diuina d'ubat ūo ut uiu'et. diuina sermonū ꝯfessione pli

bā t ergo horam ab eis. in q

uis innotesceat.

melius habuerit. 7 dixerunt

infigura sṗc sc̄i septiformis. in q̄ oīs salus.

ei. Quia heri hora septima re

ꝯparauit horā uitutum

liquit eū febris. Cognouit er

hore pmuciantis.

go pater. quia illa hora erat in

qua dixit ei ihc. Vade filius tuus

uiuit. 7 credidit ipse 7 domus eius

tota. Hoc iterum secundum signum

fecit ihc. cū uenisset a iudea in

galilea. Post h erat dies

festus iudeorum. 7 ascendit ihc

ꝯ solēnitatis · lō cū hore sollēptu · domin9 · tates celebrat.

ierosolimā. Est autē ierosolimis

probatica piscina q cognominatur

tur hebrayce bethsayda. v. portic'

De oīb' miraclis q̄ fec' ihc an morte iohis. nō fac' iohes mētionem ñ de istis duob'. de q̄ putāe ꝑ. cū uidi q̄ sup' posuīs; ceā eni euangliste. q̄ hȝ uoluit opereō plenare.

Et credidit ipse. Ṅon alij ciues. in q̄ paucitas fidei uidēr signāt. q̄ uis signa uidetēt. ūn infert, hȝ iīm. secd' sign fec ihc. fec' sup' multitudo gentiū solo ū bo ꝯ siderarū. in samaritanis signabatur.

Hoc itm. secdm signū. Ecce duo miracl'a un inuisibile p ange lū in piscina. alterū a dn̄o in uisibiliē. in utroq; uni9 sanat' ut unitas commēdet'. aliq̄ ñ in potestate adē magnū. 7 in benignitate paruū fuit, unū de toto sanari. ab eo q oīs uno ūbo potāt erige. sȝ in hijs corporalib' plus intēdit eīna salute animarum. ꝗ corpo.

Probatica pis. probat' o grece. oues. probatica ꝗ pecualis. q̄ i abluebāt cadauera hostia rū. significat aū aq̄ illa ppl'm iudeoꝝ. q̄ iū stat quiet' in uē tis temptationū tbāt. q̄ dicit dn̄o. nos ppl's tuus 7 oues pā cue tue. q̄nq; porticib'. i. le ge q in v. libris moysi est inuoluta. Ibi multa infirm q̄ ū sanat. sȝ pdit infirmos. ut aliq̄n q̄rāt medicū. ceci i sūt q̄ ñ hñt lum fidei. claudi. q̄ q̄ uidēt ñ pfe opant. aridi q̄ q̄cq̄d agūt sunt sī pingue dine caritatis. Expectabant

2

ꝗa ꝗ descend' ñ papiebat ꝗ p mot'ū

ꝯ hebreꝯ v̄n. ꝯ ꝗ.

ł ꝑs porticus.

2 aque mot in q sanitas fiebat p
angelum. qr lege cuncti gratiam re
demptionis desiderabant. angelo fi
li dei latius uite uidos. et motu sco
dectinis ei ad obsequendo. cum uni
te sanat unitas. qui p humilitate de
scendit ad fidem passionis. sz q
post. i. qui ab unitate discrepat
non sanatur.

Angelus qui mouebat aquam quam sana
bat significat xpm in quo impe
tu illum sanauit. et illa duo facta
i. angeli et xpi significabant. qr in
morte sua sanauit unitatem
ecclesie. mota aqua i. uidet: contra eum.

Triginta octo annos. i. duos
minus de quadraginta. qui numerus
constat de quater decem. et significat
perfectionem operum in decem precep
tis legis. et quattuor euangeliis. a
quo duos minus habet. qui ca
ritate dei et proximi caret.

Ihc iacentem. Ecce angelus mag
ni consilii. latens in carne. tur
bata aqua uidentibus sanum facit
unum.

Vis sanus fieri. Non nescit quod
uelit sz accendit ad amorem sani
tatis. de qua iam desperabat. et
unde etiam querebatur. qr non habebat.
qui mitteret eum in aquam.

In his i. a. qui ... stauerit uel habitare
habens. In his iacebat multi
nodum cui ad a spiritu eunda salutis una fidei feruore col
tudo languentium mag
ex xxxerat. qui fingendo facere non possunt.
na, cecorum. claudorum. aridorum.
sine caritate. i. i. mor Ecce qui nodum que
Expectantium sunt agenda.
tem x et unde redemptionem.
aque motum. angelus autem
domini secundum tempus descendebat in
et similiter saluauit mortem xpi per uniuersum mundum
piscinam. et mouebatur aqua.
te ecclesie unus dr saluari.
et qui prior descendebat in
piscinam post mocionem aque
sanus fiebat a quacumque detineba
tur infirmitate. Erat autem
significat in lesis et magnus peccatis plenum.
quidam homo ibi triginta et octo
annos habens in infirmitate su
figuraliter item sicut est illud.
a. hunc cum uidisset ihc iacentem.
et cognouisset. quia iam mul
tum tempus h[...]aberet. dicit ei. Vis
sanus fieri? Respondit ei langui[...]dus. domine: hominem
non habeo. ut cum conturbata fuerit aqua. mittat me
q. e me inpotentem sum.
in piscinam. Dum uenio enim ego alius ante me des
Auctis. et non solum letatur de Surge diligendo
cendit. dicit ei ihc. Surge tolle gra ambula domini usque ad uisionem 3

quos scilicet uocat ... et procederet ... per motum aque sanati sunt

... satis.

p̄rimo ꝯ baō
pono ꝯ laō

ei festiua. n̄ fr[illegible] p̄p̄ amorē eī. ad q̄ p̄gīs deserens. nec p̄p̄ fr̄em ab illo q̄rendo cessaui.

run erectione s; ē de primo
batum tuum et
rū sollicitus esto salute de ītue
ambula. et statim
te uīntuīē.
sanus factus est

Tolle grabat. dilige p̄rimū in firmitate eī tolerando. q̄ te infirmū patienter tulit.

Dicebant ergo iudei. obseruatores litte nescientes gratiam q̄ lex implet̄. q̄ ab omi seruili ope .i. p̄ccō cessare iubz. iūn hic dr̄. Surge .i. p̄ccā relinq̄. et bonis insiste. vn̄ h̄ dr̄. tolle grabatum tuū. et ambula.

utriq; facere uidebat̄. et ambulare et por-
homo. et sustulit grabatum
tare grabatū. q. in p̄p̄ bono declinar ambulatione.
suum et ambulabat. Erat autem
hoc q̄ē iustū ut ferat q̄ te tulit et sep̄ hanelet ad gt̄.
sabbatum in illa die. Dicebant iudei illi qui sanus fuerat
Non calupniant̄ de salute qui in sab̄bo audit
factus. Sabbatum est. non licet tibi tollere grabatum
curant. s; de lecti portatione.
qui me fe. Non cedit obiecientib; s; sana
tuum. Respondit eis. Qui me fecit sanum ille michi di
torīs obedire mandantis. & ꝯ tuttē sue sanationis obic calupniantib;.
xit. tolle grabatum tuum et ambula. Interrogauerunt
ergo eum. Quis est homo ille qui dixit tibi tolle grabatum
tuum et ambula. Is autem qui sanus fuerat effectus nesciebat
hō in turba s; in
at quis esset. Ihesus autem declinauit
templo. q. si grām conditoris cognoscē uolum̄ optet
a turba constituta in loco. Pos
ut conuenticula fugiam̄. templū efficiamur.
tea inuenit eum Ihesus in templo. et dixit
ei. ecce sanus factus es. iam noli
abiit ille homo. no
peccare. ne deterius tibi aliquid
to ihū n̄ē p̄g̃ ī annūtiando. q; ipse annuntiat salu
contingat. abiit ille homo et nun
tem n̄ sequit̄. s; illi eū p̄sequunt̄.
tiauit iudeis. quia Ihesus esset qui fe
cit eum sanum. Propterea perse
quebantur iudei Ihesum. quia hec faciebat in sabbato. Ihesus au[tem]

Declinauit. Diuino eos priuans aspectu q̄ obstinata duritia ei conabant̄ obsistere. in quo ē innuitur. q̄ difficile ē dm̄ in turba cognoscere. uisio eī sep̄ secretum desiderat.

A turba. In turba positū n̄ agnouit ihm. s; p̄ in templo. in quo docetur ut quisquis ad uisionem di peruenire uult. fugiat turbā suorum affectuum. et neq̄ hominū et adeat templū interne orationis.

Noli peccare. Innuit q. p̄p̄ p̄ccā langebat. s; nisi ihc sic illū erexisset. i. intus sanauit. n̄. p̄monet ne tm̄ peccando grauius incidit.

Sabbato ꝯ. figura dominica etc̄ ui ... uiuacia ... ... poss commendat

non sabbatum uiuice sep... ...s; ... cunctos... ꝯ ab ... siuit ope p̄ccō ... tota ... cessat̄. et bonis opib; i...

Ilud. tū[illegible]. et q. xii.

pmū

Pat̄ m̄s. qr̄ h̄ faciebat in sab bato qr̄ solutor legis agēs dn̄i. q̄ cōvenit in sabbo. vi. di eb' p opat̄. 7 q. ag̃ ihc non sex dieb' tm̄ ut putatis op at' ē ds. sȝ usqȝ m̄ opat̄. qr̄ q̄. vi. dieb' cōdid' nova. a q̄b' requievit die septimo. p̄ eo pat̄ usqȝ in finē gubnando. sustentando. renovando. p pagando. ut p manea nt cōdita. 7 cū sēp opat̄ cōstat sacramtū eē. q. de requie sabbi legitur.

Equalē se fa. Inpuitr q. se equalē deo fac q. eē facē in pua. sȝ ip̄e natus ē eq̄lis.

Amē. Qia commoti sūt audi ta eq̄litate ei' cū do patre. quē purū hoiem putant. subd' se eē filiū equalē pr̄i. eid' voluntatis. eid' potesta tis. eid' opationis. In hiis a disserend. Ī g̃ue loq̄nd' im tur. q̄ intes p multor p̄sr̄ exercitare. 7 nō imple. 7 q̄ intes ad intor exercēant. 7 pascant. d̄r eni. de deitate filij. nō pot a se facē 7 videt patrē facē. 7 demonstrat ei pr̄. q̄ oia ū sm̄ litam ut m h oib' fieret accipienda sunt .s. multice ut a h secta dicē. ū inurbent. l' ut forte tbant mediacū q̄rant. qp̄ nos ē ut nob sc̄bent. q̄ ū bn̄ intellecta in errorē. bn̄ intellecta i intm̄ē ducerent.

Et omnia demonstrat. demon

respondit eis. Pa
ter meus usqȝ m̄
opat̄. propterea
ergo magis que
rebāt eū iudei.
interficē. quia non solū solvebat
sabbm. sȝ 7 patrem suum dice
bat equalem se
faciens deo. Rndit
itaqȝ ihc 7 dixit
eis. Amen amē di
co vob. non pot
filius quicquā
facere nisi qđ vi
derit patrem su
um facientem.
Quecumqȝ eni
ille fecerit h 7 fi
li' silr fac. Pat e
nī dilig filiū 7 oia

7 ego opor.

sapīa per q̄ facit pat̄ oia.

q̄ a tum ad opinionē illor.

nō ut nos q̄ patrē eū vocam' sȝ eq̄lē se fac q̄ nō est.

dn̄i. deo.

l' ita sū equal.

pat̄. ut n̄ ip̄e a me sȝ ego ab eo. si' n̄ fac a se. non potest a se. q̄ n̄ ē a se. sȝ ab eo fac. 7 posit a quo ē.

l' ut sic pat honoret filius.

Operat̄. qr̄ ceci in lege cur' m̄ invidens. filio mine in sabbo sano. qui ds cū patre opor.

Magis q̄rebant. si pius p ope sabbi. m̄ magis q̄r patrem suū dic dn̄i. cū eū tantum hoiē puta rent.

Dico vob. Agit hic de eq̄litate sua cum patre. 7 immortalitate sua sed' hoiē. 7 qđ in eis fuat ū. utriusqȝ resur rectionem.

Ecce. Nt filius sed in q. h̄o m̄ch' potest n̄ qđ pat dat 7 dicet.

Qđ videt. idem ē filio videē patrē ut audire q. eē a patre. Videg̃ facientē. eadē cum patre opari. nō eni' ī ra dī. ɋ̄ alia fi ciat pat̄. ā filius. im tansi. sic solis fi an hōib' sȝ ead' sunt o pa. q̄ opat̄ pat̄ p filiū. m̄ add'. Quecu que ille fac h̄ 7 fili' fa fac. h ead' ū alia 7 ū dissilr' sȝ silr'. Vr eq̄ pius id facē q. ā l' ū silr' ē ā i pāt cop̄t.

p implerā ē. l' impassione ū oia implera sūt figuratiua.

ad philli. m.

q̄ ad intellectū.

Respōsio ad obiectionē ineuā. q̄ possunt margriuut ī possi.

Pater non et filius eadem, et filius quia .i. una natura et una substantia est patris et filii. Est et una voluntas, et una potestas, et una operatio.

Omnia demonstrat ei. Suscitat animas pater per filium ut animae vivant. Ex substantia patris et filii, et est filio homine facto in tempore. Demonstrabit maiora .i. resurrectionem corporum ut miremini eam fieri per filium.

Sic enim pater. In capite ostendit quod filius secundum quod equalis est patri faciat. Scilicet animas a morte resuscitat et haec est prima resurrectio animarum. Inseque[n]ti non ostendit et resurrectionem corporum fieri quod est filius hominis, et potestatem dedit ei .i. filio.

Ut omnes honorificent filium. Honorat deum qui gaudet creatorem omnipotentem, et eum non honorat patrem qui credit eum habere filium inequalem sibi. Honorat filium qui credit equalem patri.

demonstrat ei que ipse facit. Et maiora hys demonstrabat ei opera ut vos miremini. Sicut enim pater suscitat mortuos et vivificat, sic et filius quos vult vivificat. Neque enim pater iudicat quemquam, sed omne iudicium dedit filio ut omnes honorificent filium sicut honorificant patrem. Qui non honorificat filium non honorificat patrem qui misit illum. Amen amen di-

Demonstrare patrem filio est cuncta operari per filium, ut equaliter habeamus in fide unam patrem et filium et ne aliquo modo de filio minus sentiatur addit: et maiora hys demonstrabit. Hoc est per eum maiora faciet. Sicut enim pater suscitat mortuos. Maius est suscitare mortuos quam languidos sanare unde agebatur.

Aug. Sic et filius per illi quod pater et filius sunt eadem vita iudicat et suscitat corpora non pater, sed filius secundum dispensationem humanitatis in qua minor patre non honoratur sic pater unde ait: Qui non honorificat filium non honorificat patrem qui misit illum.

Aug. Sic et filius quos vult vivificat. Non alios quam pater, sed eosdem quia una voluntas et eadem potestas et eadem vivificatio mortuorum. Sed sunt maiora quam operatur pater per filium .s. resurrectionem mortuorum. Vel non honorandus probatur filius sicut et pater, unde et subdit: Neque enim pater iudicat quemquam, quia persona patris in iudicio non erit apparebit, sed non ipse in eo qui ei consubstantialis, sed in forma servi, ut possit ab impiis videri, in qua iniuste iudicatus iuste iudicabit. Unde alibi: hec causa redditur quia filius hominis est.

Qui verbum meum audit. Cur ait audit verbum meum et credit non ei, sed ei qui misit me? Quia verbum eius est, et tunc verbum ego sum verbum eius. Quia qui credit ei, credit verbo eius .i. [illegible]

Glosses between the lines of the main text:

Sicut supra ait: quod videt patrem facientem.

corporalibus curationibus

quasi de corporali patre; quia non credidisti equalem

in anima — quos vult in anima

bus

et sic filius vivificat, quia et

iudicat.

cur?

non ut minorem, sed sicut honorificant patrem. Aug. si enim minorem de filio putat, non honoraret quia ut.... Nollet genuisse equalem vel infirmus vel potest.

ut naturalem filium.

Sed ipsi qui missus est honorandus est, quia bonitas honoranda est.

In the margin: [illegible]

Verbum meum. Quia equalis sum pa
tri. et uno honore cum eo hono
randus. Ergo qui audit uerbum meum
id est qui credit me filium et equalem patri
habet uitam eternam. quia hec est uita
eterna ut post dicet. ut cognos
cant te et quem misisti ihesum christum
esse unum uerum deum.

Transit a morte. Scilicet a morte in
fidelitatis ad uitam fidei et iustitie.
Post a corruptione ad eter
nitatem. De prima et resurrectione
apertius subdit amen amen dico uobis.
quia uenit hora et nunc est.

Audient uocem. Hec solis iustis
conuenit qui sic audiunt de in
carnatione eius. ut credant quod fi
lius dei est.

Augustinus. In semetipso. non aliunde,
sed ipse est uita. Sed differt. quia pater est
uita non nascendo. filius est uita na
scendo ex patre. Vnde ait. dedit
non aliquam filio suo uitam. sed nascitur
ex ea uita. dedit ergo id est uitam genuit
uitam.

Et potestatem. quod habet filius cum patre
in occulto. dedit pater ei. quia filius ho
minis est. in qua forma iudicatus
bonis et malis uidebitur. Visio
enim forme dei. solis mundis corde
promittitur.

Augustinus. et filio. Et in eo quod filius
dei est. uita que uiuificat animas. in
eo quod filius hominis iudex. Dedit ergo
pater uitam generando. ut uiuifi
cet. dedit ei potestatem iudicii. in
carnem mittendo. Per uerbum ergo filium
dei. fit animarum resurrectio.
Per uerbum ergo factum in carne. filium
hominis. fit corporum resurrectio.

scilicet me filium et illum patrem equaliter
co uobis quia qui uerbum meum
scilicet me missum ad salutem hominum / semper patri equalem et simili
audit, et credit ei qui misit me:
et me qui sum una uita cum eo et hoc est quod dicit et qui audie
dampnationis
habet uitam. et in iudicium non
runt uiuent.
et ue ...
uenit sed transit a morte in uitam.
post apostolos
Amen amen dico uobis quia uenit hora
presentem
et nunc est, quando
scilicet fide in peccatis / credendo
mortui audient
obediendo
uocem filii dei: et qui audierunt
uiue et semper / per uocem filii
uiuent. Sicut
uiuent sic enim pater
enim pater ha
bet uitam in se
metipso sic dedit
Augustinus super animam que imago dei est
et filio uitam
scilicet deo cui est imago, hinc ipse deus
habere in semetipso.
est uita et ipsa est uita corporis
et potestatem dedit
ei iudicium fa
cere quia filius hominis est. Nolite
habet potestatem iudicandi in malis ... cum
in fine seculi
mirari hoc quia uenit hora in
magis conuenit filio dei / tam mali quam boni
qua omnes qui
corpora non anime
in monumentis sunt

Nunc est. Noli expe
tare nouissimam horam.

Sic dedit. Augustinus. uita
que est ipse pater et filius per
tinet ad animam non ad
corpus. corpus autem non
sentit uitam sapientie. sed ani
ma rationalis. que illuminatur ab
lumine. quod illuminat
omnem hominem uenientem in hunc
mundum.

Et potestatem. Postquam
dixit de resurrectione
animarum. subdit de resurrec
tione carnis. Sed ipso
ut de iudicio. et po
tuit dare quia homo
est. quod filius hominis

Sicut super est auctor de
in uitam eternam.
resurrectione men
tis ita et hic auctor de

2

2 resurrectione car-
nis. aliter nemo cre-
deret.

audient vocem filii
dei. et qui audierunt vivent.
et procedent qui bona fecerunt in
resurrectionem vite. qui vero mala
egerunt in resurrectionem iudicii. Non

Non possum. Credo in pa-
trem iudicium facere.
non tamen possum a me ipso
i. quia non est a se. non facit.
et ita que culpat eum oportet
salvum esse patrem.

possum ego a me ipso
facere quicquam.
Sed sicut audio sicut iu-
dico. et iudicium meum
iustum est. quia non quero volun-
tatem meam sed voluntatem eius qui
misit me. Si ego testimonium perhi-
beo de me. testimonium meum non est
verum. alius est qui testimonium

Quod testimonium.
post dicit. opera que habui
a patre. et ipse pater.

perhibet de me. Vos
misistis ad io. Et
scio quia verum est testimonium
quod perhibet de me. Vos misistis ad iohannem. et testimo-
nium perhibuit veritati. Ego autem non ab homine
testimonium accipio sed hec dico ut vos salvi sitis. Ille

Non possum ego. ut ego filius
hominis meum a me possum. sicut au-
dio iudico et hec iudicium me-
um de quibuscumque iustum est. ideo quia
non quero voluntatem meam hominis
sed patris. que est de salute hominum.
qui ad hoc me misit i. incar-
nari fecit.

Iustum est. Quod iudico cum pa-
tre. quia non quero voluntatem
meam i. propriam filii hominis. sed
que cum patre. filio eadem est.

Si ego. Loquitur hic secundum
quod equalis est patri. ut perhibe-
ret in eo deitas. hic secundum
quod minor. ut perhiberet in hu-
manitas.

Si ego testimonium et cetera. Dixit de ve-
ritate essentie sue cum patre
ex qua vivunt non corpora que
non sentiunt. sed anime ratio-
nales. media vero dicit et cor-
pora. dicto quod de vi nostra
de humanitatis. unde qui semel moriuntur.
et resurgunt. et resuscitat cor-
pora et iudicat. subponit de
testimoniis suis. que non indi-
get habere a homine. quia habet ab
operibus que pater dedit. et ab ipso patre
habet tamen et ab hominibus sicut a lu-
cernis. i. a iohanne et aliis
se. quasi non possunt coniungere
aliter. possunt confirma-
re infirmos.

Lucerna. ar. quia propheta et apostoli sunt lucerne. Christus verum lumen. quod illuminat hominem venientem in hunc mundum.

Et lucens. tamen in nocte ostendens sequentem solem. non quod sit flamma. nemo tamen in ea remaneat. quasi ipsa sufficiat.

Que dedit. hoc testimonium est invisibile. illud quod sequitur invisibile est.

Me pater. qui me exteriori aspectu hominum visibilem exhibuit. intus corda hominum ad me cognoscendum accendit.

Neque vocem eius unquam audistis. et si in specie vocem eius audisse putatis et speciem vidisse.

Scripturas. Ecce aliud testimonium scripture. sed in quo deus testatur de filio. sed videte in ea spem ponentes ad Christum solem non pervenitis.

erat lucerna ardens. et lucens. Vos autem voluistis: exultare ad horam in luce eius. Ego autem habeo testimonium maius iohe. opera enim que dedit mihi pater ut perficiam ea; ipsa opera que ego facio testimonium perhibent de me. quia pater misit me. et qui misit me pater: ipse testimonium perhibuit de me. Neque vocem eius unquam audistis. neque speciem eius vidistis. et verbum eius non habetis in vobis manens. quia quem misit ille hunc vos non creditis. Scrutamini scripturas in quibus putatis vitam eternam habere. et ille sunt que testimonium perhibent de me. et non vultis venire ad me. ut vitam habeatis. Claritatem ab hominibus non accipio. sed cognovi vos. quia dilectionem dei non habetis in vobis. ego veni in nomine patris mei. et non accepistis me. Si alius venerit in

Claritatem. Non ideo hoc loquor ut queram gloriam meam. sed vobis errantibus condoleo. quia non habetis dilectionem dei. et ad viam veritatis inducere volo.

Interlinear and marginal glosses: sed modicum. quando. sed quod debent et cetera. id est in Christo... Cum ipse sequentem solem ostendit. vos dicitis Christus est. unde testimonium. unius glorie debentis esse. Ioh. opera. per quod habet ad me. sunt. qui opera dedit. invisibilis. hominum. sed vos. sed carnali. sed tamen spiritualiter ceteri capitur. quia si vera diu. invisibilis est. quod erat in principio. per quod possitis venire ad eius cognitionem. quia ea que audistis a me non creditis. vos qui putatis. in moyse reputatis. per ipsas me dominum intelligere potestis si diligenter adiutatis. vitam. perhibeas. credere in me. quam in scripturis queritis. vitam dare spiritualem. sed dico. quia de deo. non dico quod non est in vobis quia me non accipitis et non estis in me. humanam laudem non quero. in nomine patris. glorificet. antichristus qui in nomine suo gloriam querens non dicitur.

Opera et eadem cecos illuminat surdos audire [illegible] vitam.

xviii.

Sed dum me qui sum videtis non creditis. scripturis [illegible] que ille sunt [illegible] vos [illegible].

nomine suo illum accipietis. Quo-
modo uos potestis credere. qui gloriam
ab inuicem accipitis. et gloriam que a
solo deo est. non queritis? Nolite
putare quia ego accusaturus sim
uos apud patrem. est qui accusat uos
moyses in quo uos speratis. Si enim
crederetis moysi crederetis forsitan
et mihi. de me enim ille scripsit. Si autem
illius litteris non creditis.
quomodo uerbis meis
creditis? Post hec abiit
ihesus trans mare galile-
e. quod est tyberiadis. et se-
quebatur eum multitudo magna.
quia uidebant signa que faciebat
super hiis qui infirmabantur. Abiit
ergo in montem ihesus et ibi sedebat cum
discipulis suis. Erat autem proximum pas-
cha dies festus iudeorum. Cum sub

Crederetis. ex hoc col-
ligitur quod legis precepta que exteriora
sunt impleri neglegit. euangelica que preciosa et subtiliora
sunt. multo minus
implere ualebat.

Quomodo uos. Cur autem non credant
subdit. uos quia non est apta uita
sed quia superbia eos excecat. et
ambitio laudis. quia appetit de
se extimari. quod in se non habet
et super alios se efferre. humili-
tas non soli gloriam querit. et quia
soli placere appetit.
Post hec abiit. Post hec uerba quibus
dignitatis sue et humanitatis ar-
chana monstrauit. miraculo quod
quinque panum qualis esset ostendit.
Item autem. Post hec abiit. hec inui-
sibilia. ad cognitio-
nem uisibilis dei perducunt. sed
et mistica sunt. mare est seculi.
galilee. transmigratio. quia hec est uolubi-
litas. non erectio ad deum. hoc autem
fit ihesus resurgendo. Item cum
que prius una gens iudeorum. iam
sequitur multitudo gentium. cupi-
ens instrui. sanari. et saciari.
Ihesus cum discipulis in monte spi-
ritualibus altiora committens. turbis
inferioribus simpliciora. proximo
pascha hoc agit. docens eos quibus
facit debere transire de munda-
nis ad celestia. Oculi ihesu sunt
dona spiritus. que misericorditer aperit.
ne errent uenientes ad se.
Ipse sciens temptat discipulum.
ut ille tarditate sue fidei ag-
nosceret. quod presente creatore de
paucis sufficientiam multis posse
fieri dubitare non debuit.
et per eius ignorantiam multis posse
non dubitare non debuit. et per eius ig-
norantiam significat spiritualem
intelligentiam iudeos in lege
ignorare.

leuasset oculos ihc et uidisset quia multitudo maxima uenit ad eum dicit ad philippum. Vnde ememus panes ut manducent hij. Hoc autem dicebat temptans eum. Ipse enim sciebat quid esset facturus. Respondit ei philippus. Ducentorum denariorum panes non sufficiunt eis. ut unusquisque modicum quid accipiat. Dicit ei unus ex discipulis eius. andreas frater symonis petri. Est puer unus qui habet quinque panes ordeaceos et duos pisces

Sublevasset oculos. Exemplo suo nos amonet levare oculos cordis nostri. ut si forte audientie ad altitudinem actionis ascendere permittimur turba sequentium carnalium non preterlectis. et ab altitudine contemplationis qui non detentur. sed spiritualibus escis quantum capere possunt pace curemus.

Ad philippum. Philippus qui interpretatur os lampadis figuram gerit predicantium. qui in altitudine cum Christo sistentes. de carnalium cognitione turba pascenda dominus cotidie loquitur.

Philippum. Cuius persona sumpsit plurium et non bene eruditorum gerit predicatorum. ideo quod nesciunt humiliter a maioribus disce in beneficium et ut omnia deo possibilia credant.

Quinque panes sunt. ueteris legis in quinque libris moysi. ordeacei. quia cibus est rudium. medulla ordei tenacissima palea. interior separabiliter tegitur. sic spiritus iesus sub figuralibus. Hebreus populus puer in sensu legem portat. quia hodie nec clausis pascitur. nec alios pascit. duo pisces prophete et psalmi. iam temperantes auster rerum saporem legis. ut duo pisces duce persone constitute in regimine populi. regia et sacerdotalis. que inter turbas fluctuantis populi consistunt. non deficiunt. In duobus unus Christus figuratur. rex et sacerdos. ferant qui carnaliter sapiebant. in carnalibus que sciebant. quibus uenit Christus rex et sacerdos. carne calcante ut spiritualiter reficiant quinque milia populi qui sub

ut ignorantiam discipulorum monstraret.

fidem illius consulens de futuro miraculo.

intelligens non esse rationem esse scientie sed cognitionis alicuius

per fronsis totius quia tantum sunt presbyteri

ctione diuina insufficientem

indicauit.

eadem sunt

plenitate quia philippus.

hic puer unus ex discipulis

hic unus aliquis de turba.

id est prophete et psalmi

Est puer unus. i. hic puer est moyses

Ducentorum. Adolens philippus lacte doctrine nutritus. solius fidei et cognitionis cibum sumere non ualens. unde sue imitans faciliter respondit. insipientie estimans paucis tot refici posse. sed erudit deo in ebal esse impossibile.

Ducentorum. Centenarius duplicatus significat perfectionem bone actionis et notabilis scientie. que erudientibus insufficiente non sufficienter ad eius altitudinem theologie ad dandum quia animas per longam orationem purgatas. et per scientiam et caritatis altitudinem ad summam aeternam spiritualium refectionum plenitudinem perduceret.

Sed hec quid s(un)t inter tantos. Dic(it) ergo ih(esu)s. Facite homines discumbe(re). Erat au(tem) fenum multum in loco. Discubuerunt ergo uiri numero quasi quinque milia. Accepit ergo ih(esu)s panes. et cum gratias egisset distribuit discumbentibus. similiter et ex piscibus quantum uolebant. Ut autem impleti sunt discipulis suis. colligite que superauerunt fragmenta ne pereant. Collegerunt ergo. et impleuerunt duodecim cophinos fragmentorum. ex quinque panibus ordeaceis que superfuerant his qui manducauerant. Illi ergo homines cum uidissent quod fecerat signum dicebant. quia hic erat uere propheta qui uenturus est in mundum. Ihc

[Glosses:]

neq(ue) adhuc iste p(er)fect(us) intellect(us) diuinitatis sed legis.

q(ue) lex legis lator est. lex uenientem ad p(er)fectu(m) duxit. Unus q(ue) unitate(m) ecclesie futuram p(re)figurabat. i. iuncti .v. q(uia) q(ua)q(uam) uis nouo clarescente iam inlescat. ad l(e)s t(ame)n o(mn)io n(on) recessit.

Sed h(ec) q(ue) sunt int(er) ta(ntos) q(ui) legis littera. l(ex) cor(po)ris sensus q(uo)d p(ro)ficit ad multitudinem in te credentium. q(uia) spiritualia alimenta p(re)stat. q(uia) omnem litteram omnem(que) corporeum superant sensum.

lege. ut languidi in q(ui)nq(ue) por(ticibus). sed et uiri .i. p(er)fectiores. q(ui) sunt digni n(umer)o. p(ro)p(ter) infirmitatem. et seruu(m) fragile(m). sunt q(uin)q(ue) milia .i. p(er)fecte q(ui)nq(ue) sensib(us) corporis dominant(ur). et hij reficiunt(ur) a xp(ist)o. Accepit panes. n(on) nouos creauit. q(uia) antiq(ua) sep(er) tam n(on) sol(uit). sed adimpleuit. et docuit. gr(ati)as egit. docens nos de o(mn)ib(us) beneficiis gr(ati)as age(re). et intimans de u(er)itate r(e)tione. et salute gaude(re). Multiplicauit q(ui) de paucis ill(is) tot sep(er) t(ra)ctat(us) emanauerunt. fragmenta sunt secretiora q(ue) omnium non accepit plebs. h(ec) fragmenta colligunt apostoli. et imitantur abiectis nimis do(ctrin)a p(ro)fect(is) uidentes. p(ro)pheta(m) uenit. forsitan so(lu)m q(uia) adhuc inferiore sideret. sed et hic p(ro)pheta dicitur. q(uia) d(omi)n(u)s ad p(ro)fecti(on)is docet. angelus dicitur dum futuru(m) p(re)dicit p(ro)ph(et)a. tu q(uia) uerbu(m) caro factu(m) e(st). d(omi)n(u)s angelorum et p(ro)phetarum.

erat au(tem) legis littera multiplex. in simbolis.

Facite homines discumbere. o(mn)i gens humana. p(er) in simplicitate. q(ui) inuisibilis in uisibil(ibus) creat(ur) auditores erudiunt. ut sic in alta(m) uite contemplationis erigant.

adhuc in eis caro iacebat.

p(er) se et p(er) ap(osto)los.

q(ue) subtilia sacramenta q(ue) n(on) p(ossun)t implere capere, q(ue) imitantur apostoli

non aliter homines illi diceru(n)t. h(ic) e(st) uerbu(m) sic q(ue) est d(omi)n(u)s p(ro)ph(et)a uel angelus.

Ut raperent. Qui volunt eum rapere et regem facere, significat discipulos et alios credentes, qui volunt preuenire tempus regni eius, putantes eum sic venisse, ut iam regnaret. Sed hoc tempore colligit regnum quod in fine erit manifestum, cum dicet: Percipite regnum quod vobis paratum est ab origine mundi. Fugit ergo non tenentes tenuerit, quod postea eis dicit colloquitur.

Jo. xx.

Sed signare volens quod altitudo eius non potest intelligi, fugit in montem. Ascendit celos, solus sacerdos interpellans pro populo. Foris constitutos, quod navim iactatur fluctibus non subdit. Ut autem sero factum est. Sero mundi est post ascensionem Christi, cum discipuli descenderunt ad labores mundi et regunt navem, id est ecclesiam.

Jo. xxvi.

ad Heb. vii.

Et tenebre iam facte erant. Quanto accedit finis mundi, et amplius declinante caritate refrigescit caritas, crescunt errores, crebrescunt mala, et quod est navis non perit, sed ad portum refugit.

Jo. xx. iiii.

Quasi stadia xxv. Non sine causa et mistice dicit xxv aut xxx, et non assignat utrumque alterum. Quinque est quinquies; xxv et est quadratus numerus quinarius, significans libros legis, cui deerat perfectio. In senario autem, qui constat de suis partibus, notatur perfectio. Unde sex diebus fecit Deus omnia, quinque ergo per sex multiplicatus, ut lex per evangelium adimpleatur. Huiusmodi ergo qui legem servant, incipit apparere Ihesus, sed evangelicam gratiam, primum fit calcans fluctus seculi, id est timores mundi sub pedibus, et cum per undantia mala quod remigantes timent ne deficiant, sed eos consolatur Ihesus et est suum, quibus dixit: quod hic facio, quod necesse fuerit fieri, ideo nolite timere, quia ego sum primo fluctus, qui vobiscum sum usque ad consummationem seculi.

usque in finem huius seculi et.

Magne salutis mundi pro eo est.

Magne salutis mundi pro eo est fucanis.

Magne salutis mundi pro eo est fugatus.

ergo cum cognovisset quia venturi essent ut raperent

Hec premonitio passionis.

volentes sub hoc esse sub quo videbantur non esse.

eum et facerent eum regem, fugit

a quo descendit passionis turbas, et per sua mundi

iterum in montem ipse solus. Ut autem

docens fugere, et sed ea orare, quod postea occurrit crucifixurus.

sero factum esset, descenderunt discipuli eius ad

Summum

mare. Et cum

Ponit quod post ea exponebatur

ascendissent na

vim venerunt trans mare in

exponit quod invenendo in

Capharnaum. Et tenebre iam fa

gerit.

cte erant, et non

Christo et

venerat ad eos

Tenebre est quod non dum venit lux

mundus.

Ihesus. Mare autem

Scilicet omnium gentium tempore

vento magno

a diversis est.

flante exsur

Non desistunt, pro adversis quod quasi pro eis augent

gebat. Cum remigassent ergo quasi

stadia xxv aut xxx, vident Ihesum ambulantem super

Ne mise ipsis consolentes et non ingressi per multa gla

mare et proximum navi fieri, et timuerunt. Ille autem dicit

tionis declarantur.

a gnoscentes et secure gaudentes.

eis: Ego sum, nolite timere. Voluerunt ergo accipere

ł de fluctu ad
eum in nauim. et statim nauis
soliditatem portus. q est eterna pace.
fuit ad terram. quam ibant. Altera
uel uenerat. ł discip
die turba que stabat trans ma
illa. ł ubi
re: uidit quia nauicula alia non er
cedente uespa.
at ibi nisi una. et quia non introis
ł illam.
set cum discipulis suis ihc in nauem.
ł sine eo. ł quibus ipse
Sed soli discipuli eius abissent. Alie ue
turbe dispersarentur.
ro superuenerunt naues a tiberiade.
ł et adhuc ibidem erant.
iuxta locum ubi manducauerant pa
ł et quia naues
nem. gratias agentes deo. Cum ergo
habentur. ł quia non intrauerat nauem.
uidisset turba quia ihc non esset ibi.
ł quamuis transuerant. ł que ue
neque discipuli eius: ascenderunt in na
nant ambrade.
uiculas. et uenerunt capharnaum. querentes ihm. Et cum uenis
ł qui nauem non intrasti:
sent eum trans mare dixerunt ei. Rabbi quomodo huc ue
ł non ad questionem eorum sed ad intentionem.
nisti: Respondit eis ihc. et dixit. Amen amen dico uobis quia
ł quibus potuistis me cognoscere. ł meis. ł i. non propter. spiritum sed propter
ritis me. et non quia uidistis signa. Sed quia ex panibus man
carnem ne oporteat uos laborare. ł sed ł operibus uestre
ducastis. et saturati estis. Operami
ł uos habeatis. ł non panem uel pecuniam. ł non ubi quia uite
ni non cibum qui perit sed qui per
ł nullus alius
manet in uitam eternam. quem
ipse enim per sacerdotem dat.
filius hominis uobis dabit. Hunc

Allegorice: altera die. idest post ascen
sionem christi. stabat in bonis operibus
non iacebat. in terrenis expectans
ihm. Vna nauis catholica ecclesia.
alie naues conuenticula. Vnde uene
runt eorum quia non sincere querunt ihm.
Vnde eis dicitur. queritis me non propter me
sed propter cetera. et docentur. quomodo debe
ant querere.

Altera die. Insinuatum est turbe hoc
miraculum. quod super aquas ihc am
bulasset. quia non fuerat ibi nisi una
nauis. et inde intrauit ihc cum
discipulis. unde ergo factus esset trans
mare nisi super aquas ambulasset.

Et cum inuenissent. Ecce post sermo
nem eius. quod fugerat ut regem facerent,
ergo fugerat. non propter dominum sacramento:
Iohannes post sermones loquitur. ut quorum sa
ciauit uentres eorum faciet. et mentes.
dicens. amen amen dico uobis. docens eos
quod doctores instruit fugere: lau
dem. et terrenum impium. sed tamen insis
tere predicationi.

Ex panibus manducastis. similiter. cotidie
multi querunt ihm non propter ihm. sed uo
bis sit eis utreque.

Operamini. i. querite me propter me.
non propter aliud. ipse cum est cibus ille. qui
permanet in uitam eternam. non post ap
te diceret.

Signauit. quasi. proprio signo a ceteris discreuit. quia quod est filius hominis. est et filius dei. ideo nolite me contempnere. filium hominis. sed petite a me cibum spiritualem.

Opera bona dei. merito fidei. quia per dilectionem operatur. opus dei dicitur. quia est initium et fruus totius boni.

Quia ad fidem suam inuitabat querunt signa. quibus inducerentur ad credendum. Unde apostolus. Iudei signa querunt. et greci sapientiam.

Quod ergo tu facis. Audiunt christum promittere maiora. i. cibum qui permanet in uitam eternam. quam moyses qui promisit terram fluentem lac et mel. et hic temporalia. et non dum uident ab eo signa. non minora. Moyses enim dedit panem de celo. iste panes ordaceos. quasi. ergo promittimus hunc. quem fecerat. que maiora promittebat. quare quod facis.

Patres nostri. hic aperte ostendit se comparare miraculum moysi miraculo christi. quasi minori.

Amen amen dico uobis. Quia preferebant opus moysi. suo opus ostendit illud esse uiuum quia non fuit panis de celo. sed quantam figura illius. opus autem suum maius. quia est panis de celo. qui dat uitam et hic est cibus qui super dixit. permanet in uitam eternam.

Domine semper da nobis panem hunc. Sicut mulier samaritana audiens qui bibit de hac aqua non sitiet unquam. secundum corpus accepit. et cum labore et indigentia carere uolens. dixit. domine da michi hanc

ꝛ

Uere filius hominis hunc enim pater.

enim pater signauit deus.

quia intellexerunt illum cibum esse opus dei. quid sit

Dixerunt ergo ad eum. Quod

uaria sibi preceptum facere poterant.

faciemus ut operemur bona opera

non homines neque lex.

dei. Respondit ihesus et dixit eis. Hoc

patet sibi hoc esse a deo.

est opus dei ut credatis in eum

quem ipse misit ille. Dixerunt ergo ei.

Quod ergo tu facis signum ut uideamus

et credamus tibi? Quid operaris? Pa

non paruum quod patres manna quasi plus uo

tres nostri manducauerunt manna in deser

tum panem celi.

to sicut scriptum est panem de celo de

re

dit eis manducare. Dixit ergo eis ihesus.

Amen amen dico uobis non moyses

et si dederit. non enim quo angeli uiuunt.

dedit uobis panem de celo. sed pa

i. cibum quo uiuunt in lac dum descendit in carnem.

ter meus dat uobis panem ue

rum de celo. panis enim uerus

esse uiuificans. qui hoc fit.

est qui de celo descendit et dat ui

quasi non manna.

tam mundo. Dixerunt ergo ad eum.

Domine semper da nobis panem hunc.

Dixit autem eis ihesus. Ego sum panis

hoc est qui credit in me et comedit me.

uite. Qui uenit ad me non e

quia e[st] n[on] sitiet utroq[ue] en[im] [illegible] significat[ur] et[er]na societas. ego su[m] p[anis]

esuriet. et qui credit in me non si
cienf panis. s[ed] uos et cora[m] [illegible] s.
tiet in et[er]num. Sed
et n[on] manducatis credendo.
dixi uob[is] q[ui]a et uidi
stis me et non credi
distis. Omne quod
[pe]rfecti[us] in
dat m[ihi] pat[er] ad me
uite. [passi]b[us] s[ed]
ueniet. et eu[m] qui
dei et bone operationis.
uenit ad me non
deus s[ed]
eiciam foras. Quia
su[m] h[om]o humile[m] d[omi]n[u]m sequitur ille.
descendi de celo non
que[m] puder sequi humile[m] hominem. [hominis] s[ed] d[e]i.
ut faciam uoluntatem meam. s[ed]
patris
uoluntate[m] ei[us] q[ui] misit me. Hec e[st]
enim uoluntas ei[us] q[ui] misit me patris.
datus e[st] ta[m]en hui[us] [illegible] p[ri]ma resurrect[ione]
ut omne quod dedit michi non p[er]
eo.
dam ex eo. Sed resuscite[m] illud nouis
[illegible]
simo die. Hec est aute[m] uolunta[s]
tua ubi pat[er]. dare credentibus uita[m] [illegible]
patris mei: qui misit me. ut omnis
credendo et uiuendo [illegible]
qui uidet filiu[m] et credit in eum
habeat uita[m] et[er]na[m]. et ego resusci
[illegible]
hu[m]i[lem] patre[m]. n[on] patre[m] ei[us] celeste[m]. [illegible] de sua [illegible].
tabo eum in nouissimo die. Mur[murabant]

Sed dixi uob[is]. Quasi n[on] dixi de hoc pane quo sciam uos esse saciandos. s[ed] ad improperiu[m] uestre incredulitatis. q[uia] uidetis et n[on] creditis.

Sed et si uos n[on] cr[editi]s. n[on] i[de]o minuitur ueni. n[on] i[de]o alios p[er]do. s[ed] uenie[n]tes recipio.

Omne q[uod] dat m[ihi] p[ater]. [quod]cu[m]q[ue] trahit ad me pat[er] dat filio. et trahit ad filiu[m] illos. q[ui] i[de]o cr[edun]t in filiu[m] q[uia] c[re]dunt eu[m] patre[m] h[ab]ere d[omi]n[u]m.

aquam sic isti querunt pane[m] qui eos reficiat. p[ro]pt[er] quod eu[m] rege[m] facere uoluer[un]t. s[ed] ipse eos ad se reuocat. et que[m] pane[m] dix[er]it eui[dentius] ap[er]it. ego sum panis uite. p[otest] dare uita[m]. q[ui]a sum panis uiuificans. igne sp[iritus] s[an]c[t]i in clibano uirginal[is] ut[eri] forma[tus]. et in mundo ad p[er]ludam famem ignorantie donatus.

Veniet ad me. Mich[i] ubi uiu[er]e. humil[is] humili. et i[de]o n[on] foras eicie[tu]r. q[uia] ibi e[st] sup[er]bi[a]. q[ui] uel sic h[ab]et in bono uicio[...] neq[ue] hic neq[ue] in futuro.

Non eicia[m] foras. s[ed] intus manet. i[n] secreto beatudis. V[nde] d[icitu]r intra in gaudiu[m] d[omi]ni tui. Io[hannes] non eicia[m] in h[ic] u[n]i[on]e humile[m]. q[ui] n[on] facit uoluntate[m] mea[m] ueni. s[ed] patri s[er]b[ui] [illegible] uo[luntatem] sua[m] facit. hu[m]il[is] dei. q[ui] e[st] q[ui] hu[m]il[is] su[m]. docens hu[m]ilitate[m]. et i[de]o q[ui] in h[umilitate] est. hu[m]il[is] sit. et facit n[on] sua[m] uo[luntatem]. s[ed] dei. et i[de]o no[n] eicie[tu]r foras et[ia]m si[c] sup[er]bi. m. xxx.

Hec e[st] [illegible] d[icitu]r alibi. n[on] e[st] uoluntas d[e]i ut pereat unus de pusil lis. de ceteris p[er]it. s[ed] de pusill[is] nichil. m. xvii

Non p[er]da[m]. s[ed] resuscitabo. h[oc] e[st] a[utem] [illegible]. qui u[idet] me et c[re]dit in me. q[ui] su[m] uita sic[ut] et pat[er]. ~~quo h[oc] uita~~. q[uia] n[on] illi sola. sic et [illegible] resuscitabo.

Habeat uita[m] et[er]na[m]. Sup[ra] h[oc] dicebat. q[ui] audit uerbu[m] me um et c[re]dit ei q[ui] misit me. h[ic] q[ui] uidet filiu[m] et c[re]dit in eu[m]. n[on] dic[it] q[ui] c[re]dit in patre[m]. q[ui]a h[oc] e[st] c[re]dere in filiu[m] q[uod] et in p[at]re[m].

i[de]o e[adem] fide. [illegible] ... [illegible] credendo uiui[ficat] [illegible]

2

q̇ id dr̃ in filiū:

2 quia sicut pater habet vitam in semet ipso sic et filius in semet ipso.

Traxerit illum. Illum pater trahit ad filium. qui cogitat patrem eius esse deum. id est qui credit equalem patri genitum. tractio hec non est violentie necessitatis. non est invita sed voluntatis et desiderii. unde dicitur. trahit sua quemque voluntas. Si ergo in hiis usque quibus non est vera dilectio trahit homo amore et desiderio. quanto magis aliquis trahitur vehementi delectatione. cum pater revelat panem qui est vita et beatitudo. et esse bonum in quo continuanda magna gratia.

Horum imitatores vere sunt. quicumque in altari panem et vinum in substantiam deitatis tum sue negant. quia licet corporeo intuitu non aspiciuntur. et que usitatis rerum naturis oppugnare videntur. quanto melius est ut pie credatur quam stulta investigatione hereticorum offendatur. horum autem murmuratorum scilicet iudeorum sunt illi scilicet heretici imitatores.

In prophetis. prophetis dicit plurali quia omnes prophete uno eodemque spiritu repleti licet diversa prophetarent. tamen ad id ~~unde dicitur quia prophete quibus eorum~~ omnes alii concordabant. sicut in Ioel. quod dicit et erunt omnes docibiles dei.

Et scriptum est in prophetis. Nemo venit ad me nisi pater traxerit. quod testantur prophete omnes

(inquantum de verbis suis presumunt. inscientia dei que de celo venit)
Murmurabant ergo iudei de illo
(non esuriant.)
quia dixisset ego sum panis vivus
qui de celo descendi. et dicebant.
(Indignantes et eius opprobria querentes insultant)
nonne hic est ihc filius ioseph
(generis eius offenduntur.) (sed non celeste.)
cuius nos novimus patrem et ma-
trem. Quomodo
(de celo)
ergo dicit hic quia
(quia vita)
descendi. Respondit
(ex qua ab se dicta mediti invenerunt)
ihc et dixit
eis. Nolite mur-
murare invicem.
(credere in)
Nemo potest ve-
(me nisi gratia eum prevenerit nisi pater)
nire ad me ni-
(revelaverit quod verus est ...)
si pater qui
(tio.) (panis.)
misit me traxerit illum. Et ego resuscitabo illum
in novissimo die. Scriptum est
(qui facile docentur a deo.) (quisquam)
in prophetis. et erunt omnes docibi-
(dei.) (que est trahi a patre.)
les dei. Omnis qui audivit a
patre et didicit venit ad me.
non quia patrem vidit quisquam nisi

Nolite murmurare. quia non sum panis qui de celo descendi. quod vere sum. sed nemo potest venire ad me nisi a patre tractus. et ideo vos non creditis me esse panem quia non estis tracti a patre.

Et qualiter pater trahat eum vide. quod credidit. manducavit quod esurit. habet quod amavit. et desideravit quod non potest esse in presenti. id est ... tantum.

136

Hic uid patrē .i. c̄ nouit patrē. q̄ ab ipo sum. ⁊ io c̄dī te. q̄ q̄ c̄dit in me ħt uitā etnā. ... dic̄ ħt in se. si reuelat qd ipe sit .i. uita etna. q̄ ubū c̄ omni uita. ubū c̄ uita. q̄ carni sue ē in eni mors. ut morte tollet. dat uitā in resurrec tione. sic ⁊ alijs c̄dentib in se.

nisi qui ab eo est. hic uidit patrē. amen am dico uobis. q̄ credit in me ħt ui tam etnā. Ego sum panis uite. patres uri manducauerūt manna in deserto ⁊ mortui sunt. hic est panis de celo des cendens. ut siqs ex ipso manduca uerit non moriat̄. Ego sum panis uiuus qui de celo descendi. Si quis manducauit ex h pane uiuet in etnū. ⁊ panis quē ego dabo caro mea est pro mundi ui ta. Litigabant ergo iudei ad inuicē dicentes. Quō pot̄ hic nob carnē

Hic .i. in hoc loco ē panis ql panis ego sū panis. Sz demonstrat.

Ego sū p. i. sz māna de quo superbi tis. patrib uri ... tib. quorum estis filij ... imitando. ñ fuit panis uite. q̄ ñ intellexerunt in eo spuale cibū. sic ⁊ uos q̄ me auditis ⁊ ñ spu alit intelligitis. Vixerunt qd moyses ⁊ alij electi. de manna. q̄ spualit manducauerūt. sic ⁊ q̄ in ūba mea spualit accipiunt.

hoies illi regni. i. ... fidei eruut docibiles dei. q̄ ⁊ si hoies foris loquūt. tn solus ds. int sensū aperit. alli instruit uitatis cognitione ⁊ amore. ⁊ qcūq3 aud ⁊ discit a patre uenit ad me. Sz ne qs se excusz dicens. nūq uidi patrē. qm̄ g discā ab eo. subd. Non q̄ pr inuisibil sit alicui. ⁊ tn nemo c̄dit. ñ ipe docuerit. quō g do cet. dū uerbū ei. i. me. ⁊ dū ego ubū ei eoli ... fact hō ub loqr. ⁊ h ē. is q̄ ē a do. i. filius. uidit patrē. i. nouit. ⁊ uos docet io me audite.

Ego sū panis. Augt. hc cibū ⁊ potū uult intelligere. corporis ⁊ membror suor. q̄ ē eccla in pdestinatis. qd tā fcm ē ⁊ inuocatis ⁊ iustificatis. q. fcm ē ⁊ fit ⁊ fiet ⁊ glorificatis. qd uc ē in spe fiet in re. hui rei sacramtū .i. unitatis corpis ⁊ ali ... alibi ... dieb fit ⁊ sumit alijs in uita alijs in morte. Res ū hui sacramti oib sumntib ē in uita ⁊ nulli ad morte .i. unitas scor. un corp ⁊ sanguis in hijs reb ... q̄ ex multis unum rediguntur. ut ex multis granis unus panis fit. ⁊ ex multis acinis unū ... fluit. Quō ūo. fit panis de diuinitate solū scdm ubū. q̄ uiuunt oia. sz ē scdm carnē assūptā

.i. q̄b modis ... i. ē diuinitate ... oia ...

suam dare ad manducandum?
Dixit ergo eis Ihesus. Amen amen dico vobis,
nisi manducaveritis carnem
filii hominis et biberitis eius sanguinem. non habebitis vitam
in vobis. Qui manducat meam
carnem et bibit meum sanguinem
habet vitam eternam.
Et ego resuscitabo eum in novissimo die. Caro mea vere est
potus. Qui manducat meam
carnem et bibit
meum sanguinem.
in me manet et
ego in eum. Sicut misit me vivens
pater et ego vivo propter patrem. et
qui manducat me. et ipse vivet propter me
Hic est panis qui
de celo descendit.
Non sicut man

[Interlinear glosses:]
Et si ignoratis modum, vel qualis modus sit dandi vel manducandi.
vel qualiter manducetis; tamen non manducaveritis.
sine hoc vitam corporalem potestis habere, sed non eternam.
sed.
non sed corporaliter spiritualiter; sed nec caro fraudabitur in suo tempore.
Hoc dicit, neque puter manducantem non mori corpore.
id est societas sanctorum, ubi pax et unitas erit perfecta.
hoc est signum manducationis
sacerdotalis, et ille.
Et sic vivet, qui sic homo vivo propter patrem in nimis eius unione; sic qui me manducat et in unitate ex me vivit.
et non consto quia est vere panis de celo. non manna quod illi manducaverunt patres vestri, sed qui filios tuos vitam sumit et eternam habebit.

pro mundi vita. humana enim caro
que erat per peccatum mortua, carni cui
mundus unita, id est incorporata vivit
cum illo effecta. vivit de spiritu eius,
sicut unum corpus de spiritu suo, qui non
vivit de corpore, et non vivit de spiritu suo,
et. Qui autem vidit hic vivitis. Litigabant non talibus corpus. quomodo carnem suam det ad manducandum.
sed audiunt verum, magis moveantur, non manducaveritis etc.

Vitam in vobis. Neque de hac vita intelligentes, et non litigantes
sibi. Qui manducat meam carnem.
Vere vivet anima et corpus. ex hoc
cibo. quia caro mea vere est cibus qui
solus facit immortales. ut neque esuriatur, neque sitiant. alius cibus
hoc non prestat. et si vero hoc approbatur.
Sicut misit vivens pater. et
qualem sibi me misit. id est hominem
fecit. et inde est ut ad eum referam
vitam meam. quasi ad maiorem.
Vivens pater. Ut vivam ex patre mea ex mandato facit. ut
homo vivat ex me. participatio
facit. qui me manducat.
Hic est panis. Supra dixerat. ego
sum panis vivus. qui de celo descendit. sed dicit. hic filius hominis ad esum
carnis. cuius virtute est ille panis.
qui de celo descendit. quia idem est filius

In me manet. Iam
exponit quomodo fiat quod
dixit et quod sit manducare carnem et bibere
sanguinem. hoc est manere
in Christo et Christum habere in
se manentem. qui
non manet in Christo et in
quo non manet Christus
non manducat spiritualiter.
et si sacramentum sibi
sumit iudicium corporaliter.
Non sicut. Moriente
manna qui mere celeste
panem indigne manducate. sic patres vestri

3

[interlinear gloss] carnis vivet in eternum.

[left gloss] manducaverunt manna et mortui sunt.

ducaverunt patres vestri manna et mortui sunt.

[interlinear gloss] Sed vere.

Qui manducat hunc panem

[interlinear gloss] in me quia sum vita.

vivet in eternum. Hec dixit in synagoga docens in capharnaum.

[interlinear gloss] vel caro ... ergo murmur...

Multi ergo audientes ex discipulis

[interlinear gloss] sapiunt secundum carnem et ideo moriuntur.

eius dixerunt. Durus est hic sermo.

[interlinear gloss] Sed credebant. / quasi non. / latet

Quis potest eum audire? Sciens autem ihesus apud semet ipsum

[interlinear gloss] quia sic illa dixerat ut ab illo non

[interlinear gloss] hic discipuli.

quia murmurarent de hoc discipuli

[interlinear gloss] quia dixi de carne mea et sanguine.

eius dixit eis. Hoc vos scandalizat. Si ergo videritis filium hominis ascendentem ubi erat prius. Spiritus

[interlinear gloss] cum carnem quam comedunt sed spiritus vivificat.

est qui vivificat.

[interlinear gloss] ut si sine accipiunt carnem non prodest.

caro non prodest quicquam.

[interlinear gloss] vivificat ... carnis

Verba que

[interlinear gloss] preceptio dei.

ego locutus sum

[interlinear gloss] ipsa in se sunt spiritus spiritualiter intelligenda sunt.

spiritus et vita sunt. Sed

[interlinear gloss] quia carnaliter accepit.

sunt quidam ex

[left gloss] Ubi erat prius quia ubi non homo est in terra dicit esse in celo dum in terra loquitur.

[left gloss] Verba ipsa in se sunt spiritus et vita. spiritualiter intelligenda sunt et vivificant. sed non ei quia carnaliter accepit, unde subdit. sicut quidam.

[left gloss] Sunt quidam. Quia iudas inter scandalizatos quia non recedit sed manet ad insidiandum, quia non sibi sed ut apte ostenderit ... dicunt.

[right gloss] hominis et filius dei.

Multi ergo carnaliter sapientes, qui particulariter carnem qua indutus erat se eis distributurum esse putaverunt contra naturam, ut mortuum hominum humanam carnem daret.

Durus est. Sic oportebat semper dici ut ab omnibus non intelligeretur. secretum namque dei intentos facere debet non adversos. vel ei obedire.

Si ergo videritis filium hominis ascendentem ubi erat prius. Suspendit orationem quasi dicat intelligetis quod non eo modo quo putatis ergo corpus et quasi hec gratia morsibus non consumitur. sed spiritualiter aliqua gratia mei illud dando ipsos corpus meum convinco. hic questionem solvit que ipsos movebat.

Prius cum quasi corpus distribueret, ille dixit in celum se integrum ascensurum. Ergo quod tenendum sit manifeste subdit.

Spiritus est qui vivificat. caro sicut intelligitis. caro sicut intelligitis sicut que in macello emitur, sicut a cibis non prodest. spiritus est qui in ea salutem operatur. multum prodest. sicut scientia sola inflat. ipsa tamen non est mala sed per caritatem edificat.

Proinde tenete quod dixi. Verba. verba que dixi manducare est esse manere in me et me in ipso. ut alius aliquis maneat in ipso ut membrum et christus in ipso. ut in templo unitas faciat. unitas autem ex caritate est. caritas ex spiritu ergo spiritus est qui vivifi-

[margin] vel sed ut ... regeret

[margin] ipsa tamen non ... est

[margin] dicit ... sapis

cat compaginata membra non separata.

Propterea dixi. ut ysaias. nisi credideritis non intelligetis. per fidem enim copulamur. per intellectum uiuificamur.

Ex hoc multi. Nota cautelam esse loquendi. sed si multi ex uerbis eius scandalizati sunt. habe consolationem meo. ex cuius dicto multi scandalizati sunt. qui id fecit ut tibi esset exemplum.

Duodecim. Numerus sacratus est qui permanet. et si iudas inde perit. elegit undecim ad permanendum. eligit iudam ut per eius dispensationem diuine misericordie in salutem mundi impleretur. mens mala ad bonum ut mali utuntur bonis ad malum.

uobis qui non credunt. Sciebat enim ab initio ihc qui essent credentes et quis traditurus eum esset. Et dicebat. Propterea dixi uobis quia nemo potest uenire ad me nisi fuerit ei datum a patre meo. Ex hoc multi discipulorum eius abierunt retro. et iam cum illo non ambulabant. Dixit ergo ihc ad duodecim. Numquid et uos uultis abire? Respondit ergo ei simon petrus. Domine ad quem ibimus? Verba uite eterne habes. Et nos credimus et cognouimus. quia tu es xpc filius dei. Respondit eis ihc. Nonne ego uos xii elegi. et ex uobis unus diabolus est? Dicebat autem de iuda simonis. Hic enim erat traditurus eum cum esset unus ex duodecim. Post hec ambulabat ihc in galileam. non enim uolebat in iudeam ambulare quia quere-

pre causa quod quidam non credant subdit. quia uobis est datum a deo. fides enim non est hominibus a se. quia paulus ad eos qui gratia.

Ecce ita quidam non credunt.

Non tamen timens quia sic potentem sed dat

in figuram exemplum ut eis obviat(?)

bant eum iudei
interficere. Erat
autem in proximo dies festus iu
deorum scenophegia. Dixerunt
autem ad eum fratres eius: Transi
hinc et vade in iudeam, ut et dis
cipuli videant opera que tu fa
cis. Nemo quippe in occulto
aliquid facit, et querit ipse in
palam esse. Si hec facis mani
festa te ipsum mundo. Neque e
nim fratres eius credebant in eum.
Dicit ergo eis ihesus: Tempus me
um nondum advenit, tempus autem vestrum semper
est paratum. Non potest vos odisse mundus, me autem
odit, quia ego testimonium perhibeo de illo quia opera illius
mala sunt. Vos ascendite ad
diem festum hunc. Ego autem
non ascendam ad diem festum,
quia meum tempus nondum impletum

Scenophegia id est fixio tabernaculorum.

Secundum sanguinem, et ideo eum fastidientes.

Humanam gloriam querit in iudeam et ideo non credunt. Ubi precipuus gentis et civitas caput regni.

Vel ut post de eis dicit: gloriam eius viderunt. Cum multa facis in absconso, sed in nostris et aliis ut ab hominibus lauderis.

Vel ergo. Si vere facis vel quia hoc facis.

Gloriae et resurrectionis et ascensionis. Gloria mundi quam affectatis.

Vel ideo. Vel quia querit humanam gloriam carnalem.

Mali gaudia non eterna.

Primum vel sed.

Solite humilitatis.

Dies festus, id est non quod iudei sunt enim viii. sed more eorum quemque sunt qui unus dicuntur propter unam festivitatem. Scenophegia festivitas tabernaculorum, quam mense vii. iudei habitabant in tabernaculis in memoriam illorum in quibus patres eorum habitaverunt in deserto.

Reminiscebantur iudei beneficiorum dei, occisuri dominum.

Qui ut veri discipuli sciebant, isti nesciebant laudibus domini nisi et non populari favore esse efferenda.

Non potest vos. Ideo nunc tempus meum non est, sed vestrum, quia non sum amator mundi ut vos, sed accusator. Et ideo non odit vos mundus quos falsos testes quia dicitis bona mala et mala bona.

Corripiens cupidos glorie. Tempus glorie ad quod venturus est impleta prius humilitate passionis et mortis.

Aug. Quidam dicunt hoc ad passionem pertinere, quia non in festivitate scenophegie, sed in paschali, quando agnus occidi solet, crucem ascendit.

Non ascendam sicut vos querentes gloriam, quia tempus glorie mee non

2

2 dum in quo erit nra festiuitas.

Quasi in occulto. quia latuit exemplum est uitandi malos. qui loquitur palam. et non tenetur ab his qui querebant potestatis est.

Quasi in occulto. quia preceptor christus occultus ascendit in festis. quia in illis omnibus figuralibus latuit. quod nunc est manifestum nobis.

Hec facta ut sit consolatio corpori eius. de quo corpore dicuntur similia.

[illegible] quasi in occulto. Quia sic non manifeste ascendit. sic non palam docet. sed latenter.

Omnes mirabantur. sed non omnes conuertebantur. docebat enim suis auctoritate scripture.

Mea doctrina non est mea. sed dei. quia uerbum non est alterius. sed alterius. doctrina eius. id est ipse uerbum doctrina non est sua. sed eius a quo est. quia est ego non sum a me ipso. et cetera hoc profundum uide. et non omnis intellectus sedit consilium. si uis intellige crede. hoc est. si quis credit me filium dei. cognoscet de doctrina. id est intelliget quia doctrina mea non est mea. super omne quod dicitur [illegible]

impletum est. Hec cum dixisset ipse mansit in galilea. Ut autem ascende-
(id est postquam [illegible] illi quia non gloriam [illegible])
runt fratres eius. tunc et ipse ascendit
(iubente [illegible] de die festi [illegible])
ad diem festum non manifeste.
(non quia [illegible] [illegible] quia non attendat cum fratribus [illegible])
sed quasi in occulto. Judei ergo que-
(non adhuc [illegible] id est [illegible] [illegible] ascendit autem [illegible])
rebant eum in die festo. et dice-
(medio die festiuitatis)
bant. Ubi est ille? et murmur multus erat de eo in
(murmur [illegible] de hac contentione quia quidam et cetera)
turba. Quidam enim dicebant quia bonus est. Alii
(enim qui dicebant bonus est.)
autem dicebant non. sed seducit turbas. Nemo tamen
(alii palam dicebant malum esse.)
palam loquebatur de illo. propter metum iudeorum. Iam autem
(id est [illegible] feruente zelo in [illegible])
(mediatis illis diebus)
die festo mediante ascendit in templum. et mirabantur
(de [illegible] educatione)
tur iudei dicentes. Quomodo
(sciebant eum numquam didicisse.)
hic litteras scit cum non didicerit?
(ad [illegible] altius insinuande ueritatis est occasio.)
Respondit eis ihesus et dixit eis. Mea
(ecce quomodo scit litteras.)
doctrina non est mea sed eius qui
misit me. Si quis uoluerit uo-
(id est [illegible] [illegible] alibi dicit. [illegible] [illegible] quod deo placet.)
luntatem eius facere. cogno-
scet ex doctrina. utrum ex deo sit
(ille autem.) ([illegible]) (unde ple[illegible] extolli)
an ego a me ipso loquar. Qui
(non a deo.)
a semetipso loquitur gloriam propriam querit.

rit. Qui autem querit gloriam eius qui misit illum, hic verax est. et iniustitia in illo non est. Non ne moyses dedit vobis legem? et nemo ex vobis facit legem. Quid me queritis interficere? Respondit turba et dixit: Demonium habes; quis te querit interficere? Respondit ihesus et dixit eis: Unum opus feci, et omnes miramini. Propterea moyses dedit vobis circumcisionem, non quia ex moyse est, sed ex patribus; et in sabbato circumciditis hominem. Si circumcisionem accipit homo in sabbato, ut non solvatur lex moysi, michi indignamini

Unum opus. quia vos in lege gloriam queritis contra legem quam intimavi de morte mea tractatis. sed non est sic legem, quia totum hominem sanavi in sabbato. ego dominus sabbati et dominus omnium sabbati. sic et cetera omnia propter salutem sunt hominis. sic vos ipsi circumciditis in sabbato, quia ad salutem pertinet, non solvitis sabbatum editis. habitam prius acceptam a domino.

Hic verax est. quia per se non est verax. et iniustitia in illo est. qui querit gloriam suam non dei, a quo non est missus, sed venire presumpsit.

Hic verax est et cetera. Ego veraciter loquor gloriam eius quo verax sum missus sum. sed vos queritis gloriam vestram in lege contra legem, que vetat occidere, quia queritis me interficere, licet iustum et veracem.

Demonium habes. querit occidere, et quia peius est dicunt eum demonium habere, qui demonia pellit.

Unum opus feci. de uno miramini, quid si omnia videretis? Unum opus fecit, quia totum hominem in sabbato curavit. unde turbati sunt contra observatores sabbati. sed convincit eos moyses iubens circumcidere octavo die, quod aliquotiens occurrit in sabbato fieri, et hec est propterea ne quis turbetur si salus semper fit et in sabbato. et sciant omnes semper debere fieri que salutis sunt.

Si circumcisionem. Propter tres causas data fuit circumcisio: primo in signum magne fidei abrahe; secundo ut per hoc acceptis nationibus distingueretur; tercio ut facta in virili membro, per quod generatur, castitatem mortalium castitatem interius debere observare indicet. significat autem baptisma, quo

ut infra xix. Deut. i. Iudicum xviii.

i. potestas inde sumitur

dicentes

Michee v. et in bethleem

Ysa. liii.

in diversitate

peccata dimittuntur: et cor a cupiditatibus expoliatur.

Non debetis irasci mihi de salvatione hominis in sabbato, sicut non irascimini de circumcisione in sabbato. Quia non est iudicandum secundum faciem, id est acceptione personarum, ut quia Moysi licuit, mihi non liceat. Sed iustum iudicium iudicate, id est secundum veritatem rei. Quod cogitantes nec me nec Moysen seu dampnabitis. Non me [illegible] illi dicentis. Usque si illos arguit, nos instruit ne in iudicandis causis personas accipiamus, non quia pro diversitate graduum diversorum personas non honoremus.

Ecce palam loquitur. Qui et si occulte ad festum ascendit, palam loquitur, et apparuit potestas, quae putaretur timiditas [illegible] nec alii quia potentia non tenetur cuius mors tanto tempore quaerebatur. Et nondum plene intelligentes eius esse potentiam, putant esse scientiam principum (i. [illegible]) qui cognoverunt eum esse Christum. Unde sequitur ipso non esse hunc Christum, cum nemo sciat unde sit Christus. Quia in prophetis dicitur locus nativitatis scilicet Bethleem, unde etiam nativitas eius ex patre nescitur. Unde propheta: Generationem eius quis enarrabit? Unde Iesus ad utrumque respondit, et de infirmitate: Et me scitis, id est effigiem vultus mei, et unde sim, nativitate parentes, quod est secundum carnem me noscitis, non secundum divinitatem, quia a me ipso non veni. Nescie-

batis esse Dei filium, sed a patre missum [illegible] nescientes [illegible] patrem [illegible] (i. ipsi [illegible]) [illegible] Ego scio eum [illegible] me [illegible] credite, quia nemo novit patrem nisi filius [illegible] (Ioh. xi.)

quia totum hominem sanum feci in (scilicet curatus est non in corpore solum sed etiam et credidit ut sanus esset in mente.) sabbato? Nolite iudicare secundum faciem, sed iustum iudicium iudicate. Dicebant ergo quidam ex Ierosolimis: Nonne hic est quem quaerunt interficere? Et ecce palam loquitur, et nihil ei dicunt. Numquid vere cognoverunt principes quia hic est Christus? Sed hunc scimus unde sit; Christus (i. filii cuius sit) autem cum venerit, nemo scit unde sit. Clamabat ergo Iesus docens in templo et dicens: Et me scitis, et unde sim scitis; et a me ipso non veni, sed est verus qui misit me (vel verbum), quem vos (patris) nescitis. Ego scio eum. Et si (quia est impossibile) dixero quia nescio eum, ero similis vobis mendax. Et ego scio eum, quia ab ipso sum, et ipse me

Et ego scio. Ideo scio quia ab ipso sum, et ipse me misit. Habitat complectitur utrumque, quia ab ipso quia filius a patre, et pater non ex alio. In carne me videntis, quia ipse me misit, in quo et magna generantis auctoritas, et similiter communis cum hominibus natura.

misit. Querebant ergo eum apprehendere. et nemo misit in illum manus. quia nondum venerat hora eius. De turba autem multi crediderunt in eum. et dicebant. Christus cum venerit numquid plura signa faciet quam que hic facit? Audierunt pharisei turbam murmurantem de illo hec. et miserunt principes et pharisei ministros ut apprehenderent ihesum. Dixit ergo eis ihesus. Adhuc modicum tempus vobiscum sum. et vado ad patrem qui misit me. Queretis me et non invenietis et ubi ego sum. vos non potestis venire. Dixerunt ergo iudei ad semet ipsos. Quo hic iturus est quia non inveniemus eum. Numquid in dispersionem gentium iturus est. et docturus gentes. Et eleh

Venerat hora eius. Non quod necessitas sit fati. sed opportunitas voluntatis. Voluit enim oportuno tempore nasci. preeunte longa serie prophetarum. similiter predicato evangelio oportuno tempore. voluit mori.

Adhuc modicum. quasi quod nunc vultis. post facturi estis. sed non nunc. quia adhuc modicum tempus vobiscum sum. quo dispensationem meam implere debeo. et tunc vado ad eum qui me misit. tunc pati debeo. et quem modo non vultis audire presentem. et miracula facientem. queretis me post resurrectionem et ascensionem. cum tanta miracula fierent per apostolos mea virtute. et cum tanta credet multitudo. tunc enim compuncti de tanto scelere mortis Christi. dixerunt petro. Quid faciemus?

Ubi ego sum. Sum. non ait ero sed sum. quia et sum secundum quod homo mutat loca. sum quia deus non mutat et ubique sit. unde alibi. filius hominis qui est in celo. quando dicebat loquens in terra.

Non potestis. Non poteritis. sed non potestis. tales enim tunc erant quod venire non possent. sicut et alibi. dicit petro. non potes me sequi modo. sequeris autem postea. sic nec de istis datur desperatio.

Quis est sermo hic. cum ignorantes prophetassent eadem questione ostendunt se ex ignorantia p

prophetasse, ut potius ignorasse
videantur quam prophetasse.
Et bibat. spiritum ut post expo
nitur. et cum bibet flumina aque
vive fluent de ventre eius. venter est conscientia cordis. que bibito
spiritu purgata vivit. et hec
fontem. et ipsa est fons vel flu
vius. qui manat benivolenti
a. dum proximo vult consulere.
qui sua bona sibi putat suf
ficere ille fons non fluit.
Nondum enim. Et tamen si enim prophete
acceperunt eundem spiritum et Iohannes
et alii. ante resurrectionem, tamen
erat alius modus donationis
futurus aptior et plenior. Post
resurrectionem enim quando primum
apparuit apostolis insufflavit
in faciem eorum. qui flatu primo
homini animam indidit. et de limo e
rexit. significans quod se esse eun
dem. insufflavit spiritum apostolis.
ut de limo exsurgerent. Inde
post ascensionem plenius spiritum
in igneis linguis. ut omnes gen
tes docerent. Sicut ille tunc omnibus
linguis. sic nunc unitas ecclesie
loquitur omnibus linguis. a qua unita
te percisus non habet spiritum.
Quia Iesus Christus non resurrexerat.
et sua resurrectione osten
dens nostram. et vitam quam ama
mus: spiritum dare voluit. ut
in resurrectione nostram fla
graret caritas. et spreta vita que
non est vere vita. et omnibus caducis
que sunt eius caritate ingrediamur
ad veram vitam. Si igitur credimus
in eum qui surrexit a mortuis.

sermo quem dixit: Quaeretis me et non invenietis. et ubi sum ego vos non potestis venire. In novissimo autem die magno festivitatis. stabat Iesus et clamabat dicens. Si quis sitit veniat ad me et bibat. Qui credit in me sicut dicit scriptura flumina de ventre eius fluent aque vive. Hoc autem dixit de spiritu sancto quem accepturi erant credentes in eum. Nondum enim erat spiritus datus quia Iesus nondum erat glorificatus. Ex illa ergo turba cum audissent hos sermones eius: dicebant. Hic est Christus. Quidam autem dicebant. Numquid a galilea

cerentur: vel ultimo
die scenophegie vo
cat. non ut cum eis loqueretur
de. sed clamando. ut
qui sitit veniat ad
eum.

in nazareth nutritus galilee natiuitatis · qui uocetur in · Qui mortuus et nobis spiritus datur a
uenit xps. Nonne scriptura · nouo homine. ut nouum sint. · ad coni. i. penitus
nazareth nutritum. locum natiuitatis attendunt. · Beata maria de opido bethso
dicit. quia ex semine dauid. et · re genita bethleem fuerat.

de bethleem castello ubi erat dd. uenit xps? dissensio
· hominum credere uolebant.
itaque facta est in turba propter eum. quidam autem ex ipsis
sed perseq. uolebant. · qui nondum ipse uoluit.
uolebant apprehendere eum. Sed nemo misit super e
· missi ad capiendum redierunt immunes a crimine. plenum admiratione di
um manus. Venerunt ergo ministri ad pontifi
uine doctrine testes.
ces et phariseos. et dixerunt eis illi. Quare non
· qui missi fuerant. · q. non est homo tantum.
adduxistis eum? Responderunt ministri. Numquam sic lo
· purus. · qui erat deus et
cutus est homo. Sicut hic homo · Non. ut et uos. seducti. laudabiliter
homo. · hoc testimonium repellentes. · seducti erant quia dimisso malo
loquitur. Responderunt ergo eis · infidelitatis transierant ad fidem.
· qui delectati estis · Ex principibus a. quia docet legem.
pharisei. Numquid et uos sedu · contempnunt eum qui dedit legem.
sermonibus eius. · sed qui non nouerant legem. credunt
cti estis? Numquid ex principibus a · in eum qui dedit legem. ut impleа
· tur quod dicitur. ut non uidentes ui · i. xc.
liquis credidit in eum? aut ex pha · deant. et uidentes ceci fiant.
· Dicit. Nicodemus. Quia illi prius
riseis? Sed turba hec que non · uolebant esse dampnatores quam
· cognitores. iste non putabat quod
nouit legem. maledicti sunt. Dixit · si paterentur eum presentem audire.
· uolens illuminari. · forsan essent similes. ministris.
nichodemus ad eos. ille qui ue · qui maluerunt esse quam tenere. dicit.
· timens certi. · nondum uere · legis uult eos inducere ut eum
nit ad eum nocte. qui unus erat. · prius uelint audire.
dictus. · i. sine indicio. q. audire dicunt iudicare.
ex ipsis. Numquid lex nostra iudicat. hominem. nisi prius audi
· ex prompto iudicio cordis tui.
erit ab ipso. et cognouerit quid faciat? Responderunt
· galileus dicebatur et hic. quia de nazareth erant parentes eius. cum sit legit. Iaroz.
ei. Numquid et tu galileus es? Scrutare scripturas

Ihc autē perrexit in montē. oli. ꝙ mos ei e
rat. die docē in tēplo. uespe reu̇ti in bethani
am. que ē in monte oliueti. Mistice signi
ficat altitudinē misericordie. unde uob ē crisma. i.
uncttio. post mane redit ad templum.
Mane ē exortus noue lucis. post tenebras
legis. q̊ fidelib'. i. templo ei'. in quo uenit
pandē et dare. Sessio ē humilitas incar
nationis. qua misereř. et docet. unde liben
tius ppls uenit ad eū. Sz inimici pha
risei. teptāt de iusticia ad qm̄ eam dicat.
sciebāt mansuetū. et inde pdicatorē unde
placebat pplo. unde putabant dcturum.
dimittendā ēē adultām. et hi dreř hosti
legis. Et iurus legi moysi. et do auctori. et
io cū adultā reus mortis. Qd si scdm
legē dreř lapidandā. deriderent. q̄ non
hreř mansuetudinē. quā pdicabat. p
qua amabař. ipse aū calūpnia capiř.
sz seruā mansuetudine. respondit: qd
ē ue iusticie. Qui sine pcco ē pri' in illā
lapidē mittat. Non aū stati iudicat. sz
inclinans se digito scribit in terra digito
di scripta fuit lex. in lapide. p duritia
illi' ppli. nc iam inclinat' in hoīe. ipse
custos legis ē. et lator legis. scribens in
terra. q̄ fructū reddat. docet aū nos audi
tis alicui' malis. ñ teme iudicare. sz p'
digito discretionis. nos ipsos intus discu
te. sic ille dic. Qui sine pcco ē inter. q̄ p'us
fuis iniq̄. q̄ p' fuis iusti. ut p' ream pu
niatis. Si eni lex iubet puniri reos. ñ
tū a sitr̄ puniendis. ecce plena iusticia.
ut iust' mala puniat. illi ḡ: t ream di
mittat. t cū ea penā subeant.

7 unde q̄ ppha a gali
lea non surgit. 7 reu
si sunt unus quisq; i
domum suam. Ihc aū
perrexit in montē oli
ueti. 7 diluculo itm
uenit in templū. 7 om
nis pplc uenit ad eum
7 sedens docebat eos. ad
ducunt autē scribe 7 pha
risei mulierē deprehē
sam in adul
terio. 7 statu
erunt eam i
medio 7 dixe
runt ei. Ma
gister hec mu
lier in depreh
ensa ē in adulterio. In lege autē moy

[Interlinear glosses: 1 tanti dixisset ppha᷑ n̄ surrex. — qui dic̄ nazareus. — 1 nullo — pfō negotio. — 1 Galileam suā. — 1 ueniebat. — 1 ueniebat. — 1 Recepit. n̄ enī — celat expiatione ꝓ quā — dimittenda ēēt.]

Mulierem
depre. Misti
ce. Mulier in
adultio de ph
ensa. signifi
cat synagogā.
que adultā le
gem moysi. se
quendo tradi
tiones patrū.
t q̄ dimissa
lege moysi.
iā seq'r fidem ./.

./. 1 Iūi
X. non iudeus. q̄ ad ultām accusat. Vt sigat ecclam. gentiū. que relinq̄s
deum
de ma. fornicata erat cū demonib'. q. iudeis accusat. qd ad xpm accedat. et
qi nouum ydolatre
gentilis
geū rep̄tat.

1 deuto. xiii.
q̄ xi.

exo. xx. 1

ses mandauit nob hui lapidare. tu g qd dicis: hec autē dicebāt temptantes eum. ut possent accusare eū. ihc autē inclinans se deorsū: digito scribebat in tra. Cum aū perseuerarent interrogantes eū erexit se 7 dyxit se 7 dyxit ill. Qui sin pcō ē urm p'mus in illam lapidē mittat. 7 itm se inclinans. scribebat in terra. Audientes autem h. unus post aliū exibant incipientes a senioribꝰ. 7 remansit solus ihc 7 mulier in medio stans. Erigens autē se ihc dyx ei. Mulier ubi sunt qui te accusabant: Nemo te condempnauit: Que dyxit. Nemo domine. Dyxit aū ei ihc. Nec ego te condēpnabo. Vade 7 amplius noli peccare. Itm g locutus ē ihc dicens. Ego sum lux

Sed quia potuit timere ne ille qui sin pecco ē eā puniret. dic ei misericors. pccā dimittens. nec ego te condēpnabo. ut iustus ne amplius pecces iudicees.

Aduerso uultu: non dignatur cadentes respicere. Digito scribebat. pccā eorum in terra. Data sua iustitie. qua illi conscii malorum percussi sunt. Item scribit in terra. ex more multū alio intenti. ut illi liberum sit exire. quasi putabat tacuisse exituros. quia plura interrogantes. docet autem nos sic tam correctione alterius. ita 7 post. nos ipsos humiliter interrogare. ne idem ut aliud simile in nobis sit.
Et remansit. Remanet solus ihc cū muliere. in domo. i. cū ecclia. in mundo.
Erigens se. erigit se ut erigat illos qui in peccatis curuabuntur.
Erigens. erectus prius in iudicio iusticie. Item erectus dat sententiam misericordie. quia hoc utrumque facere diuine potentie est.
Repulsis temptatoribus. sanata culpa mulieris. aperte subdit. quod possit ex diuinitate. ne quis ambigat de eo homine. an possit pccā dimittere. Ego sum lux mundi. quia uult carnis tegumentum sic tolleranda

mundi. Qui se
quitur me non
ambulat in tenebris. sed habebit
lumen uite dicit dominus. Dixerunt
ergo pharisei. Tu de te ipso testimo
nium perhibes. testimonium tuum non
est uerum. Respondit ihesus et dixit eis. Et si
(testimonium perhibeo de me ipso:) (uerum est)
ego testimonium meum. quia scio unde
ueni. et quo uado. Uos autem scitis
(unde uenio aut quo uado.)
carnem iudicatis. ego non iudico
quemquam. et si iudico ego iudicium
meum uerum est. quia
solus non sum.
sed ego et qui misit
me pater. et in lege
uestra scriptum est.
quia duorum hominum
hominum testimonium uerum est.
Ego sum qui testimonium perhi
beo de me ipso. et testimonium perhibet de me qui misit me pater.

Interlinear glosses:

(tenebris:) Vel ignorantie uel peccatorum. — Quia et in futuro. — (habebit lumen:) quod dominus se significauit.
(Tu de te ipso:) Ostendens se et patrem cum gloria dat.
(a patre.) — (ad patrem.) Uos autem nescitis unde ueni uel...
(ego non iudico:) Vel in secundo aduentu.
(sed ego et qui misit:) scilicet iudicium; carnaliter sentiunt.
(in lege uestra:) Vobis a deo data.
(duorum hominum:) Nunc quod etsi differo iudicium, non differo testimonium.

Marginal glosses (left):

et hominibus efficeretur. unde et postea possunt diuini
tate et etiam omnem hominem illuminare.

De te ipso. Putant non credendum
ei. quia de se solus testetur. obliti quod
missus lucernarium. et ipsi iohannis
baptiste. qui euidenter de eo os
tendit.

Unde ueni. Veni missus. non tamen
eum deserens qui me misit. et
impleto missione. ad patrem redeo.
non tamen mundum relinquo. Vos autem
secundum carnem. quia illud nescitis. uos secundum car
nem iudicatis. hoc est hominem puta
tis. cum in laude sua credendum
non sit. et etiam dampnatis.

Augustinus. Meum testimonium ideo uerum
habendum est. quia scio unde ueni. hoc
est quia patris testimonio confir
matur.

Et in lege. Dicto de iudicio. quod
suum et patris testimonium uerum
sit: probat auctoritate legis. dicens
in lege. In ore duorum uel trium
testium stat omne uerbum. non quod
duo uel plures sint inuenti sepe
fallaces. sed trinitas in hoc commen
datur. in qua perpetua ueritas. Si ergo
habere bonam causam. habe duos uel
tres testes patrem et filium et spiritum
sanctum. ut accusata susanna habuit.

Ideo uerum. quia non solus. sed est et pater.
ecce duo in personis. licet unum in sub
stantia. ideo uerum est iudicium meum.
quia uerus filius. quia dei sum. unde probatur
quod filius. quia non solus sed pater mecum.

Duorum hominum. Si duobus hominibus
creditur. qui possunt falli. et uerum quare
non mihi et patri. ubi est stabilis ueritas.

Marginal glosses (right):

Qui sequitur me per fidem.
habebit postea per spe
ciem.

Iudico quemquam secundum
carnem. ut uos. uel pre
sentis non iudico hoc primo
aduentu. sed saluo. sed
quia secundo aduentu iu
dicabit: subdit. et si ego
iudico.

Solus. id est et si homo pu
tetur non deseror. et si
missus per carnem. tamen ego
et pater simul per diuinitatem.

Dicebant ergo ei. Ubi est pater tuus. Respondit ihesus. neque me scitis. neque patrem meum scitis. Si me sciretis forsitan et patrem meum sciretis. Hec verba locutus est ihesus in gazofilatio. docens in templo et nemo apprehendit eum. quia

non fatali sed oportu-

nondum venerat hora

-na et voluntaria.

eius. Dixit ergo

s. de

iterum eis ihesus. Ego

futuro cum de presenti locutum. s. persequendo

vado. et queretis

s. penitentes.

in apostolis.

me et in peccato vestro

vel — s. vos numquam.

moriemini. Quo ego

amici qui potuerunt per ea. et si non modo. quia

vado vos non pote-

bus alibi id dicit. quod istis sed alio modo.

stis venire. Dicebant

s. omnia carnalia

ergo iudei. Numquid

non sapientes. et quod dixit non intelligentes

interficiet semet ipsum. quia dicit quo ego vado vos non potestis venire. et dicebat eis. Vos

Magna fiducia et confidentia. intrepidus verba divinitatis coram inimicis aperte loquitur et docet.

In gazophilatio. Gaze divitie. philare servare. templi arca gazophilatium est in istis septariis que sunt in templo. i. in Christo. sed secta post resurrectionem accepit ut apostolus. sed ubi is loquitur in parabolas, non intelligentibus iudeis.

Quo ego vado. vos etc. Idem dicturus est apostolis. in sequentibus sed addit modo. hiis non addit modo.

Ubi est pater etc. Quasi te videmus. sed non patrem tecum. quibus est veritas. Sed non me scitis. quia et si hominem quem videtis scitis. non tamen quem in me occulto sum scitis. et ideo nec patrem scitis. Sed si me sciretis quod est per me cognoscere. et sic patrem sciretis. quia unum sumus.

Ubi est pater etc. Ut secundum carnem iudicantes, patrem secundum carnalem acceperunt, sed erat homo in aperto, ubi patris in occulto.

Si me sci. forsitan et pa. Non dubitat. sed dubitantes quasi increpat. ut et dominus servo. forsitan dominus tuus sum.

Et nemo app. Loquitur deitate sua. nemo et si vellet apprehendit. quia ipse nondum voluit. dicit ergo de passione sua. que in sua potestate est. iudeis capere volentibus. Ego vado. quasi sponte. et ideo frustra laboratis. Vado illo unde veneram. et ita non discesseram.

Queretis odio persequentes. assumptum intellexerunt. non ut amici habere cupientes. unde eis penitentia potest. in peccato vestro moriemini.

Interficiet semet. Stulta verba. quasi si de morte dicit. non possent sequi eum ad mortem. dicebant ergo. non de morte sed de gloria ad quam ibat per mortem. unde illis carnalibus subdit. Vos deorsum estis et ideo terram sapitis. sicut serpens terram comeditis.

Vos de mundo. quod in peccato nati adhuc in eo manetis. quod non hiis. quia de mundo sunt electi. preter

dom.

pertinentes ad eum qui fecit mundum.
Hic exponit quid sit esse de mundo. i. esse priores. infideles. terrena sapientes. Sunt hec eis exponit. si enim non credideritis quia ego sum. in eo innodat spe credentes. Nota uidetur eos fuisse aliquos qui credituri erant.
Dicebant. carnaliter sapientes. eterne essentie ignari.
Aug. principium. Ecce quasi uellet quod esse. quia principium. in se manens innouat omnia et mutari non potest.
Loquor. et habeo multa loqui uobis docendo si credideritis. accusando: si non credideritis. in non iudico. sed saluo. habeo post iudicare: habeo dico. sed totum est ex patre. qui uerax est ex se. ex quo sum et ueritas. quia genuit ex se. et ideo uera dico et iudico. ecce quomodo dat gloriam patri. cum equalis est. ut dicat nos maiores dare gloriam deo.

de deorsum estis ego de supernis sum. Vos de mundo hoc estis. ego non sum de hoc mundo. Dixi ergo uobis quia moriemini in peccatis uestris. Si enim non credideritis quia ego sum moriemini in peccato uestro. Dicebant ergo ei. tu quis es? Dixit eis ihesus. principium qui et loquor uobis. Multa habeo de uobis loqui et iudicare. Sed qui misit me uerax est et ego que audiui ab eo hec loquor in mundo. Et non cognouerunt quia patrem eis dicebat deum. Dixit ergo eis ihesus. Cum exaltaueritis filium hominis. tunc cognoscetis quia ego sum. et a me ipso facio nichil. sed sicut docuit me pater

Credideritis. dicit non precepitis. quia nemo sic capit inmutabilem essentiam. ego sum non dicit quid. uel christus. uel filius dei. uel aliud huiusmodi. sed ad illos uertit uelud semper manentem essentiam. sic olim ad moysen. quando mittebat ad liberandos filios israel. quasi quod misit moysen. ad liberandos filios israel. ego per me ipsum uenio. liberare per – cetera uero omnia que mutantur non uere sunt.

Augustinus. principium. scilicet credite me. in greco pater esse accusatiuum et femininum genus. ac si diceret ueritatem. scilicet credite me esse.
Cum dixit. qui misit me uerax est. non intellexerunt quod de patre diceret. adhuc habebant clausos oculos et ideo subdit eis cum exaltaueritis filium hominis. uere ostendit aliquos esse ibi. qui post passionem eorum credituri et cognituri quis ipse esset.
Cum exaltaueritis. scilicet in cruce. quia prius est implenda passio.
2

s. iam de dixit. s. et res magna est assi

hec loquor. et qui misit me mecum

duc commemorat. s. pat. s. filium. s. quia

est. et non reliquit me solum quia

non reliquit. s. in salute humani generis que est voluntas

que placita sunt ei facio semper.

patris. s. non omnes. quia non dum in omnibus

Haec illo loquente multi crediderunt

tia ex. sonus apostolorum. s. qui crediderunt per miracula quia ex fide pue

in eum. dicebat ergo ihesus ad eos

mate. iudeos. s. qui iam esse ceperitis in fide. s. i.

qui crediderunt ei. Si vos manse

in fide. que in vobis per sermonem cepit esse ad hanc altitudinem per

ritis in sermone meo. vere dis

venientes ex fide. que est lumen et contemplatur.

s. quid post esse discipulos.

cipuli mei eritis. et vos cognos

s. sic est. s. quia nunc creditis.

cetis veritatem

s. cognita. quia nec oculis videt nec auris

et veritas liberabit

audivit. nec in cor hominis ascendit. s. liberos

s. hic servi.

vos. Responderu

vos facit qui vel servi eratis

s. offerunt genus superbi.

nt ei iudei. Semen

s. mentiuntur. ioseph enim ser

abrahe sumus. et

vivit in egypto. patres servi

nemini servivi

erunt in luto. isti eidem cesari w

mus umquam.

tributis.

Quomodo tu dicis

liberi eritis? Respondit

s. magna confirmatio in repetitione. ut attentiores fi

eis ihesus. Amen amen dico vobis

ant. s. pro amore non languore veritate.

s. i. peccator.

quia omnis qui facit peccatum servus est

s. i. cadere.

peccati. Servus autem non manet in do

Fides est esse. quod non in

te. veritas vide quia credi

disti. sic ergo credimus ut

cognoscamus. non co

gnoscimus ut credamus.

sed credimus ut cognos

camus. in christo homo in

tima fide [...]. post se

videndum dabit quod est

merces fidei.

Liberi eritis. non de

reatu. de liberi eritis.

sed veritas liberabit vos.

in quo cum illo non in

tellexerunt nisi liberta

tem carnalem.

per manus vestras post ex vobis aliqui

credent. ne quis ergo de sper

de quanto cumque scelere.

Ego sum. esse est immutabile

divine substantie. sed ne ipse qui lo

quitur intelligeret esse pater. sub

dit. et a me ipso facio nichil.

quia a me ipso non sum sed a pa

tre.

Mecum est. et si mecum. non tamen mis

sus ut ego. quia non incarnatus.

nec venit.

Semper. ipsa equalitas est semper.

non ex quodam initio. et deinceps.

sed sine initio. sine fine. dei enim ge

neratio non habet

discipuli mei

scilicet veritatis.

bonitatis. in

tie.

initium temporis.

quia per genitum

facta sunt omnia

tempora.

Veritatem. que modo carne tecta

~~carne~~ loquitur vobis. et latet vos.

Liberabit. hic verbum dominus posuit.

a libertate. non ut plurimque latine

dici solet. liberari aliquis ab in

firmitate.

Responderunt. non illi qui crediderunt

sed alii in turba qui non credide

runt. qui audito liberabit vos

indignati sunt se notari

vos putantes dixisse de car

nali libertate.

Amen amen. amen ebraice. latine

verum. quod nullus interpres mutavit.

ne vilesceret nudatum. sed hono

re habitum est quasi divinum.

Servus autem. Exponit eis quis sit ser

vus. et que libertas quam promisit.

Non manet. In hoc terruit nos.

quia ergo spes libertatis huius. quia non sunt

v. 34 lxx ex.

secretum

vo. serui.

Vel p sca. libtas ē xpo sumē et ipm diligē q nos de potestate ... eripuit 7 uocauit i libertate filiorum.

sui ppo. filius manet in eter
num.

Scio quia filii. Exposita a dno
contra gl'iantes de uana liberta
te carnis. 7 uera seruitute
pcti. 7 ua libertate p se filium.
concedens istis supbis. qd filii
abrae sunt p carnē. 7 tales
liberos. ostendit n ēē filios ab
he p imitationem fidei. 7 iusticie.
sz ēē filios homicide diabo
li. quarentes se occidē. 7 ita ēē
seruos.

Apud patrē. i. i lā. innuit aliū
patrē. qam abraham cuius fi
lii sunt. n ū. sz imitatione.

Pater nr. Quia arguit eos
face mala opa patris. faten
tes patrē suū ēē abraham.
puocant ad maledicē. qsi abra
ham. ut sit eis occasio facien
di q uolebant. sz dns 7 abra
am laudat. 7 istos degeneres
dampnat dicens. si filii abrae.

Non dic ut putāt dnm abrae.
ne sit occo calupnie. n filiū
di. sz qd uident. 7 qd possunt
occidere.

Non fec. Iam intelligentes non
de origine carnis sz de uita h
ominum loq. 7 ex usu scriptu
rū scientes fornicationē spu
alitē dici. cū aīa falsis dyis s[ub]
icitur.

Vnū patrē. mutant respon
sionē. tacent iam de patre
abraham. ne eis dicat. ē de
eo gl'iantium. cuius uita n imi
tantur. 7 dicunt patrem dnm. uo
lentes inde qd adhuc plus sit dre.

mo in eternum. filius manet i
eternum. Si ergo filius uos
liberauerit uere liberi eritis.
Scio quia filii abrae estis. sz
queritis me interficere. quia ser
mo meus non capit in uobis.
Ego qd uidi apud patrem
meum loquor. 7 uos que uidis
tis apd patrē urm facitis. Re
sponderūt 7 dixerūt ei pater nr
abraham ē. dic eis ihc. Si filii
abrae estis opa abraham fa
cite. Nunc autē queritis me
interficere. hoiem qui uita
tē uob locut sum. quā audi
ui a deo. habraam non fec. Vos
facitis opa patris uri. Dixerūt
ergo ei. Nos ex fornicatione
non sum nati. Vnū patrem
hmus dm. Dix ei

pmogenitu uocat.
ihc. Si deus pat
uester eet diligeretis
ł au ł ex deus.
me utiq; ego enim a deo proces
in carne. ex deo.
si. 7 ueni. Neq; enim a me ipso ue
ni. sz ille me misit. quare loq
lam meam non cognoscitis? Q
In hoc statu manentes. credere.
a non potestis audire sermonem
uos filij diaboli. qr desidia patis uri uultis face.
meum. Vos ex patre diabolo es
me accide in carne. qr n potestis in mente.
tis. 7 desideria cordis patris uri
que desidia. ex quo fuit ho. q
uultis face. Ille homicida erat
posset occidi. ideo homicida. qr n stetit.
in qua agit occidere.
ab initio. 7 in ueritate non ste
quare n stetit. lapsus.
tit. qr ueritas non est in eo.
scz. qr aliunde no habet. sz a se. p q occidit aia
Cum loquitur mendacium
te. uii subditur. pat mdacij.
ex propriis loq
qd ex se genuit. ut de ex se ...
tur. qr mendax
cate. i. mendacij.
est 7 pater eius. E
ł meo ubu. 7 in
go autem si ueritatem
uos qui estis ex patre mdacij.
tem dico non creditis michi.
ut ego arguo uos. 7 patrem urm.
Quis ex uob arguet me de pec
7 cu nllus posset arguere.
cato? Si ueritatem dico quare
sinsi qr estis filij diaboli. qr qui e ex
re non creditis mi
do ubi dei aud. no iumiis sz fide.
chi? Qui ex deo est u
amat.
ba dei au
sed.
dit. propterea
uos non

Q ui a ex deo non e. p um
um non s
ex deo. qui
in p nata
sunt ex eo.

2 credit dm non
ee eis patrem. qr
no cognoscunt filium.
q. un sit pater.
nec dilig it.

Non e in eo. Nota
homicida n solum
qui necat sz ubo et
corde ut dicit. ps
parentes. H. in
psalm. lingua eo.
rum gladi acut.

P rocessi. processio a patre eterna est.
in qua e filius unigenitus patri eqlis. 7 q
uenit ho factus in quo fit hoibus.
Q uia non non potestis. Ita e intel
ligendo. sz n potestis q. dico cognosce.
qr n potestis audire. cu n uelli
tis credendo corrigi. 7 hoc qr
qr ex diabolo estis. filij diaboli
pseuerare elegistis.
E x patre diabolo. Exe unde
cimat. qd sit pat illorum. cui
filij. non nascendo. ut manichei
dicunt. sz imitando. un iudeis
dr. pat tuus amoreus e ma
ter tua cethea.
N on stetit. qr n stetit. qr n est
in eo ueritas. i. ubum 7 sapientia patris.
cu dr in x e ueritas. i. dr. ii. ipse sa
pientia ueritas. sig diabolus stetisset
sz n stetit in ueritate. i. xpo stetisset
ł sz n stetit in ea. qr ipa e in eo.
E x priis qr mdax. 7 hoc uere sunt
dicit. qr 7 ho mdax. q no habet de
xpo. sz ab alio accepit. i. dia
bolo. ideo addit. 7 pat e ipi
mendacij qd inuenit.
S i ueritatem. Non dedignatur x
ex rone ostendere. se no ee pcco
rem.

michi. v. error quidam.

septuaginta. ł ...

Ad ypbandu qd loq ...

i. immunda tu illam ubi alescentis i nobis

Quia convicti sunt non esse filii abra
[gloss: quia non poterant vitare]
he. vel dei. sed diaboli. inguntur con
tumelias. nonne bene dicimus.

Honorifico. audito convicio.
demonium habes. est quod de gloria sua
hoc solum dicit. honorifico pa
trem. omnia ei attribuendo. et ego
non quero gloriam meam. non homines
quia illatis contumeliis. ad red
dendum. sed pater reservat. est qui
querat et iudicet.

Patrem meum. Non me. necar
rogans vobis videar. facio quod
debeo. sed vos non facitis quod debe
tis. quia inhonorastis me. quod
si cognosceretis. sicut ego hono
ro patrem. sic vos me hono
raretis.

Et iudicet. Due sunt temp
tationes. una probationis. de qua
temptat nos deus. alia
deceptionis de qua deus nemi
nem temptat. sic et duo timo
res. unus quem caritas foras mit
tit. alter qui permanet in seculum
seculi. sic et duo iudicia. unum dampnationis
quod non iudicat pater. sed
omne iudicium dedit filio. aliud
discretionis. unde iudica me domine.
et discerne causam meam. sed hic dicit. est pater qui
querat gloriam meam. et discernat
a gloria vestra. quia vos secundum seculum
gloriamini. Ego non sic. sed ea gloria
quam habui apud patrem. antequam
mundus esset. quod est ab humana in
flatione discreta.

Nunc cognovimus. Sic accep
ta contumelia. bonus melior
fit. malus de beneficio pe
ior est.

Deutro. viii.

J. xvi.

audistis quia ex deo non estis. Responde
runt ergo iudei. et dixerunt. Nonne
[gloss: hoc non negando recipit. quia custos esset ut falsum negaret. sed ut]
bene dicimus nos quia demonium
[gloss: patiens convicium non reddit.]
habes? samaritanus es tu. Respon
dit ihesus et dixit. Ego demonium
[gloss: hoc solum dicit de gloria sua.] [gloss: honore]
non habeo sed honorifico pat
[gloss: ei debito exhibendo.] [gloss: per falsa opprobria.]
rem meum. et vos inhonorastis
me. ego autem gloriam meam non
[gloss: pater.] [gloss: discernit pater a gloria hominum. gloriam filii quia]
quero. est qui querat et iudicet.
[gloss: unctio pre participibus suis.]
amen amen di
co vobis si quis
sermonem meum
[gloss: Vam sed]
servaverit mor
[gloss: iudei. vel mortem non intelligentes]
tem non videbit
[gloss: eam. et putantes dicere numquam morietur.]
in eternum. Dixe
[gloss: et insanientes dicunt abraham mortuus est.]
runt ergo ei iudei. Nunc cog
novimus quia demonium habes.
[gloss: sed non illa morte quam dominus dicit.]
abraham mor
tuus est et prophete
et tu dicis. Si quis sermonem meum

Non ego sed pater querit glori
am meam. ego autem dico.
vos dicitis demonium
habes. ego ad vitam
voco vos. hinc discat
homo lesus. non malum
reddere sed bonum.

Non videbit. quod dicit
videbit vel gustabit mor
tem nichil est aliud quam
experietur.

Abraham. pater vocat
eum ut ad contra
abraham dicat.

[margin: hic nomen ...]

servaverit non mortem gustabit in eternum. Num
quid tu maior es patre nostro abraham qui mortuus
est. et prophete mortui sunt. Quem
te ipsum facis? Respondit ihesus. Si ego
glorifico me ipsum. gloria mea nichil
est. pater meus qui glorificat
me. quem vos dicitis quia deus vester
est. et non cognovistis eum.
Ego autem novi eum et si di
xero quia nescio eum: ero simi
lis vobis mendax. Sed scio eum.
et sermonem eius servo. abraham
am pater vester exultavit ut vi
deret diem meum. vidit et gavi
sus est. dixerunt ergo iudei ad
eum. Quinquaginta annos nondum habes. et abra
ham vidisti? Dixit ergo eis ihesus. amen amen dico vobis. ante
quam abraham fieret ego sum. Tulerunt ergo lapi
des ut iacerent in eum. ihesus autem
abscondit se et exivit de templo.

~~Quem te ipsum~~. Contra hoc quod di
cunt quem te facis: refert gloriam
suam ad patrem. de quo est quod dicitur est.
Gloria mea. non quero sicut simu
latores qui volunt videri quod non sunt.
Qui glorificat. pater vox glorifi
cat filium in baptismo. in monte
et alibi. Qui dicitis vester est.
Apte dicit patrem suum esse deum.
qui annunciatus est iudeis. qui
dicitur non recepte deum vobis an
nuntio. sed illum de cuius cogniti
one gloriari soletis.
Non cognovistis. spiritualiter
deum pro terrenis servitis.
Exultavit. credens exultavit
sperando. non videt intelligendo
tantum misterium.
Diem meum. Inductum est audi
em temporalem. quo erat ventu
rus in carne. an diem eterni
tatis. sed utrumque abraham
vidit. unde ineffabile gau
dium illi quantum eum est videre apud
patrem et quia ipsum carnem factum est.
Exiens de templo. id est de figuris iu
deorum. videant quod fecerit in
ipso gentium.

Et preteriens uidit hominem. cecu a natiuitate. 7 interrogaue runt eum discipli eius. Rabbi qd peccauit hic aut parentes ei. ut cecus nasceretur. Rndit ihc. Neqz hic peccauit neqz parentes ei. Sz ut ma nifestent opa dei in illo. Me opor tet operari opa eius qui misit me donec dies e. Venit nox quando nemo potest opari. quamdiu sum in mundo: lux sum mundi. H cum dixissz ex puit in t'ra 7 fe cit lutu ex spu to. 7 liniuit lutu sup oclos ei. 7 dix ei. Vade 7 lauare in na tatoria siloe. qd interptat missus. abijt g 7 lauit 7 ue

---

Hominem cecu. cecus significat humanu genus in quo cecitas natural. q peccauit primo hoie. uitium p natura inoleuit. un sedm mente omnis ho cecus est natus.

Neqz parentes. peccauerunt qdem. sz n pro illoz factum est. ut cecus nasceret. sz hec e causa. ut manifestent opa dei in illo.

Vt manifestent. Vt eu illuminando. 7 peu qd in cecitate humanu genus sit facturus significando. filius di manifestet. un subdit me oportet. opari.

Donec dies e. i. du ego sum in mundo. Venit nox. i. psecutio aploz. ul psecutio antixi.

Expuit. Sic primu hoiem formauit de limo tre. ita pidem genus luti. genus humanu reformauit.

De saliua lutu facit. q uerbum caro factu e. Saliua e sapia q ex ore altissimi pdit. tra e caro x. unx oclos. i. cathecumnu fec. qui edit uerbu carne factum. unct nodu uidet. sz mittit ut lauet. i. baptiz et. in missio. i. in x. sp qd' non in piscine imptatr. baptizat a pecis. lum recipit.

In natatoria syloe. q. imptat missus. Syloa fons e ad radice montis syon. q n in gibus aqs. sz incertis horis ebullit. p cauerna tra. u cec lota facie

Non stans uiuta pcoz. sz secus ma p se mortalitatis.

ceditur. miser.

Q'a agitur appellat q dissere desi deraut. Rabbi magistro.

i p dicatur illi qui ... de illo

7 illuminare cecos. de in illo. in glam dat illi.

quare du dies e.

Ecce q e dies. in eo cecus la

Quadiu. i. qm du. Non solu tc in mundo e erat lum. sz 7 sep usqz ad consumatione secli. p fide e cu elec tis. 7 e temp opandi. nox e illa infernal. in q nullu licet opa ri. ut n ardenti diui ti licuit. sz tantu e tempus recipiendi.

uenis bonos. terens malos.

collirui quo ungit genus hu manum.

Pi piscina q di syloe.

nit uidens. Itaque uicini et qui
uidant eum prius. quia mendicus
erat. dicebant. Nonne hic est
qui sedebat et mendicabat? Alii
dicebant. nequaquam sed similis ei est. Ille autem dicebat.
quia ego sum. Dicebant ergo ei. Quomodo
aperti sunt oculi tui? Respondit. ille
homo qui dicitur ihesus. lutum fecit et
unxit oculos meos et dixit michi. Va
de ad natatoriam syloe. et laua. et
abii. et laui. et uidi. et dixerunt ei. Ubi est ille? ait. Ne
scio. adducunt eum ad phariseos qui cecus fuerat.
erat autem sabbatum. quando lutum fecit ihesus et aperuit oculos eius.
Iterum interrogabant eum pharisei. quomodo uidisset. Ille
autem dixit eis. lutum posuit in super oculos. et laui. et uideo.
et dixerunt ei. Ubi est ille? ait. Nescio. adducunt
eum ad phariseos. qui cecus fuerat. erat autem sabbatum quando lu
tum fecit ihesus. et aperuit oculos eius. Iterum interrogabant
eum pharisei. Quomodo uidisset. Ille autem dixit eis. Lutum posu
it in super oculos. et laui et uidi. Dicebant ergo ex phariseis

lumen recepit. quia cecitas uidetur.
uel quorumcumque infidelium non potest
saluari. in doctrina aquarum est.
que sine turbatione transeunt et clamo
re aliorum leniter fluunt. Unde per ysa
iam. aque syloe que cum silentio
fluunt.

uox grati ne dampnaretur ingratus.

Quia oculi [illegible]

Querendum quomodo istum sine fide sal
uauerit. cum leguatur neminem
sine sanatione interiori exteriori
sanasse. Sed hoc dicitur de illis qui pro
peccata infirmabantur. iste non pro
peccatum sed pro gloriam dei.

qui non habent in corde quod ille in facie.

nescio ut filius inimicus loquitur. predicat et nescit quem predicat

adducunt ut officio eorum eius illuminacio uel appareret. uel improbaretur. sic
dum adducitur eum: manifestat euangelicus

Ipso omnes. quia tamen quidam inuingeniant ibi similes: non in uncti.

qui non habent in corde quod ille in facie.
ut filius inimicus loquitur. predicat et
nesciat quem predicat.

lauit uel ungebant. isti non uidentes non uiuunt
non est qui quidam

i. ipse spiritualiter sabbatum custodit. qui sine peccato ...
quidam. Non est hic homo a deo qui sabbatum non custodit.
boni qui serui. peccati.
i. iam inuicti. ...
alii dicebant. Quomodo potest homo peccator hec signa facere?
i. dies illa diuiserat lucem et tenebras. | l. dicunt. | i. querunt calumpniam ut ille
Et scisma erat inter illos. Dixerunt ergo ceco iterum. Tu
de synagoga pelleretur. sed a xpo uinctiretur | i. adhuc inuictus in corde
fideliter ... | ... filius ... confitetur ... mentietur.
quid dicis de illo qui aperuit oculos tuos? Ille autem dixit.
i. constanter exprimit quod sentit.
quia propheta est. Non crediderunt ergo iudei de illo
i. ei quia cecus fuerat.
quia cecus esset et uidisset. donec parentes eius uocauerunt
et uidit.
qui uiderat. et interrogauerunt eos dicentes. Hic est filius
uester quem dicitis quia natus est cecus? Quomodo ergo nunc uidet?

Parentes. iudei. parentes. i. diabolus. uel iudea. qui dicunt etatem habet. ipse de se loquatur. qui uolunt hominem confiteri xpm.

Responderunt eis parentes eius et dixerunt.
Scimus quia hic est filius noster. et quia cecus natus
est. Quomodo autem nunc uideat nescimus. aut
i. ut intrauit
quis eius aperuit oculos. nos nescimus. ipsum in-
quod nos calumpniamur. | ipse | i. non est opus uos loqui pro
terrogate. etatem habet de se loquatur. Hec
infante.
dixerunt parentes eius quia timebant iudeos. Iam enim
conspirauerant iudei. ut si quis confiteretur xpm.
i. quod iam non est malum. expulsos enim xps suscipit.
extra synagogam fieret. propterea parentes eius di-
xerunt. quia etatem habet ipsum interrogate. Vocauerunt
i. quasi nega.
ergo rursum hominem qui fuerat cecus. et dixerunt ei. Da gloriam
quod accepisti. quod esset blasphemare. non deo gloriam dare.
deo. nos scimus quia homo hic peccator est. Di-
i. nec patet calumpniae. sed ueritatem celat.
xit ergo ille. Si peccator est nescio. unum

Dare gloriam deo est. ueritatem de aliquo quam presente deo dicere.

scio. quia cum cecus essem modo video. Dixerunt
ergo illi. Quid fecit tibi? Quomodo aperuit tibi
oculos? Respondit ille. Dixi vobis iam et audistis.
Quid iterum vultis audire? Numquid
et vos vultis discipuli eius fieri? Maledixerunt ei et dixerunt.
Tu discipulus illius sis. Nos autem moysi discipuli sumus.
Nos scimus quia moysi locutus est deus.
hunc autem nescimus unde sit. Respondit ille
homo et dixit eis. In hoc enim mirabile est quia vos
nescitis unde sit et aperuit oculos meos. Sci
mus autem quia peccatores deus non audit.
Sed siquis dei cultor est et voluntatem eius fa
cit. hunc exaudit. A seculo non est auditum quia
quis aperuit oculos ceci nati. Nisi esset hic a deo non
poterat facere quicquam. Responderunt et dixerunt ei.
In peccatis natus es totus et tu doces nos? Et
eiecerunt eum foras. Et cum invenisset eum dixit
ei. Tu credis in filium dei? Respondit ille et dixit.
Quis est domine ut credam in eum? Et dixit
ei ihesus. Et vidisti eum et qui loquitur tecum

Confitetur istum non esse deum sed prophetam sic nos.
Augustinus. Stomachatur contra duritiam corum de ceco facto videntes et cecos iam non ferens.
Hunc quem nescimus superbe dicunt hunc scimus. hic dicunt se nescire. Sed nescire dicunt que abiciunt.
Aperuit oculos. Ille nescitur. latet humilitate; prodit signorum virtute. nescitur unde sit. et ut de cecos illuminat.
Supra corpora liberiter veritatem confitetur. hec enim non nisi a domino, non a discipulis fierent, nisi de eis esset.
Totiens interrogando ut discerent magistrum fecerunt. Sed magistrum docentem pocius sic quam expulsus magis factus est christianus.
Iam dominus lavat faciem mentis iam cordis oculis illuminat. et ille non tamen filium hominis sed cognoscit filium dei.

In iudic. ego &c. hic no agit de iudicio dampnationis. sed discretionis. qua discernit humiles a superbis. et querentes medicum ab hiis qui nolunt querere.

In iudiciu. discretionis. non ultime retributionis. i. ut per me pater discernat si uoto. quos non decernit sacramento. uel loco.

Ut qui non uident. i. qui se non uidere putant. et querunt ut uideant. et qui uident. i. qui per se uidere putant. et medicum uidere non querunt. et hoc est iudicium. i. discretio. q. discernit causa credentium a superbis. Iudicium cum dampnationis. non tamen sed in fide fatiet. unde non iudico quemquam.

ꝯ. viii

Si ceci. Quia pharisei iactabant se uidere q. possent sic oues xpisti esse. dominus contra arrogantiam eorum de grege suo et de hostio quo intratur in ouile. similitudinem proponit. ostendensque non sapientia. non obseruantia legis. non bona uita. quecumque ualet preter eum. sed ideo non sunt in quocumque sunt iudeo uel gentili. et philosopho et phariseo. quod docent beate uiuere. uel heretico sub nomine xpisti. nec tamen in xpisto predicante. sed omnes sunt eo rapiunt et occidunt.

ꝯ x. c.

Pastor est ouium. xpistus ipse pastor est sed officium pascendi oues. ut ipse exponit. qui per se hostium intrat in ouile ouium. sed quia alii conparticipes sunt pastoralis officii. quod de eorum ipse dicitur et eis sunt in egruunt. hostium est quod intratur. xpistus ergo pastor per se hostium. et quicumque sub eo pastor per ipsum hostium intrat ad credenda hostium. quod si a predicat. hostium

cum ipse est. At ille ait. Credo domine. Et procidens adorauit eum. Dixit ei Iesus. In iudicium ego in hunc mundum ueni. ut qui non uident uideant et qui uident ceci fiant. Et audierunt ex phariseis qui cum ipso erant. et dixerunt ei. Numquid et nos ceci sumus? Dixit eis Iesus. Si ceci essetis non haberetis peccatum. Nunc uero dicitis quia uidemus. peccatum uestrum manet. Amen amen dico uobis. qui non intrat per hostium in ouile ouium. sed ascendit aliunde: ille fur est et latro. Qui autem intrat per hostium. pastor est ouium. Huic hostiarius aperit. et oues uocem eius audiunt. et proprias oues uocat nominatim et educit

quale credidit indicat. — ubi dixit. — ceci dies ubi lucet. et tenebris discernit. — humiles ceci. — superbi. — lumen. — superbi sapientes. ut pharisei. — ceci sunt quia conuenti. — i. si ceci nos sitis, in nos aruin uobis, et ad medicum curreretis. — tolle peccatum. — per quem medicum non queritis. — ceci permanetis. — i. in ecclesiam. — cum ecclesia in consortium fidei. — aliunde quam. — qui uerbo sunt de sui fur est. — alienum est suum. — dicit. i. oues dei suas facit. latro quia occidit. — unus pastor. tropice. — cum sua sit quia xpisti sunt querit. — omnis qui. — uitam tenens et docens. in xpisto pastores sunt unus pastor. tropice. — predestinatos ad uitam. — obediendo. — sonum uocis illius. — quia praeter nomina scripta in libro uite. — nouit dominus qui sunt eius. — quasi de egipto.

Huic hostiarius aperit. i. xpistus qui se aperit. et scriptura. quod ducit ad xpistum. uel spiritus qui docet omnem ueritatem.

Ego hostium. i. per me. ut ipse post exponit. sic ianua est humilis qui per hanc uult intrare. oportet ut se humiliet. ne si erectus est offendat.

in humilem ian|uam. aliunde. Qui in. preter xpistum. Et non bu... de eo sentiendo. Et non ei gloriam querendo set suam.

[E]miserit. de tenebris ignorantie ad lucem. dum ante eas uadit. qui in uoluntate nubis(?) ... rigius(?).

[H]oc prouerbium. Exercet obscuris. pascit manifestis. dum exponit.

eo uidentibus(?) ut regnum.

eas. et cum proprias oues

exemplum eis. sed eciens(?)

emiserit. ante eas ua-

quod docuit. Et ad regnum precedit. quocum-

dit. et oues illum sequun-

per seruando usque in finem.

tur. quia sciunt uocem

in quo non est uox ...

eius. alienum non sequun-

deat.

tur. sed fugiunt ab eo.

quia non nouerunt uocem

quia iactabant se ui-

alienorum. Hoc prouerbium

dere:

in quo coniunguntur ceci et ...

dixit eis ihesus. Illi autem non cogno-

ut credens quod dixit et ipse.

uerunt quid loqueretur eis. Dixit ergo

quatenus intelligant.

eis iterum ihesus. Amen amen dico uobis. quia

per me quisque intrat. intrat.

ego sum hostium oui-

preter me prophete ... cum eo:

um. Omnes quotquot

id est cum uirtute.

uenerunt fures sunt

et latrones. sed non au-

sed

dierunt eos oues. Ego

et quod.

sum hostium. per me si

non ficte. intrauerit.

quis introierit salua-

perseuerando. intus bene cogitan-

bitur. et ingredietur et e-

do. bene operando

gredietur. et pascua inueniet.

[O]mnes quotquot. predestinate oues ad tempus se nesciunt. non uocem pastoris audiunt. sed in fine perseuerant. econtra lupi ad tempus audiunt et intrant. sed retro abeunt.

[V]el ingredietur. credendo. operando. egredietur ad pugnam contra hereticos.

non uocem eius audiunt oues. Si xpistum: oues et hanc uocem audiunt. et cognoscunt.

[A]ug. Aliqui sunt intus oues. quia nondum deus qui sunt ei. sunt ... pint. sunt nondum et sunt errantes. sunt foris audientes uocem alienorum in multis. ergo lupi sunt intus. et audientes uocem pastoris in multis. Sed est quedam propria uox pastoralis qua perseuerant usque in finem. Hic saluus erit. hanc nullus proprius contempnit. nullus alienus audit.

[E]go sum hostium. Quod hostium est xpistus. hoc soli retinuit. quia non est alius qui predicet ouibus. ut in quem credant. non est alius per quem predicans intret in corda ouium. uel per quem oues intrent ad deum. quod pastor contin... uicat(?) ... pastor autem intrat per hostium. quia in ipse se xpistum predicat. ut lumen et alia et se ipsum ostendit. et intellectus et alia et se intelligit. et alii pastores sibi xpistum predicant.

[S]i quis introierit saluabitur. hic euidenter ostendit. non solum pastorem. sed et oues intrare per hostium.

[E]t ingredietur. intus bene cogitando. extra exemplo aliorum operando. uel ingredietur in ecclesiam. ut hic uiuat per fidem. uel ... ut uitam habeat. uel egredietur de ista uita. et secundum uiuat. uel post et ha-

finalis

Ad romanos ...

finalis

fur non venit nisi ut furetur et mactet et perdat. Ego veni ut vitam habeant et habundantius habeant. Ego sum pastor bonus. bonus pastor animam suam ponit pro ovibus suis. Mercennarius autem et qui est non pastor cuius non sunt oves proprie videt lupum venientem et dimittit oves et fugit et lupus rapit et dispergit oves. Mercennarius autem fugit quia mercennarius est. Et non pertinet ad eum de ovibus. Ego sum pastor bonus et cognosco oves meas et cognoscunt me mee. Sicut novit me pater et ego agnosco patrem et animam meam pono

autem. | eos oves. | sed | hic vitam per fidem vivunt. | credendo | hac vita transeuntes | in futuro | vel et | Sic hostium | ad differentiam furis | vel mercennarius | id est vitam | dat | vel si videat | quia non amore earum sed pro sua mercede. | vicarius | preducens ut pastor | sed | ad differentiam furis vel mercennarii. | diligo | id est diligunt et obsequuntur.

bundantius habeant vitam et pascua invenient et ingrediens et egrediens.

Fures. Alienam rem sibi usurpando. mactet a fide retrahendo. perdat in eterna dampnatione.

Exponit quod sit proprium boni pastoris.

Mercennarius qui querit que sua sunt non que Christi. qui servit deo non propter deum sed pro aliqua mercede. qui culpabilis est. et non filius. sed tamen necessarius est et tolerandus. fur vero perdit et ideo est cavendus. propositi vero qui filii sunt, sunt pastores. quia illi omnes sunt membra illius. cuius oves sunt proprie.

Lupus est vel violentus qui corporaliter vastat. vel diabolus. qui spiritualiter dissipat. cui qui non animas ovium sed sua querit non occurrit resistendo. vel mala arguendo. quod est fugere. quia timor est fuga animi. ne perdat quod diligit. unde reddens causam fuge subdit. quia mercennarius est. et non amat oves sed sua. pastores autem non dicuntur fugere. sed cedunt. persecutoribus et servant se ovium utilitati. quibus et corporaliter absentes spiritu presentes sunt.

Agnosco patrem. filius per se agnoscit patrem nos per illum. sic alibi dicitur nemo vidit unquam. nisi unigenitus qui est in sinu patris. ipse enarravit. Item nemo novit filium. nisi pater. neque patrem quis novit nisi filius

Post culpam fictam opponit verum formam veri pastoris. Ego sum pastor bonus. ego sum pastor bonus. et animam pono pro ovibus. quod non ipse unus facit. nisi quos sunt. ipse unus sunt. quia ipse sunt in ipsis. hi potuit. illi non sunt eo. sunt quo nichil possunt.

[de gentibus] [de populo israel] [per apostolos] [non illorum et aliorum] [de duobus gregibus]

pro ovibus meis. et alias oves habeo que non sunt ex hoc ovili. et illas oportet me adducere. et vocem meam audient. et fiet unum ovile et unus pastor. Propterea me pater diligit. quia

[Cum possit. non invitus tollitur.] [etiam]

ego pono animam meam ut iterum sumam eam. Nemo tollit a me eam. sed ego pono eam a me ipso. Potestatem habeo ponendi animam meam et potestatem

[eam] [de omnibus predictis et ponendi et sumendi animam] [accepi]

habeo iterum sumendi eam. Hoc mandatum accepi a patre meo. Dissensio

[Sermones sed que genuit quia eque quod verba pater licet] [multi] [tenebre] [istorum oculi] [tam incipiunt aperiri] [quasi demonium non solet bonum operari]

itaque facta est inter iudeos propter sermones hos. Dicebant autem multi ex ipsis. demonium habet et insanit. quid eum auditis? Alii dicebant hec verba non sunt demonium habentis. Numquid demonium potest cecorum oculos aperire? Facta sunt autem encenia in ierosolimis. et hiemps erat. et am-

Pono animam meam pro ovibus et propterea. Quod non est iniquitas inde diligit pater quia moriar ut resurgam.

et eius filius voluit revelare.

Et animam. Hec est probatio dilectionis ad patrem et ad oves. Sic et petrus tercio confitens amorem iubetur pascere oves. et pro eis mori.

Pro ovibus. domus israel. que precesserunt. ad quas corporaliter missus. a quibus non sunt dissimiles ille que de gentibus. Unde dicit. oportet me illas adducere quia nisi per suos. qui in illis ipse est. et vocem meam audient. non dicit meorum. quia in ipsis ipse loquitur.

Aug. Potestatem. Ubi ex quo suscepit hominem. id est carnem. et animam. numquam posuit animam. ut esset anima separata a verbo. Sed caro posuit animam cum expiravit. qua redeunte resurrexit. Mors quoque ad tempus animam et carnem separavit. sed neutrum a verbo dei. caro itaque ponit et sumit animam. sed non potestate sua. sed potestate inhabitantis carnem deitatis.

Dissensio. quia tenebre lucem non comprehenderunt. Dedicatio facta fuit a salomone in septembri. et tercia non est [...] ab versoe et a ihesu magno sacerdote facta fuit in vere.

Encenia. Cenon novum. In encenare. id est innovare. Encenia quoque festa dedicationis templi. que facta est a iuda machabeo. tempore hiemis. tempus

2

[Margin notes:] in vocab. — ca. xi. — Ubi non audio mandatum accepi. Sed in unigenito patris. Commendatum [...] — hyems

Hic commemoratur. ut significet frigidos. qui non accedunt ad ignem. id est non credunt in xpm.

Porticus quibus templum cingebatur. solo et significari vo mine templi.

Deo patienter ... opprobria ... predicante. iudei excecati non obsecuntur sed temptant.

Calumpniantur illum animas tollere. qui

Si tu es. Non veritatem desiderant. sed parant calumpniam. ut si dixerit. se regem contra augustum facientem potestati tradant.

Sed dominus sic temperat responsum. ut nec illis sit locus calumpnie. et fidelibus ... quos hic referuntur. manifeste appareat. quia ipse sit xpc. non homo tantum. ut illi putabant. sed filius dei.

[am]bulabat ihc in templo. in porti
cu salomonis. circumdederunt
ergo eum iudei. et dicebant ei. Quo
usque animam nostram tollis? Si tu
es xpc dic nobis palam. Respondit eis ihc.
Loquor vobis et non creditis. O
pera que ego facio in nomine
patris mei. hec testimonium
perhibent de me. Sed vos non cre
ditis. quia non estis ex ovibus meis.

Quem homines putabant. sed per omnibus regnaturum.

Oves mee vocem meam audiunt. et ego cognosco
eas. et secuntur me. et ego vitam eternam do eis. et
non peribunt in eternum. et non rapiet eas quisquam
de manu mea. Pater
qui dedit michi
omnibus maius
est. ideo nemo potest rapere de manu
patris mei. Ego et pater unum
sumus. Sustulerunt lapides

Non rapiet. id est nemo per rapere. quia ex hoc quod sum ex patre. maior sum ad protegendum quam illi ad impugnandum.

Ego et pater. hiis verbis non solum iudeorum solvit questionem. qui ut temptarent accesserant. sed et futurorum hereticorum dampnat insaniam. Ego et pater unum sumus. discretio et equalitas personarum exprimitur. per unum

Virtutem et gloriam huius rei. quod nemo rapit de manu eius. tribuit patri.

saluat.

proprium

Iudei ut lapidarent eum. Respondit eis ihesus. Multa bona opera ostendi vobis ex patre meo, propter quod eorum opus lapidatis me? Responderunt ei iudei. De bono opere non lapidamus te, sed de blasphemia. Et quia tu homo cum sis, facis te ipsum deum. Respondit eis ihesus. Nonne scriptum est in lege vestra, quia ego dixi dii estis. Si illos dixit deos ad quos sermo dei factus est, et non potest solvi scriptura, quem pater sanctificavit et misit in mundum, et vos dicitis quia blasphemas, quia dixi filius dei sum. Si non facio opera patris mei, nolite credere michi. Si autem facio, et si michi non vultis credere, operibus credite, ut cognoscatis et credatis quia pater in me est, et ego in patre. Querebant ergo eum apprehendere. Et exivit de manibus eorum. Et abiit iterum trans iordanem in eum locum ubi erat iohannes baptizans primum. Et mansit

[Interlinear glosses: non videtur; sed salvandis et firmis doctrina et miraculis; eis; sed ad gloriam ... querit; non possunt negare se bona accepisse; non possunt ferre quod filius dei dicatur; in psalmo; sed falsitatis arguit sed david; sed non; per; significat ... ad; sed ego; incarnationis ... sed salute mundi; sed a vobis; sed quia nemo; sed si solum verbis; potest facere in filio; ne credatis; sed opera illa; sed fidem adhibete operibus; cognoscendo opera ... ad fidem deitatis; non credendo sed ut occidant; quia non habent manum fidei; in ... ad gentes.]

identitas divine substantie intelligitur. Facis te ipsum deum. Intellexerunt non posse dici ego et pater unum sumus nisi ubi est equalitas personarum patris et filii et spiritus sancti. quod arriani non intellexerunt. Cor autem eorum tardos non ferre splendorem veritatis. ... Nonne scriptum est in lege vestra. Tribus modis dicitur deus. Natura. adoptione. ut ego dixi dii estis. falso ut demones et ydola. Sermo dei. id est per sermonem dei participando sunt homines dii. quomodo ille qui per naturam est filius. quo participant alii non sunt dii. Pater in me. pater est in filio. filius in patre. ut equalis in eo. cum equalis. Unde et post dicit. Ego et pater unum sumus. et qui videt me videt et patrem. et hoc est proprium in illo, non est autem hominum per participationem quomodo dicitur esse in deo continentem et deus in eo ut in vase.

illic. Et multi uenerunt ad eum. et dicebant quia Iohannes quidem fecit signum nullum. Omnia autem quecumque dixit iohannes de hoc uera erant. et multi crediderunt in eum. Erat quidam lazarus languens a bethania. de castello marie et marthe sororum eius. Maria autem erat que unxit dominum unguento. et extersit pedes eius capillis suis. cuius frater lazarus infirmabatur. Miserunt ergo sorores ad eum dicentes. domine ecce quem amas infirmatur. audiens autem ihesus dixit eis. Infirmitas hec non est ad mortem. sed pro gloria dei. ut glorificetur filius dei per eam. diligebat autem ihesus martham et sororem eius mariam. et lazarum. Ut ergo audiuit

(interlinear: s. xpo — huius nominis mariam ostendit ex nouissima actione — ut se a dolore liberaret illum ab egritudine — quasi si dignaris ueni et sana — non ut moriatur sed uobis proficit — infirmitatem — erant)

Apprehendere. Isti apprehenderunt per manentem. non quomodo iniqui apprehendere uolebant discedentem. unde sequitur et multi crediderunt in eum.

Ostendit se esse impletionem umbre iam cessantis.

Nullum fecit miraculum ut iste. sed tamen quecumque dicebat. testimonium huic perhibebat. quasi per lucernam ueniamus ad diem.

Dum moraretur trans iordanem. infirmatur lazarus. et mittunt sorores ad eum illic.

Lazarus figura est iudeorum qui infirmi erant in fide christi. maria et martha significant duo genera bonorum iudeorum.

Lazarus per quem peccatores significantur a domino amatur quia non uenit uocare iustos. sed peccatores.

Quia nec ipsa mors quo minime batur. ad mortem fuit. sed potius ad miraculum. quo omnes crederent in christum.

Diligebat. Languentium saluator. et mortuorum suscitator. lazarum qui languens et mortuus.

Discipulis. Mystice significat fidem redituram ad iudeos. per heliam et enoch.

Dicunt ei discipuli. terrentur nolentes consilium dare magistro ne moreretur. sic et alibi petrus ab sit a te domine. non fiet tibi istud. sed sic

Sufficit amanti nuntiare quod non deserit quem amat.

Pro gloria dei cuius dei. ut glorificet filium dei. ecce se deum dicit. contra illos qui dicunt filium dei non esse deum quem ...

ca. xvi.

distulit tunc sanare. ut posset resuscitare.
quia infirmabatur tunc quidem man-
vel biduum. ut quatriduum im-
sit in eodem loco duobus diebus.
pleretur.
Deinde post hec dixit discipulis suis.
quod descessit infirmitatis fuit. quod redit potestatis est.
Eamus in iudeam iterum. Dicunt
ei discipuli. Rabbi nunc querebant
te iudei lapidare. et iterum vadis illuc.
quasi vos non detis mihi consilium. sed vos me se-
Respondit ihesus. Nonne. xii. hore sunt di-
quamini. et mecum die ambulate. et non offendetis.
ei. Si quis ambulat in die. non of-
id est me. videt
fendit. quia lucem huius mundi. Si autem
id est in tenebris ignorantie. vel pravitatis.
ambulaverit in nocte offendit.
ergo.
quia lux non est in eo. hec ait. et post hec dicit illis. lazarus
id est. id est. morte.
amicus noster dormit. sed vado ut a sompno excitem
secundum quod intellexerunt. quia solet esse sompnus egrotan-
illum. Dixerunt ergo discipuli eius. Domine si dormit salvus e-
tium salutis indicium.
rit. Dixerat autem ihesus de morte eius. illi vero putaverunt.
quia de dormitione sompni diceret. Tunc ergo dixit eis
quod obscure dixerat eis dormit.
ihesus manifeste. Lazarus mortuus
quia ne vel lateret. vel
est. et gaudeo propter vos ut credatis. quia
quando. et tamen scio quod mortuus est.
non eram ibi. Sed eamus ad eum. Dixit
geminus. qui licet se admirari super
ergo thomas qui dicitur didimus ad con-
ut dubius. ecce verus amantium affectus. vel cum eo vivere vel cum eo mori.
discipulos. eamus et nos et moria-

laudatur de alieno. beatus es
symon bariona. quia pater
revelavit tibi. culpatur de suo.
Redi post me sathanas.
quia sapis non que dei. sed que
hominis sunt. ita et hos corri-
puit dicens. se esse diem
in quo debent ambulare. ne
offendant. et sine eo am-
bulantes offenderunt. ut
in volentes eum mori. quia pro
omnibus veniat mori. illos
autem dicit esse horas. que diem
sequuntur. non dies eas. dies il-
luminat duodecim. quia est sa-
cratus numerus. qui permanet ple-
nus. electo etiam iuda. quia
non lucebat inter horas
alius subrogatur.
Michi hominibus mortuus est

Ut credatis. Non quod tunc inci-
perent credere. sed ut robustius
crederent. semper enim fides e-
orum miraculis augebatur.

mur cum eo. Ve-
nit itaque ihesus et in-

Quatuor dies. Mistice quatuor sunt dies mortis. Nascens homo cum originali peccato. ecce unus dies mortis. Postquam uenit ad rationales annos: naturalem legem que dicit in corde, quod tibi non uis fieri alii ne feceris. transgreditur. ecce secundus dies mortis. Data est et lex a deo scripta prohibens mala. quam et ipsa contempnit. ecce tercius dies mortis. Addit euangelium predicatur. et uita eterna et contra gehenna. sed et hoc contempnit homines. ecce quatuor dies mortis. in quo putet uel fetet. homo. sed nec tales relinquit uita.

uenit eum quatuor dies iam in monumento habentem. Erat autem bethania iuxta ierosolimam quasi stadiis .xv. Multi autem ex iudeis uenerant ad mariam et martham ut consolarentur eas de fratre suo. Martha

Fa. uos bethaniam a. i. domus hobedientie. ubi suscitandus erat mortuus iuxta est ierosolimis. hic mistico conuenit. quia gens iudeorum que in fine seculi conuertetur. cito ierusalem. i. ad pacis uisionem perueniet. non tamen expletis quindecim stadiis. i. post cognitionem ueteris et noui testamenti spiritualem.

[gloss: actiua uita]

[gloss: primum — occurrit populus meus.]

ergo ut audiuit quod ihesus uenit. occurrit illi. Maria autem domi sedebat. Dixit ergo martha ad ihesum.

[gloss: contemplatiua contemplatiua quiete desiderans.]

Domine si fuisses hic frater meus non fuisset mortuus. Sed et nunc scio: quia quecumque poposceris a deo dabit tibi deus. Dicit illi ihesus. Resurget frater tuus. Dicit ei martha. Scio quia resurget in resurrectione in nouissimo die. Dicit ei ihesus. Ego sum resurrectio et uita. Qui credit in me etiam si mortuus fuerit ∴

[glosses: ambigue dicens. non determinate quando et ideo illa dicit. — de illa — certa sum de hac incerta sum — quasi dicat et resurget — et uerum est sed per quod. tunc resurget potest et modo. quia ego — ideo resurget — uita — ut modo est lazarus — corpore]

Sed et nunc scio. hec. scio quia potes suscitare fratrem. quod tuo arbitrio relinquo. non autem presumo nec rogo. ut suscites quem ego nescio si nunc utile fratri resurrectio.

Tres mortuos suscitauit christus. unum in domo. i. in corde. secundum in porta. i. in ore. tercium in monumento. i. in opere. et in consuetudine peccandi.

sum resurrectio et uita.
ego et uita.

mala mors ... mal. — Mt. ix. — Luc. vii.

uiuet. Et omnis qui uiuit et cre
dit in me non morietur in eter
num. Credis hoc? Ait illi. Utique
domine. Ego credidi. quia tu es christus filius
dei. qui in hunc mundum uenisti. Et
cum hec dixisset abiit et uocauit mariam sororem su
am silentio dicens. Magister adest et uocat te. Ma
ria ut audiuit surrexit cito et uenit ad eum. Nondum
enim uenerat ihesus in castellum. Sed erat
adhuc in illo loco ubi occurrerat
ei martha. Iudei ergo qui erant cum
ea in domo et consolabantur eam. cum uidissent ma
riam. quia cito surrexit et exiit. secuti sunt eam di
centes. quia uadit ad monumentum ut ploret ibi.
Maria ergo cum uenisset ubi erat ihesus. uidens eum. cecidit
ad pedes eius et dixit ei. Domine si fuisses
hic frater meus non fuisset mortuus. Ihesus
ergo ut uidit eam plorantem et iudeos
qui uenerant cum ea plorantes in
fremuit spiritu et turbauit se ipsum

Interlinear glosses: in carne; iam uiuens; et si ad tempus moriatur secundum carnem; secreus fidem et uitam confessione; summa hec rei; quia credidi quia tu es filius dei missus ad salutem mundi; supra uoce dicens; causa ... ostendit non ... deum; uocauit; surgit; ... mariam ...; alius non.

Etsi uiuet. ut uiuit a
braham. ysaac. et iacob.
quorum deus dicitur. sic uiuos
credamus et mortuos in
uita. sic non credens et uiues
mortuus est.

Non morietur in eternum
per uitam spiritus et immor
talitate resurrectionis.

Ideo hoc euangelista nar
rare curauit ut iudea
nus que occasio fecerit
ut plures testes haberet
resurrectio quatridu
ani.

Domine si fuisses hic. quia te
presente nulla infirmitas
ausa fuit apparere. apud
quos uita hospitari uo
luit.

Infremuit spiritu. Nota
patet. ipse infremuit et tur
bauit se quem alius turba
re non potuit. sic hiis sus

cepit. q(uia) voluit. significat
au(tem) q(uo)m(od)o ho(mo) turbari debeat.
p(er) s(e) i(p)s(u)s tanta mole p(e)c(ca)ti. q(ua)n(do)
au(tem) p(e)cc(at)or (con)putans. que
bona dei accepit. q(ue) mala
reddidit. fremit in sp(irit)u. 7
turbat(ur). fremit in eo 7
turbat(ur) x(ristu)s. q(uia) fides e(st) de x(rist)o.
x(ristu)s e(st) in corde. fremit in
fides in ho(m)i(n)e. du(m) de p(e)cc(at)is
increpat se.

Ubi posuistis. Q(ua)si absco(n)d(it)i
scivit mortuu(m) sc(ilice)t in se
pultus. s(ed) sic dicens sig
nificat se q(ua)si nescire. p(er)
ditu(m) ho(m)i(n)em. un(de) d(icitu)r. Non
novi vos. 7 ubi es adam?

Iam fetet. Timebat re
moto lapide. potius fetorem
re(m) resuscitari.

Q(ua)si una putente quatridu
anu(m) suscitat. o(mn)is enim
p(e)ccaverit. 7 egent glori
a dei.

Mortuus sub lapide. reus
sub lege. q(uia) o(mn)is rege sub
lege. bonu(m) cu(m) lege.

Fili(u)s ubi(que) s(e)c(un)d(u)m gl(ori)am dei patris q(ue)
vere sit 7 malis op(er)ib(us) osten
dit. u(nde) q(uia) s(e)c(un)d(u)m ho(m)i(n)em mi
nor erat patre. ab eo p(e)t(i)t su(s)
citatione(m) lazari. 7 io se ex
auditu(m) d(icit). 7 hoc p(ro)p(ter) circu(m)sta
tes. ut sic c(re)dent.

Clamavit. fremuit. lacri
mat(us) e(st). q(uia) difficile surgit. que(m)
moles (con)suetudinis premit.
s(ed) t(ame)n p(er) magna(m) voce(m) surgit.
.i. p(er) magna(m) dei gr(ati)am. vivifi
catur dum penitet.

7 dixit. Ubi posuistis eum. dicunt
ei. D(omi)ne veni 7 vide. 7 lacrimatus est
ihc. Dixerunt g(ergo) iudei. Ecce quo(modo) amabat eu(m).
Quidam aute(m) dixerunt ex ipsis. No(n)
poterat hic qui aperuit oc(u)l(o)s ceci na
ti facere ut 7 hic non moreretur. Ihc
g(ergo) rursu(m) fremens in semet ip(s)o. venit ad
monumentu(m). Erat au(tem) spelunca 7 lapis
sup(er)posit(us) erat ei. ait ihc. Tollite lapidem.
Dicit ei martha. D(omi)ne iam fetet. quatri
duanus enim e(st). Dic(it) ei ihc. Nonne dixi
t(ibi). q(uonia)m si credideris videb(is) gl(ori)am dei. Tu
lerunt g(ergo) lapidem. ihc aute(m) eleva
tis sursu(m) oc(u)lis. dix(it). pater gr(ati)as ago
t(ibi) q(uonia)m audisti me. Ego au(tem) sciebam
q(uia) semp(er) me audis. s(ed) p(ro)pt(er) p(o)p(u)l(u)m qui
circu(m)stat dixi. ut credant q(uia) tu
misisti me. Hec cu(m) dixisset voce ma
gna clamavit. lazare veni foras.

7 statim p(ro)diit q(ui) fu(er)at mortuus. li
gatus manus 7 pedes institis. 7 fa
cies sudario erat ligata. dicit eis
ihc. Solvite eum 7 sinite abire.
Multi g(o) ex iudeis qui venerant ad
mariam 7 martham 7 uiderant q(ue)
fecit crediderunt in eu(m). Quida(m) au(tem) ex
ipsis abierunt ad phariseos. 7 dixe
runt eis que ihc fecit. Collegerunt
g(o) pontifices 7 pharisei conciliu(m)
adu(er)sus ihm. 7 dicebant. Quid
facimus q(ui)a h(ic) ho(mo) multa signa fa
cit. Si dimittimus eum sic om(ne)s cre
dent in eum. 7 venient romani. 7
tollent locu(m) n(ost)r(u)m 7 gente(m). Unus
au(tem) ex ipsis cayphas no(m)i(n)e. cu(m) e(ss)et po(n)
tifex anni illi(us) dix(it) eis. Vos nescitis
quicq(uam). nec cogitatis. q(ui)a expedit
vob(is) ut unus moriat(ur) p(ro) p(o)p(u)lo. 7 n(on)
tota gens peat. hoc au(tem) a semet

Sic potentia di e(st) q(ui) surgit.
ita 7 q(ui) adhuc ligat(us) p(ro)dit
i. foras p(ro)cessit.
Du(m) pecc(at)or (con)temptum sepul
tus iacet. q(uando) n(on) penitet sur
git. q(uando) n(on) (con)fite(tur) p(ro)d(it). q(uasi) de oc
cultis exeundo manifest(um).
s(ed) adhuc ligat(us) e(st). 7 dicit(ur)
ministris. Solvite 7 sinite e
um abire. Un(de) que solveri(ti)s
s(upe)r t(er)ra erunt soluta in cel(is).
Ipse p(er) se vivificat. nunc mi
nistris potestate(m) solvendi tri
buit.
Et dixerunt. sive a(n)nuntiando
ut crederent. sive p(ro)dendo ut seui
rent. s(ed) q(uo)q(uo) t(ame)n h(oc) s(e)c(un)d(u)m s(ic) fit. Col
legerunt. g(o). pon.
Crederent in eu(m). q(ui)a s(er)viebant
doctrina(m) ei(us) e(ss)e (contra) templu(m) 7 pa
ternas leges. timebant ne
si o(mn)es crederent in xp(istu)m. nemo
remaneret. q(ui) (contra) romanos ci
uitate(m) dei 7 templum de
fenderet.
De temp(or)alib(us) timent n(on)
de et(er)nis. 7 utraq(ue) p(er)diderunt.
locus e(st) (et) ter(r)a q(uo)d p(er)diderunt.
gentem sua(m) p(er)diderunt ut
dispsi.
Vos nescitis. Nota q(uod) p(er) ma
los sp(iritu)s s(an)c(tu)s p(ro)phe(tat) p(re)dicit futura.
qd tam(en) evangelista divino
tribuit sacramento. q(ui)a fuit po(n)
tifex. i. summ(us) sacerdos. 7 mini
steriu(m) h(uius) in manib(us) sp(irit)u di
latu(m) e(st). d(eus) (con)stituit unu(m) su(m)
mu(m) sacerdote(m). cui mortuo
unus succederet. s(ed) p(er) ambi
tione(m) p(ost)ea venit. ut p(lure)s
3

cetera. et in celis ministraverunt.
forte et plures in uno anno. ex
quibus sorte exibat. qui incen-
sum poneret. quod non licet in sum-
mo sacerdote. ut de zacha-
ria legitur. Non tantum pro
gente iudeorum in qua erant
oves. sed tantum dixit cayphas.
sed quia noverat evangelista esse
alias oves. addit. sed ut fi-
lios dei. filios predestinatione.
sic et oves erant. Non dum enim
erant qui nondum crediderant.
Sed abiit. significat transi-
tum ad gentes. in effrem
quod interpretatur fructificatio. i. ecclesia.
Proximum autem etc. Imminen-
te pascha fit sollicitudo in quo iam
verus agnus immolandus est
consilium erat iudeorum de
eo interficiendo et ipse appro-
pinquat passionis loco.
Sic preparat deus. unde eos
convenire ad pascha ut
illius diei sanctificarent ce-
lebratione.
Ante sex dies pasche. Omnia mi-
stice. sex. qui sex diebus
omnia fecit. qui sexta die
hominem condidit. sexta etate
redimere venit. sexta feria.
vi. hora mortuus. Venit autem
bethaniam. i. ad domum ho-
bedientie. ipse pro omnibus primus
obediens. docens ecclesiam obe-
dientiam. que est in monte o-
liveti. i. misericordie. sed prius absco-
ndit. ut quos suscitat sepultos
a gravibus peccatis. ibi fit ce-
na in fide et devotione et

ipso non dixit. sed cum esset pontifex
anni illius prophetavit. quia ihesus mori-
turus erat pro gente. et non tantum pro
gente. sed ut filios dei qui erant dis-
persi congregaret in unum. ab illo
ergo die cogitaverunt ut interfice-
rent eum. Ihesus ergo iam non in pa-
lam apud iudeos ambulabat.
sed abiit in regionem iuxta desertum
in civitatem que dicitur effrem. et ibi mo-
rabatur cum discipulis suis. Pro-
ximum autem erat pascha iudeorum. et
ascenderunt multi ierosolimam de re-
gione ante pascha. ut sanctificarent
se ipsos. Querebant autem ihesum. et col-
loquebantur ad invicem. in tem-
plo stantes. Quid putatis quia non
venit ad diem festum? Dederant enim pon-
tifices et pharisei mandatum. ut si quis
cognoverit ubi sit indicet ut ap-

l. xii.

[Interlinear:] Sciens eos conspirasse. venit gloriosus...

hendat eum. Ihesus ergo ante sex

[Interlinear:] agnus ad victimam. ut verum pas-

dies venit bethaniam.

[Interlinear:] cha habeamus.

ubi fuerat mortuus

lazarus quem susci-

tavit ihesus. fecerunt

autem ei ibi cenam. et

[Interlinear:] soror lazari.

martha ministrab-

[Interlinear:] non ut fantasma sed ut vera resurrectio probetur. convivatur bibit et loquitur.

at. lazarus vero unus erat ex

[Interlinear:] soror altera scilicet

discumbentibus cum eo. Maria ergo

[Interlinear:] lazari.

accepit libram ungenti nardi pi-

stici preciosi. et unxit pedes ihesu et exter-

sit capillis suis. et domus impleta est ex

odore ungenti. Dicit ergo unus ex disci-

[Interlinear:] iudas iste moritur, bono odore de quo alii vivunt.

pulis suis iudas scariotis qui erat

eum traditurus? Quare hoc ungen-

[Interlinear:] venit.

tum non vendit trecentis denariis.

[Interlinear:] ne eum quasi pauperum procuratorem dixisse determinat evangelista, exponens dicens.

et datum est egenis? Dixit autem hec

non quia de egenis pertinebat ad eum.

[Interlinear:] dominus loculorum custos.

sed quia fur erat. et loculos habens ea que

[Interlinear:] in loculis fortasse sed tollebat furto et exportabat.

mittebantur portabat.

[Left margin:]

Venit bethaniam.

id est post bethaniam.

ut resurrectio

lazari ad ... aus

memorie omnium

inducatur. et incredu-

labiles iudei conversi

dicuntur ... clamantes.

de morte tanti

suscitaverit.

Loculos. Euange-

li ministrum ...

[Right margin gloss:]

[...] rum. Martha ministrat.

quilibet fidelis opera devotio-

nis domino impendit. lazarus

suscitatus de gravibus est hiis

qui manserunt in iusticia ex-

pulantur. letari de presentia domini.

Maria que olim penitens unxit

pedes. nec ibi dicitur quo un-

gento. nunc caput et pedes precio-

so. ibi rudimenta penitentium.

hic iusticia designatur per fortitudinem.

nunc libra ungenti. id est perfecta iu-

sticie. ungentum quia bonus odor

sunt deo. caput ungit qui alta

de deo predicat. pedes qui infir-

ma veniat. capillis tergit qui su-

perfluis pauperes qui intra sunt

indigentie reficit. domus odore.

id est mundus bona fama re-

pletur.

Preciosum ungentum sic denar-

do. maxime de spicis hiau

dicitur. pistici a loco nomen erat. et in-

terpretatur fidelis. id est non alia annu-

none corrupti.

Unus ex discipulis. Et si malus

inter apostolos numeratur. ut doce-

amur malos tolerare ne cor-

pus christi dividatur. et malos bo-

nis non obesse.

Novit fure. sed non prodit. docens

tolerare malos. tamen obse-

quium marie commendat. osten-

dens quod esset moriturus. et

ad sepeliendum aromatibus un-

gendus. ideo marie est non

licuit mortuum ungere.

datum est viventi officium fu-

neris donare. unum secundum

marchum dicitur quod hiis ... pro

[Right outer margin:] sui

c. vii.

...nn.

[At the foot:] 2

tur hec fecit. preuenit ungere
corpus meum in sepulturam.

Magna patientia. Non arguit
iudam de avaritia. tamen eum pau
perum dixisse. sed ex ratione monst
ravit. non esse culpandos illos. qui
vite hominis necessitatem de facul
tatibus suis ministrant. qui par
vo tempore corporaliter est apud eos
mansurus. cum semper sint pa
uperes futuri. quibus elemosina
possit impendi.

Curiositas hos non caritas addu
xit. Nos ergo si cognoscimus
ihm xpm. obedientias anime do
num. in quo hinc inuenisse.
ueniamus illuc contemplatione.
non propter hominem tantum quem in anima
suscitavit videre. sed ut bonam
vitam inveniam. et per hoc ad vi
sionem ihu perveniam.

Quia non potuit miraculum oc
cultare vel negare. stulte vo
lunt occidere. quasi non possit re
suscitare occisum. qui suscita
vit defunctum.

Acceperunt ramos. Ecce oves de
serte venerunt ad pastorem. Ra
mi sunt laudes. significan
tes victoriam superaturi diabo
lum et mortem.

Rex non terreno more quia parum
est sed quia regit mentes. et ad reg
num celorum ducit.

In templo propter erat filia syon.
i. ierusalem. vel oves que devote oc
currere venienti. quibus divini
tus dicitur. agnoscite quem laudatis.
et ne timeatis cum patitur
quia est vestra redemptio.

Dixit ergo ihc. Sine
(ut si non tenuit unguentum impleat de)
illam ut in diem sepul
(unctione post meam mortem.)
ture mee servet illud. Pauperes autem
(non hebraice ... o tu uida. et quia habet. quia et singuli communicato in ...)
non semper habebitis. Cognovit ergo
(corporali presentia non habebitis dominum ut bonum.)
turba multa ex iudeis. quia illic est.
et venerunt non propter ihm tantum sed ut
lazarum viderent quem suscitavit
(et quia propter lazarum veniebant.)
a mortuis. Cogitaverunt autem
principes sacerdotum ut et lazarum
interficerent. quia multi propter illum abi
bant ex iudeis. et credebant in ihm.
In crastinum autem turba multa que
convenerat ad diem festum. cum audis
sent quia ihc venit ierosolimam.
acceperunt ramos
palmarum et processerunt
obviam ei et clamab
(hebraicum. quia osanna. i. salva)
ant osanna benedi
obsecro.
ctus qui venit in nomine
(principes et iudices possunt in filio. quia ipse dixit se.)
domini rex israel. et invenit ihc

Ut loculos habebat in supp
tus pauperum. condes
cendens infirmis.
Pauperes autem semper habetis vobiscum
corporali presentia. ut

Hoc figuratur in secundo
adventu. rapien
tur resurgentes
in aera cum domino.
Osanna. vox ob
secrantis magis
indicans affectum.
quam rem aliquam
significans. sic
interiec
tiones.

vide...

et non sacerdotibus non dignitas continebat.

asellum 7 sedit sup eum. Sicut scriptum est. Noli
timere filia syon. Ecce rex tuus uenit sedens super
pullu asine. hec non cognouert
discipli eius pmu. sz quando glifi
catus e ihc. tunc recordati sunt. qz hec erant scripta
de eo. 7 hec fecert ei. Testimoniu g phibebat turba
que erat cu eo. qn laz aru uocauit de monumto. 7
suscitauit eu a mortuis. ppea 7 obuia uenit ei turba.
qz audiert eu fecisse hoc signu. pharisei g dixerut
ad semetipos. Videtis qz nich pfi
cim. Ecce mundus totus post eum
abyt. erant aute gentiles qdam
ex hys q ascenderent ut orarent
in die. hy g accessert ad phyppum
q erant a bethsaida galilee. 7 roga
bant eu dicentes. dne uolum ihm
uide. Venit philippus 7 dic andre
e. Andreas rursus 7 philippus. dixe
runt ihu. ihc aute respondit eis di
cens. Venit hora ut glificet filius

Pullus in quo nemo sede
bat. ppls e gentiu. q le
gem non acceperat.

Pharisei. simplices mi
rabile fcm efferebant.
sz pharisei turbide loqu
tur.

P passione 7 resurrecti
one. totu mund redemit.
7 secutus e eum.

Quid mirum si p eu mu
dus uadit. p que fact
e mundus.

Ostendit gentes p pdi
catione aplor ee 9uersas
ad fidem.

Ihm uide. de iudeis erat
qui clamabant bndic
tus q uenit in noie dni.
in gentiles q tunc uide.
ecce duo occurrentes pa
rietes. dic uag angla
ris lapis. uenit hora ut
clarificet filius hois. Nō

2 ē clarificatio de ustis uo
lētib' uidē. sz cardē eor
annūtiat · r futurā ple
nitudinē gētiū. ipsi ī
cel' glificat. o. sz hanc
altitudinē glificatiōis.
pcedit' hūilitas hui' ta spa
ssionis. uñ am̄ am̄ di
co uob. s e dic̄ g̃ũ mor
tificand' 7 multiplicand'.
ad q̄ passionē iam ex
hortans subd'. Qui a
mat aīam suam.

Aug'. Ut qui amat
in hac uita. pdet in
futuro. q. mag' ɔgruit.
uñ 7 subd'. qui od' aīa
suā in h̄ mundo. ille
ñ amat. s; od' aīam
in h̄ mundo. q̄ dilige
do deū. pri q̄. meum
peccet eligit occidi.

Siquis. i. qui querit
ñ q̄ sua sunt s; que ihu
x̄. q̄cūq; t'ris siue uite
p'celib' siue in spūali
bus x̄p̄ dn̄ faciens.

Nunc aīa. m. t. ē. pdea
passione 7 adeā subp
sita exhortatione. q̄
data uoce fortitudis. su
e. subdit affcm infir
mitatis n̄re. q̄ ñ suscep.
sz ex uoluntate. p nb
ne de h' infirmitate
despē. 1 q̄ 7 docet q̄ dic
debeam'. 7 quo ɔ fuge.
q̄ re cū ɔtur bat aīa
mea q̄. dicā. q̄ ɔ fugiā.
q̄ inuocē. in quo spē.

ſ sz p' sū ingentium.
hoīs. Am̄ am̄ dico uob. nisi gra
nū frumti cadens in t'
ſ p'ure fact.
ra mortuū fuit. ip
sum solū manet. Si aū
ſ in infirmitate mōrt'.
mortuū fuit multum
ſ in fide ppl'.
fructū affert. Qui a
ſ To amore
mat aīam ma suam
ſ honet' ... rep'alē.
pdet eam. 7 q odit aīa
suā in hoc mundo. in uitam etnā
ſ sc'.
custod' eā. Siquis m̄ ministrauit
ſ imitet'. ſ aug' pp'mg.
me sequat'. 7 ū sū ego.
illic sit 7 minist' meus
erit. Si q̄s m̄ minist'
ſ Tr ide sic ad op'a ... ūnē.
uerit honorificabit
ſ honorificab' eū t'. Nunc aute. ſ ūc honor
eū pater meus. Nunc
ſ q. ... ē.
anima mea turbata est. 7 quid
ſ passionis.
dicam. Pat' saluifica me ex hac ho
ſ saluatione q̄ ... passione ñ recuso ... passione clarifica me.
ra. Sz ppterea ueni in hac horam.
g. ē gl'a ... ſ suscitando.
Pat' clarifica nomen
...
tuum. Venit g uox de

Aug'. Ipse est
frumtū. quoniā
ue debet fidel
aīa. granū de q̄
spūal' segel de
bet surge. cū
sit 7 multa ge
nera seminum;
nulli se cōparat
ñ frumto. uñ
mos ecp̄ eccle
de h' solo g̃ño. ɔ
fictorp' dn̄.

Illic. p'etiū o
pis q̄ illi minis
trat̃. ē ēē cū illo.
sine quo nūq̄ ē
bene. 7 cū quo
nūq̄. ē male. ū
7 a ptius subd'.
Siquis michi m
inistrauit.
ſ Cr. scto q̄d dicā.

Ait q̄. mundus
ēēt ... ōib' uini
... in resurrecti
one lazari.

3

celo. et clarificaui et adhuc cla
rificabo. Turba ergo que stabat
et audiebat dicebat tonitruum
factum esse. Alii dicebant. angelus
ei locutus est. Respondit ihesus et dixit. Non
propter me uox hec uenit. sed propter uos. Nunc
iudicium est mundi. Nunc prin
ceps mundi huius eicietur foras.
Et ego si exaltatus fu
ero a terra omnia tra
ham ad me ipsum. Hoc
autem dicebat. sig
nificans qua morte moriturus.
Respondit ei turba. Nos audiuimus
ex lege. quia christus manet in eternum.
et quomodo tu dicis oportet exaltari
filium hominis? Quis est iste filius h
ominis? Dixit ergo eis ihesus. Adhuc mo
dicum lumen in uobis est. Ambula
te dum lucem habetis ne tene

Glosses (interlinear and left margin): in resurrectione et ascensione. — ostendit hanc uocem non sibi indicasse quia sciebat sed eis quibus iudicare oportebat. — nunc patroc. turb. — discretionis. — quid. — diab. — et per hec. — in cruce. — ut sup. caput et ista membra. — Crucis. ascendens ... expletum. predica... ab apostolis plene expleta. quod olim a paucis et sic ex ... tempore ... non ledit. — scilicet in cruce. — scilicet intelligis quod christus — manet in eternum. — pars fidei et in lumine. per se non sufficit. — quod est si non intelligis christi eternitatem ut non negetis et mortem.

Right column gloss: in patre qui saluat. cum non uenit propter uos. quia propterea ueni ut sic paterer. ueni in hanc horam. in qua clarificatio mea sic fit. et nimium bris meis.
Nunc iudicium est mundi. Iudicium discretionis. quod est ante ultimum damp-nationis. quia nunc per passionem meam multi liberabuntur. Vel exponendo subiungit.
Nunc princeps huius mundi. Et ego. Eiecto diabolo cum exaltatus fuero. non enim dubitat. traham omnia. Non dico omnes. ut de uniuersitate hominum accipias. sed omnia de integritate nature. id est anima et corpus. quod intelligimus quod unum ut nec capillus pereat. uel ut de solis hominibus dicat. omnia predestinata. de quibus mihi pater. uel omnia genera hominum. omnia de quibus diabolus eicietur.
Et quomodo. tu dicis oportet exaltari filium hominis. id est quomodo in cruce mo-rietur. Hoc enim dixisse putabant. quod facere cogitabant. quod facere cogitabant filii hominis. quia hoc memorie quod sepe filium hominis se dixerat. non quod dixisset hic si exaltatus fuerit filius hominis. Quis est iste filius hominis? si enim christus manet in eternum. si manet in eternum quomodo exaltabitur a terra. id est morietur in cruce.
Ambulate. id est totum intelligite. et moriturum christum et rediturum. et mansurum in eternum in celo quo perducat.

Right margin: id est ... et intelligunt ... unum.

Fi. dum aliquid veri intellexis. de eternitate christi. credite in unitatem. addendo de humanitate. ut venias cam in unitate.

Dum lucem. id est dum christum nobis cum habetis. nec tenebre ignorantie et mortis perpetue vos comprehendant.

Abscondit se ab eis. Non ab hiis qui credere inceperant. sed ab hiis qui invidebant. Quod abscondit se infirmitati nostre consuluit. non potestati sue derogavit.

Impleretur. Que oculis modo impleta necesse est. non tamen necessitate facientium. sed voluntate. Prescivit enim deus et predixit. non credituros et peccaturos. non tamen coegit ad hec. sed ut fit sic predixit et prescivit.

Ut quod nos a te audivimus. vel quod ipsi nos de te annuntiantes audiunt.

Quia predixit ysaias. in spiritu prescientis omnia. excecatione videntium non potuerunt credere. non quod ex necessitate non possent. et ita nulla culpa esset eis. sed quia nolebant. quam voluntatem eorum prescivit deus et predixit. Sed alia causa esse huius cecitatis redditur. scilicet excecatio dei. Sed est hec excecatione meruit voluntas eorum timida. que sua volentes constituere iustitiam. iustitie dei non sunt subiecti. quod dicitur non posse credere. id est culpa voluntatis humane. sicut quod dicitur deus non posse se negare laus est divine voluntatis.

bre vos comprehendant. Et qui

i. qui non credit mortem sed offendit in prima ca

ambulat in tenebris nescit quo

dali quod est christus videlicet contemptu veritatis et invidentibus. mortui.

sed vos.

vadit. Dum lucem habetis cre

dite in lucem. ut filii lucis sitis.

sicut corporaliter

hec locutus est eis Ihesus. et abiit. et

sic et spiritualiter.

abscondit se ab eis. Cum autem tan

ta signa fecisset coram eis. non cre

debant in eum. ut sermo ysaie p

quia dixit

phe impleretur. Domine quis credidit

filius pater

auditui nostro. et bra Domine. quis. quasi dicat vel p

omnia fecit | per fidem cum certe | carnitate.

chium domini cui reve difficultate.

carne paucis scilicet humilibus non superbis videtur.

id est. non quia non possent mutari

latum est: propterea non pote

in melius. sed quamdiu tales: | non possunt credere. | scilicet de fide.

rant credere. quia iterum dixit ysa

ferendo eos. quia cum possent videre noluerunt noluerunt. et cum possent

ias. Excecavit oculos eorum. et in

cogitare et intelligere noluerunt.

duravit cor eorum. ut non vide

ant oculis. et intelligant corde.

scilicet ut non.

et convertantur. et sa | Ut | aliquando sic

ut non. | de excecatione in | confusi convertantur.

nem eos. Hec dixit | et sanem eos.

deo. | conscientia est sed a spiritu. ut | solet fieri in visione

ysaias quando vidit gloriam eius. et

moysi et aliorum. | et scilicet ab his non credentes

locutus est de eo. Verumtamen

do inde sic est. sed non credebant quia dicit quod non volebant. et nolebant. volebant quidem dicit iustus quia ... ... noluerunt ... ... id est subiecta est ... ... voluntas ... non credendi

ex principibus multi crediderunt in eum. sed propter phariseos non confitebantur ut de synagoga non eicerentur. Dilexerunt enim gloriam hominum magis quam gloriam dei. Ihesus autem clamavit et dixit. Qui credit in me. non credit in me. sed in eum qui misit me. Qui videt me videt eum qui misit me. Ego lux mundi veni. ut omnis qui credit in me in tenebris non maneat. Et si quis audierit verba mea. et non custodierit. ego non iudico eum. Non enim veni ut iudicem mundum. sed ut salvificem mundum. Qui spernit me et non accipit verba mea. habet qui iudicet eum. Sermo

Interlinear glosses: hoc credentes improbat. · inmundanis. · que est merces. · qui se in fidem · manentem. · patrem. · spirituali visione. · Quis eum tu · in · quod non nulli alia lumina · in quibus manent est sed in fide. post visionem · visione illustretur servitus. · in visus. ea. · cum pater credat omne iudicium. · modo. · cum non tu: ergo pater · adventu. non iudico. sed mane est. · non credit me deum esse. · de iudicio non notissimo · subs. · quis nam ille:

Qui videt me. non autem quod non videt me. sed eum qui misit me sic dixit. qui credit in me. non credit in me. sed in eum qui misit me. quod illud dixit. ne sicut videbatur crederetur tantum filius hominis. hic autem dixit ut crederetur equalis patri. Neutrum horum dixit alius nuncius. id est apostolus qui tantum servus. potest autem alia dicere cum filio communia. Ut qui audit me vel recipit me. audit vel recipit eum qui misit me. quia dominus honoratur in servo. et pater in filio.

Quia predicabat. in oratione Christi predicebat et excecatione iudeorum.

Ideo crux in fronte credentium. ubi est sedes verecundie. signatur. ut de nomine Christi. nullus erubescat. et magis gloriam dei quam hominum querat.

Ut qui credit in me. non credit in me solum. Talis enim credentibus aliis non credentibus vel palam cum palmis et laudibus. vel in occulto iam credentia. iam propinquante sua passione clamat Ihesus. qui latebat quamdiu passio non erat complenda.

De alio non dicit. lux venit in mundum. id est de eo. qui illuminatur. ceteri vel illuminati sunt lux. quia vita eorum lucet hominibus.

Quia a homo apparebat. et deus in homine latebat. ne putarent eum hoc tantum esse quod videbatur. vult se credi talem. et tantum qualis et quantus est pater. hoc est non credit in me. id est in hoc quod videt. sed in eum qui misit. quem necesse est credi patrem. et si pater habet filium. Qui ergo credit in patrem credit in filium. equalem ei. et hoc talis vere creditur. non qui credit me hominem. filium dei per gratiam. non per naturam. et ideo nequis intelligit patrem tantum quantum multorum filiorum per gratiam. non unum ubi equalis sibi. subdit. et qui videt me. videt eum qui misit me. Ut sed adds.

c.xxiii.

7 nichil dubitat. uidet me 7 eum. ut qui uidet me. uideat eum. hec uisio non carnalis. sed intellectualis mundo corde.

Iudicabit eum. Manifeste dicit se iudicaturum in novissimo die. quia ipse sermo patris est. quem per se ipsum loquutus est. se ipsum annuntiavit.

Mandatum. Non dedit pater filio per angelum. vel aliam creaturam. nec mandatum quod aliquando vel alias sed dum verbum 7 sapientiam in quo sunt omnia genuit. mandatum dedit sic filio. qui est vita eterna. eo dedit vitam. quo genuit vitam. quia gignendo vitam dedit. esse vitam. que sine initio fuit.

Intelligentibus nobis ut est nata veritas ex patre. sic loquitur veritas verbis suis sono. sicut dixit ei pater. scilicet ut edocent homines. qui non possunt intelligere ex ore carnis verba sonuerunt. que prolata 7 litteris signata. nos ad ipsam veritatem aliquatenus erigunt.

Pascha apud grecos equivocum est. dicitur enim paschin. id est a passione. 7 a transitu quod ebraice phase sonat. dies autem quarta decima post equinoctium. hyemale vernale in quo immolabatur agnus ad vesperas. proprie pascha. a transitu dicebatur. Dies vero sollempnitatis sequentes quorum primus 7 ultimus maiori cultu habebantur. dies azimorum proprie vocabantur.

scilicet ego. extra hominis.

quem locutus sum ille iudica

deo iudicabit. ego.

bit eum in novissimo die. Quia ex

quia ego filius ex patre, non loquitur ex se quod non est ex se. ad

me ipso non locutus sum sed qui

hec ut loquerer.

misit me pater ipse michi man

datum dedit. quid

intus. extra.

dicam. 7 quid loquar.

7 scio quia mandatum

vel quia

eius vita eterna est. Que

vita eterna. id est quod mei ipsius verbum annuntio.

ergo ego loquor

sicut dixit michi pater

sic loquor. Ante

figuralis quo transierunt iudei de egypto.

diem festum pasche

sciens ihesus quia ve

id est ipse dies pasche quo

nit hora eius ut

transiret per crucem. ecce veritas illius

transeat ex hoc mun

figure. per

do ad patrem. Cum

tres hominis.

dilexisset suos qui

vel erat eius dilectione antequam transiret de mundo.

erant in mundo in

usque. per eis moriens.

finem dilexit eos.

prima nondum transacta. que prius recubuit 7 hec celebravit in terra.

Et cena facta cum

2. dedit.

Cum dicat mandatum dei esse vitam eternam. 7 ipse sit vita eterna. aperte se dicit mandatum dei. id est sic verax me veritatem genuit. sic veritas me veritatem annuntio.

Interpretatur nobis evangelista nomen pasche. id est transitus. 7 significationem. Sicut enim illi de egypto. sic christus de mundo. sic 7 nos sanguine agni insigniti. de viciis ad virtutes. de mundo ad celum.

In finem. id est in christum. qui est finis consummens. id est ut ei dilectione transeat. vel in finem. id est in mortem. non quod moreretur. vim et ei dilectio. sed in tantum dilexit. quod usque ad mortem. eum dilectio perduxit.

In quo exemplum dedit ut omnes
unitate permaneant usque
in finem.
Premisit autem
dominus suppositum
humilitatem ut
per fidem com-
mendetur humi-
litas hominis. cum
tam altus sic se
humiliavit ut et
pedes traditoris
lavaret.
Cena significat
passionem. sic e-
nim post cenam
sit prandium. sic et
christus postquam semel
passus est non iterum
patitur.
Surgit a cena. post
passionem ponit
vestimenta. scilicet
corporis infirmi-
tatem. linteo pre-
cingit se. eandem
carnem immor-
talem. aquam in pel-
vim. id est gratiam bapti-
smi. lavat pedes. et ex-
tergit a peccatis in
baptismo. accepit
vestimenta. id est
iudeos in fine
seculi. quos post extrema
vos deposuit.
Quando cepit
lavare venit

cum diabolus iam
(id est spirituali suggestione.)
(consentiens)
misisset in cor ut tra-
(iniquitati.) (vel non)
deret eum iudas si-
(credens esse dominum. vel traditoris) (quia vere)
monis scariotis.
(ut vult et de ma-
lo bonum facit.) (vel in usum bonum)
sciens quia omnia de-
(in effectu)
dit ei pater in ma-
(sciens. vel non eum dese-)
nus. et quia a deo exivit.
(rens. vel non relinquens nos. et ad eum)
et ad deum vadit
(significans quod de celestibus descendit.)
surgit a cena. et po-
(et quod se ipsum exinanivit. et quod formam)
nit vestimenta sua. et
(servi induit. et habitu inventus ut homo.)
cum accepisset linte-
um precinxit se. dein-
de mittit aquam in pelvim
et cepit lavare pedes
discipulorum. et exter-
(corporis.)
gere linteo quo erat
(non post alios sed)
precinctus. Venit ergo
(primo ad primum apostolorum. et ideo expavescit.)
ad symonem petrum.
(ut laveret pedes hominum.)
Et dicit ei petrus. domine
(deus. servo.)
tu michi lavas pe-

cabantur. Vocatur tamen
dies immolationis azima
xv. pascha. In hac sig-
nificatione dicit iohannes. ante diem
festum pasche. vocando di-
em sollempnem pascha. Ge-
cium [illegible] quo immolaba-
tur agnus. dicunt tamen quidam
vocari pascha. et in illa
die dicunt christum crucifi-
xum fuisse ad litteram. et di-
cunt eum anticipasse u-
num diem. augustinus cum disci-
pulis agnum comedere.
et ad hoc confirmandum verba
sequentia ducunt. scilicet noluerunt
intrare in pretorium scilicet pi-
lati domum. ne contamina-
rentur. ut comederent pa-
scha. intelligentes esum
agni esse. non erubescunt
alios evangelistas dicere esse
mentitos. quod dicunt dominum quinta
esse aliis carnes agni come-
disse. hunc vero iohannem illos
correxisse dicunt. sed er-
rant. quia cum omnes eodem
spiritu fuisse locutos constet.
nec in uno mentiri voluisse
aliis ei non iterum crederetur.
Sanguinem in terra fudit ut
vestigia credentium mun-
daret. que terrenis peccatis
erant sordidata.
Et cepit lavare. Vesti-
gia evangelistarum fir-
mat et purgat. quia tota
eius passio nostra est purgatio.
Augustinus. Quis nesciat
primum apostolorum esse beatissimum petrum.

t. xviii.

et aliter forsitan computatus cursu lune: dicit eam vere fu-
isse quartamdecimam.

des: Respondit ihc et dixit ei. Quod ego facio tu nescis modo. scies autem postea. Dicit ei petrus. Non lavabis michi pedes in eternum. Respondit ei ihc. Si non lavero te non habebis partem mecum. Dicit ei symon petrus. domine non tantum pedes meos sed et manus et caput. Dicit ei ihc. Qui lotus est non indiget nisi ut pedes lavet. sed est mundus totus. et vos mundi estis sed non omnes. Sciebat enim quisnam esset qui traderet eum. propterea dixit non mundi estis omnes. Postquam ergo lavit pedes eorum. accepit vestimenta sua. et cum recubuisset iterum dixit eis. Scitis quid fecerim vobis. Vos vocatis me magister et domine. et bene dicitis. sum etenim. Si ergo ego lavi vos pedes dominus et magister. et vos debetis alter alterius

ad hunc a quo cepit.

Interlinear glosses: misterium huius rei. — id est numquam. — terrens de periculo salutis. — credidit pro solis pedibus. — territus hac responsione totum offert abluendum turbatus amore et timore. — ipse pedes quos etiam tangit. — quare hoc dixerit exponit evangelista. — in plena purgatione per sanguinem. — surgens immortalis factus est. — ad dexteram patris sedens. — per spiritum intelligere dedit. — iussit ad faciendum. — quod vos nesciebatis. — id est doctor et magister. — quod vere ita est. — id est dominus super omnia. — qui deus. — qui et vitas. — id est alter alterius peccata dimittere et pro invicem orare.

Sicut est dominus humilis ad serviendum. ita servientibus servus non suscipiendo servitium.

Pro altitudine promissi. minister non dum permittit fieri. non dum potest sustinere. dominum ad pedes humiliari pavore perterritus.

Qui non est lavatus per baptismum et confessionem non habet partem cum ihesu.

Qui lotus est scilicet baptismo. totus est mundus. sed quia tamen pulvere terrene habitationis inquinatur. tamen est opus pedes lavare. quos lavat dominus interpellans pro nobis. et nos ipsi orando. Ille enim quotidie studet intercedere pro nobis. et nos in malis pulsanti sponso aperire pergit. et pedes inquinat. quia veritas humana audiuntur. sed sine periculo non predicatur. sed hos pedes discipulis dominus lavat.

Quod magna dicit de se. non est arrogantia sed veritas. quia prodest auditoribus. sic facit et paulus.

Gregorius. in moralibus. In caute sunt humiles. qui se mendacio illaqueant. dum arrogantiam vitant

Ex hiis videtur intelligi quod baptizatos apostolos. etsi non legimus ubi vel quando.

Sicut prius exemplo sic et verbo. nunc instruit eos. ma

Ioan. v.

gist' uirtutis. hec ē qđ petr' p͞mi sit. scies autē post ea.

uiuicem orare.

lauare pedes. Exemplū enī dedi uob̄. ut

s' manibꝰ

q̄admodū ego feci uob̄ ita ꝛ uos

corde. — s' ꝛ debetis facē qđ ego q̄r. — s' sicđ ego

faciatis. amen amen dico uob̄. non

patior ita ꝛ uos patiamini. sicē me humilio. ita ꝛ uos humi

est seruus maior dn̄o suo. neq; apo

liamini. — s' que

stolus maior eo qui misit illū. Si

feci ꝛ doceo.

hec scitis beati eritis. si feceritis ea.

s' ꝑ non omnes uos beatos dico.

Non de omnibus uob̄ dico. Ego scio quos elegeri. s; ut impleat' scp

tura. Qui manducat meū panē.

leuabit calcaneū suū contra me.

Amodo dico uob̄ p'quā fiat. ut

cū factū fuīt credatis q2 ego sū.

Aug'. xp̄c est gigas gemine substantie.

Am̄ am̄ dico uob̄ q̄ accipit siq̄. misero me accip̄. Qui autē me accip̄. accipit eū q̄ me misit. Hec cū dixisset

Non infirmitas in eo sic turbata ē. ñ sua potestas. sic ꝛ ip̄e passa.

ih̄c. turbat' ē sp̄u. ꝛ

s' quod eccitū fuāt.

ꝑtestatus ē. ꝛ dixit.

Voluptarie autē

am̄ am̄ dico uob̄. q2

q2 cont' uitate se erigunt quā relinquunt. Q' enī neccesitate cogente ūa de se loq̄tur. tanto mag' h'umtati ... uitati sonatur.

Non omīs facietis hec. uñ beatitis. s; q̄ manducat meū panē. ñ ut ꝑfruat. s; ut lateat. leuabit cōtra me calcaneū suū. i. me calcabit. ut impleat' scp̄ta. q̄ hec p̄ dix'. ñ qđ cogit. s; q2 qđ futurū erat ñ tacuit.

Quos elegeri. ad h' ut se q̄ntes mei. sint beati. elegit autē ꝛ iudā. ñ ad hec s; ad illud qđ de eo factū ē. ad salutē alioꝝ. Vñ ali. Elegi uos duodecim. ꝛ unus diabolus est.

Am̄ dico uo. q̄ hūc usq; toleraui ꝛ tacui. s; iam uo eo pditorē. ante q̄ fiat. q̄ mor faciendū ē ut cū factum fuīt cđatis. q2 ego dixi ... ille de quo scp̄tura p̄dixit.

Postquā exemplo suo eos docuit. humiliationē. ꝛ calcanei passionē. supponit. quo cōsoletur eos. honorē. q̄ ip̄e ꝛ pr̄ in eis recipitur.

In his uib. ñ unitas naturē missi ꝛ mittentis. s; mittentis auctoritas commendat'. q̄sq; sic mis sū accipiat. ut in eo mittentē attendat. ut in petro xp̄m. i. in seruo dn̄m.

2 In Christo patiente. s. unigenito genitorem.

Dicturus unus ex vobis me tradet. non carne sed spiritu turbatur. non quod tunc primum subito cognovit hec. et repentinum malum eum turbavit. sed quia iam fiat eum. ut non lateret expressurus. et ille qui erat exiturus. et iudeos adducturus. turbavit eum imminens passio. et periculum predicti proditoris. sicut et supra dixit. Nunc anima mea turbata est pro propinquitate passionis.

Diligit non plus omnibus sed familiarius. ut pro pace exiret de vita. non pro passione.

Panis intinctio significat fictionem iude. qui fictus amicus venit ad cenam. omnia que tinguntur non mundantur. sed infi ciuntur. Si autem aliquid boni infi citur. eidem bono ingratum non immerito secuta est dampnatio.

Non ut quidam putant tunc corpus Christi iudas accepit. Sciendum enim est quia iam omnibus distribuerat dominus sacramentum corporis et sanguinis. inter quos et iudas fuit. deinde per bucellam intinctam. expressit traditorem. non tamen aperte.

Non precepit sed predicit iude malum. nobis bonum. quod hic ubi cito fit. non tamen festinando vult malum. quam in salutem fidelium.

i. simo non in titulo sed exit

unus ex vobis me tradet. Aspiciebant

quasi si cuique nota fuit sua conscientia. alterius erat ignota.

ergo ad invicem discipuli hesitantes

i. de se quisque dicit

de quo diceret. Erat ergo

alio dicit. verum gestarum se proditorem non sum predicator.

recumbens unus ex discipulis eius.

i. per sinum significat secretum.

in sinu Ihesu quem

i. non loquendo sed pro

diligebat Ihesus. Innuit ergo hu

innuendo motu corporis sed pro id sono vocis inquirat

ic Symon Petrus et dicit ei. Quis

est de quo dicit? Itaque cum

et i. hic est ille sinus

recubuisset ille super pectus Ihesu

i. secretum sapientie.

dicit ei. Domine quis est? Respon

dit Ihesus. Ille est cui intinctum

panem ego porrexero. Et cum in

tinxisset panem dedit Iude Symo

i. quia bono male usus est pluribus

nis Scariothis. Et post bucellam tunc

proditorem aperte. i. ut plenius possideret in quem intraverat

introivit in eum sathanas.

ut perficies

Et dicit ei Ihesus. Quod facis fac ci

tius. Hoc enim nullus scivit discumbentium ad quid dixe-

accepit turbationem. videtis per servum turbatur necessitate. qui autem turbatur spiritu. significat turbandos spirituales. exemplum. cum urgens causa zizania atticos cogit separare ante messem.

In sinu. idem est quod post dicit super pectus. significat secretum. de quo bibit. divinitatis sacramentum.

i. est non occurrere

significat tinctio

hec

Ipse omnes primos simul orare dicit et cetera primo siquidem ita secundum.

rit ei. Q'dā enī putabant q̄ (√ ideo.)
loculos habebat iudas. quod (vel q' di)
dixiss; ei ihc. Eme ea q̄ opus
sunt nob̄ ad diem festū. aut e
genis aliq'd d a
ret. Cū g° accep. il
√ vt malus. √ bonū.
ꝫ ille bucellam. ex
√ a p'te a dn̄o recedit.
iuit continuo. E
rat autē nox. Cū
g° exiss;. dix' ihc.
Nunc clarificat'
√ q' n̄ q' sign
ē fili' hōis. 7 deus
nis gloriā p'ris
clarificat'
est in eo.
Si deus clarificat' est
t br.
in eo. 7 deus clarificauit
eū in semet ip̄o. 7 conti
nuo clarificab it eū.
filioli. adhuc modicū
√ volentes me sequi moriendo etiam.
uobcū sū. queretis me.

Quia loculos. In q'bus oblata serua batur. suoꝝ neces sitatib; 7 aliis in digentib' usq' da tur forma eccl'ie. seruandi necessa ria q' uidet n̄ co gitare de crastino. ne p'cemis seru at. ul' timore in opie iustitiā dese rat.

Nox congruit sa cramento. erat enī q' exiit filius tene brarū. faciens o pera tenebrarū.

Aug'. Nunc clarificatus est f. h. Exeunte iuda p quo dicebat' n̄ estis mū di oms remanserūt soli loni. 7 mundi cū suo mū datore. in quo significata ē clarificō x. in qua sepa tis mal' maneb in etinum te cū scīs. sic g° res significa tes tanq' significate appl'a tur. ut pet' q' d'r sig̃at ecc̃am. sz erat xp̄e q' hoc facto se parationis iude. 9testans illā separationē n̄ dicit. Hec signi ficat' ē clarificatio. sz clari ficatus ē fili' hōis. 7 deus clari ficat' ē in eo. q' n̄ ip̄e in se. sz deus in eo clarificat'. q. q' exponens subd'. Si deus cla rificat' ē in eo. q' n̄ q'sunt uoluntatē suā. sz patris. 7 d's clarificauit eum in se met ip̄o. ut humana natu ra ubi unita ī mador. eterna te donet'. 7 h' clarificatio cōtinuo est. i. in mox resurrectio n̄ differt'. ut fine sicut omniū. ad q' potest referri. 7 p' dein. ut dicat' nc. n̄ de istanti tēp'e passionis. sz de primo resurrectionis. q' sic factū. q'd mox est futurum.

Adhuc aug'. modi. q' di xerat q. d's eū clarificaturus ē eū. ne putaretur q. n̄ ult' 9iungetur eis 9sola do in t'ra addit. adhuc modicū uobcū sū. i. in firmitate carnis. sic 7 uos usq; ad horā mortis. sic p' resurrectionē dic. cū eēm uobcū in carne mortā. ul' modicū uobcū sū 7 sū n̄ in eadē q'litate corpali. tū in t'rena 9uersatione p' resurrectionē. xl. dieb'. de p'sētia aū diuina q' cū eis

ad cor. p'. iiii.

fitura n̄o

√ p'mo tempe uidetur q' ē factū q' q' in ... futurū: sz ī p'destina tione d'i: est factū.

ad Gala. iiii.

est usque ad consummationem seculi. non prius accepit. Sed quia non conveniret quod secuturi erant, et quia ideo non quaeritur sequitur. Quaeretis et non poteritis venire. tunc enim implebitur. Ubi ego et illi sunt.

Non potestis venire. Nunc non poterant apostoli nondum confirmati spiritu sequi dominum, id est mori pro iustitia vel venire ad vitam immortalem, ad quam iverat. Secuturi autem erant postea. Quod nondum quidem possunt esse. Et propter hoc quo ille antecedit docet. Mandatum novum do vobis.

Ut et vos diligatis invicem. Non putetur hic praetermissa dilectio dei, quae est in dilectione proximi. In proximo enim non nisi deus diligitur. Sicut Christus in nobis diligit deum, non quia habebamus, sed quod habeamus. Sic medicus in egro non morbum sed salutem quam vult dare.

Quo vadis? Audito quo ego vado et intellecta via, qua sequi praecepit per dilectionem, dicit Petrus. ut sequi paratus est. Quia hunc eius animum novit deus. Dicit non modo eum posse, in quo non abstulit spem futuri, sed eam confirmavit. Sequeris autem postea.

Augustinus. Animam meam. Voluntatem suam, sed non vires suas cognoscens. ut infirmus voluntatem iactat. Sed inspiciebat invalitudinem medicus. Ille promittebat, qui nesciebat; audebat, qui praesciebat docebat.

Animam meam. Contrarium praesumit. Et quam animam pro eo ponere promittit, quam nondum pro petro animam dedit. Quod prius ponere possit.

Augustinus. Non turbetur cor vestrum.

sine modo. *iudeis*
et sicut. dixi vobis. ego quo vado. vos non potestis venire.
Iudei nunquam. *Idem dico vobis sed cum modo:*
Et vobis dico modo.
necesse prius addunt modo vobis *ut aliquid sequamini. sed ut*
Mandatum novum do vobis.
accepistis spiritum. *renovans.*
ut diligatis invicem sicut dilexi vos. ut et
et quo in invicem se ferunt.
de diligendo nos ut mutua dilectio et vos invicem constringat.
vos diligatis
invicem. *et non malos.*
invicem. In hoc
quia non in me habetur et in vobis est.
cognoscent omnes quia discipuli mei
hic est fons in quo alii.
estis. si dilectionem
eius nos communicat in ante seculo.
habueritis ad
non.
invicem. Dicit ei symon petrus.
domine quo vadis? Respondit eius Iesus.
Quo ego vado non potes me
ut in quibus non deseruerit ipse.
modo sequi. sequeris autem postea. dicit ei petrus. Quare non possum te sequi modo? animam

Augustinus. Mandatum novum do vobis. Nonne hoc non sic manet in lege. Diliges proximum tuum sicut te ipsum. et non antiquum scilicet. Sed sic dixerit. Sed quae dilectio: de veteri facit hominem novum. quo cumque tempore quem tamen non facit dilectio, quae est naturali necessitudine, ut invicem coniunges patres et filios. et huiusmodi. ut taceamus de turpi qua est inter amatores. vobis. Sed de tamen ut sic dilexi vos. producitur usque ad finem. Sine fine eadem dilectione diligite. ut sitis filii dei. fratres unico filio quod dilectio facit in novi seculo.

Quasi non festines quia non dixit invenitur eius exaltatio et ipsorum non praesumas.

r. habeam

[Aug[ustinus]. Ubi?] Ne autem mortem tamquam homines timerent, et ideo turbarentur, consolatur eos, se et deum dicens esse. Ne autem vere sibi timerent quia ab eo penitus [illegible], cum fidelissimo Petro dictum sit negabis, confidant post temptationes se apud deum cum Christo esse mansuros. Quia et si differentes, nullus tamen alienabitur a domo in qua quisque suam mansionem pro merito. De variarum quippe idem omnibus significat vita et non dum salvandi in eternitate mensura. Per mansiones significantur diversae dignitates in eadem vita eterna. Quia alia claritas solis, alia lunae, alia stellarum.

Si quo minus, id est si non praedestinassem mansiones, quod est inconveniens, quantum ad deum qui omnia bona, cum omnia tempora praedestinavit, nec ei praedestinare quod minime est inconveniens quantum ad deum praesemel aliquid praedestinare.

Si quo minus. Confirmat esse, quia si non essent, dixissem: ibo et parabo, id est praedestinabo. Sed quia non sunt, id est non est opus adhuc parare.

Quia vero non dum sunt in operatione, addit: et si abiero et praeparavero. Abiens, sed non relinquens parat, quia subtrahit se et latet, ut sit fides, quae non est de re visa, et hoc est meritum fidei. Ex hac vivit iustus, et mundat ei cor dum peregrinatur, et in ea desiderat quod non videt. Et haec est praeparatio mansionum. Quia sic parat nos sibi, et se nobis, ut maneat in nobis et nos in eo. Quantum quisque erit particeps eius plus vel minus pro diversitate meritorum, et hoc est multitudo mansionum.

[Aug. ubi?]
meam pro te ponam. Respondit Iesus: Ani-
[illegible] quia eum negaturus [illegible]
nolite dicere.
mam tuam pro me pones? Amen amen
tamen et occidas animam tuam.
dico tibi: non canta-
bit gallus, donec
[Christi] [semel?] [illegible]
ter me negabis;
[illegible]
Et ait discipulis suis:
per mortem esse carnis. quia deus sum.
Non turbetur cor
quia suscitabo carnem.
vestrum neque formi-
quia si creditis in deum [illegible]
det. Creditis in
quia ut et in me, quia ego sum deus.
deum et in me credi-
id est multas
te. In domo patris
diversa praemia virorum
mei mansiones
multae sunt. Si quo
essent
minus dixissem
[illegible] vado parare.
vobis. Quia vado pa-
non ut parate sint, sed ut parate sint.
[illegible] firma [illegible]
rare vobis locum.
id est cum
Et si abie-
ro et pre-
paravero
vobis loc[um]

In domo patris mei, domus dei, templum dei, regnum dei, regnum celorum, sunt homines iusti, in quibus multae differentiae, et hae sunt mansiones ipsius domus. Hae autem iam paratae sunt in praedestinatione, sicut ait apostolus: quia elegit nos ante mundi constitutionem. Post [ostendo?] Ando parata. Quid autem in opere? Vide: quos praedestinavit, hos vocavit et iustificavit. Secundum hoc dicitur: fecit deus quae futura sunt, id est quae facturus est.

Aug[ustinus]. Quo modo iusti sunt regnum dei et regnum celorum, ut dicitur: Colligent de regno suo omnia scandala; sed de eis dicitur: fulgebunt iusti sicut sol in regno patris mei, id est regnum in regno, quod et oramus: adveniat regnum tuum, et in fine percipite regnum, id est quod regnum eratis et non regnabatis. In regnate, et quod oratis in spe, [illegible] in re.

Aug[ustinus]. Et si abiero, abit latendo, venit apparendo. Sed manet regendo et proficiendo, ubi in vivendo et sic paratur locus.

Si quo minus [illegible] [illegible] vado parare vobis locum [illegible]
[illegible]

Aug. Fides que non videt credit. Nam si videt non est fides. credenti colligitur meritum videnti redditur. Erat, quasi dixisset. et parate locum. erat ne videatis. Tunc enim locus paratur et si ex fide vivitur. creditur. desideratur ut desiderata habeantur. desiderium dilectionis preparatio mansionis.

Aug. Et quo ego vado. Hic dicitur est secundum quosdam. quia sciebant et filium et patrem et thomas vero et si putaret se nescire. convenit. per hoc quod ipsum novit: et viam scire. et viam .i. filium. et patrem.

De istis scientibus subditur. Amen cognoscetis eum. per me cognitum. et vidistis eum corde. dum me per omnia similem ei vidistis. Sed erant alii. de quibus philippus est nescientes. quia et si scirent istum filium, illum patrem. non putabant filium ex toto similem. sed patrem meliorem et ita non patrem sicut filium sciebant. quod animo philippus dicit. ostende nobis patrem. in quo sufficientia et non inter. Unde increpat non filium scire.

Ego sum via. Via sine errore querentibus. Veritas sine falsitate invenientibus. Vita sine morte permanentibus.

et si abiero. et preparavero vobis locum. iterum venio et accipiam vos ad me ipsum. ut ubi sum ego. et vos sitis. Et quo ego vado scitis. et viam scitis. Dicit ei thomas. Domine nescimus quo vadis. et quomodo possumus viam scire? Dicit ei ihesus. Ego sum via et veritas et vita. Nemo venit ad patrem. nisi per me. Si cognovissetis me. et patrem meum utique cognovisse[tis]

Dicit ei thomas. Et quo vadis: dixerat eos scire. qui non mentitur. Sed thomas dicit eos nescire. Sed ipse convincit eos scire. quia si eum sciebant et ipse est via. viam sciebant. et ipse est veritas si ipsum sciebant et ipse est veritas et vita. tunc sciebant veritatem et viam. ad quem vadit. ipse quoque se viam et ad se veritatem et vitam. ad patrem. quia cum patre unum est vadit. Vos per quos dicit. nemo venit ad patrem nisi per me. per ipsum ad ipsum. et ad patrem vadunt. Cum Christus sit deus et homo. secundum hominem venit ad homines et secundum hominem glorificatum redit ad se deum. quia est cum patre unitas et o-

Cum quo sum unitas et vita.

Si cognovissetis me. Quia dixerat nullum venire ad patrem nisi per se. quia est inseparabilis idem cum patre. ne quererent quis esset pater. ostendit ex se nosse eos patrem. quod non quidam cog-

tis. et amodo cognoscetis eum et vidistis eum. Dicit ei philippus domine ostende nobis patrem et sufficit nobis. Dicit ei ihesus tanto tempore vobiscum sum et non cognovistis me. philippe qui videt me videt et patrem. Quomodo tu dicis ostende nobis patrem. Non credis quia ego in patre et pater in me est. Verba que ego loquor vobis a me ipso non loquor. pater autem in me manens ipse facit opera. Non creditis quia ego in patre et pater in me est.

turam. sicut et sui. in glorificatione venientem ad ipsam civitatem et iterum. et tam sibi equalem dicit. et ita pro obedientia. unde ipse dicit quod et deus exaltavit eum.

non intelligens
illum omnino similem patri
qui quam maior est
quia in eo sufficientia erit nobis
tanta est filium novit quam patrem meliorem eo. Vel me
non novistis quia si me novissetis et patrem.
Qui videt me
aliis oculis. vel non quia alius sit filius quam talis pater. sed qui omnino similes.
ad se nondum potest videre salutem credere.
Vel cur ergo in separabiles separatim vis nosse.

Quia a me ipso non sum. qui loquor. tribuit quod facit. de quo ipse est qui facit. Sic est equalis alter alteri ut tamen sit alter ex altero.

Vel non a me
Vel sed
opus
hoc que sunt et verba illa que sunt conviviis eum aliquos edificavit.
opera

non erant. quos arguit dicens. Si cognovissetis me et patrem meum utique cognovissetis.

Et vidistis eum. ut de duobus omnino similibus dicitur. si istum vidisti et illum vidisti. vel videbatis quidem quasi simillimum filium. sed monendi erant. ut talem etiam patrem intelligerent. non dissimilem.

Augustinus. Aliud quippe verbum deus est. aliud homo. sed verbum caro factum est id est homo. non utique aliud verbum. alia hominis persona. quia utrumque christus una persona.

Et cum omnino sim similis. quo tu dicis. qui vides. quo animo dicis. non queris alterum similem sed putas meliorem.

Augustinus. Et maiora. Quia si ipse sanctificavit... petrum umbra sanavit. Vel opus eius quod per se loquitur et docet aliquis discipulos non loquimur. plures crediderunt. Vel quam ego facio ipse faciet. quia ego per patrem. per ipse maiora horum quam ego sum eo. Alia enim opera faciet unde ut faciamus et nos id est credere. non in istis carnalibus in primis. alia sunt nobis. ut qui tunc predicabat verba iusticie et de hiis dicitur que tunc agebat. non de omnibus universalibus operibus. Vel quod in vobis non sine vobis. maius est omnibus quam sunt ubi fac. ut quis ex impio fit iustus. maius est omnibus celo et terra et ceteris. quia illa transibunt. hoc manebit et iustificatio est opus dei. iustus etiam per magnum dei. sed et si angelos fecit. maius videtur impios iustificare. quam iustos creare. quia et si utrumque equalis potentie. hoc est maioris misericordie.

Et cum facit in me. non creditis quia ego in patre. hoc ostendit non solum philippus arguendus.

p. saluare sibi mis. i. sic habendit

Qm in eu credit. Ego et pater indiffe
renter operamur. q. cuiq; credit in me.
ne de solis apostolis hec acciperet. o
pa que ego facio per me. ipse faciet.
et ego faciam in eo. ul per eum. et
etiam maiora. et quod non ille faciat.
sed ipse in eo. ostendit. quia uado
ad patrem. et quodcumq; pecieritis
patrem in nomine meo hoc faciam.
prius facio ut postea faciat
non peccem.

i. quod ego in patre et pater in me est. si enim separati essent
Alioquin propter opera credite.
nullo modo inseparabiliter operari possemus.
i. ecce primum fi dei. i. ecce fides
Amen amen dico vobis. qui cre
que per dilectionem operatur. i. non quia credit que non facit.
i. prius ego post ipse. ego facio ut faciat.
dit in me. opera que ego facio
i. non tamen ex se. sed ex me. non esset
et ipse faciet. et maiora horum fa
uobis maior dno ipse enim sine eis multa. illi sine eo nichil
ciet. quia ego ad patrem ua
i. p. ad salutem. alia apostolis non dat. nisi
do. Et quodcumque pecieritis patrem in nomine meo. hoc
daret.
i. unum uel post. i. non facit sine patre filius.
faciam ut glorificetur pater in filio. Si quid
petieritis me in nomine meo hoc fa
ciam. Si diligitis
i. in quo eundem ostendit.
me mandata mea
dilectio mandatis.
servate. et ego rogabo patrem
i. advocatum ul consolatorem. sic ego sum presens uobis in
et alium paraclitum dabit
carne.
vobis. ut maneat
vobiscum in eternum.
i. qui patri et filio consubstantialis
Spiritum veri
est et coeternus.
tatis. quem mundus
amator mundi. et quo nunquam est
dus non potest
amator dei.
accipere. quia non
i. non scit eum. non sciendo intellectus.
videt eum. Vos autem cognoscetis eum. quia apud
vos manebit. et in uobis erit. Non

Ut glorificetur pater in
filio. hoc addit ne pu
taret quod promisit. sine
patre facturus.
Ut faciatis que ego.
ut faciam que petitis.
diligite.
i. rogat homo. qui deus dat.

Mandata mea ser. Quomodo mo
net diligere et servare manda
ta. ut accipiant spiritum. quem non
habeant. non possunt diligere et
servare. Sed habebant minus occul
te. accepturi erant amplius ma
nifeste. ut eis innotesceret quod
habebant.
Paraclitum dabit. et si ad pat
rem vado. non tamen diffidatis. quia per
mittet vobis spiritum. et ego non
relinquam uos orphanos. et ut
fiat diligite.
Quia non videt eum. Non habent
spirituales oculos. mundi ama
tores. quibus spiritum sanctum videant.
nec in carnalibus oculis possunt
videre. quia spiritus sanctus non apparuit
induitus humanitate.

Ut maneat hic
ad quedam ut illu
minet. et aliud huius
modi faciat. post
in aduisendum
speciem inuo
ducat.
Quia non videt.
Non habet invi
sibiles oculos qui
bus invisibilis
spiritus sanctus videtur.
i. remanens

In vobis erit. ut maneat.

2

Non relinquam uos orphanos. Non dabit spiritum pro nie. ut ego. et non sum uobiscum. Orphani grece latine pupilli.

Judicat se esse patrem. uel

relinquam uos

post resurrectionem

orphanos ueniam

oneris carnis et post sententia dei uero

ad uos. Adhuc mo

tempus est.

dicum et mundus

quia solum uident que morte fine [illegible] uel resurrectionem uiuentem

nobis — boni post resurrec

me iam non uidet. Vos autem

tionem apparuit. — suam uitam illis promittit.

uidebitis me. quia ego uiuo et

scientia uiuo — cum ueneritis. — ad hec credi

uos uiuetis. In illo die uos co

tis. — contemplando. — uidentes in sole unum cum

gnoscetis. quia ego sum in patre

ipso. — ut palmites in uite. — sicut ait apostolus qui adheret

meo. et uos in me. et ego in uobis.

uobis.

Qui habet mandata mea et seruat

hec enim possunt ostendere dilectio. — qui fru

ea ille est qui diligit me. Qui

ctus uel habet instruendo. seruat perseuerando. uel qui habet in ser

autem diligit me diligetur a

uando. — pater et filius inseparabiliter diliguntur

patre meo. et ego diligam eum

guit. — hec uisio erit merces fidei.

et manifestabo ei me ipsum. Di

cit ei iudas non ille scariotis.

Domine quid factum est quia manifesta

turus es nobis te ipsum et non mun

apostolus uel

do? Respondit ihesus et dixit ei. Si quis

quicumque. — causa est dilectio que probatur in custodia sermonis.

diligit me. sermonem meum

in omnibus

seruabit. et pater meus diliget

manebit. ut sit. quia post est eterna beatitudo quam manet. Nec quisquam gaudium putet sic manere ut hospes apud hominem uisibiliter. sed uelut est et ab eis agnosci potest. non ab aliis.

Adhuc. sed mundus qui non uidet oculis carnis. post modicum non uidebit. quia resurrectionem eis ostendit. sed et totum tempus modicum est. quia cito auferetur impius. ne uideat gloriam dei. quam uidebunt iusti.

non se — xxvi. scilicet non uidebit

Ego uiuo. Viuo quia mox futura est resurrectio. ad illos uertitur quorum est in fine futura resurrectio.

Hec modo est. et cognoscetis quodam modo. per fidem. sed tunc cognoscetis per speciem. quando hec conuentio permanebit. que modo inchoatur.

Qui habet man. Non solum uos apostoli uiuetis et cognoscetis sed et quicumque habet in memoria et seruat in uita. seruat in moribus. et ea audiendo seruat faciendo.

uel habet faciendo seruat perseuerando. uel habet in memoria seruat in moribus. uel habet audiendo seruat faciendo.

Adhuc diligam. ut manifestem. qui et nunc diligat. sed non adhuc. sed postea ut credamus et mandata seruemus. ut mereamur quod post capiamus.

Dicit ei iudas. Audito quod mundus non uideret eum. sed ipsi dominum uiderent post obitum quasi miratus. quia iudas causam habet discretionis. sed a causa est secundum dominum responsionem scilicet dilectio. per quam solam et uos

per aliam. dicetur gentes fideles a non fideles.

uera.

Venit deus ad hominem: dum fit homo. venit ad deum: venit homo credendo, obediendo, intuendo, capiendo. Deus venit illuminando, subveniendo, implendo.

Mansionem carnalem faciet.
habitare in domo. in qua
pater et filius faciunt mansi-
onem. unde et dabit mansio-
nem de qua ille quesi-
erat.

Hec locutus sum vobis a-
pud vos manens. Iturus ad patrem.
pacem relinquo vobis et repe-
tens. de eodem. pacem meam
do vobis. ut hec est. quam propheta
dicit. pacem super pacem. pacem
que est in hoc seculo. in qua ma-
nentes hostes vinci-
mus. si invicem diligimus.
et de occultis invicem non iudi-
camus. pax erit in futuro.
cum sine hoste regnabimus.
ubi alter ab altero non poterit dis-
sentire. nec omnia aperta et laus
invicem. nullo autem et ab
illo est utraque pax. ipse enim
est pax nostra. et cum credimus quod
est. et eum videbimus sicuti
est. unde quod dicit meam. a prio-
ri et ad prius subaudiendum
est. vel pax in hoc seculo est vestra.
que est aliqua et non plena. et
sed illo in futuro sua est pax.
non michi repugnat. qualem ipse
habet.

Docebit que dixero. non quod
filius dicat. et spiritus doceat. quia
quod deus dicit. et docet. et quia pater
unitas dicit et docet. sed quia trini-
tas est oportet singulas in-
sinuari personas. quas nos
distincte audire in separa-
bili intelligere debemus. Est
quod dicimus. pater et filius.

eum. et ad eum veniemus. et mansi-
onem apud eum faciemus. Qui non
diligit me sermones
meos non servat. et
sermonem quem audistis
non est meus. sed eius qui
misit me patris. Hec
locutus sum vobis apud
vos manens. Para-
clitus autem spiritus sanctus
quem mittet pater in
nomine meo. ille vos
docebit omnia et sugge-
ret vobis omnia quecumque
dixero vobis. Pa-
cem relinquo vobis
pacem meam do vo-
bis. Non quomodo mundus
dat. ego vobis. Non
turbetur cor vestrum

Et sermonem quem
non est suum verbum. sed pa-
tris. et quia se volunt
intelligi singula-
riter dixit. quod prius
pluraliter dixerat.
sermones meos.

Hec locutus sum
vobis. de mansione
in celestibus futura
quo significatur ecclesia.
futura spiritualis in
qua beati. et quibus
non recedit. apud
vos manens hic.
ecclesia presens corpo-
ralis. in qua in fantes
lactandos et reduc.

Suggeret. ab hoc
culto. non quod infe-
rior. vel commemora-
bit. id est faciet vos
memores omni-
um. ecce hec trinitas
spiritus est. quod nobis
insinuatur.

Ego do. ut unum
cor sursum habeant.

Non turbetur cor
vestrum. quia in pace vos
relinquo. non turbetur.

2

neque formidet. Audistis quia ego dixi vobis vado et venio ad vos. Si diligeretis me gauderetis utique quia vado ad patrem quia pater maior me est. Et nunc dixi vobis priusquam fiat, ut cum factum fuerit credatis. Iam non multa loquar vobiscum. Venit enim princeps mundi huius, et in me non habet quicquam. Sed ut cognoscat mundus quia diligo patrem, et sicut mandatum dedit mihi pater sic facio. Surgite eamus hinc. Ego sum vitis vera, et pater meus agricola est. Omnem pal

Interlinear: quod plus est. — ego — a vobis corpore. — corpore invisibili. — et. — de eo quod vado. — sed dominus — quia maior vadit et venit videatur. — homine. — quod vado ad patrem. — accepta licentia a deo. — diabolus fur — ut tradat in manus iudeorum. — quod ad — peccatum non erit a iudicaturum — se pertineat — peccatum ut in prius — omnino. — quia dixerit est quod moreris. sed hoc precipio. — quia pater mandavit. — per hoc dicitur — verba dicebat. eamus ad unde venerat — ad locum eat. — locum ... ad mortem — secundum quod homo. ecclesie caput unius nature cum palmitibus. — cum quo idem est — filius. non tamen extra operando. sed et in me incrementum dat.

2 Cor. v. De eo quod dixi vado. quia pastoris absentia lupus immineat. quia ut homo vado. ut deus presens sum. et cito veniam ad iudicium.

Si dixi vado. quod vos terret. dico venio. quod vos muniet.

Gauderetis. quia humane nature gratulandum est. quod levatur ad dexteram patris. in quo idem sibi sperant.

Voluit hic dominus quod precepit. pauper venit. ne haberet diabolus quod auferret.

Sed surgite eamus ut cognoscat mundus.

Vera. quia talia in amaritudine est conversa.

et spiritus sanctus. scilicet non eos simul dicimus. cum non possint esse non simul.

Aug. Ad patrem ibat quia erat cum illo. sed hoc erat ire ad deum. et recedere a nobis. mutare atque immortale facere quod suscepit ex nobis mortale. et levare in celum. per quod fieret in terra pro nobis. Non gratia humane gratulandum est. eo quod sic est assumpta a verbo. ut immortalis constitueretur in celo. atque terra fieret tam sublimis. ut incorruptibilis pulvis sederet ad dexteram patris.

Credatis. non quia factum videritis. quia non est laus. sed initium fidei. immo nec fides est de eo quod videtur. sed de eo quod non videtur. sed credetis filium dei. non nova fide. quia et prius crediderunt. sed vera fide. et re facta. quia et vera fide et re facta. quia et tunc cum hec diceret parva erat. et cum moreretur nulla.

Et me precedentem ad passionem delectat sequi quia ego sum vitis. caput ut membra eiusdem nature nobiscum. ut in me possit fructificare humana natura.

Ego et agricola cum patre meo. quia sum mundator palmitum. quod est agricole. non vitis officium quod palmites et operarios facit. licet non de suo [illegible] sed per ipsos. sed per se ipsum.

uel agricola. · pharisei qd

uitē in me non ferentē fructū. tollet eum. ⁊ omnē

mundans ē · ad plus. mundando corda. sp̄u uirtutis infundendo.

qui fert fructū purgab eum. ut fructum plus af-

Iam fructificatis. · Non autem

ferat. Iam uos mundi estis pp̄

aqua bapti. quia ipsa sine uerbo ē solum aqua. per uerbum fit sacramentum.

sermonem quem locutus uob.

cum ego sim uitis manete in me. · ut amplius fructificetis.

Manete in me. ⁊ ego in uob. Sicut

palmes non potest facere fructū

a semet ipso. nisi manserit in uite.

sic nec uos nisi in me manseritis. Ego

totum uob dans. nichil a uob accipiens.

sum uitis ⁊ uos palmites. qui ma-

in eum.

net in me. ⁊ ego in eo. hic fert fr-

per me.

uctum multum. quia sine me nich

nec parum. · autem. · qd ē uiuere

potestis facere. Si quis in me

non mansit mittet foras sicut

ministri angeli.

palmes. ⁊ arescet. ⁊ colligent eū

manete in

⁊ in ignē mittent ⁊ ardent. Si

me. ⁊ si manseritis in me.

manseritis in me. ⁊ uba mea in

non tantum fiunt. · quia manentes uult ...

uob manserint. qd cumque uo-

uelle non qd ē salutis.

lueritis petetis ⁊ fi-

et uob. In hoc clari-

ficatus ē pat meus. ut

Mundi. atque mundandi. i. uite. ut fructū plus afferatis.

Qui se a se fructū facere existimat. non ē in uite. iam cum repetitione. ⁊ superiori explanatione supponit ego sum uitis.

Et si secundum hominem. est xp̄s uitis. tamen hanc gratiam palmitibus non daret nisi ⁊ deus esset. perseuerantiam dando.

Adeo quicumque non solum nos manere in me credendo. obediendo. perseuerando. ⁊ ego in eo. illuminando. perseuerantiam dando.

Si quid petit fidelis ⁊ non fit. non petit hoc qd habet mansio in eo. nec qd habent uerba eius. que sunt in eo. sed quod habet cupiditas. ⁊ infirmitas carnis.

Sarmenta precisa ceteris lignis uiliora sunt. quia nulli usui apta sunt nisi ad comburendum.

Verba dei tunc dicuntur manere in uob. quando facimus que precepit. ⁊ diligimus que promittit. qui autem hoc non facit. tangit non coheret. ⁊ ideo non sunt ei in beneficium. sed in testimonium dampnationis.

Sicut non equalitatem ostendit uitis ⁊ sue. sed gratiam qua mediator ē. non pater diligit nos.

Qui manet in me fert

2 · 3

plurimum fructum afferatis. et efficiamini mei discipuli. Sicut dilexit me pater. et ego dilexi vos. Manete in dilectione mea. Si precepta mea servaveritis. manebitis in dilectione mea. sicut et ego precepta patris mei servavi et maneo in dilectione eius. Hec locutus sum vobis. ut gaudium meum in vobis sit. et gaudium vestrum impleatur. Hoc est preceptum meum ut diligatis invicem sicut dilexi vos. Maiorem hac dilectionem nemo habet. quam ut animam suam ponat quis pro amicis suis. Vos amici mei estis. si feceritis que preci

3 sed in filio eius etc.

Non dicit quod pro servando precepta dilectores sunt. nemo enim servat que non diligit. sed nemo diligit nisi qui servat. ostendit quod non nisi generatur sed ut monstret dilectores.

Gaudium dicit de vobis quos plenum et per destinavit semper est plenum. in vobis incipit ex fide perficitur et perficietur in resurrectione.

Non sicut homines se invicem. sed ut deum habeatis.

Diffinit plenitudinem mutue dilectionis. quam nos habere precepit.

2 fructum multum. quod ex gratia dei. et ita est gloria eius. non hominis. et hec est. In hoc clarificatus est pater meus.

Sic ait apostolus. ipsius enim sumus opus creati in Christo. / creatura sumus in Christo.

Ecce plurimum fructum ex dilectione. sed unde dilectio? quia prior dilexit nos.

Vel in dilectione mea qua diligo vos. id est manete in gratia mea. et unde sciemus vos manere in ea. si precepta post servabitis. Non quod precepta prius servant ut illos diligat. sed nisi eos diligat. non possunt servare precepta.

Et supra de dilectione proximi egit. sed repetitio est confirmatio. ibi tantum dicit. Mandatum novum do vobis. quasi non ante fuit. hic autem hoc est quia aliud non sit. ubi novum. ne in vetustate maneamus. hic meum ne contempnatur.

Vos amici mei estis. Commendata dilectione addit que dignationis est. ut habeat nos servos. quod sunt faciendo que precepit. dicat amicos. et tollit nomen servi. quod est ex timore foras mittendo. quia nescit quid faciat dominus. quia cum aliquid facit sic extollitur. qui ista faciat non dominus. Sicut timui.

3

adepte ij.

ad Ro. xiij. omne mandatum

per predicationem et passionem. sicut ego.

quo presciate. quamquam ego

manere — diligite me. et vos dignos

diligi efficite.

et per hoc ostendor dilectus

gratia patris meo. ego hoc.

Gaudeo de vobis. quod est cum gratiam perficit

tate

per gratiam

eius scilicet habebitis in consortium.

ut non impleatur.

ut nichil aliud in hoc sint omnia et dilectio dei. et fides etc.

ut sicut posui animam meam pro vobis. ita pro fratribus vos. ut me imitemini. sed non

invicem comparetur

id est perit

tate eritis amici. et hoc donum.

Servi, scilicet ille qui solo timore servit, non ille de quo dicitur: euge serve bone, qui ex amore.

3 servi timore permanentes in eternum, qui intrant in gaudium domini. Hi sciunt quid faciat dominus. Eos non solum homines sed et iustos et quicquid boni est.

Non quod iam quasi omnia cum postea dicat: Multa habeo vobis dicere que non potestis portare modo. Sed dixisse se fecisse que sciret facturum in resurrectione, ubi plene sciri erunt in anima et in corpore; et hec gratia non ex vobis, sed et hoc est. Non vos me elegistis.

Aug. Ut diligatis invicem. Verito sepe dilectio commendatur, quia sola sit percipienda, sine qua non prosunt cetera, que sine ceteris non potest haberi. Per hac patienter debemus sustinere et odia mundi, unde subdit.

Si mundus. Si malus punit scelus mali, ex parte est mundus, odit quod suum est dum punit; ex parte amat, quia malus fit in malis.

Quia exemplo suo, quo aliud melior non est, monuit ad ferenda odia mundi, subdit quare eum in hoc debeant imitari, quia ipse dominus illi servi.

Sermonis huius non est servus, filius superioris. Scitote quia me priorem habuit odio, et subdit causam: quia non est servus maior domino suo.

pro vobis. Iam non dicam vos servos, quia servus nescit quid faciat dominus eius. Vos autem dixi amicos, quia omnia quecumque audivi a patre meo nota feci vobis. Non vos me elegistis, sed ego elegi vos, et posui vos ut eatis et fructum afferatis, et fructus vester maneat, ut quodcumque petieritis patrem in nomine meo det vobis. Hec mando vobis ut diligatis invicem. Si mundus vos odit, scitote quia priorem me odio habuit. Si de mundo fuisse-tis, mundus quod suum erat diligeret. Quia vero de mundo non estis, sed ego e

Homine mundi. Aliquando homines mali, quando homines mali designantur, quia massa est que tota in Adam periit, de qua fiunt alia vasa in honorem, alia in contumeliam.

legi uos de mundo: propterea odit uos mundus. Me

mentote sermonis mei. quem ego dixi uobis. Non

est seruus maior domino suo.

Si me persecuti sunt et uos per

sequentur. Si sermonem me

um seruauerint et uestrum

seruabunt. Sed hec omnia fa

cient uobis propter nomen

meum. quia nesciunt eum qui

misit me. Si non

uenissem. et locu

tus eis non fuis

sem. peccatum non

haberent. Nunc au

tem excusationem

non habent

de peccato

suo. Qui

me odit

Non potest placere seruus cui displicet dominus.

Seruauerit per obseruauerit. ut illud. obseruabit pauor iusti.

Vos propter nomen meum. quod est me in uobis oderint et persequentur. sermonem qui meus est contempnunt.

Peccatum illud non habent. quod tenentur quia non crediderunt in christum quia ideo uenit ut crederetur in eum.

Aug. Qui me odit. odit et patrem. Non uniuersos possumus dili gere. ut odisse. sed non ignotos. quia non est nisi fama. Vnius uero est eorum probitas. Vel improbitas. quia si diligimus bona. et odimus ma la et nunc mundo ... uenia le est. sed non uana scientia de occultis hominum quia est humana temptatio. si suspicemur aliter esse quam sunt quibus suspiciones. si humane iudicium de talibus. Offensa est ... philosophia ... Suspicionibus autem euenit ut bonus bonum nesciens odit. quia et nesciens ... malum diligat. et sic malus cum displicet bonitas bonum odit. et si putat malum nesciens di ligit.

Si non uenissem. hec pertinent ad iudeos ostendit ad quos uenit. de quibus sub nomine mundi superiora dixerat et quia ad eos uenit. hic inexcusabiles de omnibus ostendit.

Excusationem illi quibus non uenit. non locutus est habent excusationem non de omni peccato. sed de hoc quod non crediderunt in christum. hi non quibus in ipsis lucis nunc locutus est sine excusatione. proinde qui sine lege peccauerunt. sine lege peri bunt.

De peccato suo. quia non crediderunt in me. sed oderunt et persecuti sunt me in me met ipso et in meis. Sed hec ... suspitionibus ... puteo malum ... malum dilig. ... unitas bonum od.

Aug. Qui me odit. et patrem. Quaestio non dissimulanda hic nascitur. sed quomodo potuerunt odisse quem nesciunt. si enim deum non ignorant ipse sed nescio

3 2

quad aliud suspicantur ee. & credr.
& hoc odert. mag ii ipm. sz qd sua
suspicione mendat . ul uana ere
dulitate 9 cepiut. Si ii qd e hoc de
illo sentiunt. quo nescire dicuntr.
q e de hoib. & in hoib. hoc ii p. No
eni in eos &c.

Que nemo
ali. fecit. ut q. pauit. vor milia de
panes. qd sup aquas iuit. & petr
ne fec. & alia hi. sz & moyses indi
uiso mari in manna. & iosue. in
diuiso iordane. & fixo sole. & alij pa
tres fecerit. que ii x. nec ali fecit.
Non g de talib hic dic. Supat n
xpc. miracula omniu. qd natus de
ugine. qd de morte resurrexit. sz
h ii sunt facta in eis. nec cora eis. d
cit g de sanitatib. q & qntas tales
fecerat in eis. Vl q ipse p se ipm fe
cit. nemo sine eo.

Cum au uene
rit pacltus. Nunc uidentes opa g
tis odert. & me & patre. sz cu uenit
paclts. manifestiore testimonio
9uincet eos. qui uidert & oderut.
sz & quosda eo 9punctos de tan
to scele 9uert &.

Postqua exe
plo suo docuit ferre odia. iniquo
sciunt qd debeant facie. sz no pos
sunt. postqua e pmisit spm. quo
poterit resiste. addit. h locut sum.
de odio mei. qd e exeplu de spu.
qui 9firmabit. ut ita caritate dei
fusa in cordib uris. sit uob multa pax.
& ii scandalu. Vn e scandalu. qd pa
suri. absq sinagogis. f. i. extra sy
nagoga facient uos q ii erat ali
us pple di ii isrl. si xpm reciper.

2

& patrem
meu odit.
Si opa no
i. mir illos. l. cora
fecissem in
eis. sz in eis. q eos
eis. que ne
sanaui. p quib de
mo alius
buerut amare ii
fecit pecca
odisse.
tum non
haberent.
Nunc au
illa opera.
& uiderut.
& tn.
& oderunt.
& si nescientes.

pre. nunc & in patre uidun
dat. q qui me od. & patre
meu od. q e 9iustissimu. q
ii solu uenit. & locut sum.
sz & opa feci. q uidentes
odiunt tn & me & patre.
si e ca qr. sz impleat ser
mo. q in lege eo sciptus
est. qd e. sz gratis odiunt
sicut sciptu est.

Oderunt & me & patre me
um. Iudei dicunt se dilige
dm. & tn nescientes odert.
q q uolunt ee in ali. uo
lunt ee ueritate q damp
nantur. & sic odiunt sua
pena. oderut ueritate. q
irrogat pena. nescientes
ueritate. & si oderut uitate.
odert de qua nata e. uitas.
& ita patre. nescientes de
eo natam uitate. nescien
tes odert.

& me & patre meu. Sz ut
& in psal
impleatur sermo q in lege
mis. que eis data.
gratis oder qui
eo scriptus est. q odio ha
nulli ex odio comod qrit. l in 9modu querit fugit.
buerunt me gratis. cum au
sic impij odiunt x.
sic iti dilig gratis
ii pp aliud sz pp ip
sum.
uenerit
paraclitus.
sponte ut ds.
quem ego
Vt sit fiducia 9solatis.

Die penthecostes uenit sps
scs. in centum uiginti hoies
9gregatos. in quib erant
oms apli xpm.
& fili mittit a patre. aq & ipse est.

mittam uobis a patre spiritum
ueritatis qui a patre pro-
cedit. Ille testimonium per-
hibebit de me,
et uos testimo-
nium perhibebi-
tis quia ab initio
mecum estis. Hec locutus
sum uobis ut non scandali-
zemini. Absque synagogis fa-
cient uos. Sed uenit hora
ut omnis qui interficit uos
arbitretur se obsequium
prestare deo. Et hec facient
quia non nouerunt pa-
trem neque me. Sed hec locutus sum uobis ut
cum uenerit hora eorum reminiscamini.
quia ego dixi uobis. Hec autem uobis ab initio non dixi.
quia uobiscum eram. Et nunc uado ad eum qui me misit.

Sicut procedit a patre et filio, sed filius a patre procedit. quia ad patrem solet referre quod ipse est de quo et ipse.

non esset alia ecclesia Christi, alia synagoga Israel. sed quia isti semper uoluerunt esse sine Christo, uolentes constituere suam iusticiam, pellunt eos qui nunquam uolunt esse sine Christo, ut iusticie eius sint subiecti, nec erubescunt pulsi. Sic illi qui credentes in Christum propter metum non audebant confiteri, ut pellerentur de synagogis, diligentes gloriam hominum magis quam dei.

Sed uenit hora. Quasi sed pulsi ab eis, tot acquiretis ut. Vt nobis gaudium ut non sit uos pellere, sed nec sinant uiuere, ne omnes acquiratis, et a iudaismo auertatis, in quo deum israel credidere credentes deserere sacra sua.

Hec ab initio autem. postquam predixit futuras eorum passiones, et consolatorem spiritum eis dandum esse subdit. Hec non ab initio predixi. quod si de passionibus accipiuntur, non solummodo post cenam, sed et aliis iam proximum pascha, et ab initio missionis duodecim apostolorum predixit. sed de consolatione spiritus eis uentura predixit, quia et ipse cum eis corporali presentia aduocatus uel consolator erat. Sed tamen necesse est, opus erat, ut illum diceret uenturum, qui confirmaret eos contra abicientes et inficientes.

Interrogat me, tam palam ut nemo interroget quod uisu corporali fieri cernunt. Videbant enim multe ascendentem, certi de gloria, qui prius predicta passione quesierant: domine quo uadis.

scilicet interrogabit. Iterum a vobis. — *scilicet me tam*

et nemo ex vobis interrogat me quo vadis. Sed quia

virum audis.

hec locutus sum vobis tristi-

cia implevit cor vestrum. Sed *gaudere*

dum.

ego veritatem dico vobis ex-

pedit vobis ut ego vadam. Si

enim non abi-

ero paraclitus *Si carni quam aliis carnalibus*

non veniet ad *capaces sunt*

vos. Si autem *non eritis.*

abiero mittam

eum ad vos. Et

cum venerit *per vos qui in timore*

ille arguet *di.* *quod dicit*

mundum de *mundus.* *quantum*

peccato et de *unitate.* *quia non timet*

iusticia et de iudici-

exponit quod dixerit. *suo.*

o. De peccato *arguet.*

quidem quia *posuit specialiter hoc quia hoc manente cetera manent, hoc discedente cetera remittuntur.*

non crediderunt

Tristicia implevit cor. Cum non dum consolationem spiritus sancti habeatis, quo melius me vobis insinuetis, doletis me corporalibus oculis subtrahi.

Si autem abiero. Mentibus vestris sic raptus ad celestia aperte sicut simul pater et filius. Spirituales enim ex carnalibus facti, capaciores fuerunt domini habituri trinitatem. Sic prius sum erat vobiscum semper usque ad consummationem seculi. Et ad eum veniemus et mansionem apud eum faciemus. Numquam enim intelligenda est separatio, et si sigillatim loquatur scriptura de personis, quia unum erat. Sic trinitatem insinuari.

De iusticia. Non sua sed eadem cum mundus arguitur, quia cum comparatione dampnatur. Unde non ait: Non videbis me mundus, sed non videbitis me vos apostoli. Sunt infideles qui dicunt quomodo credimus quod non videmus. Est ita iusticia credere quod non vides, ut qui viderunt hominem crederent deum, et post ascensionem forma hominis subtracta est in sub... ex toto parte impletum est: iustus ex fide vivit. Et iam non videbitis me, id est numquam videbitis me talem, ut modo, id est mortalem, iudicandum, sed glorificatum iudicem. Et hec est iusticia fidei, de qua apostolus: Et si novimus

Expedit. Ut spiritualem me cognoscatis, et carnaliter iam me nosse desistatis. Hec verbo carne facto, qui lacte contenti sunt. Non quod positus ultra non possit dare, sed quia non sunt preconei ad accipiendum, id est eum secundum carnem desinant nosse.

Arguat. Non quod filius non arguat, sed quod spiritus dabit eis caritatem et pellet timorem ut sit eis libertas arguendi.

De iusticia, quia ad patrem vado et non videbitis me, id est hec iusticia erit vestra, ut credatis in eum quem non videtis. Iustus ex fide vivit, si non videt quod credit.

De iudicio, quia si dampnatum illum secuntur, cum eo dampnantur, et ne si sibi credant parcere, supplicio illius scribi.

Abacuch. ii.

ii. Cor.

parcet

iam me. de iusticia uero. quia

scilicet talem non uidebi-

ad patrem uado. et iam non

tis: paulus enim et stephanus post eam uiderunt eum

uidebitis me. de iudicio au-

scilicet alium. scilicet iam. scilicet foras missus

tem: quia princeps huius

iudicio ignis reseruatus.

mundi iudicatus est. Adhuc

scilicet que nemo hic determinare.

multa habeo uobis dicere.

scilicet quia non dum uenit ad eos spiritus.

sed non potestis portare modo.

De spiritu sancto dicit. Spiritus patris uestri qui loquitur in uobis et apostolus. Si spiritus eius qui suscitauit ihesum. id est spiritus patris. apostolus. Misit deus spiritum filii sui in corda uestra. et quisquis spiritum christi non habet. Et aperte ostenditur patris et filii esse spiritus.

Cum autem uenerit ille spiritus

scilicet interius suo

ueritatis docebit uos omnem

sono. sic fit et aliis scilicet

ueritatem. Non enim

scilicet salutis necessariam.

Vt docuit uos in omni ueritate. ut illud. De duce me domine in ueritate tua.

loquetur a

scilicet quia non est a se ipso.

semet

Omnem ueritatem. puniunt totum quod facturus est spiritus. non quod in hac uita totam impleat.

scilicet a patre audiet.

ipso. sed quecumque audiet

scilicet non solum que futura

loquetur. et que uentura

uerum etiam sed magis eterna. quorum amore inflammat.

sunt annunciabit uobis.

scilicet a patre a quo ego.

Ille me clarificabit. quia

et christum secundum carnem. sed iam non nouimus. quam quia mundus ab isto non uult accipere arguitur.

Augustinus. Arguitur de peccato. quia in christum non crediderunt. et arguitur de iusticia a eorum qui crediderunt. ipsa enim fidelium comparatio. infidelium est uituperatio. credant quod homines in christum ne arguantur de peccato infidelitatis quo omnia tenentur. transeant in numero fidelium. ne arguantur de iusticia eorum. quos iustificatos non imitantur. caueant iudicium ne cum mundi principe iudicentur. quem iudicatum imitantur.

A semet ipso. quia non est a semet ipso quia pater solus de alio non est. nam et filius de patre natus est. et spiritus sanctus de patre procedit. et tamen filius et spiritus equalis est patri. sed quecumque audiet. loquetur. audiet ab eo a quo procedit. audire illi est scire. id est etiam esse. a quo quod illi est essentia. ab illo audientia id est scientia. quod non est aliud quod essentia. et est de re sempiterna presens dicatur est secundum nos uerbi dicitur fuit. et erit. fuit quia nunquam defuit. erit quia nunquam deerit. est quia semper est. non preterit quod quasi non maneat. non oritur quasi quod non erat. cum quod illa locutio. per tempora uariatur. de eo non dicuntur uerba cum uerbis temporis. quod in nullo tempore defuit. uel de est. uel deerit. et id non inmerito sic audiet dixit. de eo quod audiuit. et audit. id est scit. perscriuit. scit et sciet.

Augustinus. et que uentura. sunt. Illa quod de subaudit quando ut opus erat significanda. corporis hominum similibus sese in tuerunt atque transierunt. ut columba est spiritus sanctus personaliter non fuit unitur.

⁊ linguarũ uisio ad horã diuinitus facta sunt. de creatura seruiente. ñ de ipa diuina natura. que in se manens. q̃ uult manet ⁊ qd̃ uult inmutabil' mutat. ⁊ q̃ id q̃ hr̃ ẽ. iõ ñ sic hr̃ sciam ⁊ eẽntiã. ut aliud illi. sit scia q̃ scit. aliud eẽntia q̃ est. u num est ⁊ simpli ci simplicit̃ unũ est.

Ille me clarificab. q2 spũale nõ faciendo declarab. quõ pa tri filius eq̃l. q̃ scdm carnẽ. ut hoĩem nouant. l' timorẽ tol lendo. faciat uos gl'am annũ tiare. toti mundo. que ul' qd̃ ñ m̃ s; hoĩb' prosit.

De meo accipiet. Non q̃ sit minor filio. cur autẽ hoc dix̃ explanat q2 omnia quecũq; hr̃ pat̃ mea sunt, ppt̃ea dixi. q2 de meo accipiet. ğ de pr̃e accipiet sp̃c. unñ accipit fili. q2 in hac trinitate de patre natus ẽ filius. de patre pced' sp̃c. q̃ aũ de nullo pcedit. pr̃ solus est.

Modicũ. i. puũ temp' restat. usq; ad hoc q̃ patiar, ⁊ clau dar sepulc̃. ⁊ itm̃ puum tẽp' usquequo resuscitatũ uidea tis. Vl' paruũ temp' est. i. tri duũ quo clausus ñ uidebor. ⁊ itm̃ paruũ. i. xl. dies. quo resuscitatus. uidebor. q2 uado ad patrẽ. hoc ẽ q2 temp' ĩ in de posita mortalitate. humanã naturam cel' inferri. Vl' sp̃ualit̃ ut q̃b' loq̃bat̃ dic̃. Modicũ ⁊ iam ñ uidebitis me. ⁊ ad hoc refert̃. q2 uado ad patrem. ñ ad illd' itm̃ modicũ. ⁊ ui. q̃ uniũse pmittit eccl'ie. dicit ğ modicũ. ñ q2 mortuus. abes ñ erat uidendus. donĩ surgeret. s; q2 eundo ad patrẽ. facturus erat. ut ñ eũ ultius [scilicet] mõe. uide rent. q̃ fec̃ pq̃ surrex̃. asc̃

de meo accipiet ⁊ annunciabit uobis. Omnia [quia] quecumq; hr̃ pat̃ mea sunt. ppt̃ea dixi uob. q2 [a patre a quo ego] de meo accipi et. ⁊ annunciabit uob. Modicũ ⁊ iam non [i. numquã uidebitis me] uidebitis me [mortalem. s.]. ⁊ iterũ modi cũ ⁊ uidebitis me. q2 uado ad patrẽ. Dixerunt ğ ex dis [q2 obscure dixit] cipl'is ei' ad inuicẽ. Quid est qd̃ [hoc] dic̃ uob. modicũ ⁊ non uidebi tis me. ⁊ itm̃ modicũ ⁊ uidebi tis me q2 uado ad patrẽ: Dice [quia obs cure dixit] bant ğ. Quid est hoc. q̃ dicit nob modicũ: Nescimus quid

Modicũ. dixit sup'. sũ modicum. ad patrẽ uado. ⁊ iam non uidebitis me. ñ iussis ẽ aper te loq. ñ ẽq̃. q̃st erit. nẽ a' dñm uans. q̃n iturus sit. i. paulo post. ⁊ quõ. i. passionẽ. dic̃ modicũ. qd̃ ãũq̃. impleret. pe nitus fuit obscu rum ⁊ iõ querit.

natus ẽ ⁊ de nullo

hoc tẽme. s. ...

s̃. xiiii.

2

i. In hoc ostendit se deum cum sine verbis in-
loquitur. Cognovit autem ihc. quia
telligeret dubitationem eorum.
volebant eum interrogare. et dixit
eis. De hoc queritis inter vos quia dixi mo
dicum. et non videbitis me. et iterum mo
i. Exponit eis quod dixerat. i.
dicum et videbitis me? Amen amen
se moriturum et resurrecturum.
dico vobis. quia plorabitis et flebitis
vos. mundus autem gaudebit. Vos
autem contristabimini. Sed tristicia vestra
i. in resurrectione et ascensione.
vertetur in gaudium. Mulier cum pa
i. pariendi vel pa-
rit tristiciam habet. quia venit hora eius.
riendi.
Cum autem pepererit puerum. iam non
i. in vita eterna.
meminit pressure propter gaudium quia
i. ad aptandum filii.
natus est homo in mundum. Et vos igitur
i. post tristiciam vie
nunc quidem tristiciam habetis. Iterum
de impugnatione remunerando. i. quia gaudium eorum est extra quia iam non mo
autem videbo vos et gaudebit cor u-
ritur.
estrum. et gaudium vestrum nemo
i. eterne visionis quod non in hac vita. vel non
tollet a vobis. Et in illo die me non ro
petitis vel interrogabitis quicquam quia tunc erit plena cognitio et sufficientia.
gabitis quicquam amen amen di
i. quod si aliquid non michil.
co vobis. si quid petieritis patrem
i. filii me plenitudine.
in nomine meo dabit vobis. Usque in

dicit in celum omnibus ad co-
uniet. dicit iterum modicum. i.
totum tempus. usque ad
finem seculi. et videbitis
me eterna visione.

Quia plorabitis. De
celo. de quo immici
gaudebunt. simul et
plorantes boni. in
excessu huius seculi. sed
mundi amatores ga
udent. boni autem comparan
tur parienti. que gemit
in partu. sed letatur de
fructu. et plus gaudet
de mox futura prole.
quam tristis est de presenti
dolore.

Natus est homo. Non
feminam sed masculum.
quia ad fructum eterne
contemplationis cuncte
actiones referun
tur. non ad mollici
em huius seculi.

Non rogabitis. In
futuro non rogabitis.
sed tunc petetis et dabitur
vobis. quia ad vos pertinet.
et non omnibus illis. *quod petitis ... dabit vobis*

Augustinus. dabit vobis. Ita
sane intelligendum est.
quia aut dabit vobis. ut
ea beneficia significa
ta sciantur. his sub
que ad eos qui petunt
pertinent. exaudi
untur. vel sancti per se ipsos
non nunc autem pro omnibus aliis a
micis et inimicis.

Quod aliquid sit comparatione rei permanentis.

Hec in proverbiis. Que huc usque dixi. quasi in proverbiis que solent homines audire. sed non intelligere dixi. quia animales estis. animalis autem quia non percipit que sunt spiritus dei. quecumque dicantur de incorporea et incommutabili substantia. Hec quasi proverbia. sed veniet hora. quando dato spiritu faciam vos spirituales. Manifestissima intelligentia interius. et si in futuro domini videatis. et tunc palam de patre nuntiabo. ut ipsum et me eiusdem substantie intelligatis. et tunc in nomine meo petetis. quia tunc vere cognoscetis. et scietis quod si ut homo rogo patrem. ut deus exaudio cum patre. unde dicit. et non dico vobis quia rogabo patrem.

Amat vos pater. quia nos amamus filium. cum a patre et filio accepimus. ut amemus patrem et filium. data caritate per spiritum. quem ipsum amamus. cum patre et filio. potior amans facit in nobis quod ametur.

non petistis quicquam in nomine meo. Petite et accipietis ut gaudium vestrum sit plenum. Hec in proverbiis locutus sum vobis. Venit hora cum iam non in proverbiis loquar vobis. sed palam de patre meo annuntiabo vobis. In illo die in nomine meo petetis. et non dico vobis quia ego rogabo patrem de vobis. ipse enim pater amat vos. quia vos me amastis. et credidistis quia ego a deo exivi. Exivi a patre et veni in mundum. Iterum relinquo mundum et vado ad patrem. Dicunt

(Interlinear glosses:) quod non cognoscendo iustis sic cognoscendo. — animo possidetis vere — vere plenum gaudium subdit. — non quare. — quia tunc vobis deerit. et si nunc rogo. — quod inde patet. — hec est quod amatis et creditis. — a quo sum. — sed animam. — carne assumpta. non tamen deserui. — visibilis. — corporali discessione. non gubernatione presentie.

Ut gaudium. Nunc autem petite. ut gaudium vestrum sit plenum. quod est interius. et ita accipietis.

Quamvis de animalibus quasi sunt. faciet spirituales. ut ablatis omnibus imaginibus corporum pura acie mentis sincere luci coherea- mus.

Secundum tempus exaltationis.

Iterum relinquo mundum. Relinquo mundum corporali presentia. vado ad patrem quia humanitas

Dicunt ei discipuli. Cum nondum venisset hora qua promittebat quod iam nunc palam loquitur. illa que dominus dicebat non intelligentibus esse proverbia. illi usque adeo non intelligunt. ut nec saltem se non intelligere intelligant. de qua eorum infirmitate animo nens respondit in credentis.

quem vel defectu et quem ad intellectum

ad cor. I. c. 2. d

ad Ro. 5.

ca. Iohannis. 4 vel

2

ei discipuli ei. Ecce nunc palam loqueris et proverbium nullum dicis. Nunc scimus quia scis omnia et non est opus tibi ut quis te interroget. In hoc credimus quia a deo existi. Respondit eis ihesus. Modo creditis. Ecce venit hora et iam venit ut dispergamini unusquisque in propria et me solum relinquatis. et non sum solus quia pater mecum est. Hec locutus sum vobis ut in me pacem habeatis. In mundo pressuram habebitis. Sed confidite quia ego vici mundum.

palam loqui existimant. cum dicitur eius nequeunt comprehendere misteria. cum quecumque audiebant ad huc esset illis proverbium.

docemur qui sponte omnia scis omnia

dicis. sciens quod quesituri vel alius in terrogari. quia hoc volebant scire et quod quesituri erant scire voluit. et per hoc quia scis omnia.

parvuli.

in inite infidelitatis timorem.

Non est opus cum scias omnia. non est opus ut interroges aliquo. a quo ad sciendum vel interrogans ab aliquo. preter quod ipse velit. si autem interrogaveris aliquando vel interrogatus est. non ei sed aliis opus fuit.

Modo creditis. O parvuli quoniam cumque alta audistis sunt probra et dura. sed venit hora passionis et iam presens est in qua ita perturbati eritis ut quod modo creditis relinquatis. non modo credere sed et meminisse. unde nos sperabamus quia esset redempturus.

Quia pater me. Ecce deum relinquo mundum et vado ad patrem. nunc dicit. pater mecum est. quia intelligendum est verbum non intelligentum pu-

Confidite. nunc quod fecerunt dato spiritu. et vicerunt. non ut prius relinquerent solum.

in me et in vincis

tatem ad invisibilia patrie maiestatis adduxit. Reliquit mundum quia ab aspectu amatorum mundi. quod videbant abstulit. Redit ad patrem. quia amatoribus suis se patri equalem credendum docuit.

Ecce nunc palam. aperte ostendit enim quia loquens ad eos. de eis maxime agebat. quia illos delectabat audire. et quia ipse interrogare volebant. hic de presenti vel de futuro proferebat. et idem illum quia cogitationes novit. confitentur scire omnia. quia deum et dei filium.

Quia a deo existi. ecce profecerunt. sed ad maius vult eos erudiri. ut cum dixerunt a deo existi. dicat pater mecum est. ne sic putent a deo exisse. ut putent inde recessisse.

Hec locutus sum vobis. Non solum quod in cena. sed quod ab initio. et maxime quod in cena. hac de causa dico dicta. ut in illo pacem habeant. hec est pax per quam facti sumus, per quam imbuimur sacramentis, per quam omnimodis erudimur. per quam spiritum accepimus, per quam in eum credimus. et speramus et amore eius accendimur. hec est in pluribus consolatio et liberatio. ut in hac usque ne felicitatem regnemus. in hac quoque sermonem concludit.

ostendenda
vivificanda

tenenda

diligenda
perficienda.

Dixit pa(ter) venit. Poterat orare silentio. s(ed) in ora(n)do (est) (et) doctor. (et) notam fac(it) orationem. q(ue) (et) p(re)sentiu(m) (et) futuro(rum) (est) edificio. Venit hora. n(on) urgente fato. s(ed) di(s)ponente deo. qui sine temp(or)e ordinavit o(mn)ia. q(ue) fiu(n)t p(er) tempora. (et) ordine co(n)gruo. Venit hora. q(ue) ad patie(n)dum co(n)stitui tecum.

Ut filius tuus. (et)c. i(n) co(n)gnitione hominu(m). sic ut eis te cognitu(m) faciat.

Notum faciat o(mn)i carni. sic(ut) ei s(e)c(un)d(u)m ho(min)em dedisti potestate(m) omnis carnis. i(d est) ho(min)is. sic eni(m) dedisti. ut o(mn)e q(uo)d dedisti ei. det eis vita(m) eternam.

Dedisti. (et)c. usq(ue) ut cognoscant te. (et) q(uem) m(isisti). ihesum x(pistu)m. Non eni(m) potest cognitio(n)e hominu(m) clarificari pat(er). n(isi) ille cognoscat(ur). p(er) que(m) clarificatur. i(d est) p(er) ip(su)m q(ue)m misit. (et) h(ec) clarificatio patris. q(ue) ... solos ap(osto)los ... s(ed) o(mn)es e(st) gentes fit.

Dedisti m(ihi) ut faciam in quo notat(ur) gra(tia). michi eni(m) s(ed) ut in ho(min)e. q(ui) n(on) accepit. cu(m) restet passio. dic(it) co(n)su(m)mavi q(uo)d se co(n)su(m)maturu(m) certissime novit. sic(ut) p(ro)ph(et)a ait. q(ui) fecit q(ue) futura sunt. Quamvis e(r)g(o) videat(ur) h(ic) dic(er)e. q(uo)d p(ri)or pa(tre)m glorificaverat. (et) post a pa(tre) e(ss)e glorificandus. dicendo. (et) nunc clarifica me tu p(ate)r,

dum. Hec locut(us) (finito sermone ad) (est) ihesus. (et) sublevatis (discipulos ad patre(m) convertit. (et) ora)(tionem) oculis in celu(m) (re cepit.) dixit. Pater ve(qua co(n)stitui tecu(m))nit hora. clarifica filium tuum ut filius tuus clarificet te. Sicut dedisti ei potestate(m) om(n)is carnis. ut om(n)e (filio.) q(uo)d dedisti ei. det eis vita(m) eternam. (vera (est) cognitio) Hec (est) autem vi(unius d(e)i (est).)ta eterna. ut cognoscant te solu(m) deu(m) veru(m). (et) q(uem) misisti ih(esu)m x(pistu)m. Ego te clarificavi s(uper) t(er)ra(m) op(us) consu(m)mavi q(uo)d dedisti m(ihi) ut face

lium. cui sub(ie)c(tu)s (est) etiu(m) (est) lactis alimentu(m). ex quo o(mn)e. q(uo)d sciebat. eum nosse o(mn)ia.

Clarifica filiu(m) tuu(m) hu(m)ilitas in passione. claritas in resurrectione cep(it).

Venit hora pas(sionis) ... humilitatis. n(on) differas gl(ori)am resurrectionis ut filius tuus clarificet te. (et) n(on) claritas pa(tri)s. n(on) augeri (n)imium potest in se. ap(u)d ho(min)es minor erat. d(u)m in iudea sola notus. s(ed) p(er) resurrectione(m) filii longe innotuit.

Ut cognos(cant). Ordo. ut cognoscant te (et) q(uem) misisti ih(esu)m. cum sp(irit)u q(ui) (est) amborum e(ss)e unu(m) solum verum d(eu)m. Sic e(r)go eo modo. te clarificat filius. sic(ut) dedisti ei potestate(m) o(mn)is carnis. (et) sic dedisti ei. det eis vita(m) eterna(m). h(ec) (est) au(tem) vita eterna ut cognoscant te. sic te filius e(r)g(o) glorificat ut o(mn)ib(us) q(uo)s dedisti ei. te cognitu(m) faciat.

Q(uo)d hic (est) ex p(ar)te infi(rmitatis)

rem. Et nunc clarifica me pater apud temet ipsum claritate quam habui antequam mundus fieret apud te. Manifestavi nomen tuum hominibus quos dedisti michi de mundo. Tui erant et michi eos dedisti. et sermonem meum servaverunt. Et nunc cognoverunt quia omnia que dedisti michi. abs te sunt. quia verba que dedisti michi. dedi eis. et ipsi acceperunt

tuto enim plene. quod ergo perficit in cognitione. magis sunt dote unire. quia autem est plena cognitio. erit sine fine laudatio. et hec est illa clarificatio. sed prius hec clarificatio in motes est fidelibus. unde est. Ego te clarificavi super terram.

Opus consummavi. Idem est ac si aperte diceret perfectorum clarificavi. gentibus predicando. opus consummavi. quia iam scio esse in predestinatione. et per iam scio est hominum. quod est [illegible] sine est futurum. hec predestinatione. in sua clarificatione manifesti aperte dicens. quam habui apud te. priusquam mundus esset. i. sicut te in predestinatione hominum. apud te ante tempora. ita nunc mire fac. in mundo autem pre.

Aug. cum patris erant. hic similiter sicut omnia non sunt filio omnia tenente cum illo. sed solet et a quo est tribuere [illegible] in eos sed hominem. quod non semper fuit. se eos accepisse se dicit. aliquid dixit filius quod non deus habet idem homo filius. quia non deus erat homo.

apud temet ipsum. tam de futuro est in utroque et eo ordine ut supra. pater clarifica filium tuum. ut filius tuus clarificet te. eadem enim est illa. non quia hec deus est clarificationis modus quia erat tacite. quando pater clarificaverit et filius clarificat patrem. sicut tamen pater filium apud semetipsum.

Nomen tuum. Non quod diceret deus. quod erat notum in iudea. sed quod diceretis pater me. quia sine filio non noscitur.

Hominibus quos dedisti michi. Possunt hec omnia accipi et de omnibus futuris fidelibus et est clarificatio. quod clarificat filius clarificat patrem sicut tamen sed quia est preteritum pro futuro. sed credibilius est de hiis dicere. qui tunc erant discipuli ubi cum post dicat. cum essem cum eis. servabam eos in nomine tuo. et nullus periit. non et addit. Nunc autem ad te venio. in quo aperte ostendit corporali presentia se fuisse cum eis. quam in ascensione abstulit. deinceps post addit. non pro eis tantum rogo sed pro hiis qui credituri sunt per verbum eorum.

Cognoverunt. Ne putare est cognitio tam facta presentem adde. crediderunt vere. non eo in. quod cum dixit. in eo. Venit hora. ut dispergamini. sed non adhuc tales erant. sed preveniat. quia les sumpt futurum accep spiritu quod non servaverunt sermonem ut dixerat.

runt, et cognoverunt vere quia a te exivi, et

scilicet vere.

crediderunt quia

quia id est quia exivi a te.

tu me misisti. Ego

id est de

pro eis rogo. Non pro

pro quibus rogo. pro

mundo, sed pro his

qui non sunt de mundo.

quos dedisti mihi quia

hec referuntur

tui sunt, et mea tu

ad passionem non ad divinitatem.

a sunt, et tua mea

sunt, et clarificatus

id est si pro eis.

sum in eis. Et iam

quia cito futurum. corporali presentia.

non sum in mundo,

exponit quare nemini dixit non sum in mundo scilicet aliquos inde moveri. iam prope est

et hi in mundo sunt, et ego ad te venio.

ascensio, et in mundo est quos corporaliter relinquo. sed non sine me.

Pater sancte, serva eos in nomine

spirituali potentia.

tuo quos dedisti mihi, ut sint unum

filius homo.

sicut et nos. Cum

modo serva in nomine tuo, in quo

essem cum eis, ego

eos servabam.

filius homo. sed non sicut de spirituali custodia.

servabam eos in nomine tuo. Quos

dedisti mihi ego custodivi, et nemo

Iudas predestinatus perditioni

ex eis periit nisi filius perditionis.

Non enim quia filio dedit pater amisit, cui filius adhuc addat. Quia ea omnia tua sunt et tua mea sunt, unigeniti filii sunt omnia que patris, per hoc quod et ipse est deus, et de patre natus est, et illi equalis.

Et clarificatus sum in eis. Superius petebat de futuro clarifica apud temetipsum. Hic factum dicit, et in eis, sed hoc futurum cum eis innotescit, et per eos omnibus credentibus, quia ad dexteram patris sit glorificatus.

Ut homo rogat patrem pro discipulis suis.

Ut sint unum in natura sua, sicut et nos, et in nostra sint unum et idem. Non autem ut sint unum nobiscum, aut ut sint unum ipsi et nos, sicut nos sumus unum, quia nos sumus eiusdem nature cum deo sicut filius, secundum quod deus unum est cum patre.

a. quia tardius exituri.

Cum essem cum eis. Non debemus intelligere quod pater et filius alternatim servaverint, quasi alter post alterum; simul enim servat et pater et filius et spiritus sanctus, quia est unus deus. Sed scriptura nos non levat nisi ad nos descendat. Cum ita loquitur intelligamus distinguere personas non separare naturam.

Ego pro eis rogo. Prima oratio fuit: clarifica filium tuum ut filius clarificet te. Et de his ex sequitur est, et concludit in fide credentium. Iam pro eis rogat ut pater servet quos ipse corpore relinquit.

Et mea omnia. Sed de quibus hic dicit non pro illo esse ut est (?), ad que clarificati sunt, id est patris et filii, et per hoc omnia que ipsorum sunt, necesse est ut sint eius, et ipsi sunt. Quod superius dixit de spiritu: omnia que habet pater mea sunt, propterea dixi de meo accipiet. De hiis dixit que ad patrem pertinent divinitatem, in quibus ille est equalis. Omnia que habet habendo, non possidendo, neque enim spiritus de creatura accipiet quicquid que subdita est patri et filio, sed de patre de quo procedit spiritus, de quo natus est et filius.

ut scriptura impleatur. Nunc
ad autem venio. et hec loquor
in mundo. ut habeant gaudi
um meum impletum in semetip
sis. Ego dedi eis sermonem
tuum. et mundus odio eos h
abuit. quia non sunt de mun
do. sicut et ego non sum de
mundo. Non rogo ut tollas
eos de mundo sed ut serves e
os ex malo. De mundo non
sunt sicut et ego non sum de
mundo. Sanctifica eos in ve
ritate. Sermo tuus veritas
veritas est. Sicut tu me mi
sisti in mundum. Et ego pro
eis sanctifico meipsum. ut sint
et ipsi sanctificati in veritate. Non
pro eis autem rogo tantum.
sed et pro eis qui credituri

Ad te venio. Pacta obedien
tia electis illi. per quos predicatio
o impleatur.
Item orat pro suis contra o
dia mundi.
Ut habeant gaudium. ha
bent gaudium quod super expo
suit. ut sint unum. sicut et
nos. hoc est pax illa et be
atitudo. in futuro seculo. propter
quam omnia fiunt. propter quam
se locutum dicit in mundo.
Sanctifica. Sicut ex gratia
tua incepta est sanctificatio.
per quam iam non sunt de
mundo. eadem gratia fac sanc
tiores. ut perseverent in uni
tate. cuius umbra fuerunt ve
teres sanctificationes. id est in me
qui sum veritas. quod subdendo
aperit. Sermo tuus veritas.
quod est. ego sum veritas. grece
logos. latine verbum. vel sermo
qui est unigenitus natus.
Et pro eis ego sanctifico. id est ut
eis prosit. ego me sanctifico. in
me illo. quod est ab initio
creationis sue. quando verbum factum
est caro. ita et ille perfectus quia
et ipsos. quia sunt ego. et caput
et corpus sunt unus christus.
sanctifico in me ipso. unde addit
ut sint et ipsi sancti sicut et ego.
sanctificati in veritate. id est in me.
Non pro eis. Iam non de
solis apostolis. sed de ceteris membris
incipit. Non enim orat pro eis qui
iam in fide et defuncti erant.
sed pro illis qui inceptura erant. [de. t. fuerit.]

Per verbum eorum. per verbum evangelii quod eorum est. non per eos quorum tamen sit predicatum. sed et per paulum et alios quos sibi. sed quia eis primo et principaliter commissum est ad predicandum. hoc est verbum fidei. verbum dei. per quod credidit latro. credidit paulus et quicumque credidit.

Ut omnes unum sint. Et Ionam omnes unum sunt. sed ut omnes illi unum sint. sicut tu pater in me. et ego in te subauditur unum sumus. ita est pater in filio et filius in patre. ut unum sint quia unius substantie. vos non possumus esse in patre et in filio et spiritu sancto. vel pater et filius et spiritus sanctus in nobis esse possunt. unum tamen cum deo esse non possumus. quia non unius substantie. deus non in nobis est ut in templo. nos in illo ut creatura in creatore.

In nobis unum sint. in nobis autem dicit. ut quod unum sunt fide et caritate. gratie dei tribuant. ut nunc lux in domino.

Ego sum in eis. ad quos me misisti. et in me. mundum tibi per me reconcilians. unde est hoc quod sequitur. dilexisti eos quia in filio tuo membra eius diligit. sicut et me. non quod equaliter. sed quia et me et illos. vel pro me illos. sicut superius. sicut misisti me misi eos. et quia me misisti misi illos.

Quos dedisti michi consummandos. in tantam spem erigit quia maior non sit.

Pater quos dedisti michi. id est traxisti ad me. sicut et ego elegi vos de mundo.

2

sunt per verbum e-
[gloss:] scilicet eorum doctrina
orum in me. ut omnes
[gloss:] gaudent quia super de sola apostolis. hoc est de
unum sint. sicut
[gloss:] omnibus fidelibus dicitur.
tu pater in me. et ego
in te. Ut et ipsi in no-
[gloss:] scilicet unitas fidei quod hic in futuro non est causa fidei sed mercedis
bis unum sint. ut
[gloss:] scilicet ita unum. ut
mundus credat quia
[gloss:] scilicet per eos ut ipso
tu me misisti. Et e-
[gloss:] go. sicut et facio quod in ego. scilicet immortalitatis.
go claritatem quam
[gloss:] scilicet dabo sicut cum quo ego dabo. scilicet dabo
tu dedisti michi eis
[gloss:] tecum ut deus. scilicet in claritatem
dedi. ut sint unum
[gloss:] te. sicut superius in fide. sicut et nos unum. scilicet sunt unum
sumus. Ego in eis.
[gloss:] me mediatore. scilicet super deum ut sint
et tu in me. ut sint
[gloss:] unum. hic consummati.
consummati in u-
[gloss:] scilicet hic credat in cognoscat.
num. et cognoscat
[gloss:] scilicet hic et ibi et hic quia
mundus quia tu me
[gloss:] inseparabilem caritatem patris et
misisti. et dilexisti
[gloss:] filii. in eodem esse cognoscentes.
eos sicut et me di-
[gloss:] scilicet quia dilexisti eos ut me. et eis et eos mecum.
lexisti. pater quos
[gloss:] scilicet non ... omnipotens ut velle et volui
dedisti michi volo

Dicitque sunt. non est ita per fidem. ut post crediti sunt. post resurrectionem.

Ut omnes unum sint. in fide et in caritate. in pace. quia unum regnum sunt futuri. de quo post eis supponit.

Mundus hic accipit omnes illi quod unum sunt. nec hoc quod sunt unum facit causa ut credant. quia potius credendo unum sunt. quod quidem unus unum esse natura. consentiendo. ab uno non erant. unum sed ordinando dixit. ut omnes unum sint. ac si tertio subaudiatur in ego. ut mundus credat.

Ego in eis. Non quia et pater in vobis. et vos in patre. sed hic mediatorem se ostendit. ex cuius persona hoc dicit. sicut hoc quod ait apostolus. Vos Christi. Christus autem dei. ut sint consummati. ostendit eo perduci reconciliationem per mediatorem. ut perfecta beatitudine fruantur. ubi cognoscet mundus per speciem quod modo per fidem.

Quos dedisti michi consummandos. in tantam spem erigit. quia maior non sit.

Ut ubi sum ego. id est in celo. ubi carne mox futurus sum. Vel sicut dicit in nichodemo. nemo ascendit

[illegible]

alii non sunt da(re) ei. non sunt sui. et si potestas sit ei omnium.

Aug(ustinus). ut videant cla(ritatem) cum in forma se(rvi) ... clarificata uid(ere)
...

tas ego ... ut ubi sum ego et
volo. sic et tu.
illi sint mecum. ut
ita mecum.
videant claritatem
fides ... equalem ...
meam. quam dedis
ti michi. quia dilexisti
et nos dilexit ... quod
me ante mundi con
in fine mundi faciet.
stitutionem. Pater iuste.
pater iuste.
mundus te
insipiens. ... mundo
non cognovit te.
mediator.
ego autem te cognovi. ... pro me.
vi. Et hii cognove
... te. ... hec cognoverunt quia tu
runt quia tu me mi
sisti. Et notum feci
per speciem.
eis nomen et notum faciam ut
dilectio qua dilexisti me. in ipsis sit.
Non autem ... non quod
et ego in ipsis. Hec cum dixisset
mox ... transit de ...
ihesus egressus est cum discipulis suis
... cedron obumbratio
trans torrentem cedron ubi erat
... introivit ipse ...
ortus. in quem in
... narratur.
troivit ipse et discipuli

dit in celum. ubi filius hominis qui est in celo. ... dilectio ... Ut dilectio qua pater diligit filium ... ego sum. ... addidit mecum ...

Vt dilectio qua pater diligit filium ... et diligimus. ... et ego in ipsis ... in nobis est ut in templum ... in illo quia sumus ille. cum sed in lo... capitis sumus membra.

Egressus est. Iam apostolis magno cultu et fructuoso opere ... predicatione ... tempore passionis ... paradi... ubi fructus habundantior est ... morte suos coronat. Unde dicit latroni. Amen amen dico tibi hodie mecum eris in paradiso.

Cedron. obumbratio. significans se primo per passionem umbrans et tenebras mundi. et naturalis scripte legis obumbratione. que fuit. qui effusio sanguinis ipsius velum scissum est. et sancta sanctorum apparuerunt.

In orto captus ut deleret peccatum commissum in horto deli(ciarum).

Cohortem. non iudeorum sed militum a preside. seruato ordine legitime potestatis. ut nulli (et multis) tenentibus aude- ret resistere. uel et si quis auderet tamen non posset.

Noctu traditur ut sine turbis que in die frequentes aderant inueni- retur.

Ego sum. hac una uoce. tot fero- ces et fortes morituris prostrauit. laten- te latentis deitatis. quia uolebat quod comprendi. sed non quando uoluit.

Ego sum. Sic in p euangelio uidi- cat christus ego sum. et iudei exstantes antichristum. retro abeunt. et in terrena que amant cadunt.

tiarum a .. huius seculi torrentem cum discipulis suis introiuit.

Laterne ipsi accenderunt sibi lumen penale.

ei. Sciebat autem et iudas qui tradebat eum locum. quia frequenter ihesus conuenerat illuc cum discipulis suis. Iudas ergo cum accepisset cohortem, et pontificibus et a phariseis ministros. uenit illuc cum laternis et facibus et armis. Ihesus itaque sciens omnia. que uentura erant. super eum processit. et dicit ad eos. Quem queritis? Responderunt ei. Ihesum nazarenum. Dicit eis ihesus. Ego sum. Stabat autem et iudas qui tradebat eum cum ipsis. Ut ergo eis dixit ego sum abierunt retrorsum et ceciderunt in terra. Iterum interrogauit eos. Quem queritis? Illi autem dixerunt. Ihesum nazarenum. Respondit eis ihesus. Dixi uobis quia ego sum. Si ergo me queritis sinite hos abire. Ut impleretur ser-

Aug. Sinite hos. fecerunt quod iube- bat, sinunt eos abire. quos non uult perire. non quidem postea morituri. sed quia nondum sic credebant. quomodo crediderunt. qui non perierunt.

Pontificis seruum. seruus significat populum legis seruum. auris per dominum amputa- ta: et a domino sanata. audi- tum amputatum uetustatis legis. renouatum non seruat sub nouitate spiritus. non in uetus- tate littere. Qui dicitur malchus. id est regna- turus eum. Et quod fecerat quia non cogita- uit petrus. sed magistrum defendere uo- luit. dominus improbat factum. et monet eum ad patientiam. Illud tamen debuit uin- dicare fieri et scribi.

Vos quod ergo nolebat hoc facere ut pontifices ... iudei ... sacerdotium et regnum.

mo quem dixit. Quia quos dedisti mihi non perdidi ex eis
quemquam. Simon ergo petrus habens gladium eduxit eum.
et percussit pontificis servum et absci
dit auriculam eius dextram. erat autem
nomen servo malchus. Dixit ergo ihesus
petro. Mitte gladium in vaginam.
Calicem quem dedit mihi pater: non
vis ut bibam illum? Cohors ergo et t
ribunus. et ministri iudeorum. compre
henderunt ihesum. et ligaverunt eum.
et adduxerunt eum ad annam primum.
Erat autem cayphas qui consilium de
derat iudeis. quia expedit unum hominem
mori pro populo. Sequebatur autem ihesum symon
petrus. et alius discipulus. discipulus autem
ille erat notus pontifici. et introivit
cum ihesu in atrium pontificis. Petrus autem
stabat ad hostium foris. Exivit ergo dis
cipulus alius qui erat notus pontifici. et di
xit hostiarie. et introduxit petrum. Dixit

Servus principis sacerdo
tum. qui malchus. id est rex appel
latur. populus iudeorum est. qui per
incredulitatem. servus factus
est impietatis. qui perdidit auri
culam dextram. id est totam utilitatem
intelligentie audiendi. et sinis
tram. sed dominus ihesus. in hiis qui
ex iudeis credere voluerint.
reddit aurem dextram. et fecit
servum.

Mitte gladium in vaginam. ac si diceret.
quiescat vindicta. aliter.
mitte gladium in locum suum. id est verbum
predicationis. converte ad gen
tes. non secundum paulum hos
tium ... et ingens ... tractatur. aliter. postquam ple
nitudo subintraverit. dicit
petro. per quem ... predicator
significatur. ordo. converte verbum
predicationis ad israel. omnis
enim qui gladium acceperit gla
dio peribit. quo gladio. ille
qui igneus vertitur ante para
disum. et gladio spiritus qui in
dei scribitur armatura.

Erant enim illo tempore duo
principes sacerdotum ut
lucas ait. annas et cay
phas. qui vicissim annos
suos agebant. sed tunc erat
annus cayphe. et voluntate
eius primum ductus est ihesus
ad annam. quia non collega. sed

[illegible]

quia sorores eius erant. vel dormi-
erant sic posite. ut non deberet
animas accusantibus perimi.
Aug. Non solum negavit Christum.
qui dicit eum non esse. 7 ita impletum
quod dominus dixit. ter me negabis.
Jo. xvii Ego palam lo. sum mun-
do. i. multis audientibus. non
quod quicquid dicit palam essent cog-
nita. Jo. xvi cum 7 apostolis dicit.
hec in proverbiis locutus sum vobis.
sed venit hora. cum palam
annuntiabo eis. 7 secreto ex-
ponebat per parabolas. sicut
Jo. xiii quod dicit nichil in occulto locu-
tus sum. non quia non esset occulta
intelligentia. sed quia coram hominibus
ca. 7 q̄ paucas tot dixit. non sunt in occulto. quia
ad hoc dixit ut predicarent
Jo. x super tecta non ut tacerent. Ea autem
que audierant. 7 non intelli-
xerant talia erant ut non possent
criminari. 7 quotiens inter-
rogando temptaverunt. ut
accusarent sic respondit
ut omnes dolos 7 calumpnie fru-
strarentur. ideo dicit quid me in-
terrogas.
anselmus Quid me interrogas. a quo
veritatem audire non desideras. In-
terroga magis eos de quorum
dictis non habes invidiam. 7 ita
temperavit responsionem ut
non veritatem taceret. non se de-
fendere videtur.
Dedit alapam. O bruti-
cur non fecisti. quod docuit. de-
buit sic non responde. sed al-
Jo. v team maxillam prebere. sed veraci-
ter 7 mansuete. 7 iuste res-

ḡ petro ancilla hostiaria. Numquid
7 tu ex discipulis es hominis illius? dicit
ille. non sum. stabant autem servi 7 (s. infideles)
ministri. ad prunas quia frigus e-
rat. 7 calefaciebant se. erat enim
cum eis. 7 petrus stans. 7 calefaciens
se. Pontifex ḡ interrogabat ihm de
discipulis suis. 7 de doctrina eius. Respondit
ei ihc. Ego palam locutus sum
mundo. Ego semper docui in synago-
ga. 7 in templo quo omnes iudei con-
venerunt. 7 in occulto locutus sum
nichil. Quid me interrogas. Interroga
eos qui audierunt. quid locutus sum
ipsis. Ecce hii sciunt que dixerim ego.
Hec cum dixisset. unus assistens.
ministrorum dedit ala-
pam ihu. dicens. sic respon-
dens pontifici? Respondit ei
(vel ut mansuetus 7 patiens qui ultum ponat penitentem)
ihc. Si male locutus sum. testimo-

Si male lo. sum.
Quasi loquitur qui
veritatem loquitur. 7
est. si male locutus sum.
da testimonium. quod
probes mendacem.

176

q. si bene interrogavit p̄re

nium perhibe de malo. Si autem bene

quid me cedis? Et misit eum annas

ligatum. ad caypham pontificem.

Erat autem symon petrus stans et calefaciens

se. Dixerunt ergo ei. numquid

et tu discipulus eius es? Negavit ille et

dixit. Non sum. Dixit unus ex servis

pontificis cognatus eius cuius abscidit petrus auriculam. Nonne ego te vidi

in orto cum illo? Iterum ergo negavit petrus

et continuo gallus cantavit. Addu-

cunt ergo ihesum ad pretorium a caypha.

erat autem mane. et ipsi non introie-

runt in pretorium. ut non contaminarentur. sed manducarent pas-

cha. Exivit ergo pylatus ad eos foras.

et dixit eis. Quam accusationem affertis

adversus hominem hunc? Responderunt

et dixerunt ei. Si non esset hic malefactor. non tibi tra-

prodit. et non modo maxillam sed totum corpus ferendum paravit. et hunc preceptorum ostendit precepta patiens. non ostensione corporis sed cordis preparatione facienda. Potest enim quis simulator maxillam prebere ... respondit ... placatus et ad ferenda graviora tranquillo animo paratus.

Aug. Dicendo quod anna misit ihesum ad chaypham, redit ad locum narrationis ubi reliquerat petrum ut expliceret quid in domo anne de trina petri contigerit negatione.

Ecce completa est predicatio christi et convicta presumptio petri.

Et ipsi non introierunt in pretorium ... pylatus habitabat ... caypha ... audiendo ihesum ... caypha ... pylatus ...

Nobis non licet. Cum pylatus uellet ihm tradere iudeis. ut secundum legem suam iudicarent eum. noluerunt eum recipere. dicentes non licet occidere uel interficere quemquam. et sic impletus est sermo ihu. quem de morte sua predixit. ut eum iudeis traditum. gentes interficerent. qui sic essent alieni a scelere. qui magis peccant. in quo non eorum innocentia. sed dementia monstratur.

Nobis non licet interficere quemquam. sed dicunt propter diei festi sanctitatem. lex enim precepit ne parcant malefactoribus. presertim seducentibus a deo suo. qualem illum esse dicebant. et contra se ipsos dicunt. qui interficiebant quem interficiebant[glorium afferebant]. sic pylatus interfecit. non tamen manibus suis.

Quasi a me hoc non dixi. sed a iudeis accepi. quia ideo tradiderunt te michi.

Quid fecisti? Quasi si hec culpa non est quod te regem dicis. quid aliud fecisti? quia non est mirum si iudici tradi dispuniendus. qui te regem dicis. sed si hec causa non esset. tunc forte alia querenda esset. quia confirmat hec causa est. quia tu obiecisti non alia.

De hoc mundo. hoc est

2

[tra]didissemus eum. dixit ergo eis pylatus. Accipite eum uos. et secundum legem uestram [noluerunt] iudicate eum. Dixerunt ergo iudei. Nobis [recipere ut agentibus occiderent. sic predixerat. / pro festo sed alio tempore licet.] non licet. interficere quemquam. [ut traderent eum gentibus ad illudendum. et flagellandum. et crucifigendum] Ut sermo ihu impleretur quem [crucis et significans. qua agentibus occidendus] dixit. Significans qua morte esset [quia noluerunt recipere] moriturus. Introiuit ergo iterum in pretorium pylatus. et uocauit ihm. [hoc eum obiciebant iudei quod se regem diceret] et dixit ei. Tu es rex iudeorum. Respondit [bat.] ihc. A temetipso hoc dicis. an alii tibi dixerunt de me.

Quod ipse interrogat sciret ihc. et quia ille responsurus est. sed tamen dicere uoluit. non ut sciret. sed ut sciret quia nos scire uoluit.

Respondit pylatus. Numquid ego iudeus sum? Gens tua et pontifices tradiderunt te michi. Quid fecisti? [et credere] Respondit ihc. Regnum [tes in me.] [et ita ad] meum non est de [hoc mundo] [om.] hoc mundo. Si ex hoc mundo esset [apparet quia nullus defendit.] regnum meum ministri mei utique [et sed uel malos.] decertarent. ut non traderer iudeis.

Ecce. Quia iam pylatus christum christo pylato dixerat.

Nunc autem regnum meum non est hinc. Dixit itaque ei pylatus. Ergo rex es tu? Respondit. Tu dicis quia rex sum ego. Ego in hoc natus sum et ad hoc veni in mundum ut testimonium perhibeam veritati. Omnis qui est ex veritate audit meam vocem. Dicit ei pylatus. Quid est veritas? Et cum hoc dixisset, iterum exivit ad iudeos, et dixit eis. Ego autem nullam invenio in eo causam. Est autem consuetudo vobis ut unum dimittam vobis in pascha. Vultis ergo dimittam vobis regem iudeorum? Clamaverunt rursum omnes

In hoc natus ego. Ideo non nego me regem quia ego ad hoc natus sum ut ostendam quod sum.

In pascha. Quia in pascha a servitute liberati sunt. In pascha consuetudo dimittendi fuit eis.

Regem iudeorum. Non potuit auferri a corde eorum regem esse iudeorum. Sic in scelere toto tamquam

Quia sciret nos voluit. Sed post vis veritatem interrogando voluit ostendere quod esset de regno suo optimo hominum iudeorum vel gentium, qua ostensa vis respondet. Regnum meum non est de hoc mundo. Decepti estis. Non enim impedio dominationem vestram in mundo, ne vane timeatis et seviatis. Sed ad regnum celeste credendo pervenietis.

Ego in hoc natus. Ego non in hoc veni. Sed ad hanc veritatem quia virginis non est ambiguum dicit ergo de temporali nativitate, qua venit in mundum secundum quod ad hoc natus est et ad hoc venit in mundum id est passus sum ut testimonium perhibeat veritati. Sed quia non omnium est fides, addit omnis qui est ex veritate audit id est obedit id est credit michi.

Et cum hoc dixisset. Non expectat responsum, ne cum vellet et dimitteret, mora fieret. Subito enim venit in mentem consuetudo, quod possit per pascha dimittere.

Expositor. Hoc est quod iterum perdere quod patietur vitat aliquid discipulis ait. Venit enim princeps mundi huius et in me non habet quicquam princeps mundi id est pylatus eum absolvit, nec ulla causa quod dampnaret invenit.

Non est culpa. Nocentem liberaverunt sed eum innocentem occiderunt, nec quod non amisit umbra tenentibus veritas id est verum.

pascha. presciente sunt impletur.

Ecce (l. immunditia) iniuriosa que pylatus et cohors intulerunt.

Latro. i. diabolus seditiosus et homicidiorum auctor dominus suus est iudeis. qui de paradiso eiectus. ob superbiam pulsus in tenebrarum carcere ubi suus erat. et ideo non possunt iudei videre pacem. quia seditiosum principem per legem domini eligere maluerunt. unde dicitur. Vos ex patre diabolo estis.

In corona spinea uiciorum susceptio peccatorum. per qua mori voluit. Unde in persona eius. ecce agnus dei. ecce qui tollit peccata mundi. spine in significatione peccatorum ponuntur. unde dicitur. terra tua spinas et tribulos germinabit. i. conscientia tua punctiones. et aculeos viciorum peccare non desistit.

Hic apparet non ignorante pylato hec a militibus esse facta. sed iussisse sive permisisse. ut saciatis iudeis hec sufficerent. sed magis inardescit. et clamant. crucifige. crucifige.

Et purpureum vestimentum. conscientia. Purpura qua induitur est dominus sapientia eius caro est que passionibus obducta. Unde propheta. Quare rubrum est vestimentum tuum. et indumentum tuum quasi calcantium in torculari.

Expositor. Quamvis iuxta lucam dominus alba veste apud herodem ducitur. hic autem purpurea. iam

dicentes. non hunc
(l. barrabam.)
sed barrabam. Erat
autem barrabas latro.
tunc ergo apprehendit
pylatus. ihesum. et fla
(l. permisit.)
gellavit. et milites
plectentes coronam
de spinis. imposuerunt
(l. irrisorie quia se re)
capiti ei. et veste
(gem dicebat esse. purpura signum erat)
purpurea circumde
(regis.)
derunt eum. et ven
iebant ad eum. et dicebant. ave rex
(l. palmas.)
iudeorum. et dabant ei alapas. Exi
vit iterum pylatus foras. et dixit eis.
Ecce adduco vobis eum foras ut co
gnoscatis quia nullam invenio in eo
(l. mortis.) (l. non clarus omni [illegible] sed plenus oppro)
causam. Exivit ergo ihesus portans
(brio.)
spineam coronam. et purpure
(l. pylatus.) (l. causae)
um vestimentum. et dicit eis. Ecce
(regem dixerat. quasi) (si regem invidetis iam parcite. quia deiectum videtis.)
homo. cum ergo vidissent eum ponti

vitas. hec est fratricida de qua quod esset interrogatur.

Barrabas. i. filius magistri. i. diaboli. qui latro in suo scelere. iudeis in perfidia magister fuit. l. barrabas. i. filius patris. i. diaboli.

Et milites. hoc fecit pylatus. vel militibus facere permisit. vel iussit. ut iudei saciati de pena eius amore desisterent.

Ecce implentur que de se predixerat. hic occulta potentia. et ostendatur patientia. qua informantur martires.

fices et ministri. clamabant dicentes. Crucifige crucifige eum. dicit eis pylatus. accipite eum vos. et crucifigite. Ego enim non invenio in eo causam. Responderunt iudei. Nos legem habemus. et secundum legem nostram debet mori. quia filium dei se fecit. Cum ergo audisset hunc sermonem. magis timuit. et ingressus est pretorium iterum. et dixit ad ihesum. Unde es tu. Ihesus autem responsum non dedit ei. dicit ergo ei pylatus. Michi non loqueris? Nescis quia potestatem habeo crucifigere te. et potestatem habeo dimittere te? Respondit ihesus. Non haberes potestatem adversum me ullam nisi tibi esset datum desuper. Propterea qui tradidit me tibi. maius peccatum habet. Ex inde querebat pylatus dimittere eum. Iudei autem clamabant dicentes. Si hunc

collocata utriusque narratione. [illegible] et celestis [illegible] in alio veritas passionis [illegible] pervenit. pervenit ad gloriam immortalitatis regni est perventurus.

Quia filium. Ecce altera maior invidia. quia parum videbatur illicita affectatio regni. et tamen utrumque verum erat. Christus et rex et filius dei.

Responsum non dedit. hic et in aliis locis legitur siluisse ihesum ut prophetia impleretur. sic agnus coram tondente sine voce. sic non aperuit os suum. Quod silitudo data est de agno. ut in suo silentio non tamquam reus sed innocens habeatur. Non enim ut conscius convictus sed ut mansuetus pro aliis immolatur.

Non dedit ei. quia non respondebat. sic ovis silebat. respondit. sic pastor docet.

Desuper. id est a deo. quia non est potestas nisi a deo. sed tamen est talis datum est ut sit sub altioris potestate. et ideo maius peccatum est ei qui tradidit me tibi innocentem. quam tibi qui exerces potestatem metuendo. non tamen pylatus sine peccato et ideo addit maius.

Ex inde. ex hac causa ne haberet peccatum occidendo innocentem. et querebat dimittere. [illegible] querere. sed si ipse vellet non quereret.

Si hunc. dicunt. super legem suam

dimittis non es amicus cesaris. Omnis qui se regem facit contradicit cesari. Pylatus ergo cum audisset hos sermones adduxit foras ihesum et sedit pro tribunali in loco qui dicitur litostratos. hebrayce autem galbatha. erat autem parasceue pasche hora quasi sexta. Et dicit iudeis. Ecce rex uester. Illi autem clamabant. dicentes. tolle tolle. crucifige eum. Dixit eis pylatus. Regem uestrum crucifigam? Responderunt pontifices. Non habemus regem nisi cesarem. Tunc ergo tradidit eis illum ut crucifigeretur.

---

posuerunt. secundum legem debet mori quia filium dei se fecit. Sed quia ille legem gentis aliene non timet, sed magis timet accusationem filii ... dicentes eum a cesare ... ut auctorem ... sue contemptie.

Et est tribunal iudicium sedes ... uel solium regium. cathedra doctorum.

Aug. parasceue quod interpretatur preparatio est sexta feria. in qua preparabantur necessaria sabbato. quia die sabbati ... in ... duplo colligere manna ... hora diei ... sexta. quando pylatus sedit pro tribunali et dum duceretur ihesus. et tercia genere completa est ... hora ... tenebre facte sunt usque ad nonam. Sed ... in manus ... magis in iudeos retorquet ... die marcus hora iii. ... quia ... mortem clamauerunt.

Et pascha est immolatio ... parasceue id est preparatio ab hora nona ... indomo pontificis ... mortis ... hora noctis nona usque ad diei tertiam. sex hore fuerunt preparationis ... noctis ... diei. quarum sexta ... pylatus tribunal ascendit. quia adhuc erat preparatio immolationis ...

Tunc ergo tradidit. Quia ... cesarem ... si aliud regem uellet eis ingerere. dimittendo impunitum ... hos ausus tradiderunt occidendum.

Regem uestrum crucifigam? ad huc cesare ingerit ... superare conatur. Regem uestrum crucifigam. de ignominia eorum uolens eos frangere ...

tur. Susceperunt autem ihm. 7 duxerunt. Et baiulans sibi crucem. exiuit in eum qui dr caluarie locu. hebrayce golgotha. ubi eu crucifixerunt. 7 cu eo alios duos. hinc 7 hinc. Mediu autem ihm. Scripsit au titulum pylatus. 7 posuit sup crucem. Erat autem scriptu. Jhc nazarenus rex iudeor. Hunc g titulu multi iudeor legerunt. qr ppe ciuitate erat locus. u crucifixus est ihc. Et erat scriptu hebrayce. gce 7 latine. Dicebant g pylato pontifices iudeor. Noli scbe rex iudeor. s3 qr dixit rex su iudeor. Rndit pylatus. Qd scripsi scripsi. Milites ergo cu crucifixissent eu acceperunt uestimta ei. 7 fecerunt quatuor ptes. unicuiqz

dendu. uel g timore tradid eis illu. ut crucifigetur. non qd ipi eu manib acceperint q sup hec excusauerunt. s3 ut impleri omnino uideant. a quo uidia lieni uidi conabant.

Portat cruce sua ihc gnde misterium pys gla tibus q. in sceptro regni. 7 e crux cadelabr. lucerne q n erat sub modio ponenda. pmo dns cruce portat. qr ipe passus e postea imposita e simoni cireneo. qr debes seq uestigia ei.

Ebraice. g. lat. he tres ling ceteris eminebant. hebrea pp iudeos in lege di gl'antes. gca pp gentiu sapientes. latina pp romanos. iam tc pene oib gentib imperantes.

Trib lingis scbit. q tribus testibz quor ore duor l' triu testiu stabat omne uerbum.

Qd scpsi. s. q n corrumpo ueritate. 7 sic nego falsitatem.

Uestimta. Ecce que gesta sunt iuxta crucem cu iam crucifix eet.

Quatuor par. Quadripartita uestis. significat ecclam toto or

2

Inde lucubrat inpiis.

a d Gal. ulto. adeoz p. s.

G. xviij. supra adeund. xlvij.

militi partem. et tunicam. Erat autem tunica inconsutilis de super contexta per totum. Dixerunt ergo ad invicem. Non scindamus eam. sed sortiamur de illa cuius sit. Ut scriptura impleatur. dicens. Partiti sunt vestimenta mea sibi. et in vestem meam miserunt sortem. Et milites quidem hec fecerunt. Stabant autem iuxta crucem Iesu mater eius. et soror matris eius. Maria cleophe. et maria magdalene. Cum vidisset ergo Iesus matrem suam. et discipulum stantem quem diligebat: dicit matri sue. Mulier ecce filius tuus. Deinde dicit discipulo. Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam discipulus in

[Interlinear glosses:] ipsi qui crucifixerunt eum. — scilicet accepit similiter [illegible] — hec erat ea que sorte meruerunt. — quia caritas preeminet omnibus. — scilicet Non scindamus. — scilicet talia. — scilicet tunicam. — hec mater iacobi. — i. cleophe filia. — scilicet pro eius familiari. — scilicet dixit. — quia ad eum curam eius necessario pertinet.

[Left gloss:]
2 be quia in quattuor partibus constat. diffusam. omnibus per ea equaliter .i. concorditer distributam. tunica sortita omnium partium significat unitatem. que caritatis vinculo continetur.

Inconsutilis. Ne aliquando dissolvatur unitas ecclesie. et ad unum pervenit. quia omnes in unum colligit. sicut et in duodecim unus petrus. pro omnibus dicitur. tu es christus filius dei vivi. et ei pro omnibus dicitur. tibi dabo claves regni celorum. unus pro omnibus quia unitas est in omnibus.

Mulier. Quasi in divina facturus. quasi non agnoscit matrem. iam ostendit venisse horam. quam tunc predixit. in qua agnosceret de qua sumat mortalitatis naturam. et docet ut a piis filiis impendatur cura parentibus. Unde apostolus. Si quis curam suorum non haberet fidem negavit.

Consummata sunt omnia que oportebat fieri antequam acciperet acetum. et traderet spiritum. ut et hoc scriptum consummaretur. In siti mea potaverunt me aceto. Dicit sitio. quasi hoc minus fecistis. date quod estis. ~~degustavit eum e~~ vinum a vino patrum de iniquitate mundi qui de pleno vase impletur. habentes cor ut spongiam cavernosis et tortuosis latibulis.

[Right gloss:]
De super contexta. quia caritas supereminet omnibus que pertinet ad totum [illegible] a quo totum [illegible] gratia indicat lingua catholica vocatur ecclesia. in sorte dei gratia commendatur.

Mater. Quam relinquit alterum pro se filium. quod ante modo [illegible]. Nam cur hec fecerit. hec sequentia indicant. Ex illa hora accepit eam discipulus in sua. et si non habebat propria. in illa societate centuplum accepit. ubi erant communia omnia. nichil habens tota possidens.

suam. Postea sciens ihc. quia iam omnia
consummata sunt. ut consuma
retur scriptura. dicit. sitio. Vas ergo
positum erat aceto plenum. Illi autem
plenam aceto ysopo spongiam circumponentes. op
tulerunt ori eius. Cum ergo accepisset ihc acetum dixit.
Consummatum est. et inclinato capite tradidit spiritum.
Iudei ergo quoniam parasceue erat. ut non remanerent in
cruce corpora eorum sabbato. erat enim magnus dies ille sabbati.
Rogaverunt pylatum ut frangerentur crura eorum. et tolle
rentur. Venerunt ergo milites. et primi quidem fre
gerunt crura. et alterius qui crucifi
xus est cum eo. Ad ihm autem cum
venissent. ut viderunt eum iam mor
tuum non eius crura fregerunt. sed unus
militum lancea latus eius aperuit. et con
tinuo exivit sanguis et aqua. et qui
vidit testimonium perhibuit. et verum
est eius testimonium. et ille scit quia vera
dicit. ut vos credatis. facta sunt enim hec. ut scriptura

fiunt quasi lenitum. ysopus humilis herba. pectus purgat. significat humilitatem christi. per quam fusus sanguis. nos emundat. hanc circumdederunt videntes se eum venisse putaverunt. harundo significat scripturam. que hoc facto implebatur.

Aperuit. Vigilanti verbo usus est. non dicit percussit vel vulneravit. sed aperuit. ut illic quodammodo vite hostium pandere[tur]. unde sacramenta ecclesie manaverunt. sine quibus ad vitam non intratur. Ille sanguis fusus est in remissionem peccatorum. aqua lavacrum temperat. et potum. Ecce hostium in latere arche. quo intrant animalia non peritura diluvio. Ecce mulier facta de latere dormientis.

Gen. vi.

xx. Una sabbati die dominica.

sepultura xpi

Adhuc quod dixit lancea latus eius aperuit.

Arimathia idem est quod ramatha villa samuel. ibi fugit cum vellet capi a iudeis. nichodemus tandem captus et in carcere positus. cui primo apparuisse dicitur in carcere dominus.

[ad hoc quod dicit non fregerunt crura eius]

impleret. Os non comminuetis ex eo.

[quia in eum]

Et iterum alia scriptura dicit. Videbunt

[ne venientes [?] ad iudicium in quem crucifixerunt]

in quem transfixerunt. Post hec autem

rogavit pylatum ioseph ab arama-

thia eo quod esset discipulus ihesu. Occul-

tus autem propter metum iudeorum. ut tolleret corpus ihesu. et per-

misit pylatus. Venit ergo et tulit corpus ihesu. Venit

[quia non nocte solum sed nocte primum]

autem et nichodemus qui venerat ad ihesum nocte primum.

ferens mixturam mirre et aloe. quasi libras centum. Ac-

ceperunt ergo corpus ihesu. et ligaverunt eum linteis. cum a-

Sicut mos est. i. Non furtiva aut. sicut mos est iudeis sed ammonet ut his modis officiis more eorum gentis esse servandum.

romatibus sicut mos est iudeis

sepelire. Erat autem in loco ubi cruci-

[Sicut multo magis]

fixus est ortus. et in orto monumen-

[nemo ante eum nemo post eum ... novum in quo nondum quisquam positus fuerat]

tum posuerunt ihesum. Una autem sabbati maria ma-

[ibi ergo propter parasceven iudeorum quia iuxta erat monumentum] [quia nichil tale facere licebat] [quia mattheus primum sabbati dicit]

gdalene venit mane, cum adhuc essent tenebre ad

[cum iam tempus operandi redisset] [In tenebris intelligere]

monumentum, et videt lapidem

[quia nimis amavit]

Adhuc tenebre. ambrosius dicit. diluculo mane dicit augustinus in crepusculo dicit. dicit adhuc parum apparere et non tenebre.

revolutum a monumento. Cucur-

rit ergo et venit ad symonem petrum.

Cucurrit nuntiare discipulis ut aut secum quererent aut secum dolerent.

et alium discipulum quem diligebat

[de monumento]

Tulerunt dominum. Ingerit [illegible]

ihesus. et dicit eis. Tulerunt dominum et nescio

Z

ubi posuerunt eum. Exiit ergo petrus
et ille alius discipulus et venerunt ad mo
numentum. Currebant autem du
o simul et ille alius discipulus precucur
rit citius petro et venit primus ad mo
numentum. Et cum se inclinasset vidit
linteamina posita. non tamen introivit.
Venit ergo symon petrus sequens e
um et introivit in monumentum. et
vidit posita linteamina et suda
rium quod fuerat super caput eius. non cum
linteaminibus positum. sed separatim
involutum in unum locum. Tunc ergo in
troivit et ille discipulus qui venerat pri
mus ad monumentum. et vidit et cre
didit. Nondum enim sciebant scri
pturam. quia oportuerat eum a mor
tuis resurgere. Abierunt ergo iterum di
scipuli ad semetipsos. Maria autem
stabat ad monumentum foris plo

cibus. ad divinum virum per
pensione caritatis vel
familiaris affectu.
Currebant. per decur
sum huius mundi. iudeis
per legis litteram. gentiles
per legem nature.
Precurrit citius iohannes si
gnificat synagogam
que prior venit ad monu
mentum. sed non intravit.
quia prophetias de incarnati
one christi et passione au
divit. sed in mortuum cre
dere noluit. Petrus ecclesia
que cognovit carnem mor
tuum et viventem cre
dit deum. post gentes postquam et iudea
in fine intrabit.
Separatim invo. Quia
sacramenta divinitatis
comprehensibilia. a nostre
infirmitatis cognitione
remota sunt. In uno
loco quia unitas non fun
ditur. Sic celsitudo di
vinitatis. non cepit esse
non desinit. In unum locum.
quia in scissura mentium
deus non est. sed in unitate.
Vel sudarium capitis passio
christi. cuius sacramenta infide
libus sunt occulta.
Seorsum. quia longe aliena.
quia ille sponte et sine cul
pa passus. nos inviti et
cum culpa.
Nondum enim sciebant.
usque adeo. ut cum ab ipso
domino aperte diceretur. prophetie consu
2

2 eradicine audiendi ab
eo parabolas. non tunc
lligent. de morte et re
surrectione.

Plorans tamen plus de
sublato [gravius dolens] de occiso. quia
tanti magistri cuius vi
ta subtracta fuerat. nec
memoria remanebat.
et iste dolor ibi eam
tenebat.

Angeli .i. nuntii. sig
nificant evangelium quod
a capite usque ad pedes .i.
ab initio usque ad fi
nem est nuntiandum. ut
ille ex passione sua
nuntiandus erat. quia
deus est ante secula. et homo
in fine seculi. Sedit angelus
gelus ad caput cum dicitur. in
principio erat verbum.
ad pedes cum dicitur verbum
caro factum est. vel duo an
geli duo testamenta unum post
aliud sequens. iuncta con
cordi sensu incarnatum.
mortuum. resuscitatum nun
tiant.

Mulier ad . p. quasi noli plo
rare. prohibent lacrimas
quodam modo nuntiantes
gaudium. At illa putans
eos interrogare nescien
tes prodit causam lacrima
rum. Quia tu . d . m . i . cor
pus domini.

Ortolanus. Quem putat
ortolanum dicit dominum. ut
honorificaret hominem a quo rogabat bene

[Cum iam] plorans. Dum ergo fleret incli
[ceret ibi non esse. sed quia amans dolet nec suis oculis nec oculis duorum]
navit se et prospexit in monumen
[credendo putavit. vel potius divino instinctu sed hoc factum est.]
tum. Et vidit duos angelos in
albis sedentes. unum ad caput.
et unum ad pedes. ubi positum fuerat
corpus Ihesu. Dicunt ei illi. Mu
lier quid ploras? Dicit eis. Quia
[scilicet magister et dolens.]
tulerunt dominum meum. et nescio
ubi posuerunt eum. hec cum dixisset.
[quia ignoraverat adeum habebat. quem non surrexisse credebat. et quod ama]
conversa est retrorsum. et vidit
[bat et dubitabat. videbat et non agnoscebat]
Ihesum stantem. et non sciebat quia
[redarguens eam.]
Ihesus esset. Dicit ei Ihesus.
[interrogat eam] [doloris. ut augeat]
Mulier quid ploras?
[desiderium.]
Quem queris? Illa
[non penitus falso. quia in ei vice seminaverat]
existimans quod orto
[bat.]
lanus esset.
[Non dicit quem quia hoc in animo gerit]
Dicit ei. Domine si tu sustulisti
[solet vis amoris. ut quem semper cogitat nullum]
ti eum. dicito michi ubi
[alium ignorare credat.]
posuisti eum. et ego eum
tollam. Dicit ei Ihesus. Ma

[Hec commotio compatiens.]

Mulier quod plo
ras. Quasi non lacrimas
mandas. sed fidem er
go. bone lacrime
si Ihesum agnoscas.
Que non credit ad
huc mulier. adhuc
corporei sexus.
appellatione signatur.

[supple dicit hoc]
Quem queris. non
quia dubitet quem
requirat. sed quia
illa quem querit
ignorabat. non
enim querit Christum
sed quem putat in
putri.

Dicit ei ihesus. fidem docens in corde illius ut ostendamus se nuntiaris. noli me tangere. non quod nolit tangi sed cum ascendisse cum mulieres et alii viri eum tetigisse legantur: et non sedentem in celo. Vult ergo sic spiritualiter tangi. id est sic credi. ut sit equalis patri. quod ista adhuc carnaliter in eum credebat. quem sicut hominem flebat. audit. noli me tangere. id est sic crede in me. quia nondum in corde tuo ascendi. ad patrem meum. id est nondum credis equalem patri. non tanges. cum non in parem credes. In hac figuratur ecclesia de gentibus que in christum non credidit. nisi cum ad patrem ascendit.

ria. Conuersa illa: dicit ei. Rabboni. quod dicitur magister. dicit ei ihesus. Noli me tangere non dum enim ascendi ad patrem meum. Vade autem ad fratres meos. et dic eis. ascendo ad patrem meum et patrem vestrum. deum meum et deum vestrum. Venit maria magdalena annuntians discipulis quia vidi dominum. et hoc dixit mihi. Cum ergo esset sero die illa una sabbatorum. et fores essent clause. ubi erant discipuli congregati propter metum iudeorum. Venit ihesus et stetit in medio discipulorum. et dixit eis. pax vobis. Et cum

ficem. nec sic dicte eum dominum. sicut illum quem querit. sublatum. Item agnoscens. vocat magistrum. quia recolit eum. a quo discerne humana et divina dicebat.

Postquam communi nomine vocatur. et non est agnitus. vocatur ex nomine. ac si dicat recognosce eum a quo recognosceris.

Mulier: Noli me tangere. Noli manum miraculis adhibere. sed vade ad proximos. qui facile resurrectionem credant. Mulieribus enim in ecclesia docere non permittitur.

Deum meum. quia et ego homo. vestrum. quia vos ab errore liberavit.

Venit maria. ibi culpa abscidit unde processit. Mulier mortem viro propinavit. modo vitam nuntiat viris. et que tunc verba serpentis: modo narrat verba vivificatoris. ac si ipsis verbis dicat deus. de qua manu illatus est potus mortis. de ipsa suscipite potum vite.

Post resurrectionem suam in corpore domini. duo contraria ostendit. et palpabile eius naturam. ut confirmet ad fidem. et incorruptibile a vivis glorie. ut invitet ad premium.

Hoc ipso die resurrectionis.

Pacem offert. quod

2

h dixiss; ostendit eis manus 7 latus.

ut uideret adhuc recentia uulnera sua ... ut dubitantium corda sananda ... seruauit uestigia.

Gauisi sunt ergo discipuli uiso dno. Dixit ergo eis iterum. Pax uob. Sicut misit me pater 7 ego mitto uos. Hoc cum dixiss; insufflauit 7 dixit eis. Accipite spm scm. Quorum remiseritis peccata remittuntur eis. 7 quorum retinueritis retenta sunt. Thomas autem unus ex duodeci qui dr didimus non erat cu eis qn uenit ihc. Dixerunt ergo alij discipuli. Vidimus dnm. Ille au dix eis. Nisi uideo in manibus fixura clauorum 7 mittam digitu meu in locu clauorum, 7 mittam manu mea in lat eius. non credam. Et post dies octo iterum erant discipuli eius intus. 7 thomas cu eis. Venit ihc ianuis clausis. 7 stetit in medio 7 dix. Pax uob.

Sicut misit. mit. ad passiones. 7 sustinet. qua si ea caritate uos mitto ad mala. qua pater misit me.

In terra datur spc. ut diligatur proximus. de celo datur spc ut diligatur deus.

Accipite spm. ecce caritas qua per spm scm diffunditur in cordibus eorum qui participes sui sunt. peccata dimittuntur. eorum qui non sunt. tenet. 7 io passio dixit. accipite spm. continuo subiecit. quorum remiseritis peccata 7 non remiseritis. ul per uos ul per successores.

Non casu s; ex diuina dispositione de fuit thomas. 7 audita non credidit. 7 palpando sibi et ... dubitatione 7 facta probatione nulli relinquitur dubitare.

Didimus. i. geminus. qz dubius. thomas. i. abyssus qz dubitando profundius nouit 7 firmius credidit.

sp pace uenit. 7 ut per sanguinem ... pacificata 7 que in celis 7 que in terra.

Vtique 7 tu pax ... pacem. Sequitur ... pater filium ... mediatoris ...

le meruit 7 ego uos ... sonus patris 7 ... spm scm ...

... 7 quos dignos ... discretionis ... ius eis.

deinde dicit thome. Infer digitum tuum huc. et ui de manus meas. et affer manum tuam. et mitte in latus meum. et noli esse incredulus sed fidelis. Respondit thomas. et dixit ei. dominus meus et deus meus. Dicit ei ihesus. Quia uidisti me thoma credidisti. beati qui non uiderunt et crediderunt. Multa quidem et alia signa fecit ihesus in conspectu discipulorum suorum. que non sunt scripta in libro hoc. Hec autem scripta sunt. ut credatis. quia ihesus christus est filius dei. Et ut credentes uitam habeatis in nomine eius. Postea manifestauit se iterum ihesus. ad mare tyberiadis. manifestauit autem se sic. Erant simul symon petrus. et thomas qui dicitur didimus. et nathanael qui erat a chana galilee et filii ze

Quia uidisti [illegible] ... credidisti [illegible] ... quod non [illegible] ... est sensus quod [illegible] ... solet. forsitan non tamen ausus [illegible] sed aspiciendo [illegible] seu tangendo uidit.

Videbat hominem. et tangebat. et sed deum credebat. iam remota dubitatione diffinebat quod non uidebat.

Non uita quam in fine libri occuldit. multa quidem et alia signa fecit ihesus. que per sua interim diuine non sunt scripta. Hec autem que fecit ihesus tam resurrectionem et post. dicit se scripsisse ut fidem astruat. qua uita habeatur. deinde narrat quomodo manifestauit se ihesus ad mare tyberiadis. et in captura piscium. commendauit ecclesie sacramentum. qualis est in ultima resurrectione. ad quos intendandum ualet quod [illegible] in fine ut ponitur. quod ut esset sequitur narrationis [illegible] quodammodo [illegible] torem locum.

Relictis omnibus secuti fuerant ihesum. qui fuit moriturum.

In hac narratione magnum est sacramentum. ut vehementius commendaretur ultimo loco sept[em] qui septem fuerunt in piscatione discipuli. significat finem temporis. qui vii. diebus volvitur. hic et quod est finis maris. significat finem seculi. in quo petrus recte extrahitur. In uno predicationis est alia piscatio. hic alia post resurrectionem. ibi et boni et mali capti sunt. sicut nunc habet ecclesia. hic tantum boni qui erunt in eternum. impleta in fine resurrectionis mortuorum. Ibi ihc non stat in litore sicut hic. sed ascendit in navem symonis. id est piscis in naviculis. hic vero intra. id est ergo ecclesia in hoc seculo. hic in fine seculi. id est vocati. hic resuscitati. id est rechia non solum in dextra vel in sinistra. ne soli boni vel soli mali. sed indifferenter ut [..] xti habeant et boni et mali. hic in dextra. ut soli boni. id est rumpitur rete per scismata. hic in summa pace sanctorum non est scissura. id est tanta multitudo quod naves mergit. id est in submissione premit. Non enim est missa. hic non valet trahere. pro multitudine piscium. ut in nave captos refunderent. sicut illi qui et hic qui pertinent ad resurrectionem vite. sunt post finem huius vite in somnpno pacis vel [..] in profundo latitantes. non apparebunt nisi cum in litore. id est in fine seculi resurrexerint. qui significantur duabus naviculis. propter circumcisionem et preputium. hic isto loco ducenti cubitis. propter electos utriusque gentis. qui cetum et cetum. quia hic numerus ad dextram transit. ibi non exprimitur numerus. [..] numerus. quia multiplicati sunt super numerum [..] meritum. hic certus est numerus centum quinquaginta. decem legem significat. quia accedit vii. spiritus qui vivificat. accedat ergo spiritus ad legem. id est septenarius ad denarium. et fiunt vii. et x. quinquaginta [..]

ad cor. ii. ii.

bedei. et alii ex discipulis eius duo. Dicit eis symon petrus: Vado piscari. veniunt dicunt ei: Et nos tecum. Et exierunt et ascenderunt navim.

[quorum nomina tacentur]

Nox autem admittitur, quia usque nullus ad perfectionem legem venit. Mane advenit. stetit ihc. id est post resurrectionem extra fluctus in solido. donec primo agnoscitur.

Et illa nocte nichil ceperunt. Mane autem iam facto. stetit ihc in littore. non tamen discipuli cognoverunt quia ihc est. Dicit ergo eis ihc: Pueri numquid pulmentarium habetis? Responderunt ei. Non. Dixit eis: Mittite in

[et] tem thc. angelice reddere eis unius. repetissent propter artem. possent videri expectatione hec fecisse. sed post redditum unum post acceptum eis in sufflationis spiritum. post verba illius ei. sicut misit me pater. et ego mitto vos. subito sunt qui fuerunt. scilicet piscatores. non hominum sed piscium. sed sciendum est non prohibitos artem suam licitam victum suum quere aplauv auctoritate servata. id est cum unde vivent non habent. et sic illa borantibus adiciet deus necessaria. quod permisit hic et spes penuria eorum dispositum ut in piscatione tanta exhiberentur sacramenta.

dextram navigii rethe. et invenietis.
.i. predicatione.
etis. Miserunt ergo rete et iam non
.i. ad colligendos soles dextros.
valebant illud trahere pre multitu
dine piscium. Dicit ergo discipulus ille
quem diligebat ihesus petro. Dominus est.
Symon petrus cum audisset quia dominus
sicut vetus. scilicet fide ecclesie.
est. tunica succinxit se. Erat enim nu
scilicet predilectione in fluctus seculi.
dus et misit se in mare. Alii autem dis
scilicet .i. in ecclesia fluctus mundi calcantes.
cipuli navigio venerunt. Non e
nim longe erant a terra. sed quasi cu
bitis ducentis. trahentes rethe piscium. Ut ergo desce
del.
ad altam.
scilicet intellexerunt.
scilicet quibus signatur ardor caritatis.
derunt in terram viderunt prunas positas. et piscem
scilicet fidem.
scilicet prunas.
scilicet verbum dei.
scilicet non sunt prunas.
suppositum. et panem. Dicit eis ihesus. Afferte de pis
scilicet de malis adductum.
cibus quos prendidistis nunc. Ascendit symon petrus.
scilicet de hiis qui in fluctibus sunt stabilitatem eternam ostendit.
scilicet et letus quia est finis mundi.
et traxit rete in terra. plenum magnis piscibus. centum

ab uno usque ad se ipsum computatus omnibus crescens. adcrescunt. l. tres. pervenit. quia significat omnes ad gratiam spiritus pertinentes. que gratia cum lege dei. tamquam cum ad ultimo veteris concordatur. ut vivificante spiritu littera non occidat. sed compleatur. et si quid minus sit re mittatur. hic numerus habet. c. l. et insuper tres. propter mysterium trinitatis. l. autem sit. vii. multiplicatis per. vii. et adiectione unius. Uno signatur esse unum quod demonstratur per. vii. propter operationem septenariam et eo die missus est apostolis spiritus sanctus. In prima captura. que est presentis ecclesie. magni et parvi. In illo regno nulli nisi magni.

quinquaginta tribus. Et cum tanti essent scissum non est rethe. Dicit eis ihesus. Venite prandete. et nemo au

Prandium fecit illis. vii. de pisce. quem viderunt super prunas et de pane addens. et de piscibus quos eo iubente attulerunt. piscis assus Christus est passus. ipse et panis qui de celo descendit hunc cum pane comedite.

Gregorius. Venite prandete. Legitur manducasse ihesus cum pisce panem. In alio evangelio cum pisce favum mellis. piscis assus Christus passus. piscis qui latuit in aquis humani generis captivus laqueo mortis. In favo mellis dulcedo divinitatis notatur. Lucas ... natura Christi. quia favus

ē tal' in eā .i. dictas· [ut] humanitate. Ide
significat panis uiui q̄ de celo descendit.
piscis assus in passione. fauus uel panis
in resurrectione. Conuenit ergo piscē assū
l' panē cū suo fauo ostenderet eis. qui 7
passionē ex n̄ra humanitate ptul'.
7 resurrectionē uitam ex sua diuini
tate preparauit. hoc ultimū conuiuiū cū
vii. discipulis habuit. conuincens illos solos.
sed futuros in eterna resurrectione. quos sep
tiformi spū plenū in amore eius anelat.

Agnos. Si me diligis ū te. pasce ag
nos meos nō ut tuos. gloriam meā in eis
q̄re. nō tuā. mea lucra nō tua. quia dilectō
di pbat̄ in dilectione proximi. et ū opus pi
etatis negat proximis. minus deū dili
git. h' ā caritas. ex diuina dat̄ gr̄a. quod
trine inuitur ihc. dum interrogans de amo
re dic̄ h' quod nō alibi. Symon iohis .i. o
bedientis dei gr̄a. quia quāto ardentius ceteris dilig'.
7 obedit nō ē ū. ex gr̄a sp̄s sci.

Symon iohis. Ihc qui sciēt interrogat ā plus
diligat. petrus qui de se nouit dic̄ .i. quia am
at. quia de alijs quantū diligant nesciēs. u
trū plus illis diligat. tacuit. E&c docet nō
teme diffinire de ceteris. 7 post periclo ne
gationis cautius de se respondit.

Dic̄ ei iterum. Interrogat qui sciebat quia ū se
mel s' iterū 7 tertio audit. a petro dilig'.
7 tertio iubet ei pascē oues. trine nega
tioni redd' trina confessio. ne minus amo
ri lingua seruiat. quā timori. 7 sic futu
uiderit ū timoris negare pastorē. sic
officiū amoris pascē dn̄i gregē.

Pascē oues ē. credentes ne deficiant. con
fortare. eterna subsidia sinecere sit sub
ditis puidē. exēplū uitae pbē. aduersariis
obsistē. prauitates
corrigere.

[...]debat discu-
mbentium inter-
rogare eum.
tu quis es? sci-
entes quia dn̄s
est. 7 uenit ihc.
7 accepit pa-
nē 7 dat eis. 7
piscē similit.
Hoc iam tertio
manifestatus
est ihc discipulis suis. cum
resurrexisset a mortuis.
Cum ergo prandissent dic̄ sy-
moni petro [ihc] iohannis [Simon] dili-
gis me? ait illi. Etiam dn̄e
tu scis quia amo te. Dicit ei.
pasce agnos meos. Dicit
ei iterum. Symon iohis dilig'
me. Dic̄ illi. etiā dn̄e tu scis quia amo te

ad participandā
beatitudinē. quā p pis
ces designat. quod
p discipulos signā
quā cū eo inetnū e
pulatur.

Hoc iā .iii. Non quod
ē tertia manifes
tatio sit. s; ad dies
refert primo die quod
resurrexit. post octo
dies. hoc die quando
hoc dixit de piscib'.
secundū quod dies implē
quando manifestatio p
ma sit facta. primo
die resurrectionis.
secunda post octo dies.
7 h' tertia. In hac tertia
manifestatione.
hoc euangeliū ter
minat'.

dic̄ ei pasce agnos meos. Dic̄ ei t(er)tio. Symon iohis amas me? Contristatus ē petrus q(uia) dix(it) ei t(er)tio am|as me. et dic̄ ei. Dn̄e tu oīa scis. tu scis q(uia) amo te. Dic̄

ꝓ quib(us) ponis animā q(uae) ē ↄfirmatio dilectionis.

ei. pasce oves meas. Amen amen dico tibi. Cum eēs iu|nior cingebas te et ambulabas ubi volebas. Cum aūt senueris extē|des manus tuas

vinctis. / fuero.

et alius te cinget

i. ad mor|tem / ex sensualitate

et ducet te quo tu non vis. Hoc aūt dixit si|

q(uia) hac morte ostendit quantū colendus et amandus sit.

gnificans qua morte eēt morturus clarificatus dm̄.

qualis ire

Et cum h(oc) dixisset dic̄ ei. Seq(ue)|re me.

morte, p(ro)pter cū ego p(ro) te. / dilectionis

Conversus petrus vi|

ꝯvinguendo p(ri)vilegiū amoris sui.

dit illū discipulū quem di|ligebat ihc sequentē.

ꝯvenit

Qui et re|cubuit in cena sup(er) pect(us) ei(us) et dix(it) ei dn̄e q(ui)s ē q(ui) tradet te.

Extendens. passurū potē que|negaturū p(ro)dix|it. hic iā p(ro) |resurrectio|ne firmat. q(uo)d i|morte pollicebat(ur) |infirmus. Iam |non metuit h(ic) |uite incitū. q(uia) te |surgente dn̄o. |uite alterius p(er)ces|sit exemplū.

Extendes manus. hoc ē crucifigis. et quō hoc fiet subdit. et ali(us) te cinget et ducet quo tu n̄ vis. q(uia) ad illam mo|lestiā: nolens duct(us) ē, nolens venit

s(ed) libēt(er) volens ē ꝯductus.

ad eam s(ed) volens eā vic(it): et reliquit affectū infirmitatis. q(uo) nemo vult mori. q(ui) adeo ē natural(is) ut n̄ eū petro senect(us) abstulerit. Vn̄ et dn̄s. trāsfeat a me calix iste. s(ed) q(uo)d t(ame)n q(uo)cūq(ue) sit mo|lestia mortis. vincat eā vis amoris. S(ed) nulla eēt vel parva molestia. n̄ eēt tam magna glā martirū. S(ed) si pastor immolat(us) ē ut ovis. q(ui) de ovib(us) fiunt pastores non timeāt immolari.

Aug(ustinus). ī retract(a)tiōne p(ro)lis: volat hō im|seriā. m(ul)t(u)m q(ua)m ex p(ec)c(at)o venit. p(ro)lixi|or enī ē pena q(ua)m culpa. ne parva |videt(ur) culpa. si c(um) illa finiret(ur) et pena. |t(am)ē l(ic)et ad demonstrationē debite mi|serie. vel ad emendationē labilis vi|te. l(ic)et ad exercitationē necessarie pa|tientie. t(em)p(or)ali(ter) tenet hoīem pena. |et q(uo)d iā n̄ tenet reū culpa. et h(ic) est |hoc dierū flenda. s(ed) n̄ reprehendē|da ordino.

Cū hec dixisset. his v(er)bis dictis cepit ihc abire. et n(on) uo intellecto q(uo)d audierat sequere me. cep(it) petr(us) incessu pedū sequi. sequit(ur) ē et iohēs. q(ui) sciebat se diligi.

Aug. Quem diligebat. Hic tacito
nomine hoc signo discernitur Iohannes a
ceteris, non quod solum eum, sed quod pre ceteris dili
gebat eum. Sed in amoris dilectionis indici
um est quod solus super pectus domini in ce
na recubuit. Potest Petrus plus aliis
dilexisse Christum, ut ipse sciens quod interrogatus
dicit: Diligis me plus his? Videtur quod me
lior qui plus diligit quam qui minus diligit Christum,
et tamen ponitur Petrus Iohanni. Item videtur melior
qui plus quam qui minus diligitur a Christo, et tamen
ponitur Iohannes Petro. Ergo si conferendo ad
invicem queritur quis de duobus melior est, an
qui minus diligit Christum et plus ab eo
diligitur, an qui minus diligitur a Christo cum
ipse plus eum diligat, dubia est respon
sio. Videtur quod qui plus diligit Christum
melior, quem plus diligit Christus felicior.
Et est manifesta ratio, sed occulta iusti
cia, minus diligentis eum, et qui plus dili
gitur, et plus eum a quo minus diligitur.
Sed per istos duos commendat duas vitas
ecclesie, de quibus mistice loquitur. Una per
fidem, alia per speciem. Hec agitur in corporis pere
grinatione, in beando tantum est in spe.
Ex miseria presenti est de adversis, et de presenti.
Illa est in immortalitate, in melioribus malis,
sed per fidem bonis. Prior activa vita sig
nificatur per Petrum, qui est generalis persona in
Christo petra fundatam. Huic dicitur: tu me
sequere, per imitationem perferendo temporalia
mala, que cum abierit cum seculo. Sed
magis diligit Christum ut amando et per
sequendo liberet a malo, sed ipse minus li
bane dilig. quia [illegible] et liberet [illegible]
fit [illegible] non dilig. [illegible]
et hinc [illegible]. Altera contemplativa sig
nificatur per Iohannem, cui dicitur: Sic eum volo ma
nere [illegible] remanere, vel permane
sed expectare, quia nondum [illegible] sed cum venero [illegible]

hunc ergo cum vi
disset Petrus, dicit
[illegible]
ad Ihesum. Domine hic
erat Petrus se crucifigendum
autem quid? Dicit
dum nolunt et fratres cog
ei Ihesus. Sic eum
noscere finem. l. spiritualem
volo manere
cum domino eum in claritate. pla
donec veniam.
cida (l. certa) accepit carnis ab
quid ad te? tu
solutione. l. exiit
me sequere. Ex
dedit hoc intellectum et quod
iuit ergo ser
non esset ita intelligendum
mo iste inter fratres
ipse Iohannes ammonet.
quod discipulus ille
non moritur. Et non
dixit ei non mo
ritur. Sed sic eum vo
lo manere do
nec veniam. Quid
ad te? Hic est
discipulus qui
testimonium

Quem diligebat.
Diligebat et alios,
sed familiarius istum
dominum potiore
dulcedine sui a
moris. Quem virgo e
lectus ab ipso: virgo
permansit. Unde in cru
ce ei commendavit.

Super pectus. In pec
tore Ihesu est omnis the
sauri sapientie abs
conditus et scientie. Sed
quod recubuit (tunc) quem
maiorem ceteris sapientie
et scientie singularis
munere donat. In
quo figuratur quanta
archana divinita
tis pre ceteris esset scrip
turus.

ad coll.

Sic eum volo manere.
Nolo eum passione
[illegible] consumare, sed
expectare placi
dam absolutionem
carnis sue, quando
veniens recipiam
eum in eternam beati
dinem.

Aug. Et non dixit.
Hic non moritur. Non
est intelligendum
non [illegible] moritur
[illegible]
[illegible]
[illegible] in pace [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] missione [illegible]
[illegible] ad dominum magis esse [illegible]
[illegible] familiarior domino
[illegible] dubium [illegible]
[illegible] magis ad [illegible]
[illegible] quia digne [illegible]

perhibet de hi[s]
et scripsit hec
et scimus quia
verum est tes-
timonium eius.
Sunt autem et a-
lia multa que fe-
cit ihc que si
scribantur per singula nec ipsum
arbitror mundum capere eos qui
scribendi sunt libros. Exp[licit]

ut dilecto non mori.
cum dissolui et esse cum
xpo multo melius.

Hic a parte designat
personam ex officio.
quam noluit desig-
nare ex vocabulo.

Aug. Non dicitur
posse capi spacio
sed capacitate legen-
tium. quamvis salva fide
rerum: plurimaque verba
creduntur excedere fidem
per yperbolen.

implebitur. quia inchoata contempla-
tio manet. donec veniat perficienda:
cum venerit. ut sit manifestatio plenior
vita scientie. hanc autem plene diligit
xps et servat in eternum. In illa vero ex-
pectatione que nondum novit futurum:
vivente hoc minus diligit et plus diligere.
quam videbit cum factum est. Quia ergo in
miserie hic dum sunt mala et viam; et in
in hac vita undique expectat mala.
plus diligit miseriam qua est liberandus
animalis et corporis potest et habet et mi-
nus diligit amicitiam de ea quam minus di-
ligit miserum quam beatum. Hic est petrus plus
amans et minus amatus. quia in istius con-
templatione veritatis que est futura non
novit minus diligit eam quam petrus istam.
In ipsa veritate beatus: plene diligitur a
xpo. et hic est iohes minus amans quam
petrus et paulus. et sibi duo apostoli singuli
has singulas vitas significantes: utram-
tamen utrique convenit. sed et iohes scilicet.
Ideo huius autem per illos sumus gub-
naculum dantur claves ad ligandum et
solvenda peccata. In persona autem illa quiete et tranquilla secretius divin-
recumbentur. Unde bibitur veritas. Quia autem virgo erat iohes. conve-
nit futurum vita. Ubi neque nubent neque nubentur etc.

Hic liber est scriptus. qui scripsit sit benedictus.

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

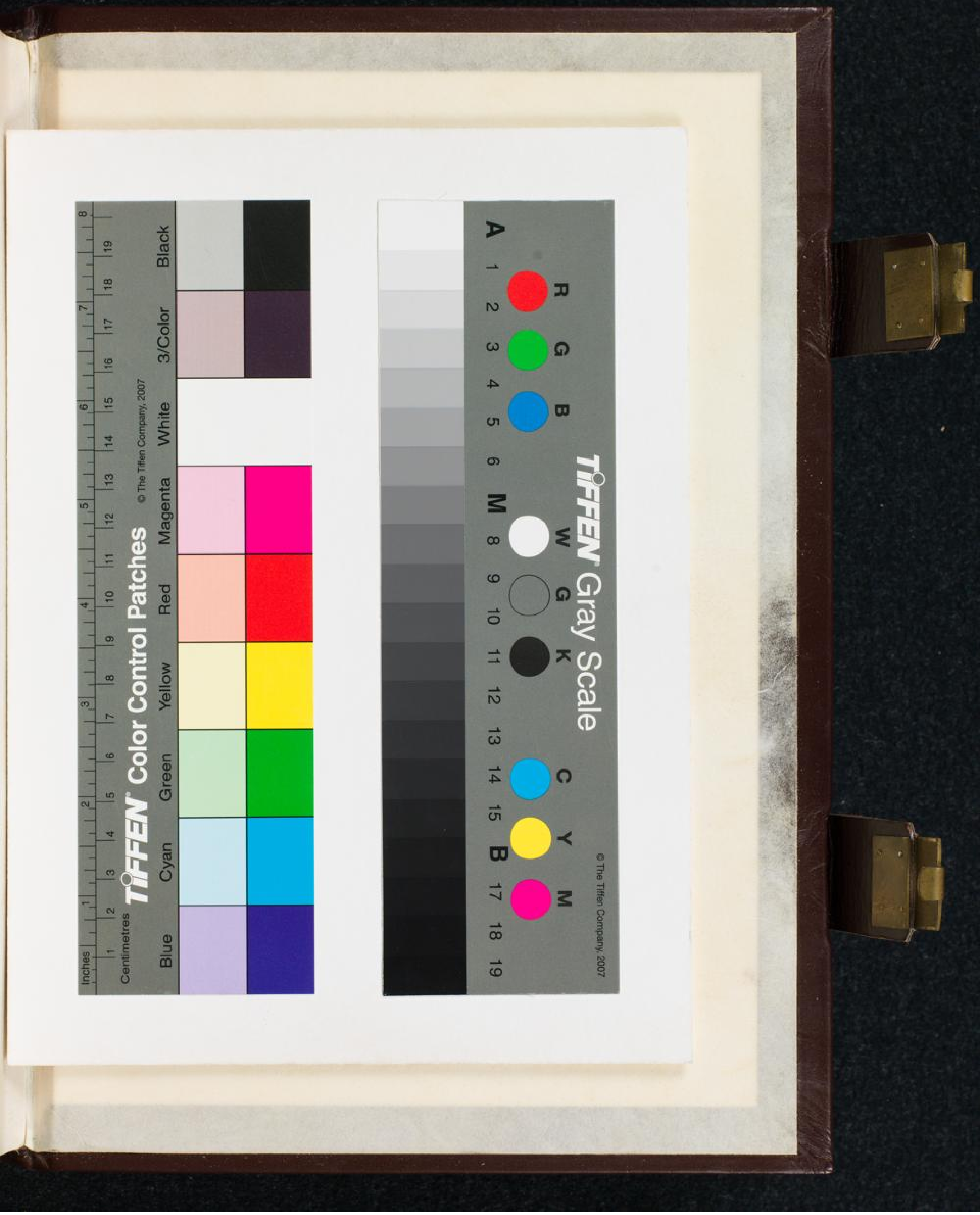

TIFFEN Color Control Patches
© The Tiffen Company, 2007
Inches
Centimetres
Blue
Cyan
Green
Yellow
Red
Magenta
White
3/Color
Black
TIFFEN Gray Scale
A
R
G
B
M
W
G
K
C
Y
B
M
© The Tiffen Company, 2007